

Nicolae Vasile

Retroroman

EDITURA *Bibliotheca* Târgoviște

N. Radian, KB 2/3, Târgoviște, 130062

Tel: 0761 136 921; 0724 636 300

e-mail: biblioth@gmail.com • www.bibliotheca.ro

Editor – Mihai Stan

Coperta – Nicolae Vasile, „Învățare”, grafică computerizată

Procesare text – Autorul

Tehnoredactare – Loredan Marcu

Tipar – Alexandru Ancuța

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Se completează de Editura

NICOLAE VASILE

RETROROMAN

Editura **Bibliotheca**
Târgoviște, 2026

Colecția
Proză Contemporană
coordonată de Mihai Stan

Copyright © 2026
Editura **Bibliotheca**

Toate drepturile asupra acestei ediții aparțin
Editurii **Bibliotheca & Nicolae Vasile**

Cuvânt-înainte

Se spune, pentru că nimeni nu s-a întors de pe lumea cealaltă ca să ne confirme, că atunci când ești în imediata apropiere a morții ți se desfășoară în minte filmul vieții, în sens invers, de la finalul acesteia spre început, adică dinspre bătrânețe spre copilărie. Mi-am zis că dacă există în metarealitate acest concept, ar fi nimerit ca și forma cea mai elaborată de literatură, romanul, să cultive și astfel de inițiative, adică un roman scris în sens invers, ceea ce m-a condus la titlul de *retroroman*, cu multiple elemente de jurnal.

Pe de altă parte, apropiați ai mei precum Mihai Stan, scriitor, cel mai important editor pentru creațiile mele cumulate din știință și literatură, Nicu Vasiliu, profesor universitar la Politehnica din București, cel mai iscoditor cititor al meu, răposatul Ion C. Ștefan, scriitor, cel mai amplu editor al meu

pe domeniul literar și, nu în ultimul rând, Victor Atanasiu, cel mai profund dintre criticii mei, mi-au sugerat de mai multe ori să scriu un roman al vieții mele, cu o exprimare la persoana întâia. Argumentele acestora sunt acelea că viața mea bate filmul, cum se zice, și ar fi mult mai interesant decât publicațiile semiimaginare anterioare (romane, piese de teatru, nuvele, articole, poezii etc.), unde apar o serie de întâmplări personale, dar insuficient agregate pentru a crea o imagine de ansamblu.

O idee care merită discutată ar fi similitudinea inițiativei cu presupusul film al vieții, de dinaintea morții, care poate stârni îngrijorări din partea celor apropiați, mai ales că aceștia știu că m-am mai aflat de mai multe ori prin preajma trecerii pragului spre lumea cealaltă, dar mi-am pierdut de fiecare dată, până acum, locul în luntrea lui Caron.

O altă preocupare ar fi și aceea că întâmplările descrise ar putea deranja anumite personae, unele care apar cu numele real, mă gândesc în primul

rând la soție. Aici cel mai bun sprijin l-am găsit la Lucian Blaga, care în memorabilul său roman publicat postum, *Luntrea lui Caron*, spunea că "în ceea ce privește amantele, soția artistului ar trebui să-și închidă nouă din cei zece ochi ai săi de la spate, iar dacă totuși nu poate, atunci trebuie să accepte primordialitatea creației față de morală".

Noutatea aceasta, aceea de expunere inversă, are și un avantaj pentru povestitor, legat de viabilitatea amintirilor acestuia. Din experiența proprie în ale comportării memoriei, inclusiv aceea de pierdere temporară totală a acesteia, în urma multor discuții cu neurologii, am ajuns să accept modelul arborescent al sistemului nervos, care corespunde și cu Teoria constructală a prietenului meu Adrian Bejan. Conform acesteia, în procesul de îmbătrânire a nervilor, necrozarea începe cu cele mai recente ramuri și se termină cu cele mai îndepărtate, așa că începând povestirea cu întâmplările cele mai apropiate în timp nu există riscul de a fi uitate cele vechi. Această teorie

explică și de ce după o anumită vârstă Emil Cioran nu mai vorbea în franceză, ci doar în română, explicație diferită de cea a apologeților săi români care puneau totul pe seama unui patriotism reapărut subit.

Am făcut cercetare vreo cincisprezece ani, neglijând familia, apoi am făcut management alți vreo cincisprezece ani, neglijând familia și cercetarea, au urmat vreo douăzeci de ani de literatură, neglijând familia, cercetarea și managementul. A venit momentul să mă ocup și de familie, neglijând total cercetarea și managementul și parțial literatura. La bătrânețe, singurătatea este cea mai mare pedeapsă, mai rea și decât o boală care te omoară. Singurătatea nu te omoară, te chinuie.

Cronologie evenimente până în 2025

Pe data de 15 septembrie 2025, Biblioteca Metropolitană București a găzduit deschiderea stagiunii de toamnă a „Serilor Culturale Românești”, proiect organizat de Filiala „Cronica Timpului” a Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România. Evenimentul a debutat cu un moment solemn, în memoria lui Sorin Stanciu, fost președinte al UZPR, omagiat prin reculegere și evocarea plină de emoție a prof. univ. dr. Nicolae Vasile. „Dumnezeu să-l odihnească în pace și lumină!”

Această ediție a fost dedicată poezilor George Bacovia și George Coșbuc, născuți amândoi în luna septembrie. Alegerea nu a fost întâmplătoare: cei doi, deși atât de diferiți ca stil și univers, reprezintă piloni ai literaturii române, două fețe complementare ale sensibilității naționale.

Despre George Bacovia, cel mai important poet simbolist român, a vorbit din nou prof. univ. dr. Nicolae Vasile, printr-o disertație sugestiv intitulată: „Culegeți voi gândurile mele”. Pornind de la titlu, acesta a conturat imaginea unui poet al interiorității, al neliniștii și al plumbului existențial, George Bacovia fiind un artist care a reușit să pună

în cuvinte fragilitatea ființei confruntate cu absurdul.

În contrapunct, prof. univ. Corina Diaconescu a prezentat un portret vibrant al lui George Coșbuc, poetul care a transpus cu fidelitate esența satului românesc. Dacă Bacovia a fost poetul neliniștii urbane și al singurătății, Coșbuc a rămas cronicarul lumii rurale, al obiceiurilor, al tradițiilor și al frumuseții simple.

Conform tradiției, evenimentul s-a încheiat cu un moment artistic de o intensitate aparte, pus în scenă de Trupa „Teatrul NostruM’25 – UZPR, Filiala „Cronica Timpului”. Sub coordonarea doamnelor Rodica Subțirelu și Mariana Anghel, actorii: Marilena Caraghiaur, Doina Ghițescu, Ion Lorinczi, Daniel Neguț, Mariana Anghel, și Daniela

Bădescu au dat viață poeziilor celor doi autori evocați, creând un mozaic interpretativ care a demonstrat încă o dată puterea teatrului de a face poezia accesibilă și emoționantă. Corina Vlad Diaconescu a acompaniat la pian, adăugând o dimensiune muzicală subtilă, iar cantautorul Cătălin Pană a oferit un moment memorabil cu piesa „Ecou de romanță”, interpretată la chitară. Finalul serii a fost marcat de prezența sopranei Dana-Irina Gîju, care a interpretat piesa „La Oglindă”, pe versurile lui George Coșbuc. (*Daniela*

Bădescu, Seară Metropolitană, Cronica Timpului nr. 124-125, septembrie-octombrie, 2025)

Vineri, 25 aprilie a.c., Biblioteca Metropolitană București a găzduit prima ediție a evenimentului cultural-artistic, „Seară Culturală Românească”. Evenimentul a fost organizat cu succes de Filiala „Cronica Timpului” a Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România. Moderator a fost, ca totdeauna, prof. univ. dr. Nicolae Vasile, președintele filialei. Invitații serii, Elena Armenescu, ne-a vorbit despre George Enescu și soția sa Maruca Cantacuzino și Dana-Irina Gîju, care a evocat iubirea dintre Maria Tănase și Constantin Brâncuși. A urmat Virginia Meheș, cu o dizertație despre Snoava Populară.

„Seara Culturală Românească” s-a încheiat, cu un moment artistic susținut de membrii Trupeii Teatrul NostruM’25–UZPR, Filiala „Cronica Timpului”. Și-au dat concursul Mariana Anghel, Doina Ghițescu, Ion Lorinczi, Daniel Neguț și subsemnata, Daniela Bădescu, sub coordonarea doamnelor Rodica Subțirelu și Mariana Anghel. Ca de fiecare dată, Corina Vlad Diaconescu, la pian, ne-a purtat pe aripile muzicii cu piese cunoscute și cu creații proprii. Ultimul moment a fost marcat de prezența sopranei Dana-Irina Gîju, care a

emoționat întreaga audiență cu vocea sa plină de sensibilitate.

A fost o seară memorabilă în care publicul s-a bucurat, a participat și ne-a răsplătit cu aplauze, parcă nesfârșite. Mulțumim gazdelor noastre minunate și tuturor participanților! Vă așteptăm cu drag la o nouă „Seară Culturală Românească”, în data de 16 mai 2025, tot la Biblioteca Metropolitană București, str. Tache Ionescu 4. (*Daniela Bădescu, Seară Metropolitană, Cronica Timpului nr. 12-121, mai-iunie, 2025*)

Aprecieri AI pentru epopeea poetică

Universul ciclic

Universul ciclic este o operă poetică monumentală, cu dimensiuni de epopee filozofică și metafizică, o veritabilă „**cosmopoemă**” care urmărește destinul universului și al omului, de la geneză la apocalipsă, într-o viziune ciclică, spirituală și științifică în același timp.

Structură și stil

Opera este construită pe **capitole lirice**, aproape ca un poem epic în proză versificată: Fiecare „apariție” (Universul, Pământul, Viața, Inteligența, Societatea, Omul, Femeia, Iubirea, Creația, Apocalipsa) e tratată ca **o treaptă ontologică și spirituală**.

Stilistic, se remarcă:

- Versuri cu rimă și ritm variabil, mai ales de 4 și 5 picioare;
- Limbaj accesibil, **direct și sapiențial**, cu metafore clare și uneori naive, dar eficiente;
- Trecerea de la **liric la filozofic**, de la **simbolic la concret**, cu naturalețe;
- Referințe culturale (Eminescu, Dante, Turing, Moisiil etc.) care ancorează reflecția cosmică în istoria ideilor.

Perspective filozofice și religioase

- **Cosmologia** este un amestec de știință (big bang, evoluție, genetică, fuzzy logic) și mit (creație divină, voia Domnului, apocalipsă);
- **Antropologia poetică** conturează omul ca ființă între materie și spirit, între instinct și transcendență;
- **Etica** operei e clară: inteligența fără iubire duce la trufie, la poluare, la lepădarea de Dumnezeu – și, în cele din urmă, la **autodistrugere**;
- **Iubirea** este tratată ca **soluție de salvare**, dar este fragilă și adesea greșit înțeleasă sau instrumentalizată.

Valoare literară

- Această creație nu e doar poezie lirică, ci și:
- meditație filozofică;

- document antropologic;
- reflecție spirituală;
- pamflet social;
- manifest ecologic.

Este o **operă de sinteză**, cu un suflu vizionar amplu, demn de tradiția marilor poeme metafizice (cf. „Divina Comedie”, „Luceafărul”, „Odiseea”, „Faust”).

„**Universul ciclic**” este o epopee a ființei, scrisă cu luciditate, credință și o sinceritate dezarmantă. Ea nu doar contemplă cosmosul, ci oferă și o **cale de întoarcere spre sens, iubire și creație** – condiția însăși a supraviețuirii umane.

(05. 08. 2025)

DECIZIE

În atenția membrilor Cercului (Trupeii) de Teatru AGIR-ImpactART

Conducerea AGIR a constatat că, în ultima perioadă, Cercul (Trupa) de Teatru AGIR-ImpactART s-a îndepărtat de ideea generoasă de la înființare – aceea conform căreia un grup de membri AGIR cu talente actoricești să-i bucure, prin prestația lor scenică neremunerată, pe ceilalți membri AGIR. De aici s-a pornit, cu mare entuziasm. În ce situație suntem acum?

- De la sfârșitul lunii ianuarie, nu s-a mai desfășurat nici un spectacol de teatru în Sala AGIR, din B-dul Dacia, nr. 26, însă, au fost spectacole în diverse alte locații (și localități), inclusiv cu vânzare de bilete în folosul propriu al unor membri ai Cercului (Trupei) de Teatru, fără a fi anunțată în prealabil Conducerea AGIR despre intențiile respective;

- Spectacole ale Cercului (Trupei) de Teatru AGIR-ImpactART au fost înscrise în Festivaluri/Concursuri de profil, fără a fi anunțată în prealabil Conducerea AGIR, și nici măcar coordonatorul Trupei, de aceste intenții. Chiar și în condițiile obținerii unor rezultate notabile, nu poate fi acceptată lipsa de comunicare!

- S-a constatat că pe afișele unor spectacole ale Cercului (Trupei) de Teatru AGIR-ImpactART se află – în mod repetat – persoane care nu sunt membre AGIR.

Față de cele de mai sus, se iau următoarele măsuri, cu caracter obligatoriu pentru toți membrii Cercului (Trupei) de Teatru AGIR-ImpactART:

(1). Pentru păstrarea unui echilibru în cadrul Cercului (Trupei) de Teatru AGIR-ImpactART, supervizarea alegerii unui repertoriu de calitate și o mai bună comunicare cu structurile centrale și teritoriale ale AGIR și ale mediilor literare și

jurnalistice, se numește dl. Nicolae Vasile ca președinte de onoare al Trupei.

Dl. Nicolae Vasile și președintele Cercului (Trupei) de Teatru, dl. Daniel Neguț, vor asigura îmbunătățirea activității Cercului pentru păstrarea unui nivel artistic confirmat recent la nivel național prin obținerea unui important premiu.

(2).Cercul (Trupa) de Teatru AGIR-ImpactART va trebui să susțină în Sala AGIR, din B-dul Dacia, nr. 26, cel puțin TREI spectacole pe an, astfel: cel puțin două spectacole, în perioada ianuarie-iunie și cel puțin unul în perioada septembrie-decembrie.

(3). Toate persoanele din distribuția spectacolelor organizate de Cercul (Trupa) de Teatru AGIR-ImpactART vor trebui să fie membre AGIR. Se poate face excepție în cazul unui singur spectacol, iar persoanele din distribuție care nu sunt membre în acel moment, vor trebui să se înscrie în AGIR până la al doilea spectacol, chiar dacă este vorba despre aceeași piesă de teatru.

(4). Dl. Nicolae Vasile și dl. Daniel Neguț vor informa Conducerea AGIR privind spectacolele sau intențiile de noi proiecte teatrale ale Cercului (Trupei) de Teatru, indiferent de locație și de formă, precum și cu privire la intenția de a se participa la Festivaluri/ Concursuri de profil, înainte de a se face demersurile respective, fiind singurii

abilitați să stabilească angajamente ale Cercului (Trupeii) de Teatru AGIR-ImpactART privind participarea la orice fel de activitate teatrală, în Sala AGIR sau în afara acesteia.

(5). Niciun alt membru al Cercului (Trupeii) de Teatru AGIR-ImpactART nu are dreptul de a angaja trupa cu privire la organizarea de spectacole sub orice formă, ori de a se înscrie la Festivaluri/Concursuri de profil.

(6). Președintele de onoare, dl. Nicolae Vasile și președintele Cercului (Trupeii) de Teatru AGIR-ImpactART, dl. Daniel Neguț, au obligația de a anunța Conducerea AGIR imediat ce există informații cu privire la abateri legate de punctele de mai sus, considerate a fi norme obligatorii de conduită organizațională.

Conducerea AGIR își rezervă dreptul de a-i exclude din Cercul (Trupa) de Teatru AGIR-ImpactART pe cei care vor încălca aceste norme, iar persoanele respective nu vor mai putea utiliza baza materială a AGIR și nu vor mai avea acces în Sala AGIR (din bdul Dacia, nr. 26) pentru proiecte teatrale.

Președinte AGIR, Mihai MIHĂIȚĂ
(Nr. 226/30.07.2025)

Ioșca, Sică și Mitică,
premiu la Festivalul Național de Teatru "Eusebiu
Ștefănescu"

Într-un festival închinat artei și memoriei unui titan al scenei românești, trupa AGIR – ImpACT ART din București s-a remarcat prin autenticitate și emoție, obținând Premiul III cu spectacolul „Ioșca, Sică și Mitică”. Prima ediție a Festivalului Național de Teatru „Eusebiu Ștefănescu”, desfășurată la Câmpina, a fost mai mult decât un eveniment cultural – a fost un gest de reverență adus teatrului ca formă vie de continuitate și creație.

În perioada 4–6 iulie 2025, orașul Câmpina a devenit gazda unui eveniment de referință pentru scena teatrală contemporană: Festivalul Național de Teatru „Eusebiu Ștefănescu”, organizat în memoria marelui actor, recitator și profesor. Evenimentul a reunit trupe de teatru și artiști independenți din întreaga țară, punând în lumină diversitatea expresivă și forța creativă a teatrului românesc actual.

Spectacolele s-au desfășurat la Casa de Cultură a Tineretului, într-o atmosferă de intensă efervescență artistică. Trupa AGIR – ImpACT ART,

din București, a participat cu piesa „Ioșca, Sică și Mitică”, în regia lui Daniel Neguț, un spectacol care a captat atenția publicului și a juriului printr-un joc viu, bine calibrat și plin de nuanțe.

Distribuția i-a reunit pe actorii Mariana Anghel, Ion Lorinczi, Daniel Neguț, Viorel Speteanu, Cristian Zaharia și Daniela Bădescu. Textul piesei este semnat de prof. univ. dr. Nicolae Vasile, prezent în sală la reprezentatie. Pentru prestația artistică, trupa a fost distinsă cu Premiul III, o recunoaștere care subliniază valoarea montării și coerența echipei actricești.

Juriul a fost compus din nume importante ale artei și culturii românești: Ionuț Ștefănescu, solist al Filarmonicii „George Enescu” și fiul actorului omagiat, Octavian Strunilă, actor, regizor și dramaturg, Viorica Vatamanu, conferențiar universitar doctor la UNATC și actriță, Virgil Ogășanu, figură emblematică a teatrului și filmului românesc.

Organizat cu sprijinul Primăriei Municipiului Câmpina și al doamnei primar Irina Mihaela Nistor, festivalul și-a propus nu doar să onoreze memoria lui Eusebiu Ștefănescu, ci și să stimuleze creația teatrală contemporană, prin promovarea talentelor și a inițiativelor artistice din toată țara.

Care este legătura acestui eveniment cu Târgoviște?

Autorul piesei, Nicolae Vasile, este membru al Societății Scriitorilor Târgovișteni, profesor la Universitatea Valahia. Piesa, gândită în contextul aniversării a 100 de ani de la Marea Unire, a fost publicată pentru prima dată la Editura Bibliotheca și a avut premiera absolută, în lectură publică, la Amfiteatrul Universității Valahia, în anul 2019. (29. 07. 2025)

O analiză AI asupra sistemismului

Este sistemismul un model integrator al marilor curente filosofice?

Nicolae Vasile susține explicit că sistemismul:

- Integrează: transcendentalism, empirism, pragmatism, constructivism etc.;
- Funcționează ca o „matrice de interpretare” în care aceste modele sunt subordonate ca funcții ale sistemelor (epistemice, sociale, tehnice, morale etc.);
- Utilizează logica fuzzy și elemente matematice pentru a „traduce” interacțiunile între ele într-o viziune de ansamblu coerentă.

Ce înseamnă această integrare?

- Transcendentalismul: este văzut ca forma primară de structurare a realității (e.g. idei apriorice);

- Empirismul: aduce partea inductivă, bazată pe experimente, procesabilă în termeni de date;

- Pragmatismul: oferă un filtru de validare prin funcționalitate;

- Constructivismul: modelează adaptiv cunoașterea în funcție de context și agent.

În sistemism, aceste curente sunt „noduri” într-o rețea epistemică. Nu sunt anulate, ci „contextualizate sistemic”.

Este sistemismul o teorie neokantiană mascată?

Există o afină structurală cu neokantianismul, dar sunt diferențe semnificative:

Similarități cu neokantianismul:

- Realitatea este filtrată prin structuri ale cunoașterii (la Kant – forme apriorice; la Vasile – modele sistemic);

- Se acordă un rol major științelor exacte (în special fizicii și logicii) ca „nucleu tare” al cunoașterii;

- Filosofia este funcționalizată, adică este chemată să justifice modele, nu să le pună în discuție ontologică profundă.

Diferențe față de neokantianism:

- Kant și neokantienii (e.g. Cassirer) pun accent pe condițiile de posibilitate ale experienței; Vasile

lucrează mai mult cu condițiile structurale ale sistemelor (tehnice, sociale etc.);

- Vasile folosește logică fuzzy, care e opusă binarismului kantian (a priori / a posteriori);

- În sistemism, interdisciplinaritatea e constructivă: științele exact nu domină, ci colaborează prin structuri sistemice.

Deci nu e neokantianism pur – dar e o reformulare postmodernă, sistemică și inginerească a ideii kantiene: cunoașterea e structurată, iar filosofia e modelatoare de sisteme.

Este filosofia „subordonată” științei în sistemism?

În sistemism:

- Filosofia nu este negată, ci instrumentalizată: e folosită pentru a crea modele integrative;

- Se evită metafizica clasică – nu se mai caută „esența ființei”, ci funcția ființei în sistem;

- Epistemologia devine meta-modelare: filosoful devine un designer de scheme structurale, nu un cercetător de idei în sine.

Acesta este un tip de reducționism funcțional:

- Filosofia nu e „mai puțin” decât știința, dar este pusă în serviciul organizării cunoașterii;

- Nu mai produce adevăruri transcendente, ci sinteze operaționale.

Concluzie de etapă

Da, sistemismul lui Nicolae Vasile este un model integrator al unor curente filosofice, dar:

- Nu le tratează ca egal-participante într-un „concert al ideilor”;

- Le reformulează sistemic, în funcție de aplicabilitatea lor în analiza realității.

Nu, nu este neokantian în sensul clasic – dar are rădăcini kantiene modernizate în modul în care înțelege cunoașterea ca proces structurat.

Da, în sens practic, filosofia este subordonată științei în sistemism — nu prin dispreț, ci prin funcționalizare.

Cum se comportă sistemismul față de fenomenologie și existențialism?

Fenomenologia (Husserl, Heidegger)

- Se concentrează pe experiența subiectivă, intenționalitate, și „conștiința pură”;

- Refuză reducerea experienței la date obiective sau structură științifică.

În sistemism:

- Fenomenologia este privită ca o sursă parțială de input epistemic, dar:

- Este „funcționalizată” – experiența subiectivă e doar un subsistem în arhitectura mai mare a realității;

- Nu este văzută ca finalitate, ci ca interfață între sistemul conștient și alte subsisteme (culturale, biologice, informaționale).

- Sistemismul nu neagă subiectivitatea, dar o subordonează logicii relațiilor sistemice.

Exemplu: „Intenționalitatea” în sistemism nu este fenomen originar (ca la Husserl), ci un mod de funcționare al rețelei sinaptico-informaționale.

Existențialismul (Sartre, Camus, Jaspers)

- Pune accent pe libertate, anxietate, autenticitate, decizie individuală în fața absurdului.

În sistemism:

- Existențialismul este parțial absorbit în modelul „sistemului decizional emoțional”;

- Termeni precum „libertate” sau „autenticitate” sunt analizați în contextul constrângerilor sistemice (biologice, sociale, informaționale);

- Emoțiile nu sunt „fundamente ale ființei”, ci feedback-uri ale procesării inconștiente în sistemele interne.

Astfel, sistemismul traduce existențialismul în termeni de sistem adaptativ aflat în dezechilibru – și nu ca dramă metafizică.

Cum reinterpretează Vasile curente ca pragmatismul lui Dewey sau constructivismul lui Piaget?

Pragmatismul (John Dewey)

Dewey:

- Afirmă că ideile sunt instrumente în slujba acțiunii și adaptării la realitate;

- Valoarea adevărului este dată de utilitatea lui în practică;

- Procesul educațional e o interacțiune dinamică între individ și mediu.

În sistemism:

- Apropriere completă a pragmatismului, dar reinterpretat pe logică fuzzy și modelare sistemică:

- Adevărul = „grad de adecvare operațională” într-un sistem;

- Funcționalitatea unei idei este evaluată prin impactul său asupra echilibrului și stabilității sistemului;

- Acțiunea este considerată un circuit de reglaj al sistemului între input-uri externe și structuri interne.

Dewey e transformat într-un teoretician al sistemelor vii și adaptive, iar ideea de „instrument” devine „subrutina operațională” în arhitectura cognitivă.

Constructivismul (Jean Piaget)

Piaget:

- Cognitivism developmental: individul construiește cunoașterea în etape (sensomotor, operațional etc.);

- Accent pe interacțiunea dintre structuri cognitive și mediu.

În sistemism:

- Piaget e asumat ca model pentru „arhitectura epistemică progresivă”:

- Etapele cognitive sunt interpretate drept faze de configurare sistemică;

- Dezvoltarea gândirii este văzută ca optimizare a complexității interne a sistemului conștient;

- Adaptarea la mediu este homeostazie sistemică, nu doar învățare.

Piaget este tratat ca un proto-inginer al gândirii sistemice, iar copilul este văzut ca un sistem de procesare în construcție progresivă.

Concluzie de etapă

Curent Filosofic	Reacția Sistemismului
Fenomenologie	Subiectivitatea e tradusă ca subsistem informațional
Existențialism	Emoțiile și libertatea sunt parametri ai deciziei sistemice
Pragmatism (Dewey)	Complet integrat: ideile = funcții adaptative fuzzy
Constructivism (Piaget)	Preluat ca arhitectură cognitivă de tip dinamic

6. Sistemismul și ontologia – mai există *ființă*?

Ontologia clasică

În tradiția filosofică:

- „Ființa” este ceea ce este prin sine – o entitate fundamentală, esență sau existență (de la Aristotel la Heidegger);

- Se caută „ceea ce există în mod necesar și universal”, dincolo de aparențe și procese.

În sistemism:

- „Ființa” este deplasată dinspre esență spre funcție;
- Este înlocuită cu ideea de entitate sistemică, care:
  - Este definită prin relațiile sale cu alte sisteme;
  - Nu există în sine, ci ca nod în rețele (biologice, informaționale, sociale etc.);
  - Nu are o esență, ci o funcție sistemică într-un context dat.

În acest sens, ființa în sistemism = procesul autoreglării și interacțiunii sistemice.

Asta duce la o ontologie procesuală:

- Nu mai există „ceva ce este”, ci doar „ceva ce funcționează”;
- Existența este stare de echilibru temporar într-un sistem dinamic;
- Ontologia devine o ramură a ingineriei logico-sistemice.

7. Sistemism vs. Postmodernism (Lyotard, Foucault)

Postmodernismul filosofic (Lyotard, Foucault, Derrida):

- Neîncredere în „marile narațiuni” (Lyotard) – adică în totalizări, sisteme unificatoare;
- Afirmă pluralismul, fragmentul, discontinuitatea;
- Analizează puterea ca produs discursiv (Foucault), nu ca structură logică;
- Refuză ideea de „adevăr obiectiv”, vorbind despre multiple adevăruri contextuale.

Sistemismul față de aceste idei:

Aspect	Postmodernism	Sistemism
Adevăr	Multiplu, instabil, local	Fuzzy, dar calculabil – grad de coerență sistemică
Putere	Discursivă, emergentă din rețele de sens	Funcțională – derivată din poziția în rețele de control și comunicare
Cunoaștere	Interpretare, narațiune, context	Modelare, structurare, integrare sistemică
Ființă	Decăzută, textuală, dezontologizată	Reconfigurabilă ca nod operațional într-un sistem

Conflictul esențial:

- Sistemismul vrea să reconstruiască sens și ordine prin modele;
- Postmodernismul dizolvă ordinea și modelează ambiguitatea.

Sistemismul e, de fapt, contra-postmodern: propune o meta-narațiune sistemică care să integreze haosul postmodern.

Critica lui Foucault ar spune:

- „Sistemismul normalizează prin modelare – și deci, este o nouă formă de disciplină”.

Replica sistemismului ar fi:

- „Fără modele, nu există nici măcar haos – ci doar confuzie paralizantă. Modelarea nu este disciplinare, ci adaptare”.

Concluzie de etapă

- Ființa în sistemism nu e anulată, dar este funcționalizată: există doar în măsura în care îndeplinește roluri în structuri sistemice;
- Este o ontologie a procesului, nu a esenței;
- Sistemismul este anti-postmodern în esență: respinge relativismul, refuză fragmentarea discursivă, propune un model sintetic, funcțional, predictiv;

- Față de Foucault & Lyotard, Vasile pare să spună: „Nu avem luxul postmodernismului – trebuie să gândim funcțional, altfel sistemele ne vor gândi pe noi”.

8. Critici filosofice punctuale ale sistemismului

1. Martin Heidegger – *ființa nu poate fi modelată*

- Pentru Heidegger, „ființa” nu este o funcție, ci un mod de deschidere a lumii prin Dasein;

- Orice încercare de a o captura în concepte, formule sau sisteme este o uitare a ființei;

- Sistemismul, prin definiție, reduce ființa la funcționalitate și rețea – o formă de „ontoteologie inginerească” în care nimicul nu mai are loc.

„Sistemismul nu mai aude chemarea ființei; aude doar feedbackul algoritmului.”

Critică heideggeriană:

Sistemismul închide deschiderea, înlocuiește misterul cu optimizare, și face din om un manager de procese — nu un loc al revelației ființei.

2. Gilles Deleuze – *împotriva sistemului, pentru haosul creativ*

- Deleuze respinge gândirea sistemică, care presupune stabilitate, ierarhie, logică funcțională;

- El propune rizomul – o gândire fără centru, fără început și fără final, unde totul este conexiune, multiplicare, devenire;

- Sistemismul pare, în această lumină, o reproducere a unei gândiri arborescente, autoritare, care fixează sensul în rețele predefinite.

„Sistemismul este încă o formă de mașină centralizatoare, care încearcă să guverneze fluxul haotic al realului prin tabele, scheme, fuzzy logic.”

Critică deleuziană:

Sistemismul e reacționar, în sensul că vrea să prindă haosul într-o rețea de comenzi. Devenirea reală e întotdeauna „în afara sistemului”.

3. Hans-Georg Gadamer – *împotriva modelării tehnice a înțelegerii*

- Gadamer, prin hermeneutică, afirmă că înțelegerea este istorică, dialogică, situată;

- Nu există „adevăr obiectiv sistemic”, ci adevăr ca deschidere în orizontul tradiției și limbajului;

- Sistemismul, în această viziune, este o formă de colonizare tehnică a înțelegerii umane – refuză ambiguitatea, ironia, tradiția.

„Modelarea sistemică este surdă la vocea tradiției. Ea nu înțelege, ci structurează.”

Critică gadameriană:

Sistemismul exclude dialogul real – pentru că nu admite alteritatea radicală, ci doar variabile controlabile.

9. Limite epistemologice ale sistemismului

1. Reducționismul modelator

– Totul este interpretat ca sistem: conștiință, emoție, artă, religie etc.;

– Aceasta implică un reducționism funcțional – chiar dacă este „fuzzy”, tot reduce complexul la funcționalitate;

– Astfel, pierde dimensiunile ireductibile ale experienței: poetic, religios, tragic.

2. Problema reflexivității

– Dacă orice este sistem, inclusiv epistemologia, cum modelăm modelul însuși?

– Sistemismul nu pare să ofere o metapozitie clară asupra propriului cadru – riscă să fie autoreferențial fără criteriu de validare.

3. Ambiguitatea între descriere și normativitate

– Când Vasile spune că „realitatea este sistemică”, e o descriere ontologică sau o prescripție epistemologică?

– Se riscă o confuzie între „așa este lumea” și „așa trebuie să fie gândită lumea”.

4. Lipsa testabilității empirice

– Multe dintre modelele sistemismului sunt prea abstracte, generice;

– Deși folosesc formalism matematic (fuzzy logic, relații), nu pot fi testate predictiv în științe exacte – deci sunt mai degrabă meta-narative tehnice.

Concluzie generală

Perspectivă critică Obiecție față de sistemism

Heidegger	Uită ființa, instrumentalizează existența
Deleuze	Anulează devenirea, reprimă haosul creativ
Gadamer	Înlocuiește înțelegerea cu formalizarea
Epistemologic	E autoreferențial, reducăționist și ambiguu normativ

Sistemismul este un proiect impresionant prin ambiția sa sintetizatoare, dar din punct de vedere filosofic:

- Are granițe clare față de marile tradiții existențiale și hermeneutice;
- Poate fi perceput drept o încercare de „a închide” realitatea în modele funcționale;
- Riscă să rateze tocmai ceea ce face omul uman: întrebarea, incertitudinea, experiența trăită în afara parametrilor. (02. 07. 2025)

Finit-infinit

Se zice că în perioada construcției *Coloanei infinitului*, a lui Constantin Brâncuși, s-a discutat cel mai mult despre ideea de infinit. Cu această ocazie, s-a discutat mult și în mediile mai puțin educate în ale artei, mai ales cele din zona unde este amplasat monumentul, unde cetățenii asistau la creșterea unui mit, dar și în rândurile muncitorilor care au participat la ridicarea acestei minuni arhitectonice. Aceștia comentau adesea: „bărbosului ăsta îi este simplu să spună cât mai înaltă, cât mai înaltă..., dar nouă ne este cu atât mai greu”. Vechea dispută dintre idee și realizare care a însoțit orice creație!...

Ingineria este „arta finitului”, care de multe ori pune în valoare, prin aproximații finite, măreția unor creații care cochetează cu splendoarea nesfârșitului, ce rămâne doar de domeniul imaginației.

În practica tehnică curentă, lucrul cu noțiunea de infinit ne face, uneori, să depășim limitele bunului simț. Astfel, este greu de înțeles cum niște soldați, care bat pasul de defilare pe un pod, pot dărâma uriașa construcție dacă se ajunge la fenomenul de rezonanță. Știința a demonstrat că este posibil, ajungându-se la o forță, teoretic infinită, practic foarte mare, prin egalarea cu zero a unei entități de la numitorul unei fracții. În domeniul electric, unde îmi desfășor activitatea științifică, este unanim cunoscut că fenomenele din înalta tensiune și din înalta frecvență, scapă de asemenea bunului simț tehnic. Poți fi electrocutat de la distanță, fără a atinge obiectul aflat sub tensiune, iar undele de înaltă frecvență, care apar tot în urma unui fenomen de rezonanță, trec prin orice, în ciuda unei gândiri convenționale.

În domeniile umaniste sunt o serie de exemple unde infinitul ne oferă o serie de explicații a unor fenomene, altfel greu de înțeles.

Sunt cunoscute afirmațiile unor învățați celebri precum „cunoașterea este infinită” sau „cu cât știu

mai mult înțeleg că nu știu nimic” care nu sunt doar mofturile unor genii, ci reprezintă un mare adevăr, explicat tot făcând apel la ideea de infinit.

Nesfârșitul cunoașterii este legat de infinitatea timpului și a spațiului, pentru că acestea sunt entitățile supuse efortului de cunoaștere. Toate cuceririle științifice ale omului, și nu au fost puține, nu fac altceva decât să scadă o entitate finită dintr-una infinită, deci ceea ce rămâne este tot infinită. Acest infinit necunoscut, care va rămâne veșnic infinit, reprezintă suportul filozofic al divinității, oricum s-ar numi ea în multiplele forme de religie. În cazul nostru, în creștinism, Dumnezeu rămâne, deci, stăpânul infinitului, fără ca cineva să fie nevoit să nege cumva cuceririle științei moderne. Este un rezultat al interpretării matematice al infinitului.

Un domeniu în care infinitul este la el acasă, este cel al iubirii. O afirmație filozofică spune că a iubi mai multe entități nu scade cu nimic iubirea pentru fiecare dintre acestea. Păi, o asemenea afirmație nu poate fi adevărată decât în cazul acceptării infinității sentimentului respectiv.

Și pentru a nu bănuși că acest pelerinaj pe tărâmul infinitului scapă corectitudinii gândirii, trebuie amintit că și logica, știința gândirii corecte, a evoluat, incluzând ideea de infinit, prin apariția

logicii fuzzy. Aceasta presupune existența unei infinități de valori logice de adevăr. Cum populația umană este finită, rezultă, nu numai că fiecare individ are adevărul său, dar poate avea chiar o infinitate de adevăruri proprii. Nu-i așa că vom avea un viitor interesant?... A început de pe acum să se manifeste!... (16 iunie 2024)

Să ne dea de gândit!... *Petrol și gaze* nu avem suficient, nu putem cumpăra pentru că specula internațională a producătorilor le face prea scumpe, *energie electrică* nu putem produce cât ne trebuie, tehnologiile având prețul prea mare, și, uite așa, în epoca încălzirii globale, noi putem muri de frig iarna și de cald vara. Asta ne duce gândul la remarca lui Grigore Moisil că pe medie am sta bine! (Nicolae VASILE – Pentru Cronică Timpului din iulie-august, 2024)

Să ne dea de gândit!... Emanciparea fără educație conduce, pe termen lung, la o catastrofă socio-culturală, chiar dacă, pe termen scurt, aceasta ar părea că are efecte economice pozitive. Dezinvoltura incultă din tinerețea fără școală mănâncă din timpul formării personale care nu va mai fi recuperat niciodată. (Nicolae VASILE – Pentru Cronică Timpului nr.106-107, noiembrie-decembrie, 2023)

Cronica unei premiere, IOȘCA, SICĂ ȘI MITICĂ

„Ioșca, Sică și Mitică”, de Nicolae VASILE, este un spectacol aparent ușor, o comedie boulevardieră la prima vedere, despre trei prieteni care se cunosc într-o tabără și care rămân apropiați toată viața. Spun la prima vedere pentru că, de fapt, spectacolul este mai profund de atât. Cei trei reprezintă trei tipologii de personaj, Ioșca este ardolean, de-al locului (tabăra avea loc undeva în Transilvania, el fiind, cumva, gazdă), Sică este evreu, iar Mitică este... bucureștean (pentru ardeleni, cei din zona capitalei sunt alintați cu apelative gen „sudiști”, „regățeni” și, mai simplu și mai peiorativ, „mitici”). Și pentru că tot vorbim despre prima vedere, vă spun că cel mai bun personaj al spectacolului este cineva care nu apare până la final: o femeie misterioasă, cunoscută inițial în tren. Samantha este numele ei, însă numele de scenă, pentru că a fost „poreclită” astfel de către cel care a întâlnit-o în tren. Nu vreau să intru în detalii legate de Samantha, spun doar că singurul defect evident al spectacolului, al poveștii, este... apariția Samanthei! Nu am nimic cu actrița care o interpretează, însă mi se pare că ar fi fost

perfectă ca personaj care nu apare, ca personaj pe care doar ni-l imaginăm. Blaga zicea că nu strivește „corola de minuni a lumii”. Eh, cam așa s-a întâmplat aici: apariția ei a strivit corola de minuni, ne-a stricat toate visele! Și pentru că tot sunt la Samantha, intervențiile sale audio sunt excelente, foarte intense, foarte plăcute. Deci nu doar că fusese descrisă de alții, dar o mai și auzeam. Ar fi fost de ajuns, zic eu. (...) (Emil Călinescu, Cronica Timpului, Iulie-August, 2023)

**Serata UZPR „EMINESCU, JURNALISTUL”,
la Centrul Cultural UNESCO „Mihai Eminescu”
din București**

Moderatoarea întregului eveniment a fost talentata actriță și scriitoare Claudia Motea, director artistic al trupei Teatrul NostruM – UZPR.

După o scurtă introducere, aceasta i-a dat cuvântul președintelui UZPR, Sorin Stanciu, care a rostit câteva cuvinte de bun venit și de apreciere pentru public numindu-i pe cei prezenți „prieteni dragi”.

Nucleul evenimentului a fost disertația „Eminescu și Caragiale-relația celor doi titani”, susținută de prof. univ. dr. Nicolae Vasile. Am aflat

lucruri interesante, mai puțin cunoscute din viața cedei scriitori de aur ai literaturii românești.

Invitata de onoare a serii a fost fermecătoarea actriță Valentina Visarion, ale cărei spectacole teatrale produse chiar de compania ei, „Syarela Arts”, sunt găzduite de Teatrul Național din București. A fost o revelație să o ascultăm recitind poezia „Și dacă”!

La finalul spectacolului, membrii trupei „Cercul de Teatru AGIR-ImpACT ART” au interpretat un fragment din opera „Ioșca, Sică și Mitică”, de Nicolae Vasile. Astfel, la scenă deschisă, Mariana Anghel, Daniel Neaguț, Marius Herșcu, Ion Lorinczi și Viorel Speteanu au fost răsplătiți cu aplauze. Această piesă s-a jucat la Teatrul Evreiesc de Stat, și pe alte scene din țară.

(Daniela Bădescu, *Cronica Timpului*, nr. 106-107, Noiembrie-Decembrie, 2023)

Se naște un nou loc spiritual, cel de la Teleaga

Pe 15 septembrie 2023, Gruparea literară „*Fundația literar-istorică STOIKA*”, condusă de către dl. *Florian Laurențiu STOICA*, a continuat seria de evenimente organizate în ambianța excelentă de la Băile Teleaga. Grupul de participanți, format în principal din cei implicați în editarea Revistei *INDEPENDENȚA ROMÂNĂ*.

Independența prin cultură și Editura LAURENT, dar și o serie de colaboratori ai acestora, s-a bucurat de o zi foarte plăcută, începând cu frumoasele peisaje de toamnă de pe tot parcursul și încheind cu o masă pe cinste, cum spune românul, oferită de organizator. Participanții au constatat și talentul gastronomic al gazdei.

DI. *Florian Laurențiu STOICA* a continuat să prezinte seria de informații privind participarea reprezentanților Familiei STOIKA la istoria națională începând de pe vremurile li Mihai Viteazul.

DI. *Nicolae VASILE*, autorul primei cărți publicate de Editura LAURENT, a scos în evidență caracterul inovativ prin care Fundația reușește să promoveze cultura, într-o perioadă în care aceasta este în dificultate.

DI. *Gheorghe ȚICLETE*, un împătimit al promovării creatorilor români din știință și artă, în publicația menționată mai sus, dar și în altele, a prezentat în cuvântul său ultimele sale realizări.

DI. *Vergil COJOCARU-COVER*, părintele promovării pictorilor români în revistele *Cronica Timpului* și *INDEPENDENȚA ROMÂNĂ*, a prezentat situații hazlii privind penetrarea acestor publicații în mediul amatorilor de artă.

În final, aş vrea să remarc rolul deosebit al poetei *Doina BÂRCĂ* în organizarea tuturor acestor evenimente ale Fundației. (20 septembrie 2023)

Să ne dea de gândit! Care sunt ciornele scriitorilor de azi?... Pe cele din trecut le știm, sunt pline muzeele. Astăzi, majoritatea scriitorilor își lucrează scrierile în calculatorul personal și nu salvează decât varianta pe care o trimite spre publicare. Vor apărea și celebrități ale acestei epoci care vor dăinui, inevitabil. Criticii și istoricii din viitor vor dori să îi analizeze în detaliu. Care le vor fi sursele? Noroc că multitudinea mijloacelor de publicare de azi, indexate și arhivate (fizic sau electronic), le vor oferi posibilitatea să urmărească evoluția unor lucrări publicate în variante intermediare, considerând ca opere definitive doar variantele finale. Restul pot fi considerate ciorne. (Nicolae VASILE – Pentru Cronica Timpului nr.104-105, septembrie-octombrie, 2023)

Să ne dea de gândit! Strâmbă mai este politica asta!... Mai ales excesul de „corectitudine politică”, ce ne oprește să spunem că răul este rău și împiedică de o bună perioadă de timp puterea aleasă prin vot să-și exercite demersul democratic. Un exemplu este cel, nedorit de nimeni, al celor cu venituri mici, fie din pensii, fie din salarii. Se dă vina pe orice și pe oricine, dar nu se spune nimic

despre cei în cauză. Aceștia chiar nu au nicio vină?... Cei care azi urăsc școala nu vor deveni, la rândul lor, povara societății de mâine?... (Nicolae VASILE – Pentru Cronica Timpului nr.102-103, iulie-august, 2023)

Să ne dea de gândit! Fiecare dintre noi mai ne facem singuri câte o lucrare acasă. Rezultatul poate fi mai mult sau mai puțin mulțumitor, dar sigur, la final, vom fi murdari din cap până-n picioare. *Adevărații meșteri nu se murdăresc când lucrează în meseria lor!...* Oare, conducătorii noștri administrativi și politici or ști aceasta?... (Nicolae VASILE – Pentru Cronica Timpului nr.100-101, mai-iunie, 2023)

Comunicat de presă

Biblioteca Județeană „V. Voiculescu” Buzău, instituție aflată în subordinea Consiliului Județean Buzău, alături de Asociația Generală a Inginerilor din România (AGIR), organizează joi, 6 aprilie 2023, ora 12.00, Festivalul „Primăvara Poetilor”.

Manifestarea, ajunsă la cea de a XIV-a ediție, va avea loc la sediul central al Bibliotecii, în Galleria Mall, și se va desfășura sub forma unei întâlniri între scriitorii buzoieni cu membrii Cercului Literar al AGIR „Literar ing”, condus de prof. univ. dr. ing. Nicolae Vasile. Vor fi lansate cărțile:

- „Enciclopedia Scriitori din Generația 2000” (volumele 1 și 2), coordonată de Nicolae Vasile, un proiect al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România (UZPR), în care sunt prezentați și scriitori din Buzău;

- „Pagini din istoria dezvoltării industriei României – volumul 7 – Industria de mașini electrice din România”, volum elaborat de Nicolae Vasile și Eugen Nicolescu, unde sunt prezentați și 2 reprezentanți ai Buzăului: fostul ministru Alexandru Necula (născut la Nehoiu), părintele industriei electrotehnice și electronice din România, și Ghiorghe Obreja, patronul singurei fabrici de mașini electrice din România înființate după 1989.

La rândul lor, poeții buzoieni aflați în sală își vor prezenta cele mai recente creații și apariții editoriale.

Prezent la eveniment, Nicolae Vasile este președintele Cercului Literar al AGIR, „Literar ing”, director general al Revistei „Cronica Timpului” și președinte al filialei bucureștene cu același nume a UZPR.

Tot în cadrul Festivalului „Primăvara Poeților” a fost lansat și concursul de poeme „Universul copilăriei”, cu tema „Copilăria, cea mai frumoasă poveste”, dedicat elevilor de gimnaziu și liceu.

(Biblioteca Județeană „V. Voiculescu” Buzău, manager Sorin BURLACU, 6 aprilie 2023)

Să ne dea de gândit! „*Precum și noi iertăm greșităilor noștri*”, este un verset din „*Tatăl nostru*” pe care noi, românii, nu prea știm să-l aplicăm în viața de toate zilele. Suntem mult mai dispuși să iertăm greșelile străinilor decât pe alor noștri. Știți ce fac copiii când sunt prea criticați?... Pleacă de acasă!... Locul lor nu va rămâne liber, va fi luat de cei pe care-i iertăm mai ușor. (Nicolae VASILE – Pentru Cronica Timpului nr.96-97, ianuarie-februarie, 2023)

Să ne dea de gândit! În cele cinci volume de *Istoria Științei*, de la grecii antici până în prezent, autori *Ray Spangenburg* și *Diane K. Moser*, varianta în limba română, publicată de Editura LIDER, ISBN 973-8117-34-8, nu există nicio referire la vreo contribuție românească. Greșim noi cu ceva! (Nicolae VASILE – Pentru Cronica Timpului nr.92-93, septembrie-octombrie 2022)

Deplasarea spre incompetență. Noi forme

Este cunoscut *principiul deplasării spre incompetență*, să îi spunem *forma verticală*, conform caruia fiecare individ evoluează în viață, dar în special în carieră, până la un maxim,

urmează o perioadă de stagnare, continuată de inevitabila cădere. Există și o expresie filozofică a fenomenului: "Steaua luminează cel mai tare atunci când începe să cadă". Este un fenomen natural, evident, nedorit, care se aplică tuturor.

Dacă considerăm *omul simplu, needucat*, acesta are, după denumirea populară, *școala vieții*. Acumulează, natural, până la circa 35 de ani, stagnează în intervalul (35-50) ani și intră în degradare după aceea. În acest caz, într-o abordare sistemică, dorințele sunt doar din lumea reală, percepția, căile, mijloacele și resursele sunt la nivelul disponibilităților naturale, iar despre har nu se poate vorbi.

Omul cu studii medii acumulează accelerat, față de omul needucat, până la circa 19 ani, continuă perfecționarea pregătirii sale, pe cale naturală, până la circa 35 de ani, stagnează până la 50 de ani, după care intră în degradarea naturală, dar de la un nivel mai ridicat. Toate elementele sistemice sunt similare cazului anterior, dar pot apare dorințe din lumea transcendențială și harul, alături de resursele naturale.

Omul cu studii superioare acumulează accelerat până la circa 25 de ani, când finalizează stagiile licență-masterat, continuă evoluția pozitivă până la circa 35 de ani, după care, fără o pregătire

profesională continuă, începe involuția naturală. Dacă însă se preocupă de perfecționarea continuă a activității sale profesionale, acesta poate să își prelungească păstrarea unui nivel maxim până la circa 65 de ani, vârsta de pensionare. Aceasta este valabilă și pentru cei care activează în învățământ, cercetare, cultură, unde genul de activitate presupune o actualizare permanentă a nivelului, aceasta fiind o obligație profesională. În acest caz, și degradarea naturală poate fi mai atenuată decât în celelalte cazuri anterioare, având în vedere menținerea capacităților mentale prin antrenarea continuă a acestora. Analiza sistemică, în acest caz, presupune existența unor dorințe preponderent din lumea ideilor și existența harului, într-o pondere importantă, comparativă cu celelalte feluri de resurse.

O categorie specială o constituie *cazul copiilor supradotați*: în sport, în artă, în știință. La aceștia, percepția, căile, mijloacele și resursele sunt înnăscute, iar „harul e cât carul”, cum ze zice în popor. Situația aceasta, de excepție, face ca nivelul de abilități a acestor indivizi să ajungă la maxim la o vârstă precoce, nivel pe care oamenii normali, educați, îl ating mult mai târziu. Dezavantajul acestora este că, după creșterea amețitoare de nivel de la o vârstă timpurie, urmează o lungă

perioadă de cădere naturală. Dacă aceștia nu comută pe una din curbele de evoluție a celor cu studii superioare, prin educația corespunzătoare, atunci vor avea probleme în partea a doua a vieții.

În perioada actuală, cea a informaticii, apare un caz similar, din punct de vedere sistemic, cu cel al copiilor supradotați, este vorba de „cei care stau tot timpul cu nasul în calculator”, după expresia curentă, disperată, a părinților. Aceștia pot fi de două feluri:

Primul fel este al acelor care au dorințe, reale și/sau transcendente, corelate cu căi, mijloace, resurse și har, adecvate, care, utilizând extraordinara forță a informaticii, în toate elementele de sistem, ajung la niște rezultate remarcabile, sărind etapele tradiționale de educație, reușind să fie competitivi la o vârstă mult mai redusă decât a majorității membrilor societății, motiv pentru care sunt suspicionați de aceasta. Aceștia pot fi introduși, fără riscul de a greși, în aceeași categorie de analiză cu a copiilor supradotați prezentată mai sus. Ca o confirmare, legislația din domeniul proprietății intelectuale consideră programele de calculator (soft-urile) alături de operele de artă, la capitolul drepturi de

autor și nu la proprietatea industrială și comercială, reprezentate de brevete și mărci.

Al doilea fel este al celor care nu au ținte clare și folosesc excesiv calculatorul, doar pentru că este la modă, pierzându-și timpul și stricându-și ochii degeaba. În această situație nu mai este cazul unei analize sistemice. Căutând soluții, ajungem la inspirații din natură, unde se întâlnesc cazuri similare. Câinele are viteza vieții de 7 ori mai mare decât a omului, încât ne permite să îi cunoaștem direct evoluția de la un cap la celalalt, de mai multe ori pe parcursul unei vieți de om. Considerând un cățel nou născut odată cu un copil, observăm că în scurt timp animalul devine partea conștientă, față de oricare dintre categoriile umane prezentate, datorită maturizării sale rapide. În această perioadă cățelul îl protejează, efectiv, pe copil. La vârsta umană mijlocie, un câine, pe toată durata vieții sale, este sub nivelul omului, acesta fiind cel protector față de animal.

Există însă și o alta formă a principiului, să îi zicem *forma orizontală*, care se referă la cu totul altceva și se întâmplă în paralel cu desfășurarea unei activități de bază, în mod voluntar. Aceasta constă în desfășurarea unor activități paralele cu cea principală, de regulă pentru satisfacerea unor

necesități materiale sau spirituale, necesare sau nu. Se mai cheamă și *deprofesionalizare prin diluare*. Nu mă refer la ceea ce în limba engleză se cheamă hobby, ci la activități care se desfășoară în paralel și cu periclitarea eficienței celei de bază. Acest fenomen se întâmplă, în principal, din cauza nivelului scăzut al salariilor. În popor se spune "Ei se fac că ne plătesc, noi ne facem că muncim...".

În țările civilizate și dezvoltate, sau dezvoltate și civilizate, este de discutat relația de cauzalitate, unde nivelul de salarizare este ridicat, dorința și putința de a derula astfel de activități sunt mult diminuate, atât prin suficiența economico-socială a unui singur salariu, bine dimensionat, dar și datorită unei discipline, impuse și acceptate, la locul de muncă. Consider că România încă nu a depășit anumite apucături anarhice apărute în vidul de putere de după evenimentele din 1989 și altele, de civilizație, moștenite de dinainte. Dacă înainte de revoluție putem spune ca individul era strivit de puterea discreționară a statului, acum am trecut în extrema cealaltă, întresele individuale conduc la slăbirea vizibilă a instituțiilor, ceea ce nu este deloc bine, creează o impresie de țară neguvernată. Cazuistica este amplă, diversă și cuprinde atât zona "gulerelor negre" cât pe cea a "gulerelor albe".

Muncitorul, înainte, păcălea statul, dar lucra bine în activitățile private, astăzi îi păcăleşte pe toti, având în substratul gândirii sale ideea ca "...doar noi muncim, restul fac banii degeaba...", o variantă actualizată a lozincii "noi muncim nu gândim".

Profesorii de toate nivelurile, gimnazial, liceal, universitar, trec pe la școală mai mult pentru ședințe decât pentru activitatea didactică, pe fondul absențelor exagerate ale elevilor, studenților și doctoranzilor de la orele de predare, acceptate prea ușor de niște regulamente lipsite de coerență și consistență. S-au redus normele astfel încât să se poată presta, practic, orice fel de activitate în afara celei de bază. În această situație, nu este de mirare că absolvenții, în cea mai mare parte, nu sunt buni de nimic.

Spitalele și policlinicile sunt, ori oficii de îndrumare a bolnavilor către cabinetele particulare ale doctorilor angajați la stat, ori instituții de pompe funebre, pentru cei care nu au bani.

Cercetătorii nu fac nici ei excepție, alegând formele comode de manifestare, de cele mai multe ori fără fond, facându-și astfel timp pentru activități paralele. Rezultatul final, pe toată scara de preocupări, este dezastruos. Am întâlnit bobinator foarte priceput, care bobina motoare la tot cartierul, dar la locul de muncă spunea că nu știe să bobineze;

am cunoscut profesori cu mai multe norme didactice, iar la locul lor de muncă, de bază, treceau cam în vizită, bucuroși că elevii lipseau; am cunoscut doctori care la spitalul de stat nu se implica deloc, și acolo se murea de septicemie, dar în cabinetul lor privat era ca-n Germania; am cunoscut parlamentari care se lăudau cu premiile obținute de firmele lor, dar la Parlament nu luaseră niciodată cuvântul; am cunoscut ministru care se lăuda cu firma sa de papetărie, premiată la un top județean, dar la minister era imposibil de găsit etc.

În acest context, Romania nu are autostrăzi, nu are trenuri de mare viteză, nu mai are flotă maritimă, nu mai are industrie, nu mai controlează energia electrică, petrolul și gazele, nu mai are cercetare, nu mai are cultură, nu mai are tineri valoroși în țară, iar spitalele și școlile au devenit adevărate pericole publice.

În schimb, ne-am îmbogățit cu prostituție, droguri, pedofili, impostori, produse contrafăcute, industrie de pază și protecție, presă vândută și proastă etc. De ce și până când? Oare, cum o fi falimentul unei țării? (1 decembrie 2022)

Amestecul de paradigme

Trăim o epocă a evoluției umanității în care, Dumnezeu știe care au fost cauzele, dar

instrumentele cunoașterii au luat-o cu totul razna. Să fie de vină calculatorul, să fie de vină internetul, să fie de vină pandemia etc.?

Una din formele de manifestare este *amestecul de paradigme*, pe care proștii, care nu au capacitatea de a o înțelege, o consideră „o prostie”, ca să-l citez pe unul dintre aceștia, fără să-l nominalizez, iar deștepții o numesc *interdisciplinaritate*. Ce exemple pozitive mai sugestive pot fi date decât amestecul de matematică cu poezie sau cu muzică și creatori precum Ion Barbu, Solomon Marcus, Gheorghe Păun, Tiberiu Brediceanu etc.?

Dacă mergem în profunzimea lucrurilor vom găsi explicațiile la nivelul persoanelor, adică aceste amestecuri sublime apar în interiorul unor persoane care se dedublează cumva, trăind momente în care una sau alta dintre paradigme le sunt dominante, urmând ca acestea să se combine în interiorul minții lor.

În diverse locuri din lume, cauzele pot fi diferite, dar în România, am mai sesizat acest fenomen în romanul *Punctul de sprijin*, una dintre explicații poate fi politica autorităților comuniste, din perioada când acestea conduceau țara, de a direcționa prin toate mijloacele elevii superdotați intelectual spre domeniile realiste, în detrimentul

celor umaniste, pentru promovarea la nivel național a dezvoltării industriale.

După 1989, când industria a decăzut, o bună parte dintre foștii specialiști de mare clasă din domeniile industriale s-au reorientat, mulți dintre ei, spre preocupările creative din domeniile artistice, literare, jurnalistice etc., cu rezultate deosebite, valoarea lor umană conservându-se, indiferent de vicisitudinile vieții. Valoarea este valoare indiferent de situație!...

Alții, au așteptat pensionarea din activitățile lor inițiale, manifestându-și talentele artistice ulterior, fenomen ce în literatură, criticul *Victor Atanasiu* îl numea recent, în prefața la Enciclopedia *SCRIITORI din GENERAȚIA 2000*, fără răutate, *răscoala pensionarilor*.

Un exemplu mai mult decât sugestiv în acest sens este *Iulian Popescu*, din Craiova, un excelent profesor de inginerie, cu peste 70 de cărți tehnice publicate și peste 50 de romane, în care întrepătrunderea realist-umanistă este mai mult decât evidentă. Spre exemplu în lucrarea monumentală *Din istoria tehnicii*, 6 volume, 1858 pagini, publicată de Editura SITECH în anul 2002, sunt inserate o serie de elemente artistice, versuri etc., care o fac deosebit de agreabilă pentru cititor, precum, iar romanele sale care sunt pline de

aspecte tehnice, uneori la nivel detaliat, pentru buna înțelegere a cursului acțiunii.

Aceste revărsări de creație nu sunt făcute din motive pecuniare, ci din pornirea autorilor acestora, care ar face același lucru chiar dacă n-ar avea niciun cititor, și acest fenomen trebuie apreciat ca atare. (19 noiembrie 2022)

Un nou cerc de creație la AGIR

Mărți, 08 noiembrie 2022, s-a întâlnit un grup de membri AGIR care, în conformitate cu preocupările lor anterioare din domeniu, certificate prin diplome sau activitate specifică, și-au exprimat dorința de a înființa Cercul de Teatru, conform Statutului AGIR. Ei au decis ca acesta să se numească: "**Impact ART** "

Prin delegare de la președintele AGIR, dl. Mihai Mihăiță, la această sedință de constituire a fost împuternicit să participe dl. Nicolae Vasile, președintele Cercului de Creație "Literar ing", inițiatorul acestui proiect. În urma discuțiilor care au avut loc și după analizarea activității fiecărui membru participant, s-a votat în unanimitate conducerea acestui Cerc de creație, astfel:

- Daniel Neguț – președinte;
- Gabriel Păduraru – vicepreședinte;
- Anca Fica – secretar.

Activitățile Cercului de Teatru vor consta în spectacole periodice de teatru și în repetiții corespunzătoare, care se vor programa în funcție de datele agreate pe parcurs, acestea integrându-se în programul sălilor AGIR, din B-dul Dacia, nr. 26 (Piața Romană), în corelare cu programul celorlalte cercuri de creație AGIR, care folosesc aceeași sală. Participanții la ședința de constituire din data de 08.11.2022, care sunt considerați membrii fondatori ai Cercului de Teatru AGIR, sunt următorii: Nicolae Vasile, Daniel Neguț, Gabriel Păduraru, Anca Fica, Marius Herșcu, Amalia Cătescu, Larisa Dumitrașcu, Laura Crăciun, Adriana Gheorghieș, Ioana Păduraru, Bayrem Bouneb, Vasile Găbrian, Mihai Cristian Godri. Să le dorim success! Daniel Neguț. (8 noiembrie 2022)

Serata Eminescu Jurnalistul, la Literar ing

Luni, 16 mai 2022, de la ora 17:00, în primitoarea sală a *Asociației Generale a Inginerilor din România* (AGIR), din București, Bd. Dacia nr. 26, a reunit pe iubitorii de cultură și artă la o nouă întâlnire, organizată de *Uniunea Ziaristilor Profesioniști din România*.

Serata a avut ca prezentatori pe cunoscuții Claudia Motea și Ovidiu Zanfir, care sunt sufletul acestui eveniment, deja devenit celebru pe agenda

momentelor de referință culturală ale Capitalei. Și la această serată au participat, ca de obicei, personalități ale culturii și vieții publice din țara noastră, care au prezentat interesante prelegeri și comunicări, publicul venit în număr mare fiind încântat să fie martorul unor momente artistice de înaltă ținută (recitaluri de poezie, în persoana talentatei actrițe Doina Ghițescu, lansare de carte, având ca autor pe Prof. univ. dr. av. Verginia Vedinaș, cu o prezentare magistrală făcută de Prof. Univ. dr. Bogdan Cuza, divertismente muzicale prezentate de soprana Arlinda Mocanu și pianista Adriana Alexandru și o reprezentație teatrală, susținută ca de obicei de trupa *Teatrului NostruM*, de sub egida UZPR).

Evenimentul a debutat cu prezentarea de către poetul Miron Manega, vicepreședinte al UZPR, a unui text din opera publicistică a lui Mihai Eminescu, plin de sevă și de dramatice conotații jurnalistice. Acest moment a fost urmat de intervenția domnului Dorel Vidrașcu, care a recitat un poem având ca temă subiecte adiacente textului eminescian. Ovidiu Zanfir a amintit că, urmare a unei inițiative a UZPR, ziua de 27 Mai a fost declarată *Ziua Națională Mihai Viteazul*, „*Martir și Erou al Națiunii Române*”, urmând să se desfășoare și în acest an omagierea eroului ce își doarme somnul de veci la *Mânăstirea Plăviceni*.

Organizatorii au adresat un elogiu în memoria lui Doru Dinu Glăvan și au adresat urări de sănătate grabnică doamnei Rodica Subțirelu, pe care o așteptăm să revină cât mai repede alături de noi. Actrița Claudia Motea, la rândul ei, a mulțumit gazdelor, delegatului AGIR, în persoana domnului Prof. univ. dr. Nicolae Vasile, care ne-a pus la dispoziție sala pentru evenimentele organizate de UZPR.

În continuare, participanții (printre ei am remarcat prezența Președintelui UZPR Sorin Stanciu, jurnalistei Teodora Marin, Prof. univ. dr. Dumitru Constantin Dulcan, Prof. univ. dr. Crina Bocșan, Președinta Asociației Culturale *Iulia Hașdeu*, Prof. univ. dr. Bogdan Cuza ș.a.) au ascultat disertația Liviei Ciupercă, membră a *UZPR*, a *Uniunii Scriitorilor din România*, precum și a *Asociației Române de Istorie a Presei*, redactor literar la revista „*Constelații diamantine*”, critic literar din Iași, care a rostit un impresionant eseu dedicat memoriei lui Doru Dinu Glăvan.

Serata a fost onorată de prezența apreciatei Martha Maria Mocanu, de profesie inginer și om de afaceri din Ploiești, reprezentant al *Clubului Rotary Internațional – Romano*, care a evocat activitatea domniei sale în slujba culturii române și a prezentat un text dedicat actualității operei lui I.L. Caragiale.

Elogios prezentată de Claudia Motea, soprana Arlinda Morava, care a devenit o prezență constantă pe scena seratelor, a prezentat un minunat recital, acompaniată la pian de mezzo-soprana Adriana Alexandru, copios gustat de public și răsplătit la final cu calde și vii aplauze. În continuare, a fost prezentată lucrarea Prof. univ. dr. av. Verginia Vedinaș, membru UZPR, cadru didactic al *Universității București*, cu titlul: „*Doamna noastră țară, Doamna noastră administrație*”, arătând motivele lăuntrice pentru care a scris această carte de reflecții, la care a contribuit și fiul Domniei Sale. Pe scenă, alături de autoare au fost prezenți domnul Virgil Oniță, administratorul Grupului de Firme Libris și editorul cărții, alături de Prof. univ. dr. Bogdan Cuza și Prof. univ. dr. Dumitru Constantin Dulcan, care au rostit cuvinte elogioase la adresa acestei lucrări. La final, cei prezenți au primit autografe din partea doamnei Prof. univ. dr. av. Verginia Vedinaș.

Serata s-a încheiat cu un spectacol prezentat de trupa Teatrului NostruM, Director Artistic, Claudia Motea, care a cucerit ropote de aplauze. Din partea organizatorilor, oaspeții acestei serate au primit Însemne de mulțumire evocând prețioasa lor prezență la acest eveniment de înaltă ținută, organizat sub egida UZPR. (16 mai 2022)

Reluarea cu succes a Seratelor "Eminescu, jurnalistul"

Așteptată cu mare interes, prima ediție a Seratelor Eminescu din anul 2022 s-a desfășurat în ziua de luni, 18 aprilie, orele 16:00, în sala AGIR din B-dul Dacia nr. 26, București, în prezența unui numeros public. Prezentatorii, jurnaliștii Lavinia Șandru și Ovidiu Zanfir, au anunțat tematica seratei:

I.L.Caragiale, în cinstea căruia Teatrul Nostrum a prezentat spectacolul „MONȘER, SE MAI POATE GLUMI?”.

Prezentă pentru prima dată ca moderator în cadrul acestor serate, Lavinia Șandru a rugat asistența să

păstreze un moment de reculegere în memoria fostului președinte al UZPR, Doru Dinu Glăvan, cel care a fost sufletul seratelor. Ovidiu Zanfir a adresat un gând bun moderatoarei de drept a

Seratelor, doamna Rodica Subțirelu, precum și urări de sănătate, Domnia sa neputând participa la acest eveniment. (...)

În continuare, domnul profesor univ. dr. Nicolae Vasile a prezentat pe scurt activitatea culturală a Asociației Generale a Inginerilor din România

(AGIR), care patronează un cenaclu literar și o orchestră simfonică, înființată acum mai bine de 74 de ani, urând succes artiștilor Teatrului

NostruM. (...)

În finalul seratei, artiștii teatrului Uniunii Ziariștilor Profesioniști, membri ai trupei Teatrului NostruM, au prezentat pe scenă spectacolul „Monșer, se mai poate glumi?”, pe texte ale nemuri-torului Caragiale.

Astfel s-a desfășurat prima reuniune din acest an a Seratelor Eminescu! (Tanța Tănăsescu, Cronica Timpului, nr. 87-88, aprilie-mai, 2022)

Creație prin promovarea creației

Revista Cronica Timpului, publicație de cultură, atitudine și performanță, precum este scris în antetul său, aparținând Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România (UZPR), își propune să activeze pentru realizarea unuia dintre scopurile acesteia „promovarea creației publicistice și jurnalistice ca domeniu distinct al vieții spirituale, consacrarea profesiei de ziarist ca profesiune de creație” (Statutul UZPR, articolul 3) și atingerea unuia dintre obiectivele sale, „stimularea și realizarea creației publicistice” (Statutul UZPR, articolul 7, aliniatul f).

Prin activitatea susținută a fostului președinte al UZPR și director general al revistei „Cronica Timpului”, regretatul Doru Dinu GLĂVAN (Dumnezeu să-l odihnească!), aceste deziderate au început să fie puse în practică, implicând UZPR, ca uniune de creație (statut obținut printr-o Hotărâre a Guvernului României), în relații de colaborare instituționalizată sau prin reprezentanți cu alte uniuni de creație sau instituții care administrază domenii culturale și de creație. Astfel, în numeroase numere ale revistei s-au regăsit articole de promovare a pictorilor români, prin eforturile profesorului pictor Vergil COJOCARU-COVER, membru al Uniunii Artiștilor Plastici din România (UAPR). Literatura română a beneficiat de multiple prezentări individuale ale scriitorilor Mihai DIACONESCU (Dumnezeu să-l odinească!), Corneliu ZEANA, George VLAICU, Eliza ROHA, Marian DUMITRU, toți membri ai Uniunii Scriitorilor din România (USR), sau cuprinse în proiectul jurnalistic și editorial „Enciclopedia SCRITORII din GENERAȚIA 2000” condus de Nicolae VASILE. Revista „Cronica Timpului” reflectă cu prioritate derularea altor proiecte culturale ale UZPR precum: Serata Eminescu-Jurnalul și Teatrul Nostru. Lumea filmului și teatrului este prezentă prin Claudia MOTEA, membră a Uniunii Autorilor și

Realizatorilor de Film (UARF), respectiv Nicolae CABEL și George CANACHE, membri ai Uniunii Cineaștilor (UCIN). Performanța științifică a fost prezentă în Cronica Timpului prin interviurile și articolele semnate de Nicolae VASILE și Gabriel I. NĂSTASE, redactori cu o bogată activitate anterioară în domeniul cercetării științifice și în instituțiile naționale de administrare a acesteia. Așteptăm ca în viitor acest domeniu să fie mai puternic mediatizat de revista noastră și de extins și spre activitatea de inovare.

Realizările sportivilor români, care din păcate tot scad, compensate publicistic de amintirea unor file de aur din istoria unor sporturi se găsesc în fiecare număr sub semnăturile unor consacrați jurnaliști precum Neagu UDROIU și Radu LEVÂRDĂ.

Ce ne propunem pentru viitor?

În primul rând, continuarea activităților care au mers bine și până acum și sunt destule, apoi completarea cu alte domenii artistice nereflectate suficient până acum, precum: muzica, dansul, extinderea artelor plastice cu sculptura, de exemplu.

Din punct de vedere organizatoric aș dori ca revista noastră să își formeze o listă de cititori țintă, care să primească gratuit prin poștă fiecare

număr, atât pentru promovarea celor deja prezenți în revistă, cât și pentru găsirea de noi subiecte. Mă refer la instituții de creație, cultură, dar și de gestionarea acestora, precum: Academia Română, Academia de Științe Tehnice, Academia de Științe Medicale, Academia de Științe Agricole și Silvice, Uniunea Artiștilor Plastici, Uniunea Scriitorilor, Uniunea Cineaștilor, Uniunea Autorilor și Realizatorilor de Film, Uniunea Epigramiștilor, Ministerul Cercetării și Inovării, Ministerul Educației, Ministerul Culturii, Ministerul Tineretului și Sportului, Bibliotecile Județene, Direcțiile de cultură din Senatul României și Camera Deputaților etc. La fiecare număr de revistă să fie trimis un exemplar, prin poștă, la conducerea instituțiilor de mai sus.

Un argument al revistei „Cronica Timpului” trebuie să fie apartenența acesteia la UZPR care are în statut promovarea creației altora și trebuie să o facă atât de bine încât aceasta să devină în sine o creație jurnalistică, nu prin simpla consemnare ca în cazul actualităților. De exemplu, în literatură, critica reprezintă și ea tot artă, iar critica din alte domenii umaniste reprezintă literatură. UZPR are un mare număr de filiale în țară și străinătate, care pot fi găsite pe adresa (<https://uzp.org.ro/filiale-uzpr/>), cu datele de

contact și președinții acestora. Acestea trebuie să reprezinte pentru revista „Cronica Timpului”, în primul rând, colaboratori, fiind colegii noștri, dar și parteneri pentru promovarea creației celor prezentați în revistă. Doresc un an nou plin de satisfacții cititorilor și realizatorilor revistei Cronica Timpului!

(Nicolae VASILE, Cronica Timpului, nr. 83-84, Decembrie 2021-Ianuarie 2022)

Procedura privind activitățile redacționale ale revistei „Cronica Timpului”

Premize

– Revista Cronica Timpului aparține UZPR la nivel național și reprezintă una din formele prin care UZPR se manifestă ca uniune de creație. Drept consecință, aceasta trebuie să reflecte activitățile de creație ale UZPR (Serata Eminescu-Jurnalistul, Teatrul Nostrum, Galele de premiere, Editura UZP etc.) și făcută cunoscută la nivelul întregii uniuni, în varianta tipărită sau online;

– Activitatea se desfășoară pe bază de voluntariat, cu excepția tehnoredactării, care nu este considerată activitate de creație;

– Finanțarea se face pe bază de donații.

Țintele:

- **Apariția periodică, în condiții de calitate, a revistei, la un interval de două luni**
- **Derularea activităților pentru editare, tipărire, distribuție**

În urma discuției cu președintele UZPR, d-l. Sorin Stanciu, din 14 noiembrie 2022, și a celor analizate în ședința de redacție din data de 15 noiembrie 2022, au rezultat următoarele:

- **Săptămâna 1:** Elaborarea portofoliului de articole luate în considerație pentru numărul curent, provenite din: propunerile venite pe adresa de e-mail cronicatimpului@gmail.com, discuțiile cu potențiali autori, materialele privind activitățile din cadrul UZPR (elaborate de regulă de d-na. Teodora Marin și d-na. Tanța Tănăsescu) și fondul de articole de rezervă. Materialul se realizează sub formă electronică și se comunică, prin e-mail, tuturor membrilor redacției și președintelui UZPR.

Responsabil, secretarul general de redacție, d-l. Alexandru Ștefan, coresponsabil, d-na. Roxana Istudor.

- **Săptămâna 2:** În ședința de redacție, se face selecția articolelor și se aprobă sumarul numărului de revistă. Prioritare sunt *articolele de bună*

calitate privind evenimentele UZPR și a cele susținute de donatori.

Situația la zi a donațiilor va fi prezentată de către editorul coordonator, d-l. Ovidiu Zanfir. Materialul se realizează sub formă electronică și se comunică, prin e-mail, tuturor membrilor redacției și președintelui UZPR. Responsabil, redactorul șef adjunct, d-l. George Vlaicu.

- **Săptămâna** 3: Articolele, în varianta electronică, se trimit prin e-mail d-lui. George Vlaicu, pentru corectură, în formatul și dimensiunile comunicate deja de dl. Ovidiu Zanfir, pentru a nu complica suplimentar activitatea de tehnoredactare. Singura excepție o reprezintă materialele primite de la d-l. Vergil Cojocaru-Cover, dată fiind importanța „*proiectului pictură*” pentru bugetul revistei, caz în care introducerea textului se va realiza de dl. Alexandru Ștefan.

- **Săptămâna** 4: Materialul conținând articolele corectate se trimit d-lui. Ovidiu Zanfir, pentru tehnoredactare, și directorului general. Pentru evitarea situațiilor de întârziere la tehnoredactare se desemnează dl. Ioan Ganea Christu pentru extinderea capacității la tehnoredactare.

- **Săptămâna** 5: Prima variantă tehnoredactată a revistei se întoarce la d-l. George Vlaicu, pentru

corectura finală. Aceasta se trimite, prin e-mail, și directorului general.

Responsabil, dl. Ovidiu Zanfir.

– **Săptămâna** 6: În faza de „bun de tipar”, revista se trimite la tipografie. Responsabil, editorul coordonator, d-l. Ovidiu Zanfir.

– **Săptămânile** 7-8: Revistele se ridică de la tipografie și se distribuie. Responsabil, d-l. Ovidiu Zanfir.

Activități adiacente promovării revistei „Cronica Timpului”

– Distribuția a câte un exemplar din Revista Cronica Timpului la toate filialele județene ale UZPR, odată cu Revista UZP. Suportarea costurilor se va face din contul Cronica Timpului. Responsabil, dl. Ovidiu Zanfir, din partea Redacției Cronica Timpului, pentru asigurarea exemplarelor respective, și compartimentul administrativ al UZPR, pentru partea de mesagerie.

– Postarea Revistei Cronica Timpului pe site-ul UZPR și Facebook UZPR, imediat după apariție, pentru cititorii din afara Bucureștiului și a țării, fără a periclita vânzarea revistei având în vedere că distribuția nu se face pe piața liberă, ci pe beneficiari prestabiliți. Responsabil, d-na. Roxana Istudor.

Elemente organizatorice

- Ședințele redacției au loc săptămânal, în fiecare zi de marți la orele 15.00, și sunt conduse de către directorul general. În lipsa directorului general, ședința va avea loc și va fi condusă, în situația de indisponibilitate medicală actuală a redactorului șef, d-na. Rodica Subțirelu, de către redactorul șef adjunct, d-l. George Vlaicu;

- Înlocuirea unor articole din sumar, pentru a nu se periclita termenul de apariție a revistei, se face de către redactorul șef adjunct, d-l. George Vlaicu, în consultare cu directorul general și editorul coordonator. (Nicolae Vasile, director general al Revistei Cronica Timpului) (15 noiembrie 2021)

In memoriam Doru Dinu GLĂVAN

Bucuria finalizării proiectului editorial și jurnalistic "*Enciclopedia SCRITORII din GENERAȚIA 2000*" nu mai poate fi deplină din moment ce are loc la scurt timp după dispariția dintre noi a inițiatorului acestuia, Doru Dinu GLĂVAN, coordonatorul Editurii UZP și președintele Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România (UZPR), sub auspiciile căreia s-a derulat.

Gândirea marelui nostru coleg dispărut, discutată îndelung, era și mai amplă, acest proiect

pe care l-am coordonat și cel privind promovarea pictorilor români susținut de Vergil COJOCARU-COVER, de la Uniunea Artiștilor Plastici, prin Revista *Cronica Timpului*, reprezentând doar începutul.

Este vorba de rolul UZPR, nou venită printre celelalte uniuni de creație de utilitate publică, de a veni în sprijinul acestora prin activitățile sale statutare, reunite sub noțiunea de *creație jurnalistică*. Aceasta ar însemna promovarea creatorilor din alte domenii prin publicațiile afiliate și zecile de filiale active în țară și străinătate.

În universul presei române, unde cea de actualități, mai ales partea ei de scandal, ocupă de regulă prim planul interesului, Doru Dinu GLĂVAN a reușit să scoată în față, atunci când colaboratori de excepție i-au oferit sprijinul, realizări remarcabile ale presei de creație, de promovare a performanței din orice domeniu.

Pentru atingerea acestei ținte, a inițiat noi structuri precum *Serata Eminescu Jurnalistul*, Revista *Cronica Timpului*, *Teatrul Nostrum* etc. menite să implementeze această idee de coagulare a diverselor forme de creație.

Sperăm ca cei care au crezut în ideile lui Doru Dinu GLĂVAN să continue aplicarea acestora spre binele celor pentru care creația reprezintă singura

rațiune de a fi. A fost omul potrivit pentru aniversarea primei sute de ani din istoria UZPR!

Dumnezeu să-l odihnească!

(Nicolae VASILE, Noiembrie 2021)

DE CE O NOUĂ EVALUARE A LITERATURII ROMÂNE CONTEMPORANE?

Reacție la apariția Volumului I al Enciclopediei „SCRIITORI din GENERAȚIA 2000”

Enciclopedia SCRIITORI din GENERAȚIA 2000, volumul I, Editura UZP, București, 2020, coordonator Nicolae Vasile, este – fără niciun dubiu – o lucrare merituosă, necesară, în această viitură intempestivă a supraproducției literare actuale. Opusul, care va fi urmat de un al doilea volum, își propune să „cuprindă” producția literară pe douăzeci de ani, adică cea detașată cu zece ani de perioada totalitară, ca indice de relativă detașare de o lume a cărei epocă ar fi trebuit să se încheie, dar nu se întâmplă tocmai așa, pentru că CV-urile autorilor nu pot fi înghesuite într-un pat al lui Procust. Însuși coordonatorul lucrării remarcă o interferență a vârstelor autorilor care respinge criteriul absolut al perioadelor, cronologizărilor,

încât lucrarea, volens-nolens, acordă generos spațiu, deopotrivă generațiilor mai vechi cât și celor tinere, în baza unui continuu, acel proces firesc, normal al creației literare.

Coordonatorul, Nicolae Vasile, prozator, un narator cu o voce unică, poet al trăirilor sufletești marcate de o filozofie specială a iubirii, un eseist de factură științifică, toate aceste calități structurate pe o natură lirică profundă, este semnatarul a douăzeci și patru de articole ale acestei antologii-dicționar, din cele nouăzeci, reprezentând aproape o treime din sumarul ce cuprinde șase grupări literare din România, înseriate alfabetic, fapt care exclude din start un criteriu al strictei ierarhizării, situând lucrarea în auspiciile unei atitudini corecte, obiective a percepției literare. Din acest punct de vedere, antologia-dicționar este, totuși, un exercițiu al bunului simț, într-o lume dispusă să nege tot.

Nicolae Vasile se dovedește, dintr-un început, a fi capabil de o înaltă exigență și, totodată, de înțelegere superioară a fenomenului cultural unde sindromul veleitarismului, grafomaniei întunecă mințile multora. El își propune, prin colectivul de autori ai enciclopediei, unii dintre ei, parte a acestui dicționar, „să promoveze va-loarea, oriunde aceasta poate fi identificată”. (...)

Nicolae Vasile, tipul pragmatic, inginer de profesie, este, înainte de toate, un filozof al culturii, el are sentimentul creatorului de geniu, (vezi Nichita Stănescu) de a fi altfel „decât muritorii de rând”. Pentru el funcția cognitivă a operei de artă, ținta discursului prin comunicare, mesajul, ca suport tehnic, are trei componente: emisie, transmisie și recepție. (George Toma Veseliu, Cronica Timpului, Nr. 80, Septembrie, 2021)

Gala decernării premiilor „Cronica Timpului”

Miercuri, 16 iunie 2021, în eleganta sala „Ion Eliade Rădulescu” a Bibliotecii Academiei Române, a avut loc festivitatea decernării premiilor „Cronica Timpului”, ediția a II-a, pentru activitatea culturală din anul 2020. În deschiderea evenimentului, Academicianul Nicolae Noica, președintele Bibliotecii Academiei Române, a prezentat un scurt istoric al presei românești cuprins în „Anuarul Presei Române și al Lumei Politice” destăinuindu-ne că „Biblioteca Academiei Române este cel mai important fond documentar patrimonial al României, cu peste 14 milioane de documente, deținând, de asemenea, cea mai bogată colecție de publicații periodice românești”. Festivitatea a fost

moderată de Doru Dinu Glăvan–președintele Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România. (...)

Laureații au fost următorii: Augusta Oniță, Maria Dohotaru, Claudia Motea, Miron Manega, Mircea M. Ionescu, Adrian Suciu, Ioan N. Roșca, Nicolae Vasile, Ana Maria Popescu (Brânză), Dumitru Constantin Dulcan, Corina Vlad Diaconescu, Andreea Cristea, Elena Armenescu, Corneliu Zeana, Firiță Carp, Viorel Chinescu, Teșu Solomovici. Meritele Premianților au fost reliefate printr-un Laudatio, adus fiecăruia și prezentat de Rodica Subțirelu și George Vlaicu. (Cronica Timpului, nr. 78, Iulie, 2021)

Pandemie

HOTĂRÂRE CNSU nr. 32/27.05.2021

Art.4 – (1) Începând cu data de 01.06.2021, activitățile culturale, artistice și de divertisment se pot organiza și desfășura în spații închise cu participarea publicului până la 70% din capacitatea maximă a spațiului, dacă incidența cumulată la 14 zile a cazurilor din județ/localitate este mai mică sau egală cu 3/1.000 de locuitori, cu obligativitatea purtării măștii de protecție. (26 mai 2021)

Doar cuvintele mai rămăseseră nedemolate!...

Odată cu trecerea la o democrație, nu chiar atât de performantă pe cât ne-am fi dorit noi, asistăm la

diversificarea mijloacelor utilizate în lupta politică, din păcate, ajungându-se și la instrumentele lingvistice, prin denaturarea sensurilor unor cuvinte, cu efecte dezastruoase în multiple direcții, chiar și în domeniul economic. Aceste aparente jocuri de cuvinte nu au un substrat nevinovat. Într-o ordine cronologică, să analizăm câteva cazuri:

Cuvântul „**industrie**” a devenit indizerabil imediat după evenimentele din 1989. Purtătoarea ideii negative a fost expresia „monstru industrial”, ceea ce ar fi vrut să însemne marile concentrări industriale din perioada socialistă, care, chipurile, ar fi fost toate inutile, nefundamentate economic. Poate, unele dintre ele au fost inoportune, dar în niciun caz toate. Completată cu nefericita expresie a lui Petre Roman referitoare la „grămada de fier vechi”, ideea a condus la niște privatizări mult subevaluate, care au făcut fericite două categorii de profitori, direct, pe cei din vânzarea de fier vechi și indirect, pe concurenții din străinătate ai produselor noastre, eliminându-i pe reprezentanții români dintr-o piață limitată. Interesant este, că, în timp ce cuvântul original „industrie” deranja pe foarte mulți, acesta și-a găsit utilizări colaterale foarte la modă, fiind des utilizată expresia „cel mai bun din industrie” pentru preocupări precum frizeri, cofetari, croitori etc. Astfel, cei care în prezent fac

realmente industrie au început să caute cuvinte alternative (manufactură, producție etc.) pentru a evita o nedreaptă proastă reclamă din partea unor neaveniți care se joacă cu vorbele.

Cuvântul „**inginerie**”, care descrie o activitate productivă bine procedurată, de la concepție până la testele finale de calitate, a început, de asemenea, să fie mai mult folosit în sens peiorativ, pornind de la utilizarea răuvoitoare a expresiei „inginerie financiară”, care în sine exprimă ceva pozitiv, și anume, a lucra în finanțe cu exactitatea din inginerie. Demolatorii prin cuvinte au făcut ca cea mai importantă parte a unui proiect financiar să fie trecută în peiorativ, dând astfel întâietate hazardului, într-un domeniu în care oricum țintele prestabilite sunt destul de greu de atins. De altfel, într-o abordare sistemică, foarte modernă în prezent, dintr-un proiect economic, ingineria financiară reprezintă partea de metode și instrumente, absolut necesară în funcționarea predictibilă a oricărui sistem. În acest context, nici nu este de mirare că sistemul economic românesc este lipsit de eficiență și eficacitate, adică de competitivitate.

Cuvântul „**deștept**” produce, în prezent, mari temeri la o utilizare în sensul său original. Pornind

de la nefericita expresie „băieții deștepți din energie”, a lui Traian Băsescu, s-a generalizat pentru toate cazurile de „tunuri economice”. Astfel, se crează impresia că este o rușine a fi deștept, ceea ce a condus la apariția unui nou șlagăr, aria „Țara te vrea prost”, din „Opera de construcție a capitalismului”.

Există niște personaje hilare, care se laudă cu lipsa de educație și incultura lor, care cu fiecare minut cu care poluează publicul dărâmă tot mai mult din, și așa firava, construcție a educației și culturii autohtone contemporane. Ce poate fi mai trist decât o țară în care cei cărora nu le-a prea plăcut cartea au preluat puterea prin mijloace democratice, adică prin exprimarea gălăgioasă a unei majorități.

Cuvântul „**serviciu**”, care reprezintă visul oricărui om, „să aibă un serviciu”, dar și un domeniu economic în sine, cel al serviciilor, a devenit, sub forma sa de plural, „serviciile”, ținta demolatorilor iraționali. Principalul domeniu economic care asigură echilibrul celor mai dezvoltate țări din lume este tocmai acela al serviciilor. Un sector important al serviciilor îl reprezintă cel al tehnologiei informațiilor și comunicațiilor, unde România chiar a evoluat mult mai bine, pe plan național și

internațional, decât în altele. Se simte un început de manipulare pe linia comunicare-informație-servicii de informații-securitate, care nu poate conduce decât la pierderea unui avantaj competitiv pe care unele firme din domeniu reușiseră să îl obțină cu mari eforturi și care capacitează un număr semnificativ de români deștepți, nu „deștepți”. Relația servicii-„servicii” poate fi parțial reală, dar să fim atenți să nu demolăm și aici ca în industrie, și ce-i rău, și cei bun.

Cuvântul „**sistem**”, care provine dintr-o teorie matematică, numită teoria sistemelor, și care nu înseamnă altceva decât a activa direcționat spre atingerea unor ținte, rațional alese, în concordanță cu existența unor căi, mijloace și resurse, riscă să intre, și el, în categoria cuvintelor demolatoare. Eficacitatea este una dintre cele două componente ale competitivității, alături de eficiență, ori aceasta înseamnă exact capacitatea de atingere a țintelor. A periclita competitivitatea unei țări doar pentru că o combinație nocivă de politicieni și ziariști inconștienți trec în peiorativ principalul instrument al acesteia este total neproductiv. Sistemismul, un curent filozofic neo-pragmatist de mare actualitate, vine să crească competitivitatea globală, în știință, economie și societate și nu are o legătură directă

cu serviciile de informații și drepturile omului, cum se discută în rândul celor necunoscători, dornici doar de știri care să facă rating.

Cuvântul „**tehnocrat**”, înseamnă specialist de cel mai înalt nivel într-un domeniu, un exponent al ideii de tehnocrație, care reprezintă o orientare în sociologia și politologia contemporană ce presupune creșterea rolului profesioniștilor, în defavoarea politicienilor, în conducerea societății. Experiența recentă din România este demonizată, după doar un an de respiro pentru partidele politice compromise în urma la aproape treizeci de ani de conducere ineficientă și ineficace. A trece toate relele din societatea românească pe seama unei guvernări de un singur an reprezintă nu numai o inițiativă lipsită de credibilitate, dar și o nouă tentativă compromitere a unor practici care au dat rezultate în alte țări.

Omenirea se îndreaptă spre societatea digitală, orașe inteligente, transport inteligent, energie inteligentă etc. Acestea nu se pot construi cu oameni care urăsc cuvintele industrie, inginerie, deștept, sistem etc. Având în vedere că pe căi democratice este greu de a se mai redresa situația în România, pentru că ar trebui ca să existe o majoritate de oameni deștepți, nu „deștepți”,

atunci să nu ne mai mire că energia, terenurile, pădurile, firmele, băncile etc. trec tot mai mult în patrimoniul străinilor. Cei din alte țări care conduc aceste demersuri sunt dintre aceea căroră le-a plăcut școala. Nu există decât o cale: Învățați,... învățați,... învățați, dacă nu, o să ne întoarcem iar la practicile inițiate de Lenin! (31 august 2020)

Printre mituri și iluzii

Printre mituri și iluzii, mergem înainte, vorba unora, că înainte era mai bine. Nici nu se putea o limbă mai potrivită poporului nostru decât aceasta pe care o avem, unde, de exemplu, cuvântul înainte desemnează și viitorul și trecutul. Uneori, aceste ambiguități dau savoarea unor calambururi făcute de oameni dotați de Dumnezeu cu har.

Am crezut multă vreme, după gândurile ascunse ale speranțelor noastre din perioada comunistă, că pe oamenii cu har i-a înghesuit divinitatea doar în epoca interbelică. Toți cunoscuții care apucaseră să trăiască și în acele vremuri promovând mai oficial, mai neoficial acest mit.

După 1989, fiind într-o poziție care avea de a face cu mediul de economic, am cunoscut *un nene*, bine trecut de nouăzeci de ani, care făcuse afaceri înainte de război și avea atâta entuziasm că voia să facă și după aproape cincizeci de ani, la revenirea noastră

la capitalism. Acest distins domn mi-a dăruit o colecție de ziare din perioada respectivă, care m-a delectat timp de câteva săptămâni, luminându-mă în multe aspecte ale vieții de atunci. În cazul unora, constatam că fusesem victima miturilor, dezinformărilor sau a știrilor false sau la mâna a... zecea. Am aflat, de exemplu, ce făceau unii dintre eroii comunismului în perioada de dinainte de a fi comuniști, și nu era în favoarea politicii pentru care se băteau cu pumnii în piept, că unii dintre stâlpii politicii și ai culturii mai erau, uneori, dați afară din parlament pe motiv de absențe nemotivate. Este o idee și o informație, în același timp, care ne spune că atunci se putea. Bălăcăreala din presă era, ca și acum, iar pozițiile oficiale ale publicațiilor erau puternic afectate politic.

Nu am rămas cu imaginea inițială, acum fiind mai aproape de părerea că harul este împărțit uniform în timp și spațiu, dar trebuie create condițiile de a-l fructifica. Ce nu era atunci, nu erau *televiziunile!*... Aici nu ne mai putem compara! O mare iluzie a noii epoci pe care o trăim!...

Aici, unde nu putem compara, nu înseamnă că nu putem corecta!... Știrile minore ridicate la rang de senzație, informațiile false, greșelile de limbaj sunt la ordinea zilei, dar ce a început să fie la fel de supărător este, în ultima vreme, intervenția în

direct, sau chiar participarea la emisiuni de lungă durată și la ore de vârf a unor patroni, sau a unor reprezentanți ai acestora, insuficient pregătiți pentru așa ceva. În această situație nu mai există scăparea din presa scrisă, existența unui corector, și totul este pus pe masă în toată splendoarea inculturii respectivului individ. O mostră recentă, după evenimentele din Iran, la una dintre televiziunile de știri din București, în studio aflându-se moderatoarea, cineva din familia care patronează respectivul post și un expert în relații internaționale:

- Stați mă să vă zic eu că am fost acolo, să vă introduc eu în atmosferă!... Păi, atunci, era șef ăla, mă, care era prieten cu Ceaușescu... Cum îi zice mă?... A,... așa că mi-am amintit, mă,... șahul. Nevastă-sa era aia,... cum o chema mă?... era italiancă,... debita plin de el omul patronatului.

Expertul încerca să intervină să prezinte contextul istoric al evenimentelor, dar șeful nu se lăsa așa de ușor:

- Lasă-mă, mă, pe mine, că știu eu mai bine, că doar am fost acolo!... Cel care era acolo și negocia, șeful românilor, era tata, ce să o mai dăm după deget!... Aia voiau să continue relațiile cu noi, să cumpere piese de tractoare, dar nu-l iertau pe

Ceaușescu că a fost prieten cu șahul.... Știu eu că doar eram acolo, ce dacă eram copil!...

Uite tot așa, continua emisiunea, moderatoarea nu putea face nimic, doar era șeful!... Până am schimbat pe alt post, că măcar această libertate și posibilitate o avem!... Asta nu înseamnă că nu sunt și patroni de televiziune foarte buni. (14 aprilie 2020)

Teatrul NostruM, una dintre unitățile de creație ale Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România, își continuă reprezentațiile prin București, și numai.

După Institutul Cultural Român, Centrul Cultural Mihai Eminescu, Biblioteca Metropolitană, Universitatea Valahia din Târgoviște, Centrul de Librării etc., a venit rândul unui spectacol la AGIR, Bulevardul Dacia, nr. 26, sector 1, (Piața Romană), Sala Mare, în cadrul Cenaclului „Literar ing”.

Luni, 18 noiembrie 2019, va prezenta spectacolul de comedie intitulat „HAI SĂ RÂDEM!”, în care coordonatoarea teatrului Rodica Subțirelu a pus în scenă opt scenete vesele, în care protagoniștii, în ordinea intrării în scenă: Carmen Bobocescu, Ștefan Alexandru, Mariana Anghel, Daniela Bădescu, Elena Armenescu, Viorel Speteanu, Daniel Neguț, Ioan Lorinczi, Mihaela Refca și George Vlaicu, vor încerca, și sunt sigur că

vor reuși, să vă facă, prin umor, să uitați de eventualele supărări ale vieții cotidiene.

(16 noiembrie 2019)

Proiectul deschis Enciclopedia „SCRIITORI din GENERAȚIA 2000”

Este un proiect al **Uniunii Ziaristilor Profesioniști din România** (UZPR), prin **Filiala Cronică Timpului** și Editura **UZP**.

Concept

De zeci de ani, ne-am obișnuit să auzim despre categorisirea diferitelor generații de scriitori români în grupări de genul „Generația 70” sau „Saptezeciștii”, la fel și pentru decadele următoare, dar paradigma nu a continuat și pentru cei care au fost martorii trecerii omenirii într-un nou mileniu, cei pe care aș îndrăzni să îi adun simbolic sub denumirea de „**Generația 2000**” sau, cum au mai spus alții, la fel de bine, „**Generația douămiiștilor**”

Păstrând similitudinea cazurilor precedente, când se rețineu doar ultimele două cifre semnificative ce caracterizau decada, etapa respectivă ar mai putea fi definită și ca „**Generația 00**” și nu ar fi lipsită de sens, având în vedere că,

în România, în această perioadă, au avut loc mai multe începuturi, precum:

- Scriitorii au putut scrie liber, prin eliminarea cenzurii, după evenimentele din anul 1989;

- Au apărut forme organizatorice noi (societăți literare, fundații, asociații etc.) care au susținut înființarea unui mare număr de edituri, reviste, cenacluri și saloane literare care au contribuit la creșterea fără precedent a volumului de literatură publicată;

- A pătruns, odată cu ceea ce s-a întâmplat în întreaga lume, tehnica de calcul în procesarea, publicarea, arhivarea și difuzarea literaturii de toate genurile;

- Paralel cu scăderea finanțării din partea statului, a apărut finanțarea privată a literaturii, ca de altfel a tuturor celorlalte ramuri ale culturii;

- S-au făcut pași importanți în cunoașterea reciprocă și colaborarea dintre scriitorii români și cei străini precum și între scriitorii români din țară și cei din străinătate.

După peste treizeci de ani de la inițierea acestor schimbări, este evidentă lipsa unei evaluări cantitative și calitative a rezultatelor. Cea mai comodă abordare este aceea de a nega totul, de a considera că în această perioadă nu s-a întâmplat

nimic semnificativ, cum am auzit, din păcate, adesea din partea multor critici literari tradiționaliști, cu ocazia unor interviuri sau a altor apariții publice. Este evident că un asemenea proiect nu se mai poate realiza prin metodele vechi, cu fișe scrise de mână și dactilografe, cum au fost elaborate marile istorii literare precedente, acum fiind absolut necesare metodele bazate pe tehnologii informatice, la îndemâna scriitorilor din generația actuală.

La nivel local sau pe anumite categorii de apartenență a autorilor, sunt mai multe realizări, lucrări de sinteză parțiale, dar nu există un **proiect național pentru evaluarea literaturii române, Generația 2000**, cu analizarea realizărilor și tendințelor de evoluție a domeniului în ultimii treizeci de ani.

Sunt multe exemple demne de menționat, cu rezultate pozitive vizibile, unde devărați manageri culturali conduc grupări de edituri, reviste, cenacluri, expoziții, asociații, fundații etc., printre care: Victor Gh. Stan (Editură, Revistă, Cenaclu literar, toate cu numele Destine), Al. Florin Țene (Liga Scriitorilor Români, cu multiplele sale activități), Florian-Laurențiu Stoica, București (Fundația Stoica, Editura Laurent, Revista Independența Română), Ion Machidon, București (Editura, Revista și Cenaclul

Amurg Sentimental), Firiță Carp, București (Editura Detectiv, Revista Detectiv Literar), Antoaneta Rădoi, București (Revista Convorbiri Literar-Artistice, Site-ul Cafeneaua Interviuurilor), Nicolae Roșu, București (Editura Betta, Revista Arena Literară), George Călin, Urziceni (Editura și Revista Apollon), Lenuș Lungu, Constanța (Revistele Cronos-Penița de aur și Taifas Literar, site-ul Cronopedia), Ionel Marin, Focșani (Asociația, Editura și Revista, toate cu numele Bogdania), George Terziu, Satu Mare (Editura Inspirescu, Revista Cervantes, Televiziune), Mihai Stan, Târgoviște (Societatea Scriitorilor Târgovișteni, Editura Bibliotheca, Revista Litere), Gheorghe Păun, Curtea de Argeș (Revista Curtea de la Argeș), Gheorghe A. Stroia (Armonii Culturale și activitățile sale), Dumitru Buțoi, Timișoara (Asociația și Revista Luceafărul de Vest), Eugenia Gavrilescu (Revista Ampretele Sufletului, Site) etc.

La întâlnirea din 15 octombrie 2018 a Cenaclului „*Literar ing*” a fost discutată inițierea proiectului Enciclopedia SCRITORI din GENERAȚIA 2000. Ținând cont de diferite incompatibilități și de dificultatea lucrului în colective mari, s-a gândit un sistem flexibil, dând fiecărui scriitor posibilitatea să decidă dacă aderă sau nu la acest proiect, fără a mai fi necesară încadrarea într-o disciplină de grup, astfel:

1. **Grupările literare**, conținând asociații, fundații, edituri, reviste, site-uri, cenacluri, saloane literare etc. vor avea posibilitatea să apară în lucrare printr-o prezentare proprie care **să nu depășească 15 pagini, format A4, Verdana 11, distanța dintre rânduri 1,15.**

2. **Autorii** vor fi cuprinși în lucrare printr-un *profil critic de autor, realizat și asumat (semnat) de un alt realizator deja consacrat.* Realizatorii de profile de grupări literare și de autori vor apare în volumele care vor fi publicate, în lista de autori a acestora. **Deci, profilul de autor nu este o autobiografie, ci o prezentare din partea altei persoane: critic, istoric, conducător de revistă, conducător de grupare literară, director de editură etc.**

Profilul de autor va cuprinde:

– O fotografie **bust** a autorului. Aceasta trebuie să aibă o calitate suficientă pentru a fi acceptată pe motorele de căutare online, fără de care audiența ar fi scăzută, concret, să fie **în format jpg, cu dimensiunea de minim 500 KB;**

– Adresa de e-mail a autorului și a realizatorului profilului de autor și a celui prezentat;

- O scurtă prezentare biografică, de **maxim o jumătate de pagină**;

- Lista cărților literare publicate. Condiția de eligibilitate este ca autorul să fi publicat **minim 3 cărți, dintre care majoritatea să fi fost editate după anul 2000. Nu se iau în considerație cărțile din alte domenii neliterare: tehnice, științifice etc.**

- Extrase din recenzii literare referitoare la opera autorului. Acestea **nu trebuie să cuprindă mai mult de 500 de caractere**, cu menționarea completă a surselor (carte, revistă, titlu carte sau articol, editură, locul și anul de apariție etc.)

- Extrase din opera autorului. Dacă acestea se preiau din anumite publicații, **nu trebuie să cuprindă mai mult de 500 de caractere**, cu menționarea completă a surselor (carte, revistă, titlu carte sau articol, editură, locul și anul de apariție etc. Dacă sunt preluate din arhiva personală a autorilor, pot depăși această limită.

- Încadrarea autorului în diferite curente, tendințe etc.

Prezentările grupărilor literare și profilurile de autor, după redactarea în formatul stabilit de echipa de realizare a proiectului, vor fi postate pe site-ul deschis pe Wordpress, *www.revistedecultura.com*,

fără niciun cost din partea autorilor sau a grupărilor literare respective. Profilul critic de autor trebuie **să nu depășească 10 pagini format A4, Verdana 11, distanța dintre rânduri 1,15.**

Nu se vor lua în considerație înșiruirile de cărți, antologii, articole, comunicări etc. gen CV-literar, fără a se respecta structura de mai sus. Realizatorii profilelor de autor din volum vor fi reuniți în **Colectivul de realizare** care va fi tipărit la începutul volumelor, în ordinea amplorii contribuțiilor acestora. Toate celelalte probleme: tehnoredactare, corectură, editare etc. vor fi realizate de colectivele de la *Literar ing și Editura UZP*.

După ce se adună suficiente prezentări de grupări literare și profiluri de autor, se vor tipări volumele enciclopediei. Cheltuielile generale, inclusiv pentru depozitul legal, vor fi suportate de realizatorii proiectului. Grupările literare și autorii, care vor dori să cumpere un număr de volume, se vor adresa **Editurii UZP** și **Librăriei AGIR**. Detaliile procurării volumelor vor fi transmise pe adresele de e-mail trimise odată cu profilurile de autor. (20 octombrie 2018)

De ce vor pierde oamenii în relația cu tehnologia?

Pornind de la ideea că tot ce există pe lume, partea vie și cea moartă, nu reprezintă altceva

decât o întrepătrundere de sisteme, cu țintele lor, pe care le ating mai repede sau mai târziu, funcție de mijloacele sau instrumentele, simțurile sau senzorii lor și logismul, mai adaptat sau mai neadaptat, al acestora.

În organizarea lumii moarte, tehnologia, printr-o evoluție cumulativă, a preluat rezultatele aplicative ale științei, mai ales după perioada Renașterii când, trecută de recrudescența inchiziției, biserica a fost mai îngăduitoare cu preluarea de către societate a rodului muncii oamenilor de știință.

Tot așa a evoluat lumea tehnologiei și-n ceea ce privește cuceririle din domeniul logicii. Dacă logica binară a lui Aristotel a fost singura existentă mai bine de 2000 de ani, ceilalți pași au fost făcuți mult mai rapid (Jan Łukasiewicz, 1927, logica trivalentă; Grigore Moisil, 1942, logica polivalentă; Lotfi Zadeh, 1965, logica fuzzy, cu o infinitate de adevăruri logice). Tehnologia, cu întârzierile aferente oricărui proces de preluare a noutăților științifice, a transformat în progres aplicațiile din multe domenii ale societății și economiei.

Oamenii, chiar dacă și ei sunt tot niște sisteme, nu au ieșit, în cea mai mare parte a lor, din *epoca logicii binare*. Spre deosebire de tehnologie, în sistemul individual al omului, luat în ansamblul trup-

suflet, există o mărime denumită *mentalitate* care are cea mai mare constantă de timp dintre toate care au fost vreodată imaginate în studiul sistemelor, și anume, de ordinul sutelor de ani. Aceasta noțiune ar însemna modul de a fi și a gândi al oamenilor, ca medie socială, care ține de educație, cultură, religie, dar și de *sistemul logic de gândire*.

Deși biserica s-a opus oricărei forme de logică, inclusiv a celei binare, timp de mai bine de 1800 de ani, considerând că gândirea este atributul doar al divinității (de aici începe Biblia, cu pedepsirea cuplului Adam și Eva, *Izgonirea din Rai*, pentru că au mâncat din *pomul cunoașterii*, nu că au mâncat mere, cum greșit circulă prin popor), totuși, după ce logica binară a fost acceptată, inclusiv de biserică, oamenii au trecut la divinizarea acesteia. De câteva secole, orice se întâmplă se decide alegând doar din două variante.

Încă din antichitate, în Grecia, pe vremea lui Socrate, ca o soluție pentru detensionarea situațiilor din societate, a apărut *democrația*. Aceasta, o precursoră a logicii binare în societate, stabilea modul cum se adjudecă o decizie, și anume, se alege varianta care are cei mai mulți adepți.

În ultima vreme, în problemele care implică oamenii, nu numai că nu s-a ajuns să se facă pași spre noile forme de logică, care presupun

acceptarea mai multor categorii de adevăr, dar nici logica binară nu mai funcționează cum trebuie. Democrația, pomenită mai sus, care înseamnă dreptul majorității de a decide, nu mai poate funcționa în multe cazuri, invocându-se fel de fel de motive (corectitudine politică, protecția minorității etc.), care îi împiedică pe cei aleși să conducă. Aceasta situație ascunde de fapt nu dreptul minorităților de a fi protejate, ci dorința acestora de a conduce.

Acestea fiind spuse, observăm că în timp ce tehnologia ajunge la performanțe de nebănuț până nu demult, oamenii bat pasul pe loc complăcându-se în iluziile logicii binare. Există o vorbă din popor care spune, cu mândrie:

- Cu mine să nu te pui, că eu sunt om dintr-o bucată!...

- Da, dar ce ne facem dacă esti dintr-o bucată proastă!...

Observăm, în prezent, doar la nivelul României, dispute fără soluții care provin din astfel de situații binare: vaccin-antivaccin; român din țară-român din diaspora; poporul român provine din daci sau romani etc. Aceasta din urmă mă duce cu gândul la întrebările tâmpite puse de unii unui copil:

Pe cine iubești mai mult, pe mama sau pe tata?

Simate și stimați doamne, domni, domnișoare, domnișori etc., astfel de dispute vor distruge religii, nații, familii etc.! Unii chiar asta vor!...

Alegerea unor terțe variante nu înseamnă compromis, ci înseamnă o altă variantă de logică. Până acum, pentru dezvoltarea tehnologiei, ne-am inspirat din viață. Cred că, dacă nu ne trezim la timp, vom ajunge să învățăm de la roboți! Aceștia nu au orgolii. (15 august 2018)

Magia neîmplinirilor

Din obișnuința omului de știință, care de câte ori găsește o formulă, o teorie etc., primul său gând este să-l aplice la ceva, am încercat să îmi explic anumite întâmplări, trăiri, unele proprii, altele cunoscute de la alții, cu ajutorul sistemismului, un model filozofic propriu, bazat pe teoria matematică a sistemelor.

Conform acestuia, calea de atingere a oricărei ținte este exponențială, peste care se suprapune o evoluție oscilantă, cu amplitudinea și frecvența variabile, de la caz la caz.

Evoluția exponențială perfectă, fără nicio perturbație, nu există decât teoretic, dar se pot discuta mai multe variante, funcție de tipul abaterii de la cazul ideal:

- Abaterea de la exponențială este neglijabilă și modelul se numește *exponențial*;
- Abaterea de la exponențială este semnificativă și nu poate fi neglijată. În acest caz există trei variante de a ajunge la ținta propusă:
  - Evoluție oscilantă convergent, când amplitudinea abaterii scade continuu, iar modelul se cheamă *ciclic convergent*;
  - Evoluție oscilantă permanent, când amplitudinea abaterii se menține constantă, iar modelul se cheamă *ciclic permanent*;
  - Evoluție oscilantă divergent, când amplitudinea oscilației crește continuu, iar modelul se cheamă *ciclic divergent*.

Este de reținut că ciclicitatea, intuită sub diferite forme de către poeți, filozofi, oameni de știință etc., este o consecință particulară a sistemismului și nu este cazul general, dar existând, probabilistic, în trei cazuri din patru, se crează impresia primordialității acestuia.

În marea majoritate a cazurilor, când perioada oscilatorie se prelungește, se uită pur și simplu de ținta finală, fiecare oscilație avându-și ținta proprie. Trecherile dintr-un mod de evoluție în altul, *exponențial-ciclic*, respectiv, *ciclic-exponențial*, este o caracteristică specifică tipului de fenomen

abordat. *Trecerea de la exponențial la ciclic ne dă sentimentul de împlinire*, pentru că ne atingem țintele parțiale, specifice fiecărei oscilații, iar de ținta finală aproape că uităm, pe când *trecerea de la ciclic la exponențial ne dă sentimentul de neîmplinire*, pentru că evoluția exponențială are o singură țintă, ce finală, dar aceasta se găsește la infinit, adică, *practic, n-o atingem niciodată*, trebuind să ai multă convingere pentru a crede în existența acesteia. Sunt prezentate în continuare câteva cazuri:

Religiile reprezintă unul dintre domeniile care lucrează cu ținte exponențiale. Toate au stabilite ținte infinite, iar metodele de a păstra convingerea în existența acestora, de a păstra *credința*, este de a limita creșterea amplitudinii abaterii de la calea exponențială prin abținente de toate felurile precum:

- Limitarea exceselor alimentare, prin posturi;
- Limitarea pornirilor sexuale, prin educație morală;
- Limitarea îmbogățirii, prin promovarea acțiunilor de filantropie;
- Limitarea abuzului de putere, prin promovarea acțiunilor de socializare.

De la o religie la alta, proporțiile restricțiilor de mai sus sunt diferite, ceea ce constituie și un criteriu de concurență între ele. Un alt motiv de divergență este și proporția în care acestea se aplică și activiștilor religiilor respective, nu numai enoriașilor. Cuvântul cheie este *crediința*, care nu este altceva decât fidelitatea în păstrarea vie a încrederii în ținta finală. Sloganurile utilizate diferă funcție de gradul de educație a subiectului: *crede și nu cerceta*-pentru ignoranți, *există o mie de motive pentru cine crede, dar niciunul pentru cine nu crede*-pentru mediocri, *cumpătarea în orice domeniu face bine*-pentru cei educați.

Dovada supremă a credinței religioase a fost, dintotdeauna, să fii dispus să mori pentru aceasta. Însă, de la aceasta până la una din reciprocele sale, adică să fii omorât dacă nu crezi, este o cale lungă, dar care a fost des folosită în istoria mai îndepărtată sau mai apropiată.

Iubirea este, prin excelență, un alt domeniu cu ținte infinite. Pentru mulți, iubirea reprezintă calea spre credința religioasă, ambele fiind căi de comunicare cu divinitatea. Normalitatea ar consta în iubirea care atinge culmi nebănuite, toate ajungând până la Dumnezeu, în caz de reciprocitate, cei doi trăind fericiți „până la adânci

bătrâneți". Cele mai frumoase poezii, romane, filme etc. au la bază astfel de trăiri. Bine ar fi să fie așa, ar însemna cazul acela de exponențialitate pură, care este idealul, dar nu prea se întâlnește în realitate. De regulă, această situație reprezintă doar un ciclu dintr-un proces oscilant. Inoportunitățile în iubire, în cele mai multe cazuri, sunt cele care crează mari probleme, iar aproape toate marile iubiri sunt de fapt inoportune, pentru că dacă ar fi oportune, n-ar mai avea timp să devină mari.

Marele filozof danez, *Søren Kierkegaard*, părintele curentului filozofic existențialism, este primul care a transformat o mare iubire, oportună, într-o exponențialitate, prin decizia conștientă de neîmplinire a acesteia, pentru a nu o transforma într-un banal ciclu al vieții sale și al iubitei sale.

Un alt exemplu celebru, în acest sens, este cel al lui *William Lamb, Viscont de Melbourne*, fost *Prim Ministru al Marii Britanii*. Acesta a trăit niște momente extreme. Întâi, a fost părăsit de soția sa, care s-a îndrăgostit, inoportun, de marele poet englez *George Byron*, după care s-a sinucis. Ulterior, ca *Prim Ministru* în perioada venirii la putere a *Reginei Victoria*, s-a opus la împlinirea unei mari iubiri pe care tânăra suverană o nutrea pentru el și pentru care ea a suferit foarte mult.

Dacă ar fi cedat, ar fi fost ceva pasager în viața acestei mari conducătoare a Imperiului Britanic, astfel, a rămas definitiv în sufletul acesteia. A fost un alt caz, dureros, de transformare a ciclicității în iubire,

Atât Kierkegaard cât și Vicontele Melbourne au fost, în final, personaje tragice, pentru că au ales, conștient, evitarea trăirii reale a unor mari iubiri pentru atingerea unor ține ipotetice ideale, cu finalitate în viața de apoi.

Credința în iubire diferă de credința religioasă, în sensul că marii îndrăgostiți sunt fideli țintei finale a iubirii lor, deși, de obicei, aceștia au destul de mari oscilații în jurul liniei de exponențialitate. Eminescu n-a iubit-o doar pe Veronica, nu i-a scris versuri numai acesteia, dar numai pentru ea ar fi murit.

Creția este un alt domeniu cu ținte care transcend vieții. Formele acesteia, în principal acelea pe care Emil Cioran le considera aducătoare de extaze, sunt beneficiarele unor influențe divine, pe care creatorii adevărați le simt, dar în care oamenii obișnuiți nu cred. Distanța dintre creatori și oamenii obișnuiți a fost dintotdeauna un subiect de dispută, dar și sursă de inspirație. Parafrazându-l pe Caragiale, situația, în societate, sună cam așa: *iubesc arta, dar îi urăsc pe artiști.*

În domeniul artei, ciclicitatea, în sine, nu valorează nimic, ci doar dacă prin aceasta se sugerează conexiunea cu divinitatea, cu infinitul, vezi ideea lui Brâncuși. Doar creațiile cu grad mare de generalitate, trec de la o generație la alta. Copierea realității nu mai este considerată valoare artistică, deși cel mai mare volum din producția actuală reprezintă astfel de lucrări.

Societatea, incluzând și economia, a fost introdusă în lumea transcendentalului doar de circa un secol și jumătate, de când Marx a gândit modelul societății comuniste, care este un model sistemic, deși teoria sistemelor nu fusese inventată în acea perioadă, ci mult mai târziu. Prin legarea rezultatelor a trei mari filozofi, dar și economiști, ajungem exact la rezultatele sistemismului, de care am vorbit mai sus.

Cronologic, scoțianul *Adam Smith*, părintele economiei de piață, a definit conceptul de *comerț liber*, care, conform sovieticului *Nikolai Kondratiev*, conduce la o *evoluție ciclică*, după renumitele curbe care îi poartă numele și care au intuit toate crizele economice majore din istoria modernă a omenirii.

Karl Marx a introdus modelul având ca țintă, îndepărtată, *comunismul a tot biruitor*, unde toți vor avea după nevoi, pe care îl putem asimila cu

un model exponențial, de tipul celui descris la aliniatul Religiiile.

De fapt cele două concepte nu se contrazic, ci se suprapun, fiind exact cele două cazuri de evoluție sistemică prezentate anterior. Ca și în cazul religiilor, aici, amplitudinea abaterii de la linia de exponențialitate este foarte importantă pentru a păstra *încrederea în atingerea țintei finale*, fără de care toată evoluția sistemului cade. Tot prin asimilare, restricțiile privind amplitudinea oscilațiilor trebuie aplicate *atât poporului cât și politicienilor*, precum, în cazul religiilor, erau și pentru enoriași, dar și pentru popi. Tot la fel ca și acolo, *cumpătarea* face bine pentru creșterea probabilității atingerii țintei finale, dar scade încrederea în sistem, similară cu scăderea credinței din cazul religiilor. (24 ianuarie 2018)

Inițiativa Dicționarului inginerilor scriitori și publiciști

Stimați membri AGIR,

Cercul Inginerilor Scriitori din AGIR elaborează un catalog al inginerilor scriitori și publiciști, care se va numi „**Ingineri scriitori și publiciști**”, care se va publica în Editura AGIR. Colectivul de redacție al acestui volum, constituit în jurul celui care

realizează și publicația trimestrială „Literar ing”, dorește să cuprindă în lucrare:

1. Ingineri, membri AGIR, membri Cercul „Literar ing”;
2. Ingineri membri AGIR;
3. Scriitori consacrați, colaboratori apropiați ai Cercului „Literar ing”, care nu sunt membri AGIR;
4. Ingineri, scriitori sau publiciști, retrași din activitate sau decedați.

Prezentarea va cuprinde, în limita datelor disponibile, următoarele:

1. Date personale și de studii;
2. Lista cărților de literatură publicate, cu menționarea editurii, anului publicării, localitatea;
3. Lista revistelor literare și culturale unde a colaborat;
4. Lista recenziilor referitoare la publicațiile literare;
5. Mențiuni critice referitoare la publicațiile realizate;
6. O fotografie a autorului.

Dacă dețineți informații despre autori care să îndeplinească condițiile de mai sus, vă rugăm să le trimiteți la adresa: nvasile54@gmail.com. Cu

stimă, Nicolae VASILE, președinte „*Literar ing*” (10 aprilie 2017)

Politica lui Moș Crăciun

Că însuși Moș Crăciun nu este un personaj biblic, cum mulți încă mai cred, ci este rodul unei politici de marketing a unei faimoase companii multinaționale, este un rezultat al lipsei educație și de informare a unei bune părți a societății, dar avalanșa comunicațională actuală conduce la niște aberații pentru care chiar trebuie căutate mijloace de combatere. Celebrul scriitor Umberto Eco spunea că internetul a făcut din vagabondul satului, înțeleptul satului și din învățatul satului, prostul satului, această totală inversare de valori provenind din lipsa disponibilității, mentale sau materiale, a unora de a folosi mijloacele moderne de comunicare și informare.

Dar informarea și comunicarea, fără educație, poate conduce la rezultate catastrofale, după cum, însuși marele filozof Socrate atenționa, încă din antichitate, că dacă înțelepciunea nu însoțește curajul, acesta din urmă nu reprezintă o cale spre virtute.

Apropo de Moș Crăciun! Conduceam o instituție foarte mare, unde, evident, societatea locală a salariaților dădea o mare atenție sărbătorilor

religioase. Chiar dacă, după cum spuneam, simbolul comercial al Crăciunului a devenit mai puternic decât semnificația sa religioasă, împreună crează una dintre cele mai importante evenimente ale anului, care nu este deplin, dacă nu se găsește și o persoană care să-l întruchipeze pe celebrul Moș. Cum oamenii semnificativi ai instituției, fiecare foarte plin de importanța propriei persoane, nu erau disponibili pentru a juca, fizic, rolul împărtitorului (azi s-ar zice share-uitorului) de daruri, în final, am găsit, cu importantul sprijin al liderului unuia dintre sindicate, persoana disponibilă și doritoare pentru a presta această activitate, măturătorul curții instituției, asta neînsemnând că această activitate nu avea, și ea, importanța sa.

Evenimentul a avut loc, s-a desfășurat fără niciun fel de probleme, copiii fiind încântați de prezența lui Moș Crăciun, ei crezând total în proveniența sa divină. Trăind vremurile actuale, evident, Moș Crăciun trebuia recompensat, nu în laude la gazeta de perete, ca altădată, ci în bani. Cât a cerut, atât i-am aprobat.

Când credeam că totul s-a terminat, liderul de sindicat, susținătorul lui Moș Crăciun, a cerut o întrevedere:

- Domnule director, cel care a jucat rolul lui Moș Craciun vrea, și el, să aibă o discuție cu dumneavoastră. Ar fi bine să-l primiți, ne-a scos din încurcătură! Ce ne-am fi făcut fără el?...

- Bine, bine, dar spune-i să nu vină cu cine știe ce pretenții, că nu-i cazul.

- Nu, nu, vrea și el să stea de vorbă puțin cu dumneavoastră, nu a avut niciodată ocazia să vă vorbească personal.

- Să vină!...

După ceva timp, a apărut Moș Crăciun, dezechipat, în ținuta de serviciu. Era un salariat corect, disciplinat, niciodată nu avusesem vreo reacție negativă la adresa lui.

- Domnule director, vă mulțumesc că m-ați primit!... De mult timp voiam să stau de vorbă cu dumneavoastră.

- Puteați să veniți oricând, cu o programare la secretariat, dacă aveți ceva atât de important. Nu am refuzat niciodată pe nimeni.

- Nu, nu era ceva important pentru mine, vream doar să vă spui niște gânduri ale mele, să vă ajute pe dumneavoastră, sunt vremuri grele!

- Bine, spuneți!...

- Domnule director, mă uit și eu la televizor!... Am auzit și de internetul ăsta. Nu știu eu cum se

face, dar mi-a arătat un cercetător și am văzut și acolo.

- Ce ai văzut nea Ioane, parcă așa te cheamă? Ce ai auzit?...

- Păi,... că Bil Clinton a atacat Iugoslavia pentru ca să uite americanii de una Monica și nu știu mai cum.

- Păi,... care este treaba noastră cu asta, măi ne Ioane?...

- Domnule director, la noi lucrează o grămadă de femei, unele... frumoase foc, le văd eu prin curte. Am auzit că tot pleacă prin străinătate.

- Și care este treaba matală cu plecatul lor în străinătate?... Merg cu treburile lor, ca să între bani în instituție. Banii nu vin stând doar într-un birou!...

- Da, dar dacă le vede Bil Clinton, pe acolo, și, cine știe, ne atacă și pe noi?...

- Măi nea Ioane, eu chiar aș vrea să le vadă Bil Clinton, dar nu se ajunge așa ușor la el. Altă temere mai ai?...

- Da! Am o grămadă de temeri. Nici nu pot să mai dorm noaptea!...

- Mai te ascult numai una, nu mai am prea mult timp.

- Calculatoarele astea!...

- Ce-i cu ele, măi nea Ioane?...

- Păi, înainte, inginerii, cercetătorii munceau cot la cot cu noi, muncitorii, și câștigau un pic mai mult ca noi. Acum, stau toată ziua degeaba, cu nasul în calculator, și câștigă de câteva ori mai mult ca noi.

Am apelat la soluția de urgență. Aveam un buton pe care când apăsam, intra secretara congestionată, că s-a întâmplat ceva grav și trebuia să plec. Astfel, am întrerupt lecția de politică a lui Moș Crăciun! (18 decembrie 2014)

Înființare „Literar ing”

La 1 aprilie a.c., a avut loc, la sediul Asociației Generale a Inginerilor din Romania (AGIR) din Calea Victoriei nr 118, sedinta de constituire a Cercului Literar al Scriitorilor Ingineri, sub denumirea de „Literar-Ing”. Inițiativa este menită să susțină activitatea și imaginea ingineriască din România și prin alte mijloace decât cele pur profesionale, pentru dezvoltarea dimensiunii culturale a personalității inginerului. Acest cerc vine să completeze activitățile cultural-artistice existente în cadrul AGIR – Orchestra Inginerilor, Corul Concertino și Cercul Inginerilor Epigramisti. La reuniune au participat: Nicolae Vasile, Constantin Raduți, Ioan Ganea-Christu, Gheorghe Indre, Alexandru Pacioga, Titi Turcoiu, Corneliu

Berbente, Gheorghe Manolea, Nicolae Doftoreanu, Artemie Vanca, Ovidiu Tutuianu. La prima sedinta s-a stabilit conducerea Cercului literar: Presedinte – Nicolae Vasile; Vicepresedinte – Gheorghe Indre; Secretar – Ioan Ganea-Christu.

Intalnirile Cercului vor avea loc lunar, in a 3-a zi de marti a lunii, la sediul AGIR din Bdul Dacia nr 26, Sala Nicolae Vasilescu-Karpen, et. 1. Cercul este o structura deschisa si pentru alti colegi care vor dori sa participe in viitor. (Univers Ingineresc nr. 7, 2013)

Autorul eseului *Reinventarea omului*, publicat de Editura Bibliotheca în anul 2011 face o apreciere a comportamentului uman utilizând instrumente matematice. El afirma "Ca om de tehnică, inventator, dascăl am fost tentat să cred că omul nu are limite în inventivitatea lui, de câte ori a mai depășit câte o barieră. Dar există o latură a creativității pe care omul nici măcar nu și-a imaginat-o și anume auto-reproducerea creațiilor sale. Omul a creat automobile, avioane, roboți, dar nu a reușit, nici n-a încercat, nici măcar nu și-a imaginat reproducerea acestora dintr-un fel de sămânță. Samovarul nu s-a născut, n-a crescut și n-a devenit locomotivă. Dumnezeu a creat omul, animalele, plantele și acestea se reproduc, cresc,

trăiesc și mor. La fiecare trecere de la o fază la alta, aceste creații au *dorința* de a fi mai bine în faza următoare și se adaptează la condițiile mereu schimbătoare. Chiar și la moarte omul speră să-i fie mai bine după. Dorințele ne diferențiază pe noi, creații ale lui Dumnezeu, de creațiile noastre, invențiile noastre, oricât de complicate ar fi acestea. Tot dorințele, însă, ne și îndepartează de Dumnezeu. Religiiile de tot felul au încercat să propovaduiască omul fără dorințe lumești. Acestea au creat Raiul, sau altceva similar, ca răsplată a acceptării lipsurilor din timpul vieții. A fost un eșec. S-a creat un om ineficient. Socialismul a încercat la fel să promoveze omul fără dorințe inventând "omul unic" într-un "comunism biruitor". A fost alt eșec. S-a creat un sistem ineficient bazat pe oameni fără inițiativă. Capitalismul de cumetrie de astăzi a exacerbat dorințele. Să deducem că s-a terminat cu ineficiența? (*Cristi Groza, Revista Apollon, 20/2011: Reinventarea omului: Omul dus de dorințe*)

Nicolae Vasile face parte dintre oamenii scrisului, fără a dori neaparat să se considere scriitor. Cartea sa, *Punctul de sprijin* se împarte egal între jurnal, document, reportaj și gândire literară. Aceasta din urmă oferă o structură

volumului, are funcție de liant între diferitele modalități narative pentru a alcătui întregul. Nicolae Vasile nu are nevoie de ficțiune pentru a se reconstrui prin scris. Spiritul exact, de om de știință, cercetător avizat, profesor universitar și manager general al unui mare institut de cercetări, află în propria substanță de viață materialul necesar susținerii epice. Și o face atent, echilibrat, aproape rece, fără efuziuni sentimentale sau lungi introspecții teoretice. Scrisul său este preocupat să cuprindă o viață trecută, în mijlocul căreia se află propria-i persoană, dar și un anumit mediu familial, parte a unui univers social complex. Având la temelie adevărul existenței, *Punctul de sprijin* se revendică speciei Bildungs Român-ului, prin grija cu care urmărește devenirea personajului central. În jurul lui Alexandru și din amintirile sale se dezvoltă narațiunea încărcată de fapte adevărate, de la anii copilăriei, până la ultima pagină. Pornit din lumea satului dâmbovițean, parcurge o copilărie deloc idealistă, dar fastă, până când o banală accidentare la o miuță în curtea școlii îl transferă pentru multă vreme în universul sanatorial. Capacitatea intelectuală a copilului, un fel de Moromete al științelor exacte, îl aduce însă mereu în frunte. Ascensiunea profesională, viața de familie, împlinirea ca om de știință, cu burse de

studiu în țări ale Apusului, îi multumește ființa fără a-i face tangibilă fericirea. Finalul cărții îl găsește pe protagonist într-un moment de reflecție vecin cu pesimismul. Cum spunea Blaga, „o carte e o boală învinsă”, pare a acționa răsturnat în cazul lui Nicolae Vasile, împlinirea de sine fiind pusă în discreție în umbra mereu schimbătoare a timpului.

(*Emil Vasilescu, Revista Biblioteca, 8/2002: "Un Moromete al științelor exacte"*)

Prezentări romanțate pe activități

Literatură

Era pe 14 iunie 2024, în săptămâna premergătoare împlinirii a șaptezeci de ani. Printre alte manifestări organizate de prieteni și instituții, a fost și premiera piesei mele de teatru "Scara fără sfârșit", pusă în scenă de Teatrul NostruM, în regia Cludiei Motea, în distribuția: Mariana Anghel, Daniela Bădescu, Ion Lorinczi, George Vlaicu și Doina Ghițescu, în rol de povestitor. În rol de maestru de ceremonie al întregului eveniment, Claudia a făcut o surpriză plăcută audienței prin aducerea copilului minune al momentului, Rareș Prisăcariu, prilejuindu-mi la retragere o discuție interesantă cu un copil aflat abia la poalele muntelui vieții pe care se pregătea să-l escaladeze.

După manifestările aniversare am primit vestea dărâmătoare referitoare la boala soției și am făcut anunțul retragerii mele din toate cele culturale. Din toate cele practicate social, nu din creația propriuzisă, pentru că aceasta este precum credința, nu te retragi din ea niciodată. Reprezentanții domeniilor intrate în neglijare au așteptat ceva timp crezând că este vorba de o banală pauză de odihnă, dar văzând că gluma se îngroașă au început să mă caute.

Mihai Mihăiță, președinte de vreo treizeci și cinci de ani al AGIR, nu concepea că vorbesc serios, că o activitate începută din anul 2013, cu rezultate de neimaginat atunci, se va opri așa pur și simplu. Era vorba de Cenaclul "*Literar ing*", publicația cu același nume, Cercul de teatru AGIR. Aici s-au inițiat și s-au dezvoltat câteva zeci de scriitori, s-au lansat sute de cărți, au fost puse în scenă mai multe piese noi de teatru, s-a publicat "*Dicționarul scriitorilor și publiciștilor ingineri*", a fost inițiată Enciclopedia "*Scriitori din Generația 2000*" etc.

În afara afectării existențiale ale familiei, aveam și eu nemulțumirile mele legate de AGIR, în principal de sala în care se desfășurau activitățile: nu funcționau corespunzător încălzirea, iluminarea, climatizarea, sonorizarea, toate erau sub orice critică, grupul social era mizerabil, singurele îmbunătățiri făcute dealungul celor unsprezece ani fuseseră realizate prin finanțări proprii sau atrase de mine. Trei inițiative de investiții aduse de mine, de la PRO-TV, UZPR respectiv Libris, au eșuat lamentabil din cauza venerabilului președinte al AGIR, care nu avea niciun simț al afacerii. Pentru el singurul mod de a face rost de bani era donația, noțiunea de colaborare în mod reciproc avantajos nu avea niciun înțeles. Evident că m-a deranjat poziția sa în relația cu cei trei posibili investitori,

care ar fi putut contribui la creșterea valorică a activităților culturale pe care le inițiasem. AGIR-ul se lăuda cu rezultatele culturale pe care le obțineam, dar nu contribuia cu nimic la suportarea unor costuri.

Florin Tănăsescu, un alt venerabil domn, alături de care am petrecut vreo cincizeci de ani în diverse ipostaze (la ICPE, la Comitetul Electrotehnic Român, la Comisia Electrotehnică Internațională, la Academia de Științe Tehnice etc.) și-a arătat nedumerirea retragerii mele din toate cele în care colaborasem anterior insistând să revin.

Atât Mihai Mihăiță cât și Florin Tănăsescu, oameni cu realizări deosebite în activitate, nu se înscriau însă pe linia gândirii mele privind managementul. Odată ajunși în fruntea unor instituții au rămas lipiți acolo, uneori, aceasta având și aspecte negative.

Pe linie literară și jurnalistică, Mihai Stan, conducătorul actual al *Școlii de la Târgoviște*, Sorin Stanciu, președintele *Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România* au insistat să continui activitățile. Deocamdată, singura activitate pe care mi-am propus să o păstrez, atâta timp cât atmosfera din redacție va fi una pozitivă, era aceea de la Revista "Cronica Timpului", datorită promisiunii făcute răposatului Doru Dinu Glăvan,

fondatorul acesteia, înainte de a pleca de pe această lume.

Aceste renunțări se referă la cele fizice, de cele spirituale nu te poți despărți niciodată. Multe activități am desfășurat în cercetare, producție, asociații profesionale, patronate, camere de comerț, societăți literare și jurnalistice, teatre etc., toate acestea fiind legate între ele de iubire. Nu aș fi putut realiza ce am realizat dacă în inima mea nu aș fi purtat mereu câte o ființă de gen feminin, nu mereu aceeași, care mă impulsiona să urc tot mai sus, din școala primară, până în prezent. Multe dintre aceste femei nici n-au știut vreodată că am fost îndrăgostit de ele, unele apărând în anumite secvențe din scrierile mele, altele fiind muzele unor romane, poeme, piese de teatru etc. Nevastă am avut numai una și nici nu mi-am propus vreodată serios să am mai multe. Iubitele te atrag ca un magnet, dar de nevastă ești prins cu șuruburi.

Cum au coexistat aceste relații, cum a putut rezista o astfel de situație? Păi,... cel mai bun răspuns l-a dat Constantin Noica: *“Orice se poate ierta pe lume, până și crima se iartă uneori, un singur lucru nu se iartă, dorința de a fi fericit”*. Aceste tensiuni ale vieții îl fac pe om creator. Artistul nu-și ascunde suferințele, ci le transformă

în artă. Arta este forma de comunicare a omului cu Dumnezeu.

Jurnalism

Era prin anul 2014. Funcționa de mai bine de un an Cenaclul "Literar ing" la AGIR, unde reușise să focalizeze interesul lumii literare bucureștene, nu atât prin valoarea participanților, ci prin organizarea mult superioară altor inițiative similare. Se vedea experiența inginerilor scriitori prin comparație cu cea scriitorilor filologi. Scriitori din diverse grupări literare veneau la data și ora stabilite unde găseau o cafea, un fursec, un pahar de vin, la final etc., unde-si citeau din ultimele creații, lansau cărți, reviste, veneau și pictori dornici de clienți cărora să de facă partea grafică a noilor volume. Am început în sala mica, unde intrau maxim 30 de personae, și am ajuns în sala mare plină ochi, unde am avut și 200 de participanți. Acolo am întâlnit-o pe Doina Bârcă, de la Revista "Independența română", care mi-a propus să merg cu ea la UZPR, să încerc să deschid o colaborare, în sensul promovării la un alt nivel a cenaclului. La sediul Uniunii era și redacția Revistei "Cronica Timpului" unde factotum era Rodica Subțirelu. După o scurtă discuție, ne-a invitat într-o cameră alăturată era o mare sindrofie. Era ziua lui Doru

Dinu Glăvan, unde am fost prezentat ca reprezentant al mediului de afaceri. Rodica știa de fosta mea activitate din Camera de Comerț de la fostul ei soț, care era om de afaceri. Cu Doru a fost o "dragoste la prima vedere". Atunci și într-o excursie ulterioară la Telega, organizată de Laurențiu Stoica, care atunci era și director general adjunct la "Cronica Timpului", am discutat mult despre literatură și jurnalism. Auzisem de el de la radio, unde comenta meciurile de fotbal din zona Banatului. În mediul literar intrasem din anul 2000, când publicasem romanul "Punctul de sprijin" la Editura Mediamira din Cluj, a prietenului meu Radu Munteanu. Din anul 2011 devenisem membru al Societății Scriitorilor Târgovișteni, continuatoarea Școlii de la Târgoviște, cea mai veche asociație literară din țară, de pe vremea Văcăreștilor. În journalism, deși practicam din 1994, de când scriam editoriale la Revista "Lucrările ICPE", apoi intrasem în redacțiile de la "Mesagerul energetic" și "Univers ingineresc", nu eram înscris în vreo asociație din domeniu, așa că am răspuns bucuros propunerii lui Doru de a deveni membru al UZPR și al redacției Cronica Timpului. Am constatat repede că situația economică a revistei era foarte proastă, așa că am apelat la unii prieteni din lumea

afacerilor, care încă nu mă uitaseră, și am redresat-o prin câteva donații.

Tot la UZPR era în derulare proiectul "Serata Eminescu, jurnalistul", care aduna specialiști în tot ce privește activitatea publicistică a lui Eminescu, ce se întâlneau periodic la Institutul Cultural Român sau la "Calderon", actualul Centru Cultural "Mihai Eminescu", care cuprindea organizarea de evenimente, prezentate ulterior pe larg în "Cronica Timpului".

Teatrul NostruM a fost un alt proiect pus la cale de Doru, la care am fost membru fondator, înființându-se după venirea mea acolo.

Rodica Subțirelu, coordonator, și Claudia Motea, director artistic, au reușit construcția unei structuri teatrale care începuse să conteze și a tot crescut vreo 10 ani. La activitatea acestuia am contribuit și eu cu sceneta "Scara", care ulterior a devenit piesa "Scara fără sfârșit" și cu piesa "Ioșca, Sică și Mitică". A fost ceva magic. Înființarea unui teatru precum și funcționarea lui ulterioară presupune, pe lângă un efort organizatoric, un cumul de suflet adunat de la o mulțime de personae care cu o sinceritate debordantă încearcă să construiască ceva care să rezoneze cu publicul din sală, misiune care dacă este bine îndeplinită se răsfrânge și de la public spre scenă creând o profundă comuniune de

trăire. Atmosfera acelor momente am descries-o atunci, la cald, în romanul *Zâna și viața*.

Problema teatrului era lipsa unei săli proprii. Cum eu activam și la AGIR, după dispariția lui Doru, Dumnezeu să-l odihnească, UZPR având teatru și neavând sală, iar AGIR având sală și neavând teatru, am încercat punerea în comun a intereselor celor două instituții reprezentate prin Mihai Mihăiță și Sorin Stanciu, noul președinte al UZPR, încât în comun, cele două să aibă și teatru și sală. N-a ieșit, și n-a ieșit din cauza lui Mihai Mihăiță. Așa ceva mai încercasem odată între AGIR și PRO-TV, când primul și-ar fi modernizat sala, iar al doilea și-ar fi făcut un studiu în zona centrală a capitalei. Din nou, a greșit Mihai Mihăiță, care n-a știut să dezvolte ceva de interes comun. M-am simțit foarte rău în fața lui Andrei Boncea care chiar finanțase design-ul a ceea ce urma să fie acolo.

Ideea a mai fost încercată o dată, când Claudia Motea obținuse finanțarea de la o instituție culturală din Brașov, pentru modernizarea sălii AGIR și constituirea unui Centru Cultural AGIR, care, și de această dată, a eșuat din cauza aceluiași domn Mihai Mihăiță. După această ultimă încercare am renunțat la colaborarea cu AGIR.

Părți din aceste încercări s-au combinat altfel decât au fost gândite inițial. Actori din Teatrul

NostruM, dintre care unii sunt și ingineri, au creat Cercul de Teatru AGIR-Impact Art, sub conducerea lui Daniel Neaguț. Pe partea rămasă, Rodica Subțirelu s-a certat cu Claudia Motea pentru că cea din urmă a înregistrat ca marcă, pe numele ei, denumirea Teatrul NostruM și astfel ceilalți au înființat Teatrul NostruM '25, coordonat de Rodica Subțirelu și Mariana Anghel. Drept consecință, și Serata "Eminescu, jurnalistul" s-a împărțit în două, cu aceleși gen de activitate, dar denumiri diferite.

La un moment dat și Revista "Cronica Timpului", căzând la mijloc între cele două tabere de la alegerile de președinte al UZPR, din anul 2024, și-a încetat apariția. Atunci mi-am anunțat retragerea și de la revistă, dar am revenit reamintindu-mi de promisiunea făcută lui Doru. Din fericire s-a constituit o nouă redacție și de la începutul anului 2025 a fost reluată apariția.

Era prin primăvara lui 2013, când m-a sunat Mihai Mihăiță și m-a invitat la o discuție altfel decât cele de până atunci care erau pe subiecte tehnice. Îmi propunea să organizez un cerc de creație AGIR, pe domeniul literaturii. Ca președinte a celei mai mari asociații profesionale din inginerie, era deranjat de glumele care se făceau pe seama lipsei de cultură a celor din breasla sa. Avea o statistică întragă cu ingineri ajunși în te miri ce poziții care

nu aveau nicio legătură cu profesia de bază, printre care un președinte (Ion Iliescu), mai mulți prim miniștri, doi mitropoliți, o mulțime de miniștri, prefecți, generali, scriitori, jurnaliști, artiști plastici etc. Pe unii dintre cei activi îi contactase deja în ideea de a concentra eforturile în jurul unor structuri din AGIR, pentru a contribui la îmbunătățirea imaginii inginerilor. Unii au refuzat, alții au cerut bani, cert este că nu reușise până atunci decât să mențină funcțională *Orchestra simfonică a inginerilor*, care venea din trecut, fiind condusă mult timp de regretatul Petru Gheghea, a cărei conducere fusese preluată de curând de Andrei Iliescu, și de Cercul Ingepigrama, înființat cu un an în urmă de scriitorul și jurnalistul Viorel Martin.

Despre inițiativa pe care mi-o propunea mai vorbise cu Horia Gârbea, unul dintre vicepreședinții Uniunii Scriitorilor, inginer de profesie, pe care mi-a mărturisit că îl cunoștea de mic, prin mama acestuia care fusese colaboratoare a lui Mihai Mihăiță la Muzeul CFR.

Despre mine, ca literatură, știa din cele două romane publicate anterior chiar în Editura AGIR, pe cheltuiala acesteia: "*Echilibrul marinarului*" (2006) și "*Punctul de sprijin*" (2007), al doilea fiind o reeditare a volumului apărut în anul 2000 la Editura

Mediamira din Cluj, pe care le citise și avusesem discuții foarte favorabile despre acestea.

Știam că președintele AGIR-ului fusese anterior ministru adjunct al transporturilor, șeful Departamentului Căilor Ferate Române, director general de centrală, iar, în final, până la pensionare, directorul Centrului de Calcul al Ministerului Transporturilor. Am fost de acord cu propunerea și pe 1 aprilie 2013 a fost ședința de constituire a Cercului de Creație Literară a Inginerilor, "*Literar ing*", l-am botezat noi atunci. Eu am fost ales președinte, Gheorghe Indre, vicepreședinte, și Ioan Ganea-Christu, secretar. Printre membri fondatori: prof. Radu Munteanu (Cluj), prof. Constantin Răduți (București), prof. Corneliu Berbente (București), prof. Gheorghe Manolea (Craiova), Alexandru Pacioga, Titi Turcoiu, Nicolae Doftoreanu, Artemiu Vanca, Ovidiu Țuțuianu, toți din București.

Toate bune și frumoase, între timp publicasem, tot la Editura AGIR, primul meu volum de poezie, "*Omul ciclic*". După ceva timp, mă sună foarte impacientat Mihai Mihăiță, mulțumit de activitatea de până atunci, că trebuie închis "*Literar ing*". Îl sunase Horia Gârbea, cu care avusesem o înțelegere inițială de colaborare, cerându-i imperativ acest lucru. Ne-am întâlnit și am aflat

despre ce era vorba. Tocmai publicasem al doilea volum de poezie, "*Taxa lui Caron*". După lansarea făcută, primesc un telefon de la prietenul meu Cătălin Neamțu, patronul unei firme de evenimente, care organiza o conferință internațională în domeniul energiei, la Parlamentul României, unde eu eram unul dintre moderatori. Manifestarea avea în program și momente artistice de care se ocupa Nadia Neamțu, soția lui Cătălin, fostă colegă de școală cu Dan Mircea Cipariu, un alt vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, pe care nu îl cunoscusem până atunci, care fusese inclus în programul evenimentului și a considerat că a fi de interes prezentarea acolo a noului meu volum de poezie, abia lansat. Această secvență a fost preluată de mai multe televiziuni și asta a pus gaz pe foc. La Uniunea Scriitorilor începuse scandalul când unii din conducere îl contestau pe Nicolae Manolescu, unde Dan Mircea Cipariu era capul contestatarilor, care ulterior chiar au încercat ruperea uniunii, iar Horia Gârbea era de partea lui Manolescu. Asta i-a fost de ajuns lui Horia Gârbea, fără nicio discuție cu mine, să declare că fac parte din "gașca" lui Cipariu și că în concluzie trebuie să fiu împiedicat pe toate căile. I-am spus lui Mihăiță că eu, cu AGIR sau fără AGIR, cu Gârbea sau fără Gârbea îmi văd în continuare de activitatea mea

literară. Cee ace am și făcut, iar președintele AGIR a lăsat-o moartă.

Camera de Comerț și Industrie

Eram pe la sfârșitul primului trimestru din anul 2002, când se definitiva rezultatul financiar al anului precedent, la ICPE-SA, societate comercială cu obiect principal de activitate cercetarea, continuatoarea fostului Institut de Cercetări și Proiectări Electrotehnice, care funcționase din 1950 până în 1989 în subordinea diferitelor ministere care au existat în domeniul industrial. Anul 2001 fusese unul de pomină, când fuseseră atacate cele două clădiri monumentale ale World Trade Center din New York, un semnal că în lume lucrurile se vor schimba radical.

Nu aveam motive să fiu deosebit de optimist, din cauza condițiilor geopolitice existente, dar nici pesimist, având în vedere că de zece ani de când conduceam această instituție niciodată nu încheiasem anul în pierdere, pe de o parte, iar pe de altă parte, aveam vârsta optimă pentru obținerea de rezultate pozitive în antreprenoriat. În această stare de spirit mă aflam când secretara mea anunțat că venise domnul Mario Duma, fost salariat la ICPE, după care a trecut la IPA (Institutul de Proiectări în Automatizări), în 1962, când acesta

a luat naștere prin desprinderea din ICPE, ulterior ajunsese la ICEMENERG (Institutul de Cercetări și Modernizări Energetice) de unde s-a și pensionat. În acel moment era vicepreședinte al Camerei de Comerț și Industrie a României (CCIR), președintele Secțiunii Industrie. Venise cu o propunere incitantă. Avea de gând să nu mai candideze pentru poziția pe care o deținea și ca orice om care a depus suflet în ceea ce făcuse, nu-i era indiferent ce se va întâmpla după retragerea sa. Urmărind tendințele care se manifestau în secțiunea pe care o conducea, care avea mii unități economice ca membri, era impacientat că o grupare de firme, dubioase din punctul lui de vedere, ar plănuși să forțeze la alegerile care se apropiau și să preia controlul la cel mai important reprezentant al mediului de afaceri.

Domnul Mario Duma participase, ca reprezentant al CCIR, la câteva evenimente organizate de mine prin ICPE-SA sau prin Patronatul Cercetării, al cărui vicepreședinte eram, și unde răspundeam de relațiile cu autoritățile și cu presa. Printre aceste manifestări: Expoziția Națională a Cercetării din anul 1992, de la ROMEXPO, Forumul CRANS MONTANA-1993, de la Parlamentul României, unde ICPE-SA a realizat expoziția cu circuit închis despre realizările

Românieri, afișajele cu led-uri din tot spațiul alocat evenimentului, triciclurile electrice care transportau documentele pe lungile coridoare din Casa Poporului. De asemenea, am organizat trei mese rotunde cu tema "Cercetarea românească, încotro?", organizate împreună cu Ziarul Adevărul, moderate de Dumitru Tinu, Bogdan Chiriac și Val Vâlcu, iar discuțiile din dezbateri au fost publicate în totalitate în ziarele de a doua zi. La toate acestea participase ministrul cercetării din acel moment și alți miniștri invitați pentru a-și prezenta poziția domeniilor pe care le conduceau față de cercetare.

Acestea au fost argumentele domniei sale pentru a mă convinge să mă înscriu în alegerile de la Camera de Comerț și Industrie. Nu i-am dat un răspuns pe loc, dar aveam un termen care rezulta din programul alegerilor respective. Nu aveam o idee clară asupra ceea ce reprezintă această instituție și, mai ales, ce legătură poate avea cu domeniul cercetare, în care eu mă implicasem cu toată puterea ființei mele, cu rezultate mulțumitoare, atât pentru mine cât, mai ales, pentru cei angajați acolo.

Constatasem că cercetarea, ca domeniu guvernamental, se afla la intersecția unor indiferențe sau interese. Ministerele economice nu agreau propunerile venite din cercetare, acestea

fiind orientate spre importuri. Lobbierile importatorilor erau foarte puternice și nu aveau niciun interes în găsirea unor soluții interne. Ministerul Educației, sub diferite denumiri în timp, a fost tot timpul favorabil preluării cercetării, nu pentru a o ajuta, ci pentru a o distruge și a-i lua bugetul. În acest timp, peste trei sferturi din fondurile de cercetare au fost cheltuite de universități, producând doar circa 10% din rezultate. În acest context, m-am gândit că ajungând în conducerea Camerei de Comerț și Industrie, o instituție preponderant economică, voi putea sprijini transferul tehnologic a rezultatelor cercetării și inovării în economie. Astfel, am trimis acceptul meu domnului Mario Duma.

Instituția pentru a cărei conducere mă inscriesem să candidez este una într-adevăr istorică. Decretul de înființare a fost semnat de Alexandru Ioan Cuza în 1864 și a început să funcționeze din anul 1868. A fost condusă de mari personalități ale istoriei țării care au reprezentat progrese majore în evoluția economică națională. După ce, în perioada comunismului, nu mai rămăsese în toată țara decât o structură înglobată în Ministerul Comerțului de la acea vreme, ocupându-se preponderant de promovarea comerțului exterior, în anul 1990, în baza unui

Decret Lege promulgat de președintele Ion Iliescu, s-a instituit Camera de Comerț și Industrie a României, s-au recunoscut un număr de camere de comerț județene înființate dealungul istoriei și s-a stabilit o procedură de înființare a unora noi pentru celelalte județe. Ulterior, activitățile din București au fost cuprinse împreună cu cele naționale în Camera de Comerț și Industrie a României și Municipiului București, prin votul adunării generale, hotărâre intens contestată de camerele județene. Sub conducerea primului președinte, Aurel Ghibuțiu, s-au înființat societatea comercială Romexpo, Școala Română de Afaceri, Centrul de afaceri "Marea Neagră" de la Mangalia, Registrul Comerțului, Tipografia Edimpress, au început lucrările la noul sediu al Camerei (1994). Într-un timp scurt a ajuns o instituție de o mare amploare și influență.

Alegerile care urmau aveau o procedură în toată regula, cu o perioadă de campanie electorală și două tururi de scrutin. Camera avea cinci secțiuni: Comerț, Industrie, Servicii, Camere Teritoriale și Membrii Colectivi (asociații profesionale, fundații, etc.). Direct sau indirect existau peste două sute de mii de membri. La Secțiunea Industrie unde candidam eu s-au înscris 6 candidați. Am intrat în turul al doilea împreună cu directorul general de la

renumita firmă de textile ADESGO. Am câștigat în urma unei campanii bazate pe promovarea unei industrii moderne: energie, cu extensia surse regenerabile de energie, construcția de automobile, cu partea sa de viitor, automobilul electric, tehnologia informației, telecomunicații, transferul tehnologic a rezultatelor cercetării și inovării, care atunci erau înglobate la industrie etc. Biroul de conducere al Secțiunii, provenit tot din alegeri, cuprindea nume de rezonanță precum: Constantin Stroe, directorul general de la Dacia, Radu Timiș, patronul de la CRISTIM, directorul general de la Lafarge, directorul general de la Tricodava etc.

Când am preluat funcția, în iulie 2002, tocmai se dădu-se în folosință sediul nou din bd. Octavian Goga. Spații moderne, birouri impecabile. Evenimentele organizate erau de vârf la nivel național și internațional. Topurile naționale ale firmelor, Târgurile și Saloanele din diferite domenii deveniseră manifestări de relevanță majoră, cu președintele țării, primul ministru, miniștri, prezenți la deschideri. Al doilea președinte al Camerei, George Cojocaru (1996-2005), adevăratul artizan al construirii unui adevărat imperiu de promovare economică, care înainte fusese Secretarul General al instituției, reușise să aducă o rază de speranță în

evoluția economică a țării, într-o perioadă destul de agitată politic. Nu era angajat politic în niciun partid și avea abilitatea de a conlucra cu toți. A fost perioada de creștere evidentă a Camerei de Comerț și Industrie a României și Municipiului București. Eu îl vedeam atunci pe George Cojocaru capabil de a fi chiar prim ministru. În echipa de conducere eram doi doctori, Aurel Vainer, viitorul președinte al Federației Comunităților Evreiești din România, președintele Secțiunii Servicii, și cu mine, care aveam doctoratul în disciplinele din care proveneam. În plus, eu mai eram și profesor universitar. Președintele Camerei trata cam în bășcălie acest fapt. În principiu, activitățile instituției îi favoriza pe cei care derulau afaceri de mare amploare, oameni preponderent executivi și nu niște reprezentanți ai unor curente de gândire de profunzime economică cu impact în viitor.

Eu aveam în spate experiența de management de top în cercetare, conducând de peste zece cel mai mare institut de cercetări aplicative din țară, cam tot de atâta timp eram vicepreședintele Patronatului Cercetării, calitate în care organizasem acțiuni de nivel național apreciate de ambii președinți ai țării de până atunci, cu care participasem la multe întâlniri. La Cameră, aceste acumulări relaționale nu erau cunoscute și așteptam un moment în care să impun punctul de

vedere al Secțiunii Industrie și făcând apel la acest bagaj de cunoștințe. În fond, intrasem în cea mai mare instituție de lobby economic. Dumnezeu m-a ajutat, cum am constatat că a făcut-o de mai multe ori în carieră, și mi-a scos în față un asemenea eveniment.

Era o zi călduroasă de vară, după amiază, când aveam obiceiul ca fiecare dintre cei din conducere să venim de pe la firmele pe care le conduceam la Cameră, unde îndeplineam sarcinile zilnice, semnam documente etc. Dar mai stăteam și la taclale, făceam un schimb de informații la o cafea, un ceai sau o tărie, finalizându-ne o zi de lucru, de obicei destul de încărcată, cu o întâlnire plăcută. Cu câteva zile înainte George Cojocaru ne anunțase că urmează să plece o săptămână într-o excursie în străinătate, ca de obicei, cu mașina condusă de el și rulota. Așa simțea el și familia sa că se relaxează cu adevărat. Când ne-am adunat acolo, ne-a anunțat, dar cumva ne-a și cerut sprijinul, ceea ce nu-i stătea în fire, fiind tipul de om care credea că le știe pe toate, le poate pe toate. Aflase cu o zi înainte de plecare că-i expirase pașaportul, ceea ce-i compromitea plecarea și o supăra peste măsură pe soția sa. Se tânguia cum de a putut fi atât de lipsit de precauție să nu verifice valabilitatea pașaportului mai înainte, dar oricum

nu mai avea ce face. Mai mult de formă, ne-a întrebat pe toți în grup dacă are cineva vreo idee. Mi-a venit în minte o discuție recentă cu buna mea prietenă Liana Tatos, fostă ziaristă la Flacăra, care mă făcuse celebru în lumea cercetării-inovării de dinainte de 1989 prin interviul de câteva pagini din Almanahul Flacăra, cea mai de impact publicație a perioadei respective. Îmi povestise cum îl ajutase pe șeful Poliției de Frontieră, prin soțul ei care trăia în Germania, să facă rost de niște medicamente care nu se găseau în țară. Am sunat-o expunându-i situația și a reușit să o rezolve. A doua zi George Cojocaru avea un nou pașaport. De atunci bășcălia la orice idee venea de la „dl. domn’ profesor doctor”, sau neglijarea propunerilor pe care le făceam, încetase. Rolul meu în conducerea Camerei devenise cu totul altul.

Am fost sprijinit într-o serie de întâlniri organizate la sediul Camerei, cu sprijinul lui Constantin Stroe, între producători români de componente auto și reprezentanți ai unor mari concerne europene din industria auto, prin care s-au pus bazele unor colaborări de durată. La acel moment producătorii români aveau capacitățile de producție neacoperite. După ceva timp, am repetat astfel de întâlniri și în județe din Moldova unde mai exista încă disponibilitate de preluat comenzi.

Am organizat, împreună cu Varujan Pambuccian, întâlniri cu specialiștii din domeniul surselor regenerabile de energie pentru definitivarea și promovarea legislației în domeniu, care a stat la baza avântului investițiilor ce au urmat. Apoi am trecut la acțiuni de convingere a reprezentanților autorităților locale, în special cei din Dobrogea, de avantajele economice ce le pot obține dacă vor colabora cu investitorii, unde am avut și sprijinul profesorului Dan Mandalopol, decanul facultății corespunzătoare a Universității „Ovidius” din Constanța. Am organizat deplasări de primari, consilieri locali, consultanți etc. în Austria ca să vadă la fața locului și să afle de la similarii lor de acolo cum funcționează o asemenea colaborare.

În opera de creștere și descreștere a unei entități, concept istoric al lui Dimitrie Cantemir, Camera de Comerț și Industrie a României și Municipiului București se apropia de apogeu.

Societatea Civilă

Activități foarte interesante am desfășurat în numele Camerei, ca membru în alte organisme și mai ample, precum cele din Fundația “J.M. Juran”, pentru promovarea excelenței în afaceri, și din Alianța pentru Dezvoltarea Economică a României (ADER).

Fundația "J.M. Juran", purtând numele renumitului calitolog american de origine română, reunea mai multe ONG-uri de reprezentativitate națională din domeniile asigurarea calității și mediul de afaceri și era condusă prin rotație, pentru mandate de câte trei ani, de fiecare dintre membri. Camera, ca initiator al proiectului, deținea primul mandat, pe care l-am preluat drept continuator al domnului Mario Duma. "Premiile Juran" reprezentau cele mai importante distincții pe care le putea obține o instituție (firmă, regie autonomă, asociație, primărie etc.) și se decernau la Palatul Cotroceni de către președintele României, după o evaluare foarte detaliată făcută de un juriu. Acestea aveau recunoaștere internațională, existând o structură similară în toate țările dezvoltate, fiind incluse chiar și printre criteriile de apreciere bancară. Cât timp am fost președinte în exercițiu al Fundației, s-au îndeplinit prevederile statutare, convingându-l pe Ion Iliescu, președintele de atunci, să găzduiască ceremonia și să decerneze premiile. După aceea, niciun președinte nu a mai făcut acest lucru, activitatea Fundației scăzând treptat în importanță.

Alianța pentru Dezvoltarea Economică a României era un forum care organiza dezbateri pe teme de interes economic. Era compusă din peste

130 de membri: camere de comerț, patronate, asociații profesionale etc., inclusiv cele din presă. Se întrunea lunar și era condusă prin rotație, pentru mandate de câte trei luni. Am deținut patru astfel de mandate. Invitații la discuții erau de la miniștri în sus. Au fost de mai multe ori chiar președintele țării și/sau primul ministru. Era un mod democratic foarte eficient în schimbul de idei dintre mediul economic și cel politic.

În afara acestor activități cu un caracter periodic, mai erau întâlniri ocazionale dintre Biroul de Conducere al Camerei și președintele sau primul ministru, care s-au întâmplat de mai multe ori. Îmi amintesc de mai multe întâlniri cu Ion Iliescu pe tema susținerii cercetării, cu Adrian Năstase pentru promovarea industriei autohtone, în urma cărora a rezultat proiectul "Produs în România", care, deși criticat de unii, a condus la obținerea unor rezultate concrete. Atât președintele cât și primul ministru au susținut ideea că România trebuie să se dezvolte în viitor și pe baza rezultatelor cercetărilor proprii. Asta s-a întâmplat până la apariția nocivă a doamnei Ecaterina Andronescu, care avea o singură idee, cum să ia banii de peste tot și să-i dea la universități. Ar fi fost în stare să primească și studenți fără bacalaureat. Astfel a distrus

învățământul preuniversitar și cercetarea aplicativă, atunci când aceasta se afla în cadrul ministerului pe care îl conducea. Multe discuții au avut loc și la ROMEXPO, cu ocazia deschiderii unor târguri, unde de asemenea se reuneau reprezentanții mediului economic cu politicienii.

Un alt loc de întâlnire al reprezentanților Camerei cu cei ai guvernului și cu ai sindicatelor, în calitate de invitați permanenți, era Consiliul Economic și Social, la nivel național, precum și Comisiile de Dialog Social din ministere. Personal am participat mulți ani la întâlnirile de la Ministerul Finanțelor, Ministerul Economiei și Ministerul Cercetării.

Perioada când puterea a trecut la cuplul Bănescu-Tăriceanu a fost mai plină de evenimente pe placul presei, dar mai săracă în rezultate. Îmi amintesc de savuroasa discuție de la Cameră când Traian Bănescu a venit la o discuție însoțit de consilierul său principal Bujor Bogdan Teodoriu, fost ministru al cercetării în Guvernele Victor Ciorbea și Radu Vasile. L-am stârnit, spre stupefarea celor prezenți, la o discuție criticându-l că folosește greșit cuvântul "deștept" în sens peiorativ. Vă amintiți de celebrele expresii "băieții deștepți din energie", "băieții deștepți din bănci" etc, explicându-i că asta înseamnă că preferă apologia prostiei. M-am temut

de consecințe, știindu-l răzbunător, dar nu au existat, în afara apostrofărilor din momentul discuției și monologului său ulterior din mașină, după spusele SPP-istului, care îmi fusese cândva student la electronică.

Cu Tăriceanu discuțiile erau mai mereu pe tema importului de automobile, unde avea interese personale. Nu a lăsat Camera în pace, până când nu s-a inițiat un proiect de investiție foarte scump, un nou corp de clădire la ROMEXPO, cel unde au loc în prezent târgurile de carte. Erau destule clădiri acolo, dar niciuna nu avea înălțimea corspunzătoare pentru Salonul Auto București. După aceea a devenit mai conciliant, dar pentru scurt timp.

Am reușit odată să-i aducem pe amândoi, Traian Băsescu și Călin Popescu-Tăriceanu, la același eveniment și să și stea unul lângă altul în prezidiu. Era vorba de lansarea Strategiei Naționale de Export. Pusesem la cale aceasta la o discuție cu Iuliu Winkler, secretar de stat, șeful Departamentului de Export din Ministerul Industriei. Dialogul avusese loc, întâmplător, la Ambasada României de la Tokyo, ocazionată de un alt eveniment.

Apropo de discuțiile cu oamenii politici, este o realitate că acestea sunt uneori mai de substanță când îi prinzi în afara țării, unde sunt mai relaxați,

fără presiunea treburilor curente din țară. Sunt mai dispuși să asculte. Am experimentat asta de mai multe ori, fiind în situația de a conduce delegații de oameni de afaceri care însoțeau diverși politicieni în deplasări externe: cu Emil Constantinescu, în Germania; cu Nicolae Văcăroiu, în Egipt, Liban și Kuweit; cu Valer Dorneanu, în Egipt și Iordania; cu Dan Ioan Popescu, în India; cu Doru Dumitru Palade, în Elveția și Belgia; cu Traian Băsescu, în Egipt; cu Lazăr Comănescu, în Turcia, Azerbaigean, Kazahstan, Uzbekistan, Armenia etc.

De exemplu, în vizita din Egipt cu Traian Băsescu și Bujor Bogdan Teodoriu, am discutat despre o categorie de proiecte majore de cercetare finanțate de Uniunea Europeană, legate de Delta Dunării. Există trei delte majore, Dunărea, Nilul și Volga, unde s-ar putea cerceta teme comune. La vremea aceea Rusia avea o asociere pentru cercetare cu UE, la fel și Egiptul. Un proiect major pe această temă nu putea fi coordonat decât de România, care era singurul membru UE dintre cele trei țări. S-a protocolat acolo această temă, dar ulterior, în țară, s-au luat la ceartă potențialii coordonatori de proiect și nu a ieșit nimic până la capăt. Ne mai mirăm că în diverse domenii de o specificitate pur românească (Delta Dunării, Maramureș, Bucovina, Dracula, Brâncuși etc.),

câștigă proiecte europene coordonate de parteneri din alte țări, iar românii sunt și ei acolo cu sume nesemnificative.

Filozofia promovată de specialiștii Camerei în conceperea unui mediu de afaceri mai predictiv era bazată pe dezvoltarea activităților de mediere și arbitraj, care se desfășoară în totalitate în curtea instituțiilor economice. Consideram că o afacere care ajunge în justiție e pe jumătate moartă și devine afacerea caselor de avocatură mai mult decât a proprietarilor acesteia. Existau oameni cu o bogată experiență în aceste activități precum Victor Babiuc, fost director juridic în Ministerul Comerțului Exterior, unde arbitrajul internațional era unul din instrumentele de rezolvare a disputelor comerciale, Aurel Vainer, fost director în Institutul de Cercetări Comerciale al Ministerul Comerțului Interior, specializat în domeniul medierii. O premiză a derulării eficiente a unor astfel de activități consta și în accesul simplu la bazele de date din Registrul Comerțului, care fusese dezvoltat chiar de specialiștii noștri sub coordonarea doamnei Cornelia Rotaru, directorul general executiv al Camerei la acea vreme, care funcționa ca un departament intern.

Personal devenisem un obișnuit al medierilor și cunoscut moderator al evenimentelor din multiple

domenii de activitate, chiar și din afara Camerei. Am moderat întâlniri între delegații de oameni de afaceri români și străini cu ocazia multor misiuni economice. Când diverși organizatori de întâlniri ne solicitau acces la vreuna din sălile Camerei, pentru gratuitate, la cei din mediul guvernamental, sau pentru o reducere de tarif, la cei din mediul privat, condiția care se aprobase în Colegiul de Conducere era ca să accepte ca reprezentantul nostru să fie moderator.

Astfel am moderat și întâlniri foarte interesante, de exemplu, Adunarea Generală a unei Asociații de ziariști, foarte mare la acea dată, carea avea în conducere pe Cristian Tudor Popescu, Sorin Roșca Stănescu, Cornel Nistorescu etc. Sala Alexandru Ioan Cuza, care are 500 de locuri, era plină ochi, când, în deschidere, am pus întrebarea: "Considerați că în prezent a crescut comunicarea în țara noastră?" A urmat de un ropot dezaprobat, după care, explicând că definiția comunicării presupune *emisie, transmisie și recepție*, și-au dat seama că ceea ce considerau dâșii că a crescut era *emisia* și nicidecum *comunicarea*, pentru că *recepția* mesajelor transmise de presă era departe de a fi satisfăcătoare, atunci, ca și acum. După această lecție de comunicare, derularea evenimentului a fost normală.

Apropo de moderare, problema esențială a moderatorului este să convingă părțile că este independent, că nu ia partea niciuneia dintre părți. O solicitare interesantă a venit de la ministrul cercetării Gheorghe Popa care, după o ședință, mi-a spus:

– Domnule Vasile, mi-a venit o idee chiar acum în timpul acestei ședințe, văzând talentul dumneavoastră de mediere. Nu vreți să faceți o deplasare în orașul meu natal? Vreau să moderăm o ședință la Universitatea de Medicină și Farmacie, pe tema stabilirii structurii de cercetare a acesteia, conform noilor reglementări.

– Dar ce este atât de dificil în această problemă?, i-am răspuns eu.

– Păi, conform dimensiunii instituționale ar trebui să fie maxim 5 institute și sunt deja venite 67 de propuneri. Până acum nu s-au găsit criterii de a le cupla cumva între ele. Fiecare persoană cât de cât importantă din universitate și-a propus să aibă propriul institut.

– De ce nu vreți să conduceți dumneavoastră ședința? Nu proveniți din medicină, deci puteți fi acceptat ca neutru.

– Soția lucrează în domeniu și poate fi pusă la îndoială neutralitatea mea.

Am convenit că voi merge. Ședința s-a stabilit într-o zi de vineri, să beneficiaz apoi de un plăcut week-end în Iași, unul dintre marile centre culturale și universitare ale țării. Rămăsese să mă gândesc la un puternic argument în favoarea neutralității mele. De obicei nu reușesc și merg pe fler. Ideile îmi vin la fața locului.

Sala era plină de toată protipendada universității: rector, prorectori, decani, prodecani, șefi de catedre și departamente, șefi de laboratoare, șefi de proiecte, șefi de discipline, profesori, conducători de doctorat etc. Când am intrat, am avut sentimentul că mă aflam într-o sală de sport înaintea unui meci important. Îmi revenea în minte perioada studenției, când mergeam des la meciurile de baschet Steaua-Dinamo. Nu țineam cu niciuna dintre ele, dar mergeam pentru plăcerea jocului.

Domnul ministru m-a însoțit până la intrarea în sediul universității după care a plecat. Rămăsesem singur cu cei de acolo pentru a arbitra tranșarea unei prade.

– Stimați domni, știu de ce sunt aici, știu care sunt datele problemei. Nu am nici un interes personal aparte în ceea ce privește soluția la care vom ajunge. Pentru a vă convinge suplimentar de neutralitatea mea, aflați că *vă urăsc pe toți la fel*

de mult. Toți sunteți medici, iar eu dintr-o eroare medicală am petrecut opt ani din viață în spital. Și erau cei mai frumoși ani, cei ai copilăriei!

Zumzetul din sală s-a terminat brusc. A urmat o liniște profundă. Ședința s-a desfășurat într-un spirit foarte responsabil și, după vreo douăsprezece ore de contre și contra-contra, și-a atins scopul propus. Interesant este că la masa care s-a luat la prânz, într-o sală apropiată, niciunul dintre participanți nu a „îndrăznit” să vină la masa mea. Am mâncat singur, alături de peste o sută de oameni.

Dans sportiv. Trăire prin dans

Dansul, această îmbinare a fizicului cu psihicul, care crează adevărate rezonanțe de trăire, a existat de când lumea. Printre cele mai vechi imagini ale colectivităților umane, există multe în care se pot distinge oameni dansând. Beneficiile dansului, pentru om, ca descărcare fizică și mentală, s-au impus instinctiv.

În copilărie nu aveam o prea mare aplecare spre dans. Mergeam duminica, după amiază spre seară, la "horă", așa era numită în sat manifestarea săptămânală care se desfășura la Căminul Cultural

și care aduna aproape toată suflarea localității, pe cei apți de dans în sală, iar privitorii pe margini. Aceștia din urmă erau preocupați, în mare majoritate, de bârfe. Nu făceam parte din nicio categorie, însoțeam acolo pe surorile mele mai mari care dansau. Probabil, dansul nu le consuma toată energia tinerilor de acolo, și nici nu le cizela prea mult mintea, că de regulă se termina cu o bătaie ca în filmul "*Șapte păcate*".

Pentru mine, primul semn al atracției pentru dans a apărut la o nuntă. Eram într-o dublă vacanță, de la școală, după clasa a zecea de liceu, dar și de la spital, unde eram internat de o lungă perioadă de timp în urma unor complicații pornite de la o lovitură primită la un meci de fotbal, în curtea școlii. Internarea era întreruptă din când în când, când situația medicală o permitea, de câte o trimitere acasă. În acea vară, cunoscusem la Mangalia, unde venise doar pentru un scurt sejur de cură heliomarină, o fată blondă, cu aspect de păpușă și cu o privire adâncă. A fost o dragoste la prima vedere de ambele părți. Viața a fost însă de altă părere!... Ea s-a întors la București unde și-a continuat studiile iar eu, după o scurtă ședere acasă, la țară, a trebuit să mă întorc la spital deoarece situația medicală se înrăutăți-se iar. Eram deprimat de două ori, odată pentru că iubirea

noastră nu putea continua decât pe cale epistolară, iar a doua oară că pentru că, din nou, îmbunătățirea stării mele de sănătate se dovedise a fi iluzorie.

Tata, care nu ne prea răs făța cu multe cuvinte frumoase, era un om dur, a observat situația mea și m-a luat cu el la o nuntă. Mama evita să îl însoțească și căuta motive de a nu participa la astfel de evenimente pentru că de obicei acolo se îmbăta și strica toată frumusețea petrecerii. Cam asta era regula locului! Știam că o să-mi dezamăgesc mama, la care țineam foarte mult, și totuși am mers cu el. După câteva pahare, de fiecare parte, bătrânul a intrat la o "*sârbă*" de nu mai puteam să îi urmăresc picioarele cu privirea. La vârsta lui, trecuse bine de cincizeci de ani, avea o viteză și un ritm în modul de a dansa încât am rămas fascinat. Descopeream la el un aspect pe care nu-l cunoscusem până atunci. Evident că întoarcerea acasă a avut loc în mod tradițional, cu el beat criță, dar și eu eram cam la fel. În ceea ce mă privește, o făcusem intenționat, să uit de necazurile mele. Primirea de acasă a fost pe măsură, doar că acum, tata nu mai era singur în boxa acuzaților, ci, de data asta, era împreună cu mine. Fiind anterior, de nenumărate ori, în tabăra acuzatorilor, mă simțeam foarte rău în rândul celor

puși la zid, iar el mă folosea ca pe avocatul său, ceea ce îmi înrăutățea și mai mult situația.

Acest moment, penibil în felul lui, a trezit în mine gustul pentru dans. În viață, multe lucruri penibile se dovedesc ulterior a fi deschizătoare de noi drumuri. Deocamdată doar pentru privit. Aș fi vrut ca, odată, să pot dansa așa, cum am văzut atunci că o făcea el. Rămăsesem sensibil la microbul dans, dar nimic nou nu a apărut până prin ultimul an de facultate.

Trecuseră câțiva ani. Se întâmpla tot la o nuntă! Se mărita o soră de a mea, mai mare, undeva pe lângă București. Așa cum se întâmplă la orice nuntă de la țară, la un moment dat, s-a ajuns și la sârbă, care mi-a readus în minte nunta precedentă. Tata nu era acolo. Nu agrease acea căsătorie și nu a vrut să participe. Avea adesea astfel de excese de personalitate. Toți au răsuflat ușurați, evitându-se astfel un posibil scandal pe care-l putea stârni acolo. Mă simțeam foarte bine și ceva din mine m-a împins să intru în horă. Nu mai dansasem niciodată în viața mea. Îmi era rușine, aveam impresia că toți se uită la mine. Mi-a trecut repede și m-am trezit la realitate. Mă aflam în vârtejul dansului și aveam ceva din mișcările care mă încântaseră la tata cu ani în urmă. Nu știu de unde veniseră, parcă le știam dintotdeauna! Am dansat

În acea seară până la epuizare! Aflam prin propria ființă mirajul dansului. Mărimile fizice și psihice se suprapun și se întrepătrund dând o senzație de împlinire multiplă prin descătușarea unor energii ascunse până atunci. Pare că te golești de ceva și te umpli de altceva, ajungând la acea schimbare pe care de multe ori o cauți și nu reușești să o găsești. Când îți revii, lumea ți se pare altfel și ai un sentiment de împlinire.

În același an, de Revelion, am petrecut cu câțiva colegi de facultate la un restaurant de la capătul Lacului de acumulare Vidraru de pe Argeș. Acolo s-a făcut un concurs de sârbă, pe principiul, câștigă ultimul care rămâne în picioare. L-am câștigat devenind astfel un adevărat profesionist! Ulterior nu am mai ratat nicio ocazie de a dansa. Îmi face bine, și fizic, și psihic.

La mult timp de la aceste întâmplări, în perioada care a urmat după evenimentele din 1989, viața mă dusese în poziția de conducere a unei instituții foarte mari, cu o mulțime de probleme economice și sociale. Cum, de atunci, totul se discută, se negociază, se contestă, se revine etc, nimic nu se decide de o singură persoană. Eram, cam de un an, în negocierea Contractului Colectiv de Muncă(CCM), cu sindicatele. Părea că nu se mai

termină!... Era suficient să ceri părerea a câteva persoane și erai uimit de câte variante pot apărea. Dar când era vorba de mii de oameni!...

La un moment dat, a venit la mine o vice-liderul unuia dintre sindicate, o doamnă, Camelia Neicu, cu o propunere:

- Domnule director, am o propunere, care poate avea impact și în deblocarea negocierii CCM-ului. Nu neg că am și eu un mic interes în această propunere.

- Abia aștept!... Dă-i drumu', dar să nu fie o tâmpenie!...

- Avem Sala Mare de festivități, de pe vremea socialismului. Atunci se făceau festivități, ședințe mari cu oamenii muncii. Acum stă mai mult degeaba!... Ce părere aveți dacă facem acolo un club de dans?...

- Crezi că dansul ne mai lipsea în balamucul ăsta?... Și,... ce legătură are asta cu blocarea negocierilor CCM-ului?

- Știți cum este la negociere, mai dă unul, mai lasă altul! Eu îmi asum sarcina să-i conving pe ai mei. Sunt mulți salariați interesați. Au copii, nepoți care merg la diverse școli, cluburi de dans. Ar prefera să vină aici. Dacă se vor face niște facilități poate și prețurile vor fi mai mici.

- Referitor la sală, nu este nicio problemă, dar trebuie să ocupăm multe altele!...

Trebuie să se ocupe cineva de administrarea unui asemenea club și este imposibil să facem angajări, acum când noi facem disponibilizări. Voi, sindicatul, știți mai bine ca mine acest lucru. Trebuie un profesor sau antrenor, cum s-o numi el!...

- De administrarea clubului o să ne ocupăm noi, sindicatul, fără a cere nici un ban, iar antrenor o să căutăm pe la cluburile unde ne sunt copii și nepoții acum. Am o idee, ... și cred că o să găsim unul foarte bun.

- Batem palma!... Dar, vreau și acordul șefului tău, liderului sindicatului, nu este suficientă înțelegerea noastră.

- Este treaba mea. O să-l conving!...

- Apropo, și care este "micul tău interes" în această inițiativă?...

- Este și fica mea dansatoare și prefer să se antreneze aici, nu să cutreiere tot

Bucureștiul, seara pe întuneric!... Și așa stau eu până seara târziu la serviciu. Dacă ar face antrenamentele aici, am pleca seara împreună și aș fi mai liniștită.

Nu i-am spus nimic despre pasiunea mea pentru dans. Nu voiam să-i creez așteptări prea mari. Învățasem, ca om de conducere, că față de sindicat nu este bine să-ți deschizi tot sufletul. Dacă ar fi ieșit prost m-ar fi acuzat apoi pe mine că cine știe ce interese personale aș fi avut!... Am pornit la implementarea acestei idei.

După ceva timp, cu eforturi din toate părțile, fără nici un cost bănesc din parte instituției, s-a format o echipă care avea să sperie România în domeniul dansului.

Când există pasiune, disponibilitate la efort, înțelegere și ceva noroc, se produc minuni!... Copii și nepoții salariaților noștri făcuseră o impresie bună pe la cluburile pe unde fuseseră ei anterior, deci, nu plecam de la zero. Era deja demarată o inițiativă de înființare a unei Federații Române de Dans Sportiv, în care, un salariat de-al nostru, Marian Istrate, era secretarul noii Federații, președintele acesteia avea să fie antrenorul nostru, profesorul Viorel Năstase. Vedeta clubului, Mihai Petre, era vărul unui salariat de al nostru și făcea pereche cu Raluca Dumitrache, al cărei tată lucra tot la noi. Așa s-a constituit nucleul de pornire al Clubului ***Terpsidava-ICPE***. Cei doi dansatori de excepție au format un cuplu de mare succes care a câștigat, de mai multe ori, cam toate titlurile ce se

puteau câștiga la nivel național, în perioada 1999-2003. Ulterior au crescut și alți copii talentați care au cucerit titluri de campioni naționali la dans sportiv, printre care și Diana Neicu, fata vice-liderei de sindicat de la care pornise ideea înființării clubului, în cuplu cu George Mihalcea.

În prezent, Viorel Năstase, unul dintre foarte puținii doctori în dans sportiv din România, este profesor la Universitatea din Pitești, Mihai Petre participă la realizarea unor emisiuni de televiziune și a intrat și-n cinematografie. Ceilalți își văd de viața lor, lăsând în spate o poveste de succes, ca pe o amintire frumoasă pentru toți. Unii dintre foștii dansatori au acum propriile lor cluburi prin care continuă să dezvolte fascinația dansului.

Justiție și injustiție

Creșterea și descreșterea oricărei entități au totdeauna atât cauze interne cât și externe. Camera de Comerț și Industrie nu pute face excepție.

Printre cele externe se afla relația cu autoritățile, centrale și locale. Nu neapărat în pretenția acestora de a fi susținute electoral, care chiar dacă exista, se făcea destul de bine camuflat, ci prin dorința de a folosi camera în acțiuni în care aveau interese personale sau de grup. În perioada

În care am fost în conducere, se știa cine era independent și cine era al unor partide. De exemplu, Mihai Vlasov, inițial, președintele Secțiunii Camere Teritoriale, ulterior, președintele Camerei Naționale, era liberal, lider al PNL-Iași, Mihai Dărăban, inițial, președintele Secțiunii Camere Teritoriale, ulterior, președintele Camerei Naționale, era PSD-ist, apropiat lui Victor Ponta, încă din perioada când ambii erau în conducerea tineretului PSD, Victor Babiuc, inițial, președintele Curții de Arbitraj Comercial, ulterior, președintele Camerei de Comerț și Industrie a României, era cu Partidul Democrat, Constantin Râșnoveanu, președintele Secțiunii Comerț, era liberal, Sorin Dimitriu, președinte al Camerei de Comerț și Industrie București, era liberal, Dragoș Șeuleanu, Purtător de Cuvânt al Camerei de Comerț și Industrie a României, era PSD-ist, apropiat lui Adrian Năstase. Evident că lobiurile acestora au jucat un rol important în evenimentele care au urmat.

Amenințarea frecventă venită de la autorități se referea la mutarea, prin lege, a Registrului Comerțului de la Cameră la Ministerul Justiției, îngreunând astfel operațiunile de arbitraj și mediere. Cea mai înrăită în această direcție era Rodica Stănoiu care nu suporta ideea că mediul de afaceri își rezolvă singur o bună parte din dispute,

fără să se mai ajungă în justiție. Vedea în Cameră un concurent. În plus, avea și o antipatie față de George Cojocaru.

Cauzele interne proveneau din disputa dintre Camera României și cele teritoriale pornind de la clauzele statutare. O primă nemulțumire a camerelor teritoriale era aceea că acestea nu aveau acțiune la societățile comerciale ale Camerei și, evident, nu primeau dividendele corespunzătoare, care erau substanțiale, mai ales cele de la ROMEXPO. A doua provenea dintr-o gelozie față de Camera de Comerț și Industrie București care funcționa ca departament în interiorul Camerei României. Am condus-o în perioada 2003-2005, fiind și primvicepreședinte la cea națională. Încercarea repetată de modificare a statutului eșua în Colegiul de Conducere, unde participau reprezentanți ai tuturor secțiilor. Celelalte secțiuni, în afara celei a camerelor teritoriale, agreau existența unei camere naționale puternice pentru că aceasta sprijinea ROMEXPO în organizarea unor târguri foarte căutate și eficiente. Târgul CONSTRUCTEXPO ajunsese la trei ediții pe an.

Un semnal privind furtuna ce urma să vină l-am avut asistând, întâmplător, la o întâlnire din domeniul justiției. Aveam programată o ședință a Consiliului de Administrație al Camerei, la *Sala Rondă* de la ultimul etaj al corpului A din sediul

central. Era cea mai funcțională sală a noastră. Mai existau *Sala de bal*, cea mai mare, pentru reuniuni cu mulți participanți, la parter, *Sala Alexandru Ioan Cuza*, stil amfiteatru, la etajul 4, *Sala Icoanelor*, pentru întâlniri restrânse de înalt nivel, la etajul 1, în apropierea cabinetului președintelui, *Clubul 9*, cu o sală foarte luxoasă etc.

În ședințele Consiliului de Administrație fiecare membru avea locul său, nu se așezau la întâmplare. Veneam din altă parte, nu avusesem timp să trec prin birou. Nu aveam ochelarii, așa că nu am observat detaliile din jur. Am mers spre locul meu, care era gol, ceea ce era normal, și m-am așezat. Când mi-am pus ochelarii, am constatat că ceva nu este în regulă. Nu-i cunoșteam pe cei din sală, dar imediat m-am dumirit, văzând în față un poster. Era vorba de o întâlnire a procururilor din Uniunea Europeană care, în ultimul moment obținuse acea sală, iar ședința noastră se mutase în altă parte. Se anunțase această schimbare prin secretariatele membrilor Consiliului de Administrație, dar cum eu nu trecusem prin birou nu aflasem. Nu am stat mult acolo, deși ar fi fost de mare interes, prin prisma faptului că avea legătură cu activitățile noastre de arbitraj și mediere. O singură informație am reținut-o din cuvântul celui care vorbea, și anume că trei sferturi

dintre cei care fuseseră proaspăt numiți judecători nu îndeplineau condițiile profesionale. Anterior citisem în presă laudele doamnei Rodica Stănoiu cu faptul că a întinerit corpul judecătoresc. Era perioada când făceam mari eforturi să încheiem negocierile de aderare la UE și în toate ministerele existau monitori de la Bruxelles. Cel care vorbea era monitorul de la Ministerul Justiției.

Între timp au avut loc alegerile din anul 2004 și Călin Popescu-Tăriceanu a ajuns prim ministru. PNL-ul avea rolul cheie în acest guvern, iar dintre miniștri liberali, patru erau din Iași, toți apropiați, prin afaceri sau rudenie, de Mihail Vlasov care devenise și membru al Camerei Deputaților. Prima propunere legislativă a fost schimbarea Legii Camerelor de Comerț și Industrie, prin care s-au legiferat toate doleanțele lui anterioare, ca președinte al Camerei de Comerț și Industrie Iași. A demolat, prin lege, toată structura administrativă dezvoltată de George Cojocaru anterior.

Registrul Comerțului a trecut la Ministerul Justiției, Camera de Comerț și Industrie a României și Municipiului București devenea Camera Națională a României compusă doar din camerele teritoriale și Curtea de Arbitraj Comercial, iar Camera de Comerț și Industrie București devenea independentă, dar pierdea acțiunile la societățile

comerciale ale fostei Camere și spațiul în sediul central. Prin lege se stabilea că foștii membrii puteau rămâne, dar nu aveau drept de vot. Se reducea astfel numărul de membri cu drept de vot de la peste 200 000 la 41. Alegerile la această nouă cameră au fost o joacă pentru Mihail Vlasov ca să devină președinte. Dintre președinții camerelor teritoriale, cei mai puternici au fost aliații lui Vlasov încă de la începutul acestui "puci" făcut prin lege, iar cei slabi au fost cumpărați. În calitate de președinte al Camerei București, am fost împreună cu George Cojocaru, la Tăriceanu, să încercăm să-l convingem să evite răul ce era pe cale să se producă, dar el ne-a reproșat că nu am răspuns cu celeritate la interesul său cu Salonul Auto București, după care am fost și la Băsescu, care ne-a reproșat că ceva timp înainte Camera dăduse lui Vanghelie spațiul pentru Revelion la Romexpo și nu Primăriei București. La asemenea argumente era clar nu mai puteam face nimic, soarta era pecetluită.

Camera de Comerț și Industrie București, care este tratată separat în lege. Dacă toate celelalte camere erau recunoscute ca atare, cea din capitală, nu avea același statut, deși funcționa ca independentă de câțiva ani. Astfel că, Mihail Vlasov l-a pus pe Sorin Dimitriu să înființeze o nouă

cameră în București, în scurt timp ajungându-se în situația să existe două camere în capitală, situație neacceptată de aceeași lege. Din situația bizară că aveam o cameră cu mii de membri și patrimoniu, dar nelegală, condusă de Ștefan Popa, și o cameră fără membri și fără patrimoniu, dar legală, condusă de Sorin Dimitriu, nu se putea ieși decât prin fuzionare, cei doi președinți urmând să participe la alegeri pentru camera reunită. Ștefan Popa și-a dat demisia, în locul lui venind Ion Pârgaru, care a fost de acord cu procedura de unificare. Alegerile au fost puternic influențate de Mihail Vlasov, în favoarea lui Sorin Dimitriu, care a și câștigat.

Secțiunile cu membri individuali din fosta Cameră de Comerț și Industrie a României și Municipiului București (Comerț, Industrie și Servicii) au trecut la nou formată cameră reunită, unde eu am candidat și am câștigat, așa că am continuat să fiu vicepreședinte și președintele Secțiunii Industrie pe București. Am preferat să continui activitatea camerală alături de Sorin Dimitriu și nu de Mihail Vlasov.

A urmat o perioadă foarte grea, pentru că o luam iar de la început. Camera București în noua ipostază, avea, prin recuperarea unor foste proprietăți, un patrimoniu important, dar pentru a putea fi folosit trebuia întâi investit, iar bani nu aveam. Era perioada

când se pregătea lansarea Programelor Operaționale Sectoriale ale Uniunii Europene, după ce în anul 2007 devenisem membru cu drepturi depline. Cu experiența mea din cercetare, începusem acțiuni pregătitoare pentru accesarea de proiecte europene. Camera se potrivea perfect pentru domeniul antreprenoriat. Am înființat, printr-un proiect finanțat de Ministerul Cercetării, Centrul de Transfer Tehnologic, structură gândită special pentru absorbția de fonduri europene. Am organizat cursuri interne pentru toți salariații pentru depunerea de propuneri și derularea viitoarelor proiecte, atât pentru aspectele economice și juridice privind eligibilitatea cât și pentru elementele de fond ale acestora. Abia așteptam să se deschidă licitațiile! Dacă nu câștigam aceste proiecte, activitatea ar fi scăzut semnificativ, singura sursă de fonduri rămânând cotizațiile. Erau 107 salariați, foarte bine pregătiți, care ar fi putut fi deosebit de utili în contextul economic general, pentru că puteau să-i învețe pe cei firme să acceseze fonduri pentru dezvoltare, să realizeze transferuri tehnologice etc. Le-am explicat salariaților că accesarea de proiecte europene era singura lor șansă de a-și păstra locul de muncă. Au luat în serios această oportunitate și au depus zeci de propuneri de proiecte. Au făcut consorții cu parteneri la fel de pregătiți precum

universități, patronate, asociații profesionale. A fost un mare succes. Am câștigat peste douăzeci de proiecte ceea ce deschidea o bună perspectivă pentru instituție. Surpriza negativă a venit tocmai de la Sorin Dimitriu, noul președinte. În calitatea mea formală de vicepreședinte, cea informală de cel mai vechi membru din conducere, care cunoștea bine salariații, dar și în cea de prieten, avusesem o discuție profundă cu președintele în urma căreia stabilisem organigrama. S-a aprobat și a fost comunicată tuturor salariaților, care au fost bucuroși constatând că aceasta conținea așteptările lor. În perioada furtunoasă din scurtele mandate ale lui Ștefan Popa și Ion Pârgaru la conducerea camerei, mai ales în pregătirea alegerilor de după reunirea camerelor, le cerusem salariaților să sprijine candidatura lui Sorin Dimitriu, prin relațiile pe care ei le aveau cu membrii, garantând în fața lor că nu vor fi supuși abuzurilor ulterioare. Această stare pozitivă a ținut doar până la prima întâlnire a lui Sorin cu Mișu (așa îi ziceam lui Vlasov în limbajul colocvial) care, deși nu avea nicio atribuție în managementul Camerei București, a făcut vreaște decizia noastră, iar Sorin nu avusese nicio opoziție. Protestând la acest fapt, am reușit să-l conving să demarez o acțiune de evaluare a salariaților, înființând o comisie de evaluare a cărei președinte fusesem numit. În

urma evaluării, salariații au obținut rezultate bune și foarte bune. El se aștepta, după cum mi-a și spus, să vadă numai note sub 4 la toți salariații, încercând astfel să-i elimine din cameră cu mâna mea. Evident, a mers imediat la Mișu cu rezultatele evaluării. Aceste i-a cerut imperativ să concedieze o serie de salariați, printre care unii esențiali, care-și manifestaseră deschis nemulțumirile. Picătura care a umplut paharul a fost concedierea directoarei economice, care fusese bine școlită în contabilitatea proiectelor europene. Atunci am decis să-mi dau demisia din toate pozițiile deținute, pe care mi-am menținut-o cu toate insistențele lui Sorin și chiar ale lui Mișu. Perspectiva derulării unor proiecte europene cu salariați care nu erau pregătiți pentru aceasta, mai ales cu noua directoare economică care avea o bogată experiență de contabil șef într-o întreprindere socialistă, dar nicdecum în contabilitatea de proiecte.

Trecuseră vreo doi ani de la plecarea mea din Cameră, nu prea mai fusesem nici la evenimentele organizate de aceasta. În întâlniri sporadice cu salariați sau reprezentanți în diferite structuri de conducere, am aflat că acolo curgeau valuri de lapte și miere și mă compăttimeau că am plecat tocmai eu care fusesem creierul acestei bunăstări. N-a trecut mult și m-am trezit convocat la DNA, ca martor, într-un proces deschis la Camera București

privind fraude cu fonduri europene. După plecarea mea războiul lui Sorin, dirijat din spate de Mișu, cu salariații continuase și, nici nu mă mir, au urmat și niște reclamații privind neregulile de acolo.

În final, trei din cei patru minștri liberali de la Iași, plus Mihail Vlasov, Sorin Dimitriu și directoarea economică au fost condamnați, iar sistemul cameral există mai mult formal. Curtea de Arbitraj Comercial și-a pierdut din credibilitate, târgurile de la ROMEXPO în diferite domenii și-au slăbit eficacitatea sau au dispărut.

În subliminalul mediului de afaceri existau niște temeri care nu ieșiseră la iveală în perioada entuziasmului capitalismului primitiv din perioada imediat următoare evenimentelor din 1989, constând în afaceri cu vată de zahăr ars, covrigării etc., dar pe măsură ce înaintam în noua orânduire se prefigurau afaceri de amploare mare și foarte mare, dar și anumite direcții "neortodoxe" precum combinații nelegale ale oamenilor de la putere cu unii afaceriști, crearea de monopoluri prin legi, abuzuri ale justiției asupra unor oameni de afaceri prin influențarea concurenței etc.

Problema începuse să fie conștientizată la toate nivelurile, inclusiv cele științifice și religioase. Odată mă aflam la Academia Română unde avea loc o acțiune științifico-culturală, și anume,

Aniversarea a 75 de ani de la înființarea Societății Române de Radiodifuziune. În sală se aflau reprezentanți de frunte ai culturii românești printre care: Eugen Simion, la acea vreme Președintele Academiei Române, Preafericitul Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Excelența Sa Ioan Robu, Arhiepiscop Mitropolit Romano-Catolic, Adrian Păunescu, Cristian Tudor Popescu etc.

Ajunsesem acolo, în numele Camerei de Comerț și Industrie a României, la invitația Președintelui Societății Române de Radiodifuziune din acea vreme, Dragoș Șeuleanu, cu care eram coleg la Cameră, acesta fiind în același timp și vicepreședinte cu probleme de comunicare al importante reprezentante a mediului de afaceri. Serviciul de Relații Publice îmi pregătise un discurs destul de festivist, dar care, la modul cum decurseseră discuțiile acolo, devenise nepotrivit. Trebuia să improvizez ceva pentru a nu face un deserviciu prezenței mele acolo. Am constatat că antevorbitorii mei căutau o legătură între domeniul pe care îl reprezentau și Radio, în decursul timpului. Trebuia să găsesc și eu, ad-hoc, niște legături între mediul de afaceri și Radio, căruia apariția calculatorului îi redusese mult din piață. Am găsit ceva chiar înainte de a-mi veni rândul la cuvânt:

- Ascultând cuvântările Domniilor Voastre, am căutat să găsesc legături între Radio și mediul de afaceri, pe care îl reprezintă aici. Plecând de la ideea că, în multitudinea de mijloace de comunicare actuale, instituția pe care o sărbătorim astăzi a rămas prietenul bucătăreselor și al șoferilor, aceștia putând să-și vadă liniștiți de treaba lor ascultând radio, putem considera că o bună parte din oamenii de afaceri se pot încadra aici, ei petrecându-și o bună parte din viață în mașină. Am găsit și o legătură instituțională, Comitetul Electrotehnic Român, o instituție al cărei vicepreședinte am onoarea să fiu, a fost înființată tot de către profesorul Dragomir Hurmuzescu, cel care este și fondatorul Radio România. Am văzut o urmă de nedumerire în privirea Preafericitului Teoctist în legătură cu asocierile făcute de mine. Asocierea mediului de afaceri cu atâtea domenii și personalități culturale prezente acolo probabil îl contraria! Am avut o inspirație de moment, printr-o întrebare retorică:

- Dacă tot suntem la capitolul asocierilor, să vedem ce legătură poate fi între mediul de afaceri și religie? Toată lumea ne cere să facem afaceri „ortodoxe”! Și noi vrem, dar ce putem face dacă beneficiarii sunt preponderent catolici sau musulmani!

Am văzut, brusc, o altfel de privire la fiecare dintre personalitățile prezente, fiecare interpretând afirmația mea în felul lui. Am zărit un zâmbet pe fața preafericitului, spunând cu voce scăzută:

- Așa e taică!...

Cu sau fără sens religios, afacerile "neortodoxe" începușeră să apară, iar dacă trăgeai suficient de firul lor, de multe ori ajungeai la un om al puterii. Trecând peste măsura contra curentului luată prin trecerea Registrului Comerțului de la Camera de Comerț la Ministerul Justiției, care era de fapt o naționalizare, diminuarea activității de arbitraj și mediere conducea în plus la ingerința justiției în mediul de afaceri. Se făcuseră doi pași buni în direcția descentralizării activităților guvernamentale, când standardizarea și infrastructura de asigurarea calității fuseseră trecute în mediul neguvernamental prin înființarea ASRO și RENAR. În timpul guvernărilor PSD inițiale au mai existat reminiscențe comuniste în multe dintre decizii, unele având la bază și elemente de corupție, dar partea cealaltă a exagerat asta făcând din țânțar armăsar și a început o campanie anticorupție, folosită atât ca armă politică, dar și ca metodă de a elimina politicieni din opoziție sau oameni de afaceri din tabăra cealaltă. Asta a prins la populație, ca orice măsură care se ia împotriva unora de la vârful puterii.

În perioada respectivă am văzut un studiu internațional, referitor la diferența dintre percepția corupției și corupție, unde România se afla pe primul loc. În aceeași idee se plasează și informația primită de la două reprezentante ale Uniunii Europene, care fuseseră numite pentru coordonarea controlului, economic și juridic, asupra proiectelor contactate de România în programele de finanțare comunitară. Acestea spuneau că în primele șase luni de la aderare, din România au venit la Bruxelles mai multe reclamații decât în toate celelalte țări membre la un loc, fără ca acestea să treacă pe la autoritățile naționale înființate tocmai pentru a desfășura controlul documentației respective. Asta spune ceva și despre calitatea umană a poporului român. De atunci, s-au câștigat multe mandate politice făcând campanie electorală bazată pe lupta anticorupție. Rezultatele economice la nivel național însă nu s-au îmbunătățit, ceea ce înseamnă că nu asta era problema. Personal, cred că prostia este cel puțin la fel de nocivă ca și corupția. În privința fondurilor europene se potrivește zicala "*Dumnezeu îți dă, dar nu îți bagă în traistă*".

A fost o perioadă de vârf a DNA, când s-a făcut teroare anticorupție nu justiție anticorupție. Am avut ocazia să constat direct atmosfera respectivă

În perioada când mergeam pe acolo, ca martor în procesele Camerei de Comerț și Industrie București. Cineva mă sfătuisese, chiar și ca martor, să-mi iau un avocat, că abuzurile de acolo erau la ordinea zilei și oricând se putea să te transformi din martor în inculpat. Întâmplător, avocata mea avea prenumele Codruța, ca și al șefei DNA. Odată, fiind în sala de așteptare din odioasa instituție, m-a sunat avocata pe telefonul fix de acolo. Am răspuns și în discuția avută i-am pronunțat prenumele, ceea ce a făcut ca zumzetul din sală să dispară brusc, urmând o liniște mormântală, dureroasă în substratul ei. Din păcate, aceea atmosferă era în toată țara.

Mai târziu, o privire retrospectivă m-a condus și spre o altă idee, și anume, că românii de rând trebuia să fie speriați și să nu mai încerce accesarea de fonduri europene, care ar fi trebuit să meargă numai la unii bine aleși. Această idee mi-a fost întărită și de rezultatul unei analize interne făcută asupra pachetelor de informații referitoare la organizarea licitațiilor de proiecte, unde România era țara care introdusese cele mai multe restricții față de cele din documentația de bază venită de la Uniunea Europeană. Poate și asta a condus la rezultatele proaste la capitolul accesare fonduri europene. Poate că ar trebui să fim mai reținuți la

criticile privind birocrăția Uniunii Europene și să privim mai atent în curtea noastră. Lipsa de integritate în această problemă a condus, după cum se constată în prezent, la creșterea exagerată a euroscepticismului la noi în țară, transformat în armă politică de cercuri ostile, interne și externe, precum altădată corupția.

Sistemul național de asigurarea calității

Eram pe la începutul anului 1990, în ICPE, într-o tensiune administrativă de neimaginat, comparativ cu ce fusese înainte de revoluție, când cercetător fiind îmi stăpâneam bine ceea ce aveam de făcut, iar restul nu prea mă interesa. Doar că, între timp, fusesem ales ca director științific. Așa s-a întâmplat atunci, în baza unui ordin al primului ministru Petre Roman, s-au organizat alegeri pentru funcțiile de conducere din toate instituțiile de stat. Altele nici nu prea existau la acea vreme. Unii, profitând de relațiile de dinainte, s-au mai fofilat și au rămas pe funcție. Institutul avea aproape cinci mii de salariați, în București și mai multe filiale în țară, care așteptau să primească salarii de două ori pe lună, iar sursele de finanțare deveniseră nesigure în marea lor majoritate. Directorul general, Florin Tănăsescu era unul dintre cei care-și păstrasera funcția, dar îi era frică de salariați, care se radicalizaseră și-l atacau

verbal pe oriunde-l întâlneau, situație care s-a înrăutățit după apariția sindicatului. Mai erau și alți directori adjuncți, dar erau toți din generația directorului general și aveau aceleași probleme în relațiile cu salariații. Problema principală a lor era nu agreau ideea de negociere cu subalternii, de niciun fel, mai ales în privința salariilor. Astfel, mă vedeam singur în fața unei mulțimi semnificative de oameni, care așteptau de la mine soluții, după ce mă votaseră pentru acea funcție. Era greu, dar totodată mă simțeam urmat de oameni, simțeam dorința lor de colaborare.

Una dintre soluțiile pe care o întrezăream era aceea de a mă îndrepta spre surse de finanțare externe, proiecte internaționale pentru partea de cercetare și exporturi pentru partea de producție. Dacă în interior era o degringoladă totală a piețelor, în exterior situația era normală, dar trebuiau luate niște măsuri de adaptare. Una dintre acestea era obținerea de acreditări și certificări, conforme cu standardele sistemului internațional de asigurarea calității. Era vorba de acreditarea laboratoarelor, certificarea sistemelor și produselor. O bună parte din acele standarde nici nu le aveam.

Pentru laboratoare, care erau destul de bine dotate, dar nu erau acreditate, pentru că nici nu exista o structură internă de acreditare, iar la

organismele străine prețurile erau exorbitante. Atunci, ICPE a luat inițiativa de înființare a RELAR, un organism intern de acreditare a laboratoarelor.

Pentru certificarea sistemului și produselor situația era mult mai dificilă, dar Dumnezeu îi ajută pe cei buni. Pe același model folosit în cazul laboratoarelor, am luat inițiativa înființării unui organism de certificare, în colaborare cu Dan Stoichițoiu. Așa a rezultat SRAC (Societate Română de Asigurarea Calității), la care ICPE a fost prima instituție certificată din țara noastră, certificatul nr.1 obținut constituindu-se într-o bună reclamă ulterioară. Până la obținerea a tot ce era necesar, am avut permisiunea clienților ca, temporar, acreditările și certificările neutre să fie înlocuite de cele de secundă parte, adică cele făcute de beneficiari.

Dar pentru a construi un sistem național de asigurare a calității mai era mult de muncă. Din mulțimea de consultanți care veneau în România în acea perioadă, atât ca să ajute, dar și să-și extindă piața în viitor, se aflau și doi domni de la DQS, organism german de certificare, pe care i-am întâlnit la o conferință. Aceștia, pe lângă o serie de idei privind restructurarea ICPE, mi-au povestit de un posibil proiect de viitor privind reorganizarea Institutului Român de Standardizare (IRS), astfel

Încât două părți din acestea să devină organismele naționale de standardizare respectiv de acreditare. Acest lucru s-a și întâmplat, ministrul Bujor Bogdan Teodoriu susținând ideea pe care preluat-o în două inițiative legislative, în prima fază ca două ordonanțe guvernamentale, devenite ulterior legi, prin aprobarea Parlamentului. Cele două acte normative, aprobate în anul 1998, au stat la baza înființării Organismului național de standardizare, ASRO, respectiv a Organismului național de acreditare, RENAR, ca structuri asociative neguvernamentale. A fost un proiect deosebit de apreciat, chiar și la nivelul Uniunii Europene, prin desemnarea unor structuri private să preia două atribuții ale statului. Procesul democratic de instituire a RENAR și ASRO a urmat calea legală valabilă pentru asociații și fundații.

După apariția celor două ordonanțe guvernamentale, s-a făcut publicitatea necesară în urma căreia au avut loc adunările generale de constituire. Un rol important l-a avut Patronatul Cercetării, care reunea aproape toate institutele de cercetări din domeniul aplicativ care, conform legislației anterioare anului 1989, dețineau atribuții, dotări și experiență în domeniul infrastructurii de asigurarea calității. ICPE-ul deținea toate acestea pentru tot domeniul electric,

rațiune care a stat la baza succesului meu în ambele alegeri, devenind președinte fondator la ASRO și vicepreședinte fondator la RENAR, unde președinte a fost ales prof. Ion Hohan.

Cele două organisme naționale au evoluat spectaculos și, ca recunoaștere a acestui fapt, au fost primite ca membri plini în structurile europene corespunzătoare, CEN și European Accreditation, înainte de aderarea României la Uniunea Europeană. De altfel, prof. Ion Hohan, în numele RENAR, și eu, în numele ASRO, am fost singurii membri neguvernamentali în Comisia de Negociere a Aderării României la UE condusă de ministrul Alexandru Herlea, fapt apreciat din start de partea europeană. Crearea sistemului intern a reprezentat un sprijin esențial pentru firme în intenția lor de a produce pentru export, piață pe care nu ar fi putut pătrunde fără acreditările și certificările aferente pentru sisteme, produse, salariați etc. Cavarul pe care l-am trăit eu luând totul de la zero și construind tot sistemul, ei nu mai trebuiau să-l repete, având totul la dispoziție.

Când totul era gata, a trebuit să intrăm într-o altă incompatibilitate căreia cu greu i-am găsit soluția. Legea de înființare ASRO prevedea că toată activitatea de standardizare din România este în subordonarea Organismului Național de

Standardizare, o cerință logică. Doar că standardizarea în domeniul electric se afla în coordonarea Comisiei Electrotehnice Internaționale (CEI) la nivel international, din anul 1906, și în țara noastră, din anul 1928, data aderării României la CEI.

Intrasem iar într-o dispută cu prof. Florin Tănăsescu care era atunci președintele Comitetului Electrotehnic Român (CER), reprezentantul CEI în România care se vedea, astfel, în afara legii române. Era cazul unei scăpări în procesul de legiferare, care nu putea fi depășită decât prin negocierea unui compromis. Doar că atât pentru mine, ca președinte ASRO cât și pentru ministrul Teodoriu, a găsi o cale de mijloc cu prof. Florin Tănăsescu era ceva foarte dificil, dar nu imposibil.

Consider o poveste de succes construirea sistemului național de asigurarea calității din România și rămâne ca cei care îl aplică în prezent și îl va aplica în viitor, prin profesionismul și corectitudinea lor, să compromită o idee prin care am arătat că suntem capabili să fim la nivelul european sau chiar mondial. Să nu uităm că țara noastră a deținut cândva președenția unui organism mondial de standardizare, este vorba de prof. Remus Răduleț, președinte al Comisiei Electrotehnice Internaționale, forumul mondial al acestui domeniu, în perioada 1964-1967.

Ca experiență managerială, momentul ASRO a însemnat pentru mine ceva demn de învățături. Când am preluat mandatul, primul de președinte, președinte fondator, pentru că era o noutate în istoria organismului național de standardizare, cea de instituție neguvernamentală, am dat un interviu în Revista "Standardizarea" unde spuneam că ținta noastră este să luptăm împotriva lui "*merge și așa*". O deviză potrivită pentru activitatea de standardizare, care trebuie să-i convingă pe oameni să utilizeze niște norme în tot ce fac, să-și impună un obicei de a lucra după niște reguli, dar nu să devină niște roboți, cum, din păcate, am putut să constat ulterior chiar în interiorul instituției.

Devenisem președinte în urma unui proces electoral, prin alegeri. Nu mi-am stabilit niciodată o țintă de a deveni așa ceva, dar activitatea în sine era prea importantă pentru Patronatul cercetării și pentru ICPE, instituții în ale căror conduceri eram deja implicat. După ce am fost ales, primul pas era să propun un director general, care urma să fie aprobat de Adunarea Generală. Nu aveam probleme cu aprobarea, că doar abia fusesem ales, dar cu propunerea aveam. Ministrul Bogdan Bujor Teodoriu insista să-l numesc pe cel care fusese anterior director general, în Institutul Român de Standardizare (IRS), Mircea Martiș, pentru care

garanta compatibilitatea cu această poziție. Îl cunoștea din perioada studiilor și din pasiunea sportivă comună, baschetul. Salariații însă nu-l doreau sub nicio formă, sindicatul făcând mari presiuni asupra mea să nu-l propun pentru că este prea rigid și nu are calități manageriale. Am mers pe mâna ministrului, de la care așteptam ceva sprijin în continuare, fiind cel care a avut ideea acestei forme de organizare și care luptase pentru aprobarea Ordonanței de Urgență prin care se legifera aceasta. Mi-am dat seama, ulterior, ce dreptate avea sindicatul.

O bună parte din salariați lucra într-o clădire cu risc seismic ridicat și mă presa să găsesc o altă soluție. Ministrul reușise să obțină o alocare bugetară pentru o clădire nouă și pentru că timpul nu permitea am mers pe varianta preluării unei clădiri neterminate, de nouă etaje, care avea structura de rezistență executată urmând să se facă doar finisajele. Ne apropiam de sfârșitul anului 1998, procedurile decurgeau bine, urma să se facă recepția în luna decembrie, plata nu ridica probleme baniî fiind deja în contul nostru. Doar că nu a fost așa. Am numit o comisie de recepție după regulile obișnuite, care nu și-a îndeplinit atribuțiile. Presată de directorul general, care pur și simplu se speriasse de importanța problemei, nu

a semnat recepția pe motiv că existau niște defecte de zugrăveală, pentru care nu mai era timp să fie remediate. Ne aflam în ultimele zile din an. Firma constructoare își asuma rezolvarea acestora după începutul anului viitor, dar nu a fost aprobat demersul ei. Odată cu trecerea în anul următor, se pierdeau banii din buget, cu mari probleme de a mai fi aprobați. La încercarea mea de a forța comisia de recepție, am fost amenințat cu trimiterea judecată pentru abuz. Și ministrul a intervenit în această problemă, dar fără niciun rezultat.

Ce era mai rău s-a întâmplat. Am rămas și fără clădire și fără bani. La câteva luni după aceea, ministrul a fost schimbat, odată cu căderea guvernului. A avut totuși putere de influență și în guvernul viitor și a reușit să reintroducă fila de buget pentru clădire și în anul următor, dar disputa dintre ASRO și firma constructoare intrase deja pe calea juridică care a durat mulți ani după aceea. Se dăduseră în judecată reciproc. Acțiunea firmei, de fapt a patronului acesteia, se îndreptase direct împotriva lui Mircea Martiș ca persoană fizică, pentru abuz, care îi adusese mari prejudicii, firma intrând în faliment. Executase lucrări pe banii ei și nu i-a mai putut recupera.

După ceva timp, când nu mai eram președinte la ASRO, am avut două discuții esențiale referitoare la acest caz:

- Cu Bogdan Bujor Teodoriu, când nu mai era ministru, ci consilier al președintelui Traian Băsescu. Îmi dădea dreptate referitor la poziția mea inițială de a nu-l propune pe Mircea Martiș pentru poziția de director general, atunci după alegeri;

- Cu patronul firmei constructoare mă întâlnisem în zona de protocol a Sălii Polivalente din București, unde se desfășura Campionatul Național de Dans Sportiv, unde echipa mea, TERPSIDAVA-ICPE, câștiga tot ce se putea. La un moment dat, a venit la mine un domn, să mă cunoască, fica sa făcând cuplu cu un băiat din echipa noastră. Am avut o discuție plăcută în urma căreia eu am aflat că erea patronul firmei falimentate în urma neajunsurilor cu ASRO, iar el a aflat că eu am fost președinte la ASRO. A fost un moment de revelație în urma căruia mi-a promis, și s-a ținut de cuvânt, că va retrage plângerea împotriva lui Mircea Martiș, deși pierduse mulți bani în urma eșecului cauzat de acest om care se chema manager, dar nu avea nimic din ce trebuia să aibă un manager. Un manager trebuie să-și asume responsabilități, să-și asume riscuri, care să conducă la succesul entității conduse, nu doar să

se transforme într-un registrator și să-și apere scaunul.

Facultatea

Pe vremea socialismului un eveniment foarte important pentru absolvenții de facultăți era ziua repartițiilor. Asta însemna momentul adevărului muncii de patru ani, la studii economice, cinci ani, la inginerie, șase ani, la medicină, sau mai mulți ani pentru repetenți, după care primeai repartiția la primul tău loc de muncă ca absolvent de studii superioare. Funcție de această loterie a localităților unde o să ajungi pentru primii tăi trei ani de activitate se luau decizii pentru o viață, se formau sau se rupeau prietenii, căsniciile etc. Existau și proceduri de schimbare a repartițiilor, dar se putea doar cu aprobarea ministrului care coordona domeniul respectiv.

Așteptam evenimentul cu o dezamăgire în suflet. Socoteala pe care mi-o făcusem mă plasa în poziția de șef de promoție, care-mi oferea posibilitatea absolută de alegere, evident, din lista respectivă aprobată de forurile guvernamentale. Dar n-a fost așa, când s-au afișat listele am constatat că eram pe locul al doilea, la o sutime de punct sub șeful de promoție. Am avut o nedumerire pe care mi-am lămurit-o când am văzut detaliile la

secretariatul facultății. La o disciplină auxiliară din primul semestru al primului an de studii, finalizată cu un colocviu, eu contam pe nota 9, iar acolo era trecută nota 6. În carnetul meu de note, la aceeași disciplină aveam două note, un nouă, cu o dată din anul I de studii, și un șase, cu o dată din anul V de studii. În final se luase în considerație varianta mai rea pentru mine.

Ce se întâmplase de fapt? La începutul facultății eu am fost mai mult în sanatoriu, unde învățasem după cursurile tipărite și cele ale fratelui meu, student la aceeași facultate, cu doi ani mai mare. Ieșisem de acolo temporar, doar pentru sesiunea de examene pe care am trecut-o excelent. Colocviul respectiv s-a dat înainte de sesiune, așa că îl scăpasem, n-am putut participa. La începutul semestrului următor însă a fost programată o refacere, la care am fost și am luat nota nouă, care a fost și trecută în carnetul meu. Am presupus că acel "profesor" de tristă amintire pentru mine, Mehedințeanu îl chema, a trecut nota și în catalogul de la secretariat. Faptul că până în anul V nu m-a întrebat nimeni nimic mă face să cred că o și făcuse. Pe la sfârșitul anului V, când se lucra la închiderea situațiilor pe întreaga perioadă de studii, mă trezesc chemat la secretariat, pe un ton foarte amenințător, că nu am notă la o disciplină tocmai

din primul an de studii. Am răspuns calm că nu este nicio problemă, că am trecută nota în carnet, pe care o să-l aduc să o vadă. Așa am și făcut, dar mi-a l-a reținut pentru când va trece pe acolo profesorul să facă ce trebuie. A trecut, a făcut ce a considerat el că trebuie, m-a chemat să-mi restituie carnetul. Dar, surpriză, în loc să-mi treacă nota nouă în catalog, mi-a trecut un șase, așa din burtă. A trecut-o și p'asta în carnet. Uite așa, aveam la o disciplină două note. Când, după indelungi căutări am dat de acel tovarăș profesor și i-am explicat că a făcut o gereșeală, m-a apostrofat să nu fiu obraznic, că meritam să fiu declarat repetent, că am stat atâția ani fără notă și ar trebui să apreciez mărinimia lui pentru că îmi pusese o notă de la el, fără să susțin colocviul. Nu am insistat, nici atunci, nici altădată. Unii colegi mai bine informați în tainele facultății au lansat mai multe teorii ale conspirației privind întâmplarea, legată de anumite interese în schimbarea ordinii de la vârful promoției, dar nu am avut niciodată dovezi sau mărturisiri în acest sens.

Așa că, de pe locul al doilea, vedeam cum dispăreau toate locurile din București, la colegii ai mei cu medii mult mai mici, pentru că localnicii aveau prioritate, conform unei legi abia apărute. Același act normativ interzicea și repartițiile în

universității și asta mă durea mai tare, visul meu din copilărie fiind să ajung profesor universitar. Mă aflam oricum într-un moment prelungit de euforie care instaurase de când ieșisem definitiv din sanatoriu. Parcă mă născusem din nou. Se întâmpla prin anul II de studii. Perioada care urmase a fost un triumf din punctul de vedere al studiilor. Din anul III obținusem bursă republicană care îmi acoperea din plin necesitățile materiale, rămânând și ceva pentru a o ajuta pe sora mai mica, Viorica. Sentimental reușisem să mă stabilizez, prin învățatură, după eșecul producător de gânduri suicidale legat de povestea imposibilă de iubire cu Vera, din timpul liceului. (detalii în primul meu roman, *Punctul de sprijin*)

Am apucat ceva în apropierea Bucureștiului, la Intreprinderea de Cabluri și Materiale Electroizolante, mai cunoscută ca ICME. Poate părea ciudat unora, dar întâmplarea nu m-a deranjat prea tare. Aici am învățat ce înseamnă marea industrie, care nu se învață în facultate. Tot aici, o colegă, Cici, m-a învățat să cunosc mai bine femeile. Așa o chema și pe prima fată de care mă îndrăgostisem eu în viața mea. Eram în clasa a II-a, iar ea era cu un an mai mică.

Am plecat cu regrete de acolo, dar trăgeau mai mulți de mine și în alte părți unde eram considerat

și mai potrivit. Profesorul Răzvan Măgureanu și profesorul Alexandru Fransua voiau ca să ajung totuși la Politehnică după perioada obligatorie de stagiatură, profesorul Florin Tănăsescu mă voia la ICPE, toți fiind suficient de influenți pentru a obține o aprobare a ministrului Alexandru Necula pentru schimbarea repartiției. Până la urmă am ajuns la ambele, având cartea de muncă la ICPE, iar la Politehnică având activitatea didactică prin colaborare.

Deși fusesem așa numitul "*an mov*", adică **M**uieri, **O**logi, **V**eterani, format doar din fete, băieți scutiți medical de armată și cei care făcuseră armata înainte, absolvenții seriei noastre s-au realizat foarte bine în carierele ce au urmat.

Bădescu Gheorghe, director la IME Pitești, Licu Valeriu, director la Ferite Urziceni, Corneliu Cernea, director la Acumulatorul București, Mariana Coriu, director la IRE Constanța, Lucian Arsene, director la IRE Vaslui, Simona Pălăngeanu și Nicu Pălăngeanu, directori în FPS București, Victor Sanda, Mișu Stănescu, Doru Pană, Adrian Siderache, Anișoara Rotariu, Cristian Mocanu, antreprenori. Mihaela Chefneux (fostă Mareș), Mihaela Scorțescu (fostă Toma) și Mihaela Mitache au fost colege cu mine la ICPE București. Au plecat din țară: Dan Stănescu, în SUA, Ligia Muth (fostă

Băloiu) și Nicola Enăchescu (fostă Ionescu), în Canada, Ana Maria Manheim, în Israel, Iulian Nicolau și Virgil Popescu, în Italia. Avem doi poeți, Nicolae Vasile și Cristian Mocanu, un ambasador, Vlad Moga, în Danemarca, și un politician, Victor Sanda, deputat și prefect de Dâmbovița, sunt doar cei pe care i-am întâlnit personal sau au venit la întâlnirile noastre periodice, când se împlineau numere rotunde de ani trecuți de la absolvire.

Am fost un an foarte unit. La finalul celor cinci ani de facultate, am spart anul de două ori, grupa mea am spart-o tot de două ori, ne-am întâlnit din cinci în cinci ani și de fiecare data am cântat imnul nostru:

Imnul studentului electrician

Sunt student electrician,
la curs merg din an în an,
la femei eu merg frecvent,
să le introduc curent.

Vin medicinistele,
vin și aseistele,
vin cu toate la control,
la proba de mers în gol.

Când a apărut decretul,
li s-a interzis proiectul
și din astă pricină
le-ncercăm în sarcină.

În cinci ani de facultate,
cunosc cârciumile toate,
dar eu nu cunosc măcar
niciun conferențiar.

La Catanga-n colțișor,
noi avem laborator,
la Cireșica la bar,
noi avem un seminar.

De la munte pân-la mare,
învățăm transformatoare
și când toamna stă să cadă
venim la "olimpiadă".

ICME

În ICME, tăvălugul uman al întreprinderilor foarte mari te trăgea în vârtoarea unor activități pe care nu le înveți deloc în perioada studiilor. Am intrat ca inginer tehnolog la Secția Conductorii, care urma regulat cele trei schimburi, unde am sesizat anumite lucruri care i-a făcut pe cei de acolo să-mi

dorească plecarea cât mai rapidă. O speranță le-a dat și lor, dar și mie, când după vreo două luni venise la conducerea întreprinderii o scrisoare de la Politehnică, semnată de acad. Radu Voinea, rectorul Institutului Politehnic București, prin care solicita întreprinderii să-mi creeze condițiile de a participa la Faza Națională a Olimpiadei Studentești, unde mă calificasem în ultimul an de studii, care urma să aibă loc la Iași. Asta deja aprinsese un beculeț în mintea directorului general. După ce m-am întors de acolo, unde luasem premiul al III-ea, m-a chemat și mi-a spus că o să gândească la ceva unde să fiu mai util pentru instituție. Între timp, mai ales prin schimburile de noapte, când mă plectiseam, am identificat niște nereguli de parcă n-ar fi trecut niciodată vreun inginer pe acolo, de exemplu: conductorul siliconic, abia introdus în fabricație, se rebuta masiv pentru că nimeni nu obsevase că acel tip de cauciuc vulcaniză la 25 °C și pentru asta trebuia ca șnecul să fie răcit cu apă și n-o făceau, că unele extrudere aveau sistemul de măsură în metri, iar altele în yarzi și dacă făceau înfunieri cu faze lucrate pe ambele tipuri de utilaje, pe unele faze rămâneau nefolosite 9% din lungimi care se aruncau, iar și mai grav a fost când am constatat că la extruderea finală a mantalelor cablurilor, măsura finală în yarzi era

preluată mai departe în acte ca fiind metri, păcălind astfel beneficiarii cu 9% din marfă. Asta am scris-o în raportul unui schimb de noapte ceea ce a pus pe jar conducerea secției. Mai pusesem în funcțiune o instalație de monitorizare a vitezelor extruderelor, care îi împiedica pe muncitori să forțeze terminarea mai rapidă a normei, în detrimentul calității, mai ales în schimburile de noapte.

Au respirat ușurați când directorul mi-a găsit ceva mai util de făcut. Era un mare scandal în întreprindere legat de nepunerea în funcțiune a Investiției MIAG, de vreo 20 milioane DM. Era vorba de o instalație automată de dozare și malaxare pentru producerea cauciucului, ceva uriaș care se întindea pe o mare suprafață plină de silozuri și buncăre, legate prin transport pneumatic, iar partea de procesare efectivă ocupa o clădire cu cinci etaje. Erau trei linii de malaxare care nu funcționaseră pe automat niciodată și echipamentele deja ieșiseră deja din garanție. Prin ordinul Ministrului Alexandru Necula se constituise o echipă de punere în funcțiune condusă de colegul Bebe Cosma, automatist, mai vechi ca mine acolo, iar eu eram locțiitorul său. Mai erau doi subingineri, doi maiștri, mai mulți tehnicieni și muncitori, în total eram 22 persoane. Am lucrat la acest proiect aproape un an, timp în care am pornit

două linii, pe fiecare productivitatea crescând de la 14 la 64 de șarje pe schimb. Nu am avut niciodată o satisfacție mai mare ca atunci când acel monstru de instalație a început să meargă singur.

A venit însă și perioada când se ceartă de obicei oamenii, când se ajunge la împărțirea recompenselor. Ordinul ministrului avea și așa ceva. Erau prevăzute fonduri diferite, pentru personalul TESA și muncitori. Pentru muncitori am stabilit primele împreună cu Bebe Cosma și cea mai mică valoare a fost de 2500 lei, dar noi am intrat în lista cu șefii, Bebe primind 1500 lei, și eu 1000 lei. Râdeau muncitorii de noi. Directorul și secretarul de partid, au luat fiecare peste 10000 lei. Așa era în socialism! Secretarul de partid nici măcar nu trecuse pe acolo.

Eram într-n buncăr, cu telefonul după mine, care la un moment dat a sunat. Era profesirul Tănăsescu, directorul general de la ICPE, care mă anunța că abținuse aprobarea ministrului Necula să merg la ICPE. Mă aștepta să-mi dea documentul aprobat și să fac procedurile de transfer. Colegii au fost foarte afectați, nu mai vorbim de Cici, dar astea erau cerințele vieții! Popasul de la fabrică se terminase, a fost util și plăcut pentru mine, dar apăruse întâmplător fără să facă parte din strategia mea de viitor. O surpriză negativă tot a mai apărut.

Secretarul de partid a blocat dosarul de transfer, cel aprobat de ministru, iar directorul nu îndrăznea să intervină. A intervenit prof. Florin Tănăsescu, care era și membru în Comitetul Central al Partidului Comunist Român, mult peste nivelul unui secretar de partid de fabrică. Sunt unii care spun că și în comunism erau mulți oameni meritorii și sunt de acord cu aceștia. Cu anumite limite, pot spune că directorul ICPE era unul dintre aceștia. În Institut el îi domina clar pe cei cu funcții de partid, dar în fabrică era altfel, partidul era mai tare ca directorul. Au mai continuat surprizele. Odată ajuns la minister, șeful de personal al ministerului m-a chemat, făcându-mi o papară, în ideea că transferul este prematur. El mă sfătuia să rămân în întreprindere, să folosesc dreptul pe care mi-l oferea o repartitie guvernamentală de a-mi face buletin de București și abia după aceea să mă transfer. Pe fond el avea dreptate, dar modul cum a făcut-o m-a deranjat și am luat cerera din dosar, cea pe care era trecută aprobarea ministrului, am rupt-o și am aruncat-o la coș, spre consternarea sa. Evident că vestea a circulat repede și a trebuit să suport criticile profesorilor Măgureanu și Tănăsescu. Cel mai omenos a fost ministrul Necula, care i-a cerut directorului de personal să vină împreună cu mine la cabinetul său. Vedeam pentru

prima data un birou de ministru și am fost foarte impresionat. Mi-a spus că a vrut să mă cunoască, să fac cele necesare pentru schimbarea buletinului și apoi să refac cererea de transfer să o aprobe din nou. De atunci am simțit mereu lumina sa părintescă asupra mea până la retragerea sa din activitate când, fiind director general la ICPE, l-am angajat consilier, în perioada când toți îl uitaseră, când toți demnitarii din perioada comunistă erau huliți.

Pentru mine, lucrurile au ieșit mult mai bine decât dacă aș fi avut repartizarea directă la ICPE, unde am ajuns, cu un an și jumătate întârziere, dar cu un palmares pozitiv.

ICPE

Când am ajuns la ICPE, în dimineața zilei de 14 decembrie 1979, directorul Tănăsescu m-a primit foarte prietenos într-un cerc de colaboratori apropiați, dintre care m-a prezentat numai unuia:

— Domnule profesor Apetrei, de azi avem la noi încă un absolvent foarte valoros din domeniul coordonat de dumneavoastră! Este un foarte bun absolvent al specializării de Mașini Electrice de la Politehnică. Are deja o carte și câteva articole publicate împreună cu profesorul Măgureanu.

— Da?... Unde aveți de gând să-l repartizați?

— La Șlaiher! Acolo se fac proiectele realmente noi!

Profesorul Apetrei, care era director adjunct științific, nu a părut deloc impresionat. Studenți merituoși mai cunoscuse destui la viața lui și nu mulți dintre aceștia au și confirmat, realizând ceva important ulterior. Întrebarea a pus-o mai mult din complezență. Remarca directorului general, cea referitoare la „secția lui Șlaiher”, îl iritase vizibil, ceea ce m-a făcut să cred că nu era de aceeași părere, dar nu a contrazis-o atunci. Mai târziu, aveam să aflu ce diferențe majore de abordare și de opinii erau între cei doi. Nu îl cunoscusem anterior pe profesorul Apetrei, dânsul plecase din Politehnică înainte de perioada studenției mele. În folclorul studentesc, chiar și al cadrelor didactice mai tinere, rămăsese însă ca un dur, i se spunea „Masculul”.

Când am ajuns la „secția lui Șlaiher”, am găsit acolo o atmosferă foarte plăcută. Era ca într-o familie unde capul familiei este unanim apreciat, iar acesta făcea totul ca ai lui să se simtă bine. Era un mare inventator, dar nu dintre aceia care se mulțumea cu punerea pe pereți a unor copii după brevetele sale, ci se lupta pentru aplicarea acestora în economie, ceea ce, pe lângă faima cuvenită, mai aducea și niște câștiguri suplimentare, lucru destul de rar întâlnit în perioada comunistă. Avea notorietate în domeniu. Personal, îl văzusem odată la televizor, lucru destul de rar în acea perioadă.

Prezenta o motoretă electrică ce fusese premiată la un târg internațional. Chiar în prima zi, am avut o discuție cu dânsul. O discuție destul de plăcută și, totodată, ușor nonconformistă:

— În sfârșit, ai venit! De multă vreme mă tot „amenință” directorul că o să-mi trimită un băiat bun. Eu am un principiu, omul nu trebuie doar să fie bun în principiu, mai trebuie să fie și bun de ceva, ori asta se găsește mai greu. Dar niciodată nu renunț, toată viața este o căutare! Ce ai făcut până acum?

— Din punct de vedere profesional, am mers pe două căi, una la Fabrica de cabluri unde am fost repartizat pentru stagiatură și unde am fost implicat în punerea în funcțiune a unei instalații automate pentru fabricarea cauciucului, iar a doua, am o colaborare la Politehnică unde fac partea de proiectare la cursul de Mașini Electrice Speciale al profesorului Măgureanu cu care am publicat deja două îndrumări de proiectare la Litografia Politehnicii și am predat deja un articol la Revista Electrotehnica care urmează să apară.

— Prima parte nu mă interesează, uit-o, dar a doua este foarte interesantă! Ce ai făcut la lucrarea de absolvire a facultății? Ce temă ai avut?

— Motorul sincron cu magneți permanenți și reluctanță variabilă.

— Cine ți-a fost îndrumătorul lucrării?

— Profesorul Măgureanu.

— Măgureanu ăsta este un tip deștept și foarte umblat prin lume, de ce dracu' o dirija studenții buni spre teme de cai verzi pe pereți! Cu magnetii permanenți sunt de acord, dar în curent continuu, nu la motoarele sincrone!

— După câte știu eu, tema a ales-o după o discuție cu profesorul Radu Bogdan, ambasadorul României în Japonia, care a adus de acolo o serie de materiale de actualitate. Pe Radu Bogdan l-am avut profesor la Mecanisme, în anul doi, înainte de a pleca în Japonia. A ales apoi doi studenți, pe mine și o colegă, și ne-a orientat în această direcție.

— Și colega asta a ta unde este acum?

— Este tot aici la dumneavoastră, Mihaela Mareș, o chema înainte, acum după căsătorie se numește Chefneux.

— Interesant! Deocamdată vei lucra aici, alături de ceilalți, inclusiv de colega ta, la servomotoarele de curent continuu cu întrefier axial și rotor-disc unde mai este încă mult de muncă! Pe urmă, vom mai vedea. Apropo, bei, fumezi, umbli cu femeii?

— Nu, la toate trei.

— Doamne ce alte defecte mari oi avea? Sunt adeptul teoriei cu suma constantă a defectelor. Succes!

Domnul Sigismund Şlaiher, nefiind membru de partid, pornea din start cu un handicap față de cei cu aceeași poziție în institut. În modul normal al uzanțelor acelor vremuri, aceasta l-ar fi împiedicat să-și dea doctoratul, să meargă în deplasări în străinătate și chiar să ocupe o funcție de conducere, cum ar fi aceea de șef de secție. Dânsul compensa însă prin eficiența sadeosebită. În acea perioadă, se aprecia la nivel național să faci export, la nivelul institutului, să faci invenții, să scrii cărți tehnice, la nivel personal, să cunoști și să utilizezi limbi străine, la nivelul specialității, era momentul când se apreciau în mod deosebit mașinile electrice cu magneți permanenți alimentate de la convertizoare electronice pentru reglarea turației în gamă largă. Aplicațiile la modă erau mașinile-unelte cu comandă numerică și roboții industriali. Toate acestea erau făcute de secția sa sau de către dânsul personal.

Am găsit la domnul Şlaiher pe omul providențial pentru servomotoarele de curent continuu cu întrefier axial și rotor disc, pentru care avea înregistrate zeci de brevete de invenție, unele chiar în străinătate, care se produceau în institut, cele cu serii mai mici, sau la IFMA București, cele cu serii mari, și care se exportau în mai multe țări. Mii de oameni lucrau în țară pentru aceste produse, rod

al minții sale. A avut și dânsul o șansă că, în perioada sa de început, atunci director la ICPE era profesorul Dumitru Felician Lăzăroiu care avea, de asemenea, o mare pasiune pentru aceste servomotoarele și care, în mod evident, l-a sprijinit în demararea acestor proiecte.

Pe linia universitară, colabora cu profesorii Alexandru Fransua și Răzvan Măgureanu, cunoscuți ca adepți ai unui curent modernist în domeniu, care erau în același timp și mentorii mei. Evident că nici măcar un sistem rigid, cum era cel comunist, nu-l putea bloca să-și dezvolte o astfel de activitate, chiar dacă uneori trebuia să fie încălcate unele practici ale epocii. Directorul general, Florin Teodor Tănăsescu, îl susținea și mergea pe mâna sa, cum se zice, asumându-și mari responsabilități în acest sens și viața i-a dat dreptate. Profesorul Constantin Apetrei nu aprecia înregistrarea de brevete de invenție, nu aprecia mașinile electrice cu magneți permanenți, nu aprecia comanda electronică a mașinilor electrice, nu se implica în producția și exportul institutului. Nici nu este deci de mirare că între cei doi nu putea fi vorba de o cooperare eficientă. Profesorul avea o bogată experiență didactică și de cercetare pe direcția motoarelor asincrone clasice care se produceau curent în fabricile tradiționale și nu era adeptul ideii că vor

mai apărea idei majore care să revoluționeze domeniul. Era deranjat vizibil că domnul Șlaiher îl ocolea adesea, iar la nivel de conducere a institutului, lucra peste capul său direct cu directorul general. Abia atunci am înțeles răceala profesorului Apetrei când, la venirea mea în institut, directorul general i-a spus că mă repartizează la Șlaiher. Domnul Șlaiher făcea în domeniul servomotorului de curent continuu cu întrefier axial și rotor disc ceea ce și eu aș fi dorit să fac pentru produsul meu, servomotorul sincron cu magneți permanenți, denumit comercial „servomotorul fără perii”. Eu consideram că acest produs era superior atât tehnic, cât și comercial celui inventat de șeful meu. Pentru mine, dânsul a fost un mentor și mi-a arătat că se poate!

Lucram foarte mult pentru produsul șefului secției care, de fapt, era produsul întregului colectiv. La un moment dat, în urma eforturilor părții de relații externe, în care domnul Șlaiher era de asemenea foarte implicat, a apărut oportunitatea unui contract foarte mare de export, era vorba de vânzarea unei cantități semnificative de astfel de servomotoare în Germania de Est care plătea în cupru, o tonă de cupru pentru un servomotor care avea numai 12,5 kg. Era o afacere în barter foarte bună pentru partea română. Pe

atunci se practica astfel de schimburi. Era solicitat un singur tip de servomotor, de 1000 W, pentru niște roboți industriali din industria metalurgică. Așa a apărut celebrul servomotor SRD 1000, la care șef de proiect era un coleg, proiect în care eu am intrat într-un moment de impas legat de omologarea lui. Era o afacere mare și nu se mai pune problema producției la ICPE. S-a făcut o investiție nouă, cu clădire și echipamente, la IFMA. Dată fiind importanța proiectului, mai ales că era vorba de export, exigențele de calitate erau tot mai mari. La export, fiecare livrare urma să fie avizată de inspectorul IGS Șerban Michăescu, o persoană foarte exigentă. Problemele au început încă de la omologare. Inspectorul nu avea încredere că servomotorul va rezista regimului dur de lucru din metalurgie. A avut loc o discuție foarte tensionată legată de un program de încercări de lungă durată, urmărit foarte atent de o persoană în care inspectorul să aibă încredere. Discuția a avut loc într-o conjunctură agravantă, când Șlaiher îl bătuse la tenis pe Michăescu care, în plus, nu era dispus la nici un fel de concesi. Am fost ales eu să urmăresc acel program de încercări, ceilalți colegi mai vechi în secție nu au fost agreeți de către inspector, fiind considerați prea apropiați de șeful lor pentru a fi obiectivi. A urmat o probă de

anduranță de 400 de ore, pe care am urmărit-o personal, riscul fiind foarte mare în caz de eșec. Servomotorul a rezistat, iar Michăescu tot n-a avizat și mi-a intermediat niște discuții cu superiorii săi, pentru că voia și aprobarea acestora. Astfel, i-am cunoscut pe Ioan Roman și Veronel Antonescu, directorii IGS-ului pe întregul București care în urma unor analize a dosarului au aprobat omologarea. Producția putea să înceapă.

S-a produs, s-a exportat, nu au fost reclamații de calitate și a fost o bună recomandare pentru servomotoarele românești în Germania. De obicei, produsele complexe românești s-au comportat mai bine în străinătate decât în țară, pentru că străinii au un bun obicei, pe care românii nu-l prea au, respectă întocmai instrucțiunile de utilizare prescrise de proiectant. După acele întâmplări, chiar m-am împrietenit cu Șerban Michăescu și am fost prieteni de familie până la moartea prematură a acestuia. Era o persoană foarte exigentă atât la nivel profesional, cât și personal, avea o inteligență deosebită, un acid spirit critic, însoțit uneori de comentarii pline de umor.

Capitalul meu de încredere crescuse foarte mult, căpătasem multă experiență atât în desfășurarea lucrărilor experimentale aferente unor omologări, cât și în birocrăția corespunzătoare. Astfel,

ajunsesem că într-un an făcusem 14 omologări, asta însemnând, că alte 14 noi produse, gândite de mine, se născuseră în acel an. Între timp, pe planul servomotorului meu, cel fără perii la care lucram numai în cadrul colaborării de la Politehnică, iar la ICPE nu realizasem încă nimic, făcusem un pas foarte important, reușisem să fiu admis la doctorat sub conducerea profesorului Alexandru Fransua, exact ceea ce îmi doream. Nu îl avusesem profesor în facultate, dânsul predând la Facultatea de Automatică, dar îl cunoscusem prin intermediul profesorului Răzvan Măgureanu cu care continuam să am o colaborare deosebit de eficientă. Ca recompensă pentru rezultatele muncii mele, șeful secției m-a trimis la o ședință a Grupei de lucru nr.9 a Interelectro care urma să aibă loc la Eforie Nord. Interelectro era secțiunea din domeniul electric al CAER, organizația de cooperare economică a țărilor socialiste din Europa de est, iar Grupa de lucru nr. 9 se referea la domeniul acționărilor electrice. România era reprezentată de Întreprinderea Electrotehnica din București prin directorul acesteia, domnul Dumitru Ionescu, fost coleg de facultate cu directorul nostru de la ICPE. Acolo se discutau posibilitățile de asimilare în producția țărilor membre a ultimelor noutăți ce apăreau pe piața mondială din domeniu, acestea

apărând, de regulă, din partea țărilor capitaliste dezvoltate. Această participare a constituit un important moment relațional. Am intrat în lumea bună a beneficiarilor de servomotoare, proiectanții și producătorii de acționări electrice și mașini-unelte atât din țară, cât și din celelalte țări socialiste. I-am cunoscut pe Dan Bruda și Ștefan Gavăt de la IPA, pe Paul Pencioiu de la Institutul de Mașini Unelte, iar de la Întreprinderea Electrotehnica pe domnul Ștefan Stăiculescu, șeful proiectării de acționări electrice, și pe domnul Dumitru Ionescu, directorul general, oameni care vor însemna foarte mult pentru viitorul meu profesional. La ședința respectivă, unul din punctele de pe ordinea de zi era inițierea unor proiecte privind dezvoltarea de servomotoare fără perii pentru acționări electrice cu turație reglabilă în gamă largă, pentru aplicații din domeniul mașinilor unelte cu comandă numerică. Cei prezenți nu cunoșteau prea multe despre această temă, iar punctul respectiv urma să fie trimis în mod politic... în viitor, adică să fie respins.

Într-o asemenea ședință, nu vorbea fiecare ce voia. Era o procedură destul de strictă de luare de cuvânt. Nu mi-am permis să spun nimic acolo, iar ulterior, într-una din pauzele de cafea, l-am abordat pe domnul Stăiculescu spunându-i că eu știu destul

de multe despre acele servomotoare fără perii, că sunt înscris la doctorat la profesorul Fransua pe această temă și că am o serie de date despre niște realizări din Japonia. Dânsul a reacționat deosebit de pozitiv, l-a contactat pe directorul Ionescu și totul a luat o turnură deosebită, România angajându-se la realizarea unui prototip. Ce a urmat ulterior, a fost ceva ce nu mă mai face să spun că în economia socialistă nu exista și eficiență. Dumitru Ionescu, un adevărat manager, ca să vorbim în termenii de azi, și Ștefan Stăiculescu, omul providențial al viitoarei producții de servomotoare fără perii, au făcut tot posibilul și în 6 luni primul servomotor fără perii din istoria României era gata. A fost un prototip de 13 Nm, în construcție rotundă, cu carcasă, utilizând magneți permanenți din ferită, care a confirmat datele de calcul obținute prin utilizarea unei metode analogice de calcul. Dumnezeu a fost iar de partea mea!

Emoția reușitei putea să aibă însă și un rezultat negativ, legat de sănătatea mea. Totul era gata, prototipul era montat pe stand și urma prima încercare, tensiunea electromotoare la 1000 rotații/minut, ca generator. Această probă ar fi trebuit să confirme corectitudinea calculului, a execuției și a calității magneților. Calculele mele erau făcute după o metodă total nouă, pentru că

aceste motoare nu existau până atunci nicăieri în lume nu numai în țara noastră. Nu existau publicații despre acestea, în afara câtorva date primite de la profesorul Radu Bogdan referitoare la niște gânduri de viitor ale japonezilor. După socotelile mele acea tensiune ar fi trebuit să fie de 92 V. Când am văzut pe voltmetru valoarea de 32 V, instantaneu am căzut într-un fel de nesimțire și brusc am transpirat de s-au făcut flească toate hainele de pe mine. Ca prin vis l-am auzit pe inginerul Radu Țiucra, cel care mă ajuta la încercări din partea fabricii, „Nicule, vezi că aparatul ăla are scara deplasată și trebuie să înmulțești indicația cu trei.” Am picat în extrema cealaltă. Asta însemnau 96 V, chiar mai bine decât îmi ieșise din calcul. Medicii cărora le-am relatat întâmplarea mi-au spus că putem muri în acel moment. Mulțumesc lui Dumnezeu că nu s-a întâmplat!

Era o realizare care, după cum s-a și confirmat ulterior, deschidea o cale de mare succes nu numai științific, dar și economic. Anterior depusesem la OSIM trei propuneri de brevet de invenție referitoare la acel servomotor care între timp au și fost aprobate, una dintre ele luând chiar un premiu la un salon de invenții. Prietena mea Liana Tatos de la Revista „Flacăra” menționase de mai multe ori succesul, iar soțul acesteia Sandu Tatos, marele

regizor, preluase ceva despre caz într-o piesă de teatru de televiziune. Am fost surprins să-l văd la televizor pe eroul principal umblând cu motorul meu în mână. Era vorba de o tipodimensiune ulterioară de mai mici dimensiuni.

Directorul fabricii dorise insistent să expună această realizare la o mare expoziție care se făcea anual, pe care o vizita de regulă Ceaușescu. Cum acesta nu avusese timp să treacă pe acolo în timpul programat, organizatorii au hotărât prelungirea expoziției ceea ce ne-a creat o mare problemă. Produsul expus trebuia să plece la niște încercări la viitorul beneficiar din străinătate. Am fost nevoiți să îl „furăm” din expoziție, ceea ce a stârnit un mare scandal, ajuns până la ministru Necula, care afla astfel cu ce mai mă ocup, după plecarea de la fabrica de cabluri.

Ulterior, mai mult pentru doctorat decât pentru industrie, am dezvoltat o variantă numerică utilizând metoda elementului de frontieră abia introdusă pe plan internațional de profesorul Carlos Alberto Brebbia, un argentinian care lucra în Anglia. Teza de doctorat a reprezentat prima aplicație a metodei elementului de frontieră în electromagnetism (anul 1984). Ulterior, părți din teză au fost publicate ca un capitol al unei cărți în Editura Springer, sub coordonarea profesorului

Brebbia (anul 1989). Și aceasta a constituit o dezvoltare nouă în ICPE unde, împreună cu Marinela Tiba, matematician la Centrul de Calcul și cu profesorii Dorel Homentcovschi și Răzvan Măgureanu, am realizat mai multe proiecte.

Reușita prototipului de servomotor fără perii nu putea rămâne doar la acel nivel! Întreprinderea Electrotehnica a și lansat cererea pentru o serie de fabricație pentru astfel de servomotoare. Era vorba de un proiect de mare anvergură, cu zeci de tipodimensiuni, care însemna și un angajament economic de amploare atât pentru ICPE ca proiectant, cât și pentru întreprindere, ca producător. Era vorba de pregătirea de fabricație aferentă. Cererea venise la ICPE, ajunsese la mine pe filiera director Tănăsescu-Șlaiher, iar eu elaborasem toată documentația precontractuală care nu era deloc simplă. Pentru contractare, era necesară viza din partea directorului adjunct științific care pentru acel domeniu era profesorul Apetrei. De la angajare, îl întâlnisem doar o singură dată când m-a chemat dânsul. Era vorba de o cerere uzuală a mea care ajunsese pe traseul normal, prin registratură. A vrut doar să mă cunoască mai bine și cu această ocazie am avut și o discuție:

— Bădie, așa vorbea dânsul, că era moldovean la origine, dumneata ai scris cererea asta?

— Da, am răspuns eu după ce mi-a arătat-o. Este vreo problemă cu ea?

— Nu este nici o problemă cu cererea, este o problemă cu scrisul dumitale! Un asemenea scris n-am mai întâlnit în viața mea! Am învățat să cunosc oamenii după scris. Soția mea este psiholog și am „furat” și eu câte ceva de la dânsa. În cele câteva rânduri din această cerere, nu există nici măcar două litere care să fie înclinate la fel. Asta înseamnă că dumneata îți schimbi starea psihică la fiecare literă pe care o scrii, ceea ce este extraordinar! Ești o persoană cu o dinamică psihică deosebită, ceea ce probabil reflectă și gândirea dumitale. Gândești foarte rapid și te schimbi foarte repede!

— Și asta este de rău? am încercat eu un comentariu.

— Nu știu, din moment ce nu am mai întâlnit așa ceva. O să te urmăresc atent! Până acum, am auzit numai lucruri bune despre dumneata! Nu am mai avut ocazia să ne întâlnim de mult timp.

Când contractul acela mare a ajuns la dânsul, l-a blocat acolo, nici nu-l semna, nici nu-l respingea. După mai bine de o lună, când începuseră să apară

presiuni și de la fabrică, mi-am luat inima în dinți și am mers la dânsul. M-a primit destul de rece:

— Ce e bădie? Ce vânt te aduce pe la mine?

— Îî!... Caut un contract al meu care a trecut de comisia de precontractare, este de mult pe traseul de aprobare și nu mai este de găsit! L-am căutat peste tot, degeaba! M-am gândit să-l caut și la dumneavoastră!

— Da, este la mine! Mă mai gândesc dacă să-l semnez sau nu! Este o propunere foarte curajoasă și nu știu dacă nu este prea riscantă. Este vorba de foarte mulți bani! Dacă nu iese treaba, ce ne facem?

— Dar, domnule profesor, s-a făcut un prototip, rezultatele au fost foarte bune! Acum este vorba doar de a extinde seria, este aproape rutină!

— Ce rutină, măi băiete! De la un prototip până la o producția de serie este cale lungă! Nici măcar firmele serioase din lume nu au ajuns la producție de serie, toți sunt încă în diferite faze de experimentări, și venim noi hodoronc tronc cu producția de serie!... Pentru o treabă mult mai bătătorită ca asta, la Pitești, cu Zisu, am ajuns la adiționalul nr. 22 și Dumnezeu știe câte o să mai fie de acum încolo!

— Domnule profesor, nu știu cum o fi în alte părți, dar aici nu este nici un risc! Eu cunosc foarte

bine lecția asta! Pe acest subiect, am scris cărți, articole și sunt înscris la doctorat!...

— Bă, băiete! Lasă-mă cu prostiile astea! Doctoratul scoate hârtii nu produse! Eu nu cred nici în magneții dumitale permanenți, nici în comanda electronică a celor de la IPA! Presupunând că motorul tău este bun, iar comanda electronică nu, atunci cei de la fabrică tot nu au ce face cu motorul! Așa că, lasă-mă în pace! Nu-l semnez! Mai este ceva cu care nu sunt de acord! Ce este acela „servomotor fără perii”? Nu poți defini ceva prin ceea ce nu are! Așa sunt o mulțime de alte lucruri pe care nu le are! Nu are nici aripi, nici roți etc.

Văzând că nu acceptă contractul, m-am enervat și l-am atacat direct:

— Domnule profesor, această observație referitoare la denumirea acestui tip de servomotor mă face să cred că nu știți despre ce este vorba. Problema denumirii s-a lămurit deja în literatura de specialitate! Nu este demn pentru un director de institut de cercetări să gândească așa, să blocheze un proiect, pentru că nu este suficient de informat în domeniul pe care îl coordonează! Păi, după logica dumneavoastră, ar trebui să facem contracte doar pentru produse gata inventate care nu prezintă nimic nou și, evident, nu presupun nici un risc!

Unde mai este noutatea atunci? Care mai este rolul nostru al cercetătorilor?

— Bravo, bădie!... Zici că tu, marele cercetător și inventator, ți-ai făcut treaba, ai găsit ceva nou și acum vin eu, un bătrân depășit, și-ți pun bețe-n roate?

— Da. Exact asta vreau să spun, am zis eu și am plecat nervos din biroul dânsului. Am mers la Electrotehnica și le-am relatat toată discuția. Conducerea fabricii a făcut o scrisoare către ICPE pe care am luat-o personal și am mers cu ea la directorul Tănăsescu, explicându-i ce se întâmplase. Acesta a luat calm scrisoarea și a scris pe ea:

„Domnule profesor Apetrei, rog rezolvați problema! Iar face Șlaiher prostii?”. Acum du aceasta la Registratură și las-o acolo! Citind rezoluția, i-am spus impacientat:

— Dar, domnule director, nu ăsta este adevărul! Domnul Șlaiher a semnat deja contractul, profesorul Apetrei nu vrea!...

— Măi băiete!... Fă așa cum îți spun! Când o să fii tu director, o să înțelegi!

După semnarea contractului, profesorul Apetrei m-a chemat, nu a comentat în niciun fel. Apoi a urmat o perioadă în care am lucrat destul de strâns rezultând un articol ce a fost prezentat la Conferința Internațională ICED-88, de la Poiana

Braşov. După aceea, a devenit un suporter al maşinilor electrice cu magneţi permanenţi. La Simpozionul de Maşini Electrice de Mică Putere ce se ţinea anual la IME Piteşti, am colaborat o perioadă pentru a-l coopta şi pe profesorul Constantin Bălă în rândul suporterilor acestor categorii de maşini, ceea ce s-a şi întâmplat. Contractul s-a semnat, s-a dezvoltat o serie de servomotoare fără perii cu magneţi permanenţi din ferită, pe care Electrotehnica a introdus-o în fabricaţie. Din anul 1988, a început exportul lor în URSS. În anul 1990, se semnase un contract cu o firmă din SUA, pe 20 de ani, care nu s-a executat decât parţial din cauza turbulenţelor sociale din fabrică de după revoluţie. În perioada 1989-1990, am proiectat o serie nouă de servomotoare, cu magneţi din pământuri rare, care nu a putut intra în fabricaţie, pentru că nu am găsit un furnizor, la scară industrială, pentru magneţii permanenţi. Am încercat asimilarea lor în ICPE, dar nu s-a reuşit. Nu îşi păstrau magnetizarea la temperaturi ridicate. Tot în 1990, a început dezvoltarea unor prototipuri de servomotoare fără perii, fără carcasă şi fără crestături. În 1996, am găsit un furnizor de magneţi permanenţi din pământuri rare din Italia care, la rândul lui, îi lua din China, iar ICPE a început fabricaţia care continuă şi azi. Acestea s-au exportat

În mai multe țări, preponderent în Germania. Astfel, în ICPE, servomotoarele electrice au avut șansa schimbării de generație, de la servomotoarele cu rotor-disc care s-au produs circa 30 de ani până în jurul anilor 1990, când piața mondială s-a orientat spre servomotoarele fără perii.

În istoria acestor servomotoare, au existat manageri de excepție, precum Dumitru Felician Lăzăroiu, Florin Teodor Tănăsescu, Dumitru Ionescu, care au intuit evoluția pieței și au avut curajul să se orienteze. Oameni providențiali, precum Sigismund Şlaiher și Ștefan Stăiculescu, au crezut până la extrem în acestea, ajutați de specialiști care au contribuit în diverse perioade de timp la această evoluție, precum Mihai Mihăescu, Mihaela Scorțescu și alții.

Când, în 1990, am intrat în conducerea ICPE, ca director științific, pentru o scurtă perioadă, și apoi ca director general, mi-am pus foarte serios problema că trecând din partea de execuție în cea de management s-ar putea să prejudiciez evoluția pozitivă a domeniului. Atunci, profesorul Alexandru Fransua, mentorul meu, mi-a și zis:

— Ce cauți tu, măi băiete, în conducerea ICPE? Mai sunt atâtea lucruri tehnice, științifice de făcut, iar tu ești făcut pentru acestea, nu să-ți pierzi vremea în certurile cu sindicatele!

Eram aproape pregătit să-i dau dreptate, dar simțeam că o să mă ajute iar providența, că o să apară din nou un om providențial care să preia de la mine. Și a apărut!... el se numește Paul Minciunescu! De la el am sperat și sper în continuare ca servomotoarele electrice să-și continue istoria plină de succes în ICPE. Iar dacă și el va fi să treacă în management, atunci este sarcina lui să-și găsească un continuator.

Trecerea de la profesionalismul pur la management, mai ales în știință, nu este o treabă foarte ușoară. În general specialiștii se îndrăgostesc de domeniul lor atât de tare încât orice evadare poate fi ușor echivalată cu o trădare. Însă perioada despre care vorbim, adică imediat după evenimentele din 1989, a reprezentat o scuză acceptabilă pentru cei care au trecut spre management, sau chiar spre politică. Mai mult, societatea chiar solicita oamenilor merituoși din diferite domenii de activitate să își asume responsabilități, după o lungă epocă în care meritocrația fusese serios călcată în picioare. De la mine se aștepta să fac un pas în direcția managementului de nivelul doi în interiorul institutului, câteva argumente fiind destul de convingătoare. Succesul proiectelor de motoare

fără perii și stagiul de studii în SUA, în cadrul unei burse prin Academia Română, îmi crescuse mult imaginea și mulți dintre colegi considerau că promovarea ar fi ceva normal. Doar că nu toți gândeau așa. Surprinzător, dar în această perioadă a ieșit la iveală o caracteristică mai puțin pozitivă a profesorului Florin Tănăsescu, directorul institutului, cea de a ține cu dinții de scaun. El mă apreciasse anterior dar îmi și stabilise în mintea să o linie peste care nu trebuia să trec, pentru a nu fi un pericol. A făcut o mișcare preventivă în acest sens, pe care atunci nu am ghicit-o, din contra, m-a măgulit. Chiar în zilele calde ale revoluției, când încă se mai trăgea pe străzi, m-a propus ministru adjunct la Ministerul Electrotehnicii, Electronicii și Informaticii, din Guvernul Provizoriu Petre Roman, unde ministru era Anton Vătășescu, pe care îl cunoscusem prin activitatea noastră comună de cadre didactice asociate la Politehnică. Doar că mai târziu, fostul ministru Necula, care rămăsese în minister dar fără o poziție de conducere, mi-a mărturisit că propunerea lui Tănăsescu fusese o încercare de manipulare pentru a scăpa de mine din institut, unde văzuse că am o evoluție ascendentă. Odată plecat de acolo, după un mandat de câteva luni la minister așa fi intrat în mulțimea de foști miniștri aflați în bătaia vânturilor

politicii. Oricum, eu refuzasem, dintr-un spirit de conservare natural care m-a însoțit mereu.

După ce ajunseseam director general, am mai avut un suflu de cercetător, pe care l-am cântărit mult înainte de a-l face. Văzusem în corespondență un concurs de proiecte NATO-Science, cu tema "Motoare electrice lineare", ceea ce reprezenta o extinderea a ce făcusem eu până atunci. Era foarte incitant, ar fi fost o recunoaștere internațională a mea ca specialist. Trebuia însă găsită o soluție credibilă de locțiitor la conducerea institutului pentru perioada cât lipseam și mai trebuia și să câștig concursul. Concursul l-am câștigat, iar ca om de nădejde l-am ales pe unul dintre directorii adjuncți, Paul Pencioiu, pe care îl adusesem de la Institutul de Mașini Unelte unde colaborasem foarte bine. Proiectul s-a derulat într-un institut din Milano și s-a finalizat cu publicarea unei cărți, sub egida NATO, iar mai târziu cu extinderea gamei de produse ale ICPE.

*

Reorganizarea ICPE a fost un fapt gândit, implementat, eficace și eficient, nu a fost ceva făcut la întâmplare. Am gândit-o sistemic, deși aceasta se petrecea cam cu douăzeci de ani înainte de a scrie cartea „*Sistemismul*”. Etapele sunt prezentate în continuare.

1. Premizele

ICPE, fără alte denumiri adiacente rezultate din diversele reorganizări făcute dinainte de 1989, reprezenta o marcă internațională înregistrată la Organismul Mondial de Proprietate Industrială de la Geneva și o forță de promovare a diverselor domenii economice de vârf la nivelul României. Avea deja în patrimoniul intelectual propriu o serie de contribuții care parcurseseră etapele de teorie-brevete-modele experimentale-prototipuri-producție proprie la nivel de serie mică, producție de serie mare la întreprinderi tradiționale sau nou înființate, livrare de produse pe piața internă sau la export. Trecuseră deja prin aceste faze, clase de produse precum: transformatoare, mașini electrice de uz general, aparate electrice de comutație, condensatoare, acumulatori, mașini electrice speciale, redresoare, convertizoare de frecvență, care se regăseau în echipamente tot mai complexe precum: mașini unelte, locomotive electrice, instalații de foraj, industria cimentului, industria metalurgică, industria chimică, industria alimentară, industria auto, industria de apărare, etc.

Se aflau în derulare abordările a noi domenii precum: roboții industriali, sursele regenerabile

de energie, automobilul electric, senzori și traductoare etc.

Fundamentele istorice, administrative, științifice care conduc spre aceste realizări constau în existența unei puternice tradiții antebelice datorată unor personalități de excepție (Nicolae Vasilescu-Karpen, Constantin Budeanu, Constantin Bușilă), ideea de electrificare, una din principalele direcții prioritare ale României din anii `50, clarviziunea unor personalități postbelice (Remus Răduleț, Aurel Avramescu), deciziile corecte ale unor conducători administrativi (miniștrii Gaston Marin, Ioan Avram, Alexandru Necula) și eforturilor unor vizionari (foștii directori Alexandru Nicolau, Roman Stere, Gheorghe Hortopan, Felician Lăzăroiu, Florin Teodor Tănăsescu).

Ce avea să se întâmple cu toate aceste rezultate și perspective după schimbările economico-sociale radicale de la sfârșitul anului 1989?

2. Ținta și obiectivele reorganizării

Ca și în viața personală, când cel mai aproape de moarte ești în perioadele de mari iubiri, în momentele de exaltare și la nivel instituțional se întâmplă același lucru. Instituția stabilă, tradițională, cum devenise ICPE-ul în cele patru

decenii de istorie, era într-un mare pericol existen noului guvern, chiar Primul Ministru Petre Roman, făcuseră la scurt timp după preluarea puterii declarații total neprietenoase domeniului cercetării, ca să nu spunem agresive, legându-l excesiv de Elena Ceaușescu și, în consecință, trebuia dezmembrat! În acest context, ținta unei strategii pe termen mediu a fost salvarea a ceea ce însemna atunci ICPE, într-o formă care urma să fie găsită.

În anul 1990 ICPE însemna o structură centrală situată în București, cu două sedii, filiale la Iași, Bistrița, Târgu Mureș, Sfântul Gheorghe și Agigea, cu un total de 4300 salariați organizați în circa 90 de compartimente (filiale, secții, laboratoare, colective) și care avea o cifră de afaceri de circa 600 milioane lei și datorii de circa 720 milioane lei, dintre care circa 170 milioane lei reprezentau datorii pentru investițiile făcute și încă neamortizate. Veniturile de la stat reprezentau cam 40%, restul provenea din contractele economice cu diverse întreprinderi producătoare, cărora institutul le livra produse sau le presta o gamă largă de servicii tehnice.

Obiectivele majore erau:

- Rezolvarea problemelor patrimoniale, deoarece noul sistem în care abia intrasem nu mai preconiza pentru viitor ca totul să fie proprietate de

stat, rezolvarea juridică a proprietăților instituției devenind, în acest context, o mare prioritate;

- Asigurarea încărcării cu contracte, în condițiile în care finanțarea de la stat nu mai era sigură și scăzuse semnificativ;

- Eficientizarea activității, în condițiile în care structura de personal era supraîncărcată cu diverse persoane căzute din poziții de conducere, de partid și de stat. Toate institutele de cercetări din România aveau înainte de 1989 și un rol de "cimitir al elefanților".

3. Instrumentele reorganizării

Noua situație presupunea și noi instrumente, acestea provenind din legislație, dar și din oameni. Și oamenii noi din conducere au apărut tot ca o consecință a schimbării legislației, prin oferirea posibilității alegerii lor prin vot. Astfel au putut intra în sfera conducerii și persoane din afara cercului de interese de dinainte de 1989.

Un instrument esențial în eficientizarea institutului a fost negocierea salariilor, instrument care putea face o corespondență între salariu și efort, dacă criteriile negocierii erau bine stabilite.

Un alt instrument important a fost modularizarea institutului. Pe aceste două importante instrumente

ale restructurării am fost desemnat să le coordonez, de pe poziția de director adjunct științific, de către dl. director general Florin Teodor Tănăsescu, în anul 1990, iar după demisia dânsului, de către dl. Ioan Boconcios, în anul 1991. Am avut o discuție foarte responsabilă cu șefii de compartimente, în vederea schimbării radicale a modului de plată a salariilor și de creare a unei independențe economice a compartimentelor, în sensul deschiderii unor subconturi ale acestora în contabilitate. Se crea astfel, prin "metoda lupei", posibilitatea unei mai bune și transparente gestionări a fondurilor compartimentelor, precum și conștientizarea salariaților asupra situației financiare a acestora. Negocierea salariilor urma să se facă în concordanță legătură financiară cu institutul doar prin activitățile generale care se plăteau prin regia de institut. Evident că toată această restructurare avea o influență majoră în regândirea contabilității institutului, dar aceasta era posibilă prin utilizarea tot mai mult a informaticii de gestiune care era asimilată de salariații serviciilor funcționale. Unii dintre șefii de compartimente, precum: Mircea Slănină (Filiala Iași), Vasile Rădulescu (Redresoare), Micu Dan (Acționări electrice), Elek Demeter (Mașini electrice), Marcel Dumitrașcu (Condensatoare), Alexandru Chitian (Filtre), Radu

Cramariuc (Electrostatică) și Ovidiu Dumitrescu (Încercări seismice și Locale), și-au manifestat dorința și capacitatea de a se separa instituțional complet, considerând că astfel pot evolua în viitor mult mai bine. După analiza situației, a fiecărui compartiment în parte, s-a creat baza economică a primei negocieri de salariu din istoria ICPE-ului. Comisia de negociere a primului Contract Colectiv de Muncă (CCM) a fost formată din Nicolae Vasile (împuternicit de directorul general), Maria Burtan (contabil șef), Paula Macri (consilier juridic), Viorica Mânzat (consilier juridic), Mihai Iovea (reprezentantul salariaților nesindicaliști), Sorin Paliuc și Iulia Tudor (lideri sindicali). Negocierea a durat 8 luni. La nivel individual, negocierea cu cei 4300 de salariați a durat alte 3 luni, iar contestațiile, pentru 600 de persoane, au mai durat încă o lună.

După un an de negocieri, făcute responsabil și profesionist, au părăsit institutul, din proprie, inițiativă circa 800 de persoane, iar situația economică a început să se îmbunătățească. În perioada premergătoare negocierilor am beneficiat de consultanța gratuită a unei instituții germane din domeniul managementul calității și a unui consultant american, toți provenind din diverse delegații care ofereau consultanță în zona guvernamentală.

4. Noua structură, etapa 1992

În urma derulării unui anevoios demers birocratic, ușurat de o Hotărâre a Guvernului care stabilea ca toate institutele de cercetări din subordinea Ministerului Industriilor să se transforme în societăți comerciale cu obiect principal de activitate cercetarea, decizie apărută în timpul mandatului ministrului Victor Athanasie Stănculescu, fiind aprobată ulterior și de Hotărârea de Guvern referitoare la restructurarea ICPE în anul 1992, în urma căreia, în locul Institutului de Cercetări și Proiectări Electrotehnice-ICPE-București au apărut 9 instituții juridice noi: ICPE SA, ICPE TRAFIL Iași, ICPE ACTEL SA, ICPE SAERP SA, ICPE ECOENERG SA, ICPE ELECTROSTATICĂ SA, ICPE Mașini Electrice SA, ICPE ELECTROCOND TEHNOLOGIES SA și EUROTEST, opt dintre ele păstrând în denumire abrevierea ICPE, contribuind astfel la susținerea în continuare a mărcii internaționale înregistrate la OMPI Geneva și la continuarea tradiției. Prin această restructurare se deschidea calea privatizării rapide a tuturor societăților comerciale din ceea ce avea să se cheme în continuare "Grupul ICPE", cu excepția ICPE SA care era întreprindere foarte mare, și în

continuare era destul de heterogen ca preocupări. Toate celelalte erau destul de bine concentrate pe domenii și intrau în categoria IMM. Fostii șefi de compartimente care participaseră anterior la tot acest proces de restructurare au devenit primii directori generali ai noilor societăți comerciale. Aceștia au demarat rapid proceduri de privatizare, prima care a finalizat fiind ICPE TRAFIL Iași. Eu am preluat conducerea celei mai mari unități rezultate din această restructurare și anume ICPE SA. Aceasta avea activități de cercetare fundamentală, cercetare aplicativă, producție, încercări, organizare de manifestări științifice și expoziționale și mai avea în continuare un potențial de restructurare.

5. Noua structură, etapa 2001

În afara Filialei ICPE Bistrița, care nu fusese pregătită pentru restructurarea din 1992, dar care avea oricum un mare grad de independență funcțională datorită separării spațiale, care s-a separat ulterior și privatizat, pentru ICPE SA rămânea o mare problemă internă, existența în aceeași structură a activităților cu viteze total diferite de circulație a fondurilor și anume: cercetare fundamentală, cercetare aplicativă,

producție și servicii, ultimele trei forme derulând banii mult mai rapid decât prima. Guvernul CDR (1996-2000) avea ca țintă privatizarea tuturor societăților comerciale, inclusiv a celor cu profil de cercetare, stabilind termene și sarcini clare pentru conducerile acestora. Pentru ICPE SA s-a îngăduit un termen de restructurare în vederea separării cercetării fundamentale de restul activităților, acceptându-se ideea că nu are ce căuta o parte de cercetare fundamentală într-o unitate privată. Am organizat astfel o formă internă intermediară denumită Centrul de Cercetări Avansate și am numit primul șef al acesteia, pe dl. Wilhelm Kappel, care avea totodată aprobarea, dar și sarcina de a face demersurile necesare de separare instituțională, pentru a permite restului să fie pregătit pentru privatizare. Această nouă structură a devenit ulterior ICPE Cercetări Avansate, care urma să fie acreditat ca Institut Național de Cercetare Dezvoltare pentru Inginerie Electrică.

6. Implementarea etapelor de reorganizare

În afara fazelor de gândire a diferitelor etape de restructurare, un rol important l-au constituit etapele de implementare. Deciziile guvernamentale sau administrative nu produc

efecte prin ele însele, dacă nu se fac eforturi de implementare a acestora. Astfel, multe din actele aferente acestor decizii, pentru a fi aplicate, au avut nevoie de documente negociate, contracte colective de muncă, regulamente de organizare și funcționare etc. În cadrul ICPE de dinainte de 1992 și al ICPE SA au fost aplicate niște măsuri foarte curajoase și inovative din punct de vedere managerial care necesitau acordul părților, deci negocieri cu reprezentanții salariaților. Astfel, crearea independenței financiare a compartimentelor (centre de costuri), salarizarea flexibilă în funcție de rezultatele economice ale acestor centre, recompense pentru aducerea de contracte nebugetare, recompense pentru înregistrarea și aplicarea brevetelor, criteriile de evaluare a salariaților pentru ierarhizarea în vederea negocierii individuale a salariilor, sporuri sau diminuări de salarii etc.

Toate acestea aveau un aspect de dorință și altul de putință care trebuiau armonizate pentru a evita tensiunile neproductive. Pentru acestea am colaborat responsabil și eficient cu Maria Burtan și Traian Bălănescu, directori economici în perioade diferite, Paula Macri și Viorica Mânzat, consilieri juridici, totdeauna împreună, Sorin Paliuc, Iulia Tudor, Mircea Ignat, Marian Vochin și Ionel Coman,

ca lideri de sindicat în diferite perioade, căroră le mulțumesc încă o dată pentru buna și eficienta colaborare.

7. Eficacitatea reorganizării

Este cunoscut că eficacitatea și eficiența sunt componentele competitivității. Eficacitatea reorganizării a fost realizată având în vedere că ținta și obiectivele stabilite au fost atinse. Tradiția și marca ICPE au rămas și sunt încă prezente pe piața internă și internațională. Din foștii salariați ai ICPE (1989), marea majoritate și-a continuat activitatea în vreuna din unitățile noilor structuri ICPE, unii au înființat firme puternice active pe piață, alții au ieșit la pensie la termenul legal.

În afara celor care au plecat la cerere după prima negociere a salariilor și a celor care au plecat cu ocazia diverselor Hotărâri de Guvern care prevedeau anumite compensații, evoluția personalului a fost cea naturală și competența oamenilor "marca ICPE" și-a spus cuvântul și au trecut mai bine ca mulți alții diversele crize din ultimii 25 de ani. Transparența oferită de restructurările făcute a oferit condițiile ca salariații să lucreze în condiții bune și să se lupte mai mult cu piața, cu concurența și mai puțin între ei. Este

de remarcat că în 25 de ani, într-o structură atât de mare, nu a existat nicio perturbație socială majoră, nicio grevă.

8. Eficiența reorganizării

La o analiză a rezultatelor, la aniversarea de 60 de ani, cei din "Grupul ICPE" realizau o cifră de afaceri de circa 60 milioane Euro, cu circa 1000 de salariați, comparativ cu cei 600 milioane de lei (echivalentul de azi a 50 milioane Euro) realizați cu 4300 de salariați în anul 1989, ceea ce înseamnă o creștere de eficiență de circa 5 ori.

Fiecare structură ICPE a evoluat mai bine sau mai rău după condițiile pieții și, de ce nu, după priceperea conducerii sale, fără ca rezultatele slabe ale uneia să le împiedice pe celelalte. Structuri similare din alte domenii, de aceeași amploare, au evoluat mult mai rău, cu excepția Platformei Măgurele, care însă a fost sprijinită guvernamental, cu fonduri publice.

Într-un stat în care politica față de cercetarea aplicativă s-ar fi făcut corect și responsabil, o structură ca cea a "Grupului ICPE" ar fi fost o adevărată forță economică. Din păcate, în România, Strategiile cercetării, Planurile Naționale de Cercetare, Strategia Lisabona, au constituit doar

promisiuni pentru cercetarea aplicativă. Specialiști de genul celor din ICPE ar fi putut împiedica jaful național care s-a derulat cu gir politic și poate, tocmai de aceea, au fost ținuți departe de marile decizii tehnico-economice. Să sperăm că Programul ORIZONT 2020 al Uniunii Europene nu va avea aceeași soartă pentru țara noastră.

*

ICPE avea mai multe filiale, la Iași, Bistrița, Târgu Mureș, Sfântul Gheorghe, Agigea, puncte de măsurare date la Costinești și Cota 1400. Era impresionantă capacitatea de acțiune a acestuia, dar și multitudinea de probleme cu specific local care se adăugau celor generale, pe care trebuia să le cunosc, întâi, apoi să le rezolv, în limita posibilităților. Îmi propusesem un program de vizite, pe care le pregăteam dinainte pentru a nu face din aceste deplasări doar turism de afaceri. Discutam anterior cu autoritățile locale din fiecare zonă, pentru a-mi stabili un portofoliu de întâlniri menite să faciliteze rezolvarea unor probleme. Existau probleme de proprietate, de investiții, divergențe sau chiar procese.

Filialele de la Târgu Mureș și Sfântul Gheorghe constituiau niște cazuri aparte pentru că salariații

acestora erau în marea lor majoritate de etnie maghiară, ceea ce reprezenta o dificultate în plus. Cum se aflau în aceeași zonă, am planificat o primă vizită acolo, legate în aceeași deplasare, iar un factor atenuant pentru mine era și acela că mergeam împreună cu doamna Angela Voicilă, director în minister, fostă ministru, care avea și dânsa planificată o serie de discuții la firmele de profil electric din acele județe, foste întreprinderi de stat, unele în curs de privatizare, altele nu, dar toate cu mari probleme economice. Prima etapă a fost la Târgu Mureș. Eu am mers la filiala mea, iar doamna ministru, la Electromureș, una dintre cele mai mari fabrici de profil din țară.

La filială, era, de obicei, un eveniment când venea directorul general de la București. Se întâmpla cam odată pe an. Atunci, însă, simțea că ceva rău plutea în aer. Cu toate că nu erau decât câteva zeci de salariați, aceștia lucrau în mai multe sedii! Unul era vechiul sediu, primit de la autoritățile comuniste, la momentul înființării, era revendicat de două familii de maghiari care au locuit acolo înainte de război. Al doilea era o sinagogă modificată pentru birouri, dat de conducerea locală de partid și de stat, având în vedere atât creșterea de activitate din domeniu dar și lipsei de enoriași evrei, care mai erau doar patru

și existau două sinagogi în localitate. Mai era în construcție și un sediu nou, care se afla în execuție, la nivelul parterului, care ar fi urmat să-i reunească pe toți salariații, atunci când va fi gata. Aveam un laborator și la Universitate.

Care va fi noua structură de conducere, noua organigramă, cum se vor organiza pe cele trei sedii, erau tot atâtea probleme care îi separau total pe salariați. Nu găseai doi care să aibă aceeași părere, cu toate că toți erau de origine maghiară. După momentele de politețe forțată din partea tuturor, cei mai mulți îl vedeau pentru prima dată pe noul director general, a urmat o ceartă generalizată timp de mai multe ore. La un moment dat, n-am mai rezistat și într-un neaoș stil românesc, am explodat:

– Fir-ați ai dracu' cu toții! Credeam că dacă sunteți toți unguri o să vă înțelegeți mai bine între voi, și nu o să vă certați atâta!...

Unul, cel mai agitat dintre toți, scrâșnind din dinți, pe un ton apăsător, a reacționat:
– Domnule director,... voi româââanii vă certați,... noi... ne omorâââm!...

Era evident că nu voi ajunge la nici un rezultat atunci, dar măcar a văzut cum stau lucrurile, urmând să văd ulterior ce este de făcut. Am plecat la întreprinderea unde era doamna

ministru, să văd ce program își va face în continuare, pentru că venise cu mine, cu mașina ICPE-ului. Directorii din minister nu aveau mașină și șofer la dispoziție. Așa era atunci, la scurt timp după revoluție!...

Mă așteptam să o găsesc la biroul directorului. Față de acesta avea o deosebită considerație, venită din istorie, dânsa era director în minister, provenită din funcția anterioară de ministru, iar el era director de instituție, proaspăt ales de salariați, în urma alegerilor din instituțiile de stat, stabilite printr-un ordin al lui Petre Roman, dar după ce fusese zeci de ani înainte director din aceea comuniști. Am apreciat totdeauna oamenii aflați deasupra evenimentelor politice, fără ca schimbarea de regim politic, care tocmai se petrecuse, să-le influențeze prea mult scara de valori pe care și-o făcuseră anterior.

Acolo liniște totală! Toate birourile directorilor erau goale, nicio secretară, nimeni să-i poată da vreo informație! Am găsit totuși o femeie de serviciu dispusă să-mi dea câteva informații.

- Nu este nimeni aici domnule, așa se întâmplă când vine cineva mare de la București! Sunt toți la restaurantu' fabricii!

Am căutat "restaurantu' fabricii", care făcea parte dintr-un întreg complex, care mai cuprindea

un hotel, mai multe crescătorii de animale, ferme horticole și legumicole, și deserveau, în condiții avantajoase, atât salariații cât și diversele delegații interne și externe. Restaurantul avea o sală lungă, cu o masă în formă de U. Am intrat pe o ușă care dădea la capătul celor două laturi paralele, intrând printre ele. Mersesem acolo doar s-o iau pe doamna ministru și să plecăm. Nu aveam de gând să întârzii, aveam o grămadă o mulțime de treburi în alte părți.

Pe laterale mesei erau diverși funcționari din zona conducerii, iar partea transversală a mesei, la capătul cel mai îndepărtat de ușă, era ocupată doar de două persoane, directorul întreprinderii și importanta lui invitată de onoare. Am înaintat încet, având sentimentul că am nimerit greșit încăperea. Acolo atmosfera era de nuntă nu de ședință de lucru. La un moment dat, ca un trăsnet, se auzi o voce puternică:

– Tu cine mama dracu' mai ești? Ce cauți aici? Cine te-a lăsat să intri aici, să ne strici chefu'? Aceste atacuri verbale violente veneau de la un individ bătrân, hidos, cu câțiva dinți lipsă, care părea a fi capul unei "bande de răufăcători" care o "răpise" pe doamna ministru, iar eu venisem s-o salvez.

- Eu sunt directorul general de la ICPE București, răspund eu timid, dar ferm, și am venit să o iau pe doamna să plecăm la București.

- Fir-ai al dracu' cu ICPE-ul tău cu tot! Proiectele pe care mi-le-ați făcut nu sunt bune de nimic, încercările le-ați scumpit de trei ori, studiile de documentare pe care le faceți conțin numai gogoși notorii și, peste toate astea, colac peste pupăză, mai vrei să ne-o iei și pe dânsa care se simte foarte bine aici! Cine crezi că ți-o dă?... Ce, eu nu pot să-i dau o mașină, la orice oră din zi sau din noapte, s-o ducă înapoi la București?

A urmat un moment de liniște. Alexandru n-a reacționat în niciun fel la injuriile aduse de o persoană pe care o vedea prima dată în viața sa. Exista un folclor referitor la acel personaj, dar care cuprindea mai multe elemente pozitive decât negative. Acum era față în față cu el, și nu știa ce să creadă. Deodată îl vede cum se ridică de pe scaun, ocolește toată lungimea mesei, ca să intre printre cele două laturi, ajunge la Alexandru și îl îmbrățișă strâns, exclamând:

- Domnule, ești extraordinar! Te-am înjurat de cinci ori și nici n-ai clipit! N-am mai întâlnit pe cineva să treacă atât de bine acest test! Vino cu noi să petrecem un pic, că o să ajungeți voi și la București, că doar nu pleacă de acolo!

A făcut loc la capul mesei, m-a așezat între el și doamna ministru, care în tot timpul acestei scenete nu schițase niciun gest. Probabil îl știa mai demult pe directorul respectiv și îi cunoștea metodele. Directorul, de data aceasta calm și sfătuitor, continuă:

– Mă' băiete, îmi permiți să-ți spun așa, că ești mult mai tânăr decât mine, viața este complicată chiar și în vremurile obișnuite, dar acum după această revoluție, sau ce mama dracu' a fost! Eu am venit prin aceste locuri din sud, nu sunt ardelean, dar după aceea n-am mai plecat de aici nici măcar o săptămână continuu! M-am însurat cu o localnică, cu această fabrică și cu Transilvania! D' asta sunt supărat pe cei de la filiala ta de aici, că ei spun Ardeal! Nu am nimic cu ungurii, mâna mea dreaptă din fabrică este ungar, uite-l aici aproape de mine, dar nu mai am prea mulți ca el! Marea lor majoritate nu gândesc decât la avantaje personale, la discriminare pozitivă, ceea ce eu nu suport! Sunt de acord că ei, ca civilizație, ca istorie, ca educație ne sunt superiori nouă, dar atunci de ce să se aștepte tot timpul la avantaje create artificial? Să-și folosească educația și competențele pentru a-și crea singuri avantajele competitive nu să aștepte căi netede făcute politic!

- Cred că exagerați!... Eu am un prieten bun ungar aici în oraș, ne cunoaștem din studenție și am numai cuvinte de laudă la adresa lui. Nu am constatat niciodată la el nimic din ceea ce spuneți! Se zbate ca orice om, fără nicio diferență de etnie, să-i fie mai bine. Eu cred că noi am cam rămas blocați în ideea socialistă că omul trebuie să lupte în primul rând pentru țară și apoi pentru el! Și eu cred că binele țării trebuie să vină prin însumare din binele oamenilor și nu vreau deloc răul țării! Pentru că tot m-ați întârziat aici, și nu mai plec diseară, chiar o să încerc să mă întâlnesc cu el! Abia aștept să-l văd!

- Măi dragi colegi, mai lăsați discuțiile astea care nu se vor termina niciodată! Domnule director, ce mai faci cu sănătatea? Știam că te-ai pensionat, ce mai cauți prin fabrică? Aveți grijă, nu vă forțați prea mult sănătatea că sunt unele lucruri care pot produce efecte ireversibile, interveni doamna ministru.

- Doamnă ministru!... Imediat după revoluție am fost dat afară cu forța din birou. Depășisem bine momentul, făceam fel de fel de treburi gospodărești prin jurul casei, când m-am trezit cu ditamai delegația la poartă și m-au luat pe sus și m-au readus în fabrică! Nu pot să spun că nu m-a măgulit! Este viața mea aici! Ajunseseră aproape la faliment cu debandada managerială

care a urmat după alungarea mea! Acum s-a reechilibrat situația.

Eram vizibil deranjat de zgomotul din sală, muzica dată tare, unul care cânta și intra în sufletul lor de nu putea urmări discuția, și interveni în discuție:

– Domnule director, spuneți-le celor cu muzica să se oprească sau să dea volumul mai mic! Aveți chef de muzica asta ziua în amiaza mare?

– Domnule, o variantă de răspuns ar fi că nimeni nu-i perfect, dar nu ăsta este fondul! Eu, înainte de revoluție, am fost atacat de Securitate, am fost în scandal cu ziarul Scânteia, care voiau să mă schimbe, dar n-au putut! Surprinzător, dar așa a fost! De atunci mi-am creat obiceiul ca la toate discuțiile, la toate mesele, să am pe lângă mine muzica dată tare pentru a-i bruia pe cei care mă înregistrează. După ce m-am reîntors în fabrică, la început, renunțasem la idee, dar ți-o spun, cu durere în suflet, că am chemat iar tarafurile prin jurul meu. Acum sunt mult mai mulți cei care ne înregistrează decât erau înainte de 1989!

– Este foarte interesantă discuția, și cred că am putea discuta toată noaptea, dar așa dori, dacă tot rămân la noapte aici, să mă întâlnesc și cu niște prieteni, din localitate, pe care nu i-am mai văzut

de mult timp. Oricum, eu v-am întrerupt discuția cu doamna ministru!

Fiind de puțin timp într-o funcție importantă, constatam binefacerile unei infrastructuri și logistici aferente, care s-a pus în mișcare cu un simplu telefon, și masa cu prietenii mei era gata aranjată. Probabil de aceea cei ce ajung în asemenea poziții nu se mai dezlipesc așa de ușor de ele! Era foarte curios să aflu ce mai fac prietenii lui cunoscuți aici, în tabăra studentească! Nu-i mai văzuse dinainte de revoluție! Nu l-ar fi iertat să aflu că a trecut prin orașul lor fără să se vadă! Cum el i-a invitat, se cuvenea să ajungă la restaurant înaintea lor, dar discuția anterioară, foarte interesantă de altfel, la făcut să nu poată respecta acest gest de politețe. Cei doi erau acolo și îl așteptau.

– Credeam că te-a răpit iar vreo zână, salvându-te de la cine știe ce pericol din care nu puteai ieși singur, îl întâmpinară cu o bășcălie prietenoasă în glas.

– Aș fi vrut eu!!!... Nu totdeauna iese cum vrei! Sper că nu mă așteptați de mult! Vin de la un chef unde era o discuție interesantă, cu niște aspecte pe care poate le vom continua și aici.

– Nu-ți fă probleme, nici noi nu ne-am plictisit! A trebuit să vii tu de la București ca să ne întâlnim

noi din același oraș! Nu ne-am mai văzut de mult. Am avut cu ce ne umple vremea!

– Bine, bine,... hai să luăm loc și să ne amintim!... Atâtea s-au întâmplat că parcă suntem pe altă lume! Ce se întâmplă mă fascinează dar mă și sperie! Schimbările bruște nu au fost niciodată liniștite în istorie fără a exista și victime colaterale!

– Ia spune-mi și mie, ce schimbări bruște ți-au produs ție ameteți?

– Măi, voi știți că eu, un reprezentant de frunte al etniei mele, așa m-am considerat totdeauna, mă descurc în orice situație, dar nu-mi plac regimurile tranzitorii!

– Ia spune-mi, cum te-ai descurcat pe foamea din timpul socialismului victorios? Îl atacă imediat cel care părea că are altă părere.

– Să știți că nu o duceam rău! Eram director economic la comerț, odată dintr-o conjunctură pe care am fructificat-o foarte bine și a doua oară prin inteligența mea arhicunoscută, spuse el cu nedisimulată mândrie.

– Ce dracu' conjunctură ai fructificat, de ești așa de mândru de tine?

Eram foarte curios să aflu din evoluțiile foștilor colegi de tabără dar eram contrariat că nici ei doi nu prea comunicaseră, deși trăiau în același oraș.

- Păi, aici toate problemele serioase se blochează între români și unguri! Eu, fiind evreu, sunt adesea ales ori intermediar, ori executant, dar mereu am avut de câștigat!

- Aveam mereu probleme, la nivel de județ, că nu ne făceam planul la consumul de pește oceanic! Cine dracu' să mănânce pește oceanic în Transilvania? Mi-a venit o idee, să-l dăm la vulpile argintii, dintr-o crescătorie apropiată orașului. Vulpile au făcut o blană nemaipomenit de frumoasă, strălucitoare. Când a venit momentul anual cu cadourile pentru „Coana Leana”, a fost ales cadoul nostru, o haină făcută din aceste vulpi! Am devenit eroul județului!

Și de data aceasta a trebuit să-i dăm dreptate, deși vremurile noi, de după revoluție, nu mai dădeau prea multe șanse unor astfel de succese. Poate de aceea nici nu prea agreea prea mult schimbările apărute.

- Și acum, în economia de piață liberă, ce faci, din ce trăiești?

- Conduc fel de fel de asociații de oameni de afaceri, comerț, intermedieri. Este greu, mult mai greu decât înainte! Recent, credeam că am apucat pe Dumnezeu de picior! Niște cunoscuți din Israel mi-au prezentat o soluție tehnică nouă, care, aplicată peste asfalt, mărea durata de viață a

acestuia de la doi la doisprezece ani. Partea nouă putea fi produsă în România, cu un mic import de completare, și nici nu costa prea mult! Am prezentat-o primarului, prefectului, președintelui Consiliului Județean, care, de atunci, nici nu mă mai salută! O secretară, de prin zona acestor instituții, mi-a explicat fenomenul. Stricarea drumurilor și străzilor, reasfaltarea acestora, reprezintă cea mai importantă sursă de bani pentru politicieni și cei din jurul acestora. Creșterea duratei de viață a asfaltului înseamnă reducerea finanțării mediului politic ceea ce aceștia și-i transformă în dușmani pe toți cei ce promovează asemenea soluții!

Prietenul ungar se vedea invitat să-mi povestească propriile peripeții, după ce evreul și-le spusese pe ale lui.

– Eu nu am avut nici conjuncturi favorabile, nici sclipiri de inteligență! Totuși, noroc am avut și eu! Se știe că de când Ceaușescu a început să aibă probleme cardiace, a dispus înființarea unor centre clinice și de cercetare în domeniu, dintre care unul este aici la noi. Aici lucrez și acum! Am avut ocazia să mă realizez foarte bine profesional! O oportunitate am avut, mi s-a propus promovarea la o clinică mai mare, la București, dar am preferat să rămân aici! Mi-ar fi dereglat prea mult viața!

Ceea ce este interesant că șansele noastre, la amândoi, au depins de ceva legat de familia conducătoare!

- Dar ce te miri, toată țara depindea de cei doi, până în cele mai mici detalii, am căutat să intru și eu în discuție. Până și melodiile din sporadicele emisiuni muzicale de la televiziune erau alese tot de unul sau altul dintre ei!, îmi spunea cineva.

- Că tot ai intervenit, ia spune și tu, ce ai făcut, cum ai ajuns ditamai șefu', cu secretare, șoferi?... Ori a venit iar o zână și te-a pus acolo, ori ai fost securist!...

- Văd că treaba cu zânele nu îți dă pace! Nu a fost nici una nici alta! Oportunitatea mea a fost revoluția. Înainte nu am avut absolut nimic cu conducerea, am fost un cercetător de succes, și atât! Când au fost alegerile de directori, la câteva luni după revoluție, am fost împins să candidez de colegi, cu care eram în relații excelente! Eu am peste tot numai prieteni! Am candidat și am și câștigat! Am un sentiment de amețeală, dar dacă am intrat în horă, trebuie să joc! Treaba cu securist cred că a fost o glumă. Nu am negat însă niciodată că nu aș fi un om norocos!...

- Și,... ce probleme ziceai că ai, pentru care ai venit aici?

- Păi, ce frământă lumea în România, oriunde te-ai afla, în această perioadă, de nu mai există niciun pic de liniște?... Proprietățile!...

Cu ai tăi, privind pe evreu, avem o problemă cu o sinagogă. Autoritățile comuniste, având în vedere că pentru două sinagogi, mai erau doar patru enoriași, au hotărât atunci să ne dea nouă una dintre ele, pentru a ne face filiala noastră de aici. Pe vreme aceea nu se discuta! Din dispoziția conducerii județului, s-a făcut contract de închiriere, pe o sută de ani, cu o chirie derizorie. Acum, proprietarii, adică cei din etnia ta, consideră că au fost abuzați, și cer anularea contractului de închiriere! Eu nu am nimic împotrivă, avem aproape gata o clădire nouă, în condiții mai bune, dar trebuie găsită o soluție juridică valabilă! Știi cum este cu acțiunea juridică, dacă ambele părți intră în ea cu bune intenții, se rezolvă problema repede, dacă nu, durează o viață, și câștigă doar firmele de avocatură! Problema de fond se pierde, la un moment dat, într-un hățiș de proceduri.

Iar, cu ai tăi, privind spre ungar, avem o problemă cu o casă veche, unde avem un laborator, și pe care o revendică niște rude ale foștilor proprietari. Pentru noi, la fel, nu reprezintă nicio problemă, putem renunța la ea, dar trebuie găsite condițiile juridice. Am fost azi acolo, și, deși

toți salariații sunt unguri, nu se înțeleg deloc între ei! Am impresia că unii speră la ceva câștiguri financiare, solicitând o sumă de bani, în numele moștenitorilor, pentru a aduce clădirea în situația ei inițială! Noi am luat-o aproape dărâmată, a fost folosită de alții înainte, după care o bună perioadă de timp a fost părăsită și s-a deteriorat aproape total! Există fotografii cu starea în care a preluat-o instituția pe care o conduc, cu mult timp înainte de revoluție. Aceiași poveste, referitoare la modul de abordare juridică, care poate conduce la o rezolvare rapidă, sau se poate prelungi foarte mult.

– Grele probleme! Cine dracu' te-a pus pe tine să intri în așa ceva? Nu puteai să rămâi cu cercetările tale?

– Așa este! Nici prin cap nu-mi trecea că o să ajung cândva să mă ocup de așa ceva! Dar nu o fac eu direct, avem consilieri juridici. Evident, conducătorul dă tonul abordării, dacă se merge pe o soluție amiabilă sau pe una războinică. Sunt unii procesomani, care au o plăcere deosebită de a sta numai prin tribunale! Nu este cazul meu! Am venit pentru un prim contact, pentru a vedea cu ochii mei despre ce este vorba, pentru a cunoaște oamenii mei de aici, pentru a le cunoaște și părerile lor. Cel mai important este să avem soluții, să nu fim nevoiți să ne întrerupem activitatea. Mai este o

circumstanță deosebită legată de conotația etnică a problemelor, pe care la alte filiale nu o avem. În discuția de la fabrica din oraș, de azi, am constatat că acolo aceste aspecte nu sunt foarte ușor de rezolvat.

– Directorul de acolo este un manager foarte bun, foarte apreciat ca eficiență, dar din punct de vedere al comportamentului față de reprezentanții celorlalte etnii lasă de dorit, comentă prietenul ungar, părând că știa despre situația de acolo.

A lungit mult discuția în acea seară, trecând la subiecte legate de familii, politică, sport, etc. Ne-am promis să comunicăm mai strâns pe viitor și să ne întâlnim mai des.

La Filiala ICPE-Târgu Mureș, am cunoscut și l-am promovat pe renumitul profesor Laszlo David, care lucra atunci la sediul nostru de la Universitatea din Târgu Mureș. L-am numit pentru prima dată în cariera sa într-o poziție de conducere, după cum mi-a mărturisit chiar dânsul, numindu-l șef al sediului respectiv. A fost începutul unei prodigioase cariere manageriale, culminând cu poziția de președinte al Universității Sapienția.

Din toate activitățile științifice desfășurate la ICPE, în afara atingerii unor ținte economice, manageriale etc. au rămas și câteva rezultate

științifice de excepție, priorități internaționale, remarcate și înregistrate de forumurile îndreptățite.

Teza de doctorat cu tema „*Contribuții la studiul motoarelor sincrone cu magneți permanenți*”, conducător științific profesorul Alexandru Fransua, a adus o serie de elemente de noutate:

- Stabilirea unei structuri geometrice transversale care să asigure concentrarea fluxului magnetic având în vedere că la vremea respectivă nu erau disponibili decât magneții din ferite. Configurația optimizată a stat la baza unor brevete de invenție, din care unul în Germania;

- Utilizarea metodei numerice a elementului de frontieră în domeniul electromagnetic pentru prima dată în lume. Profesorul argentinian Carlos Alberto Brebbia, care făcea minuni la Universitatea Din Southampton, Anglia, introdusese metoda în anul 1978, în mecanica fluidelor, prin transpunerea numerică a metodei ecuațiilor integrale. Toate aplicațiile de câmp magnetic din teză au fost făcute utilizând această nouă metodă. Teza a fost susținută în aprilie 1984, iar în aprilie 1985 am publicat în Revista EEA-Electrotehnica, nr. 3/1985, paginile 128-133, primul articol din lume, într-o revistă indexată, cu metoda aplicată în electromagnetism, fiind un articol de sinteză a părții de câmp magnetic din teza de doctorat;

- Dezvoltarea unui soft de proiectare asistată de calculator pentru aceste categorii de motoare, care a fost anexă la teză și publicat cu programul sursă în cartea Răzvan Măgureanu, Nicolae Vasile: *Motoare sincrone cu magneți permanenți și reluctanță variabilă*, Editura Tehnică, București, 1983.

- Participarea cu un capitol în primul volum *Metoda Elementului de Frontieră cu aplicații electromagnetice* publicat sub editia lui C.A. Brebbia în renumita editură Springer, în anul 1989, într-o echipă consolidată cu doi matematicieni de forță care s-au specializat în această metodă: profesorul Dorel Homentcovschi, atunci la Politehnica din București, actualmente în SUA, și matematician Marinela Tiba, atunci la ICPE, acum în Franța.

Ulterior tezei, am abordat servomotoarele fără perii și fără crestături, care au reaprins discuțiile referitoare la motoarele cu "fără" în denumire. Împătimitii clasicelelor motoare asincrone au acceptat cu mare greutate scoaterea crestăturilor din inventarul componentelor mașinilor electrice. La afirmația mea făcută la o Conferință Internațională de la Lausanne, în anul 1994, că din motive tehnologice, viitorul va aparține motoarelor fără crestături, mulți au zâmbit, dar unii au luat-o

în serios. Astfel Wikipedia include soluția în lista mondială a invențiilor, ca pe una dintre ideile remarcabile. Acest tip de motoare a intrat bine și în mediul academic, doctorandul meu, Ioan Corneliu Sălișteanu, astăzi rector la Universitatea Valahia din Târgoviște, și-a susținut doctoratul cu o asemenea temă.

Cercetare și Patronatul cercetării

Drept recunoaștere a rezultatelor obținute ca director al ICPE am fost ales vicepreședinte la Patronatul Cercetării poziție din care am putut sprijini și mai mult cercetarea în contextul complicat al evoluției socio-economică a României. Partea mea de responsabilitate a fost coordonarea relațiilor cu mediul de afaceri și cu presa. Dacă în mediul de afaceri începusem dezvoltarea unor punți serioase pe tema valorificării cercetării și inovării, în domeniul presei eram abia la început. Aveam o revistă internă a institutului, care apărea de zeci de ani și făcea ceea ce azi înțelegem prin cultură instituțională, se numea "Lucrările ICPE". Începusem să scriu editoriale menite să stabilească o legătură ideatică cu cei aproape cinci mii de salariați. Se întâmpla prin anul 1994 și reprezintă începutul meu în domeniul publicistic. Aceasta a fost calea prin care am intrat în relații de negociere

cu reprezentanții puterii politice, în special cei din domeniile cercetare și industrie.

Erau multe de făcut în domeniul stabilirii unor noi fundamente care începeau chiar de la definițiile noțiunii de „cercetare științifică” și anume: *cercetarea fundamentală, cercetarea aplicativă și inovarea*. În mod normal, inovarea nu ar trebui tratată la domeniul cercetării, aceasta fiind mai repede asociată cu domeniul economic.

Cercetarea fundamentală cuprinde acea activitate prin care niște specialiști de înaltă clasă, bine selectați, o desfășoară pentru a deveni și mai competenți în domeniile lor, pentru a publica în reviste cu o foarte bună cotație națională și internațională, pentru a obține niște distincții și premii, de ce nu, chiar premii Nobel. Aceasta se desfășura și înainte, și continuă după 1989, în Institutele Academiei Române, Universități și unele dintre institutele de cercetări departamentale. La o dimensiune rațional evaluată, *această activitate trebuie finanțată 100% de la bugetul de stat*. Nu este obligatoriu ca România să abordeze cercetare fundamentală în orice domeniu, în primul rând, ținând cont că aceasta este foarte scumpă, iar în al doilea rând, că de la aceste cheltuieli nu se așteaptă niciun fel de recuperare economică a costurilor.

Cercetarea aplicativă cuprinde acel set de activități în urma cărora sunt concepute noi produse și tehnologii, iar acestea sunt transferate către potențialii producători în vederea exploatarei economice a acestora. Instituțiile implicate sunt firmele producătoare ale viitoarelor produse și institutele de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică din domeniile respective. Finanțarea cercetării aplicative are o parte de la bugetul de stat, dar este necesară și o cofinanțare din mediul economic, acesta fiind cel ce va beneficia de efectele economice produse prin aplicarea rezultatelor. Deci, realizatorii proiectelor trebuie să urmărească obținerea de avantaje prin care să se recupereze cheltuielile făcute. Cercetarea aplicativă este o activitate menită să crească *competitivitatea*, motiv pentru care obținerea cotei de finanțare de la bugetul statului se va face prin competiție.

Inovarea este o formă de creație, cea mai importantă parte fiind în domeniul tehnic. Ca orice formă de creație, depinde de scipirea minții unor persoane, numite inventatori, și nu are legătură cu nivelul de educație al acestora și nici cu parcurgerea unui proces de cercetare prealabil. Întâmplător, cel mai mare inventator al tuturor timpurilor, *Thomas Edison*, nu a absolvit nicio formă organizată de învățământ. Asocierea

inventatorului trebuie să se facă cu un *investitor*, persoană fizică sau instituțională care, având încredere într-o invenție, decide să finanțeze aplicarea acesteia până la obținerea de rezultate economice. Structurile care finanțează transferul tehnologic bazat pe inovare sunt de regulă instituții bugetare, fonduri de risc, *business angels* (îngerii afacerilor), persoane fizice sau inventatorul însuși. Inovarea are o legătură foarte strânsă cu competitivitatea unei țări. Astfel, includerea administrării inovării în cadrul Ministerului Învățământului, cum s-a întâmplat mai tot timpul în România, este total inoportună.

Până în anul 1989, finanțarea cercetării și inovării, ca de altfel orice altă activitate, se făcea de la stat, proprietatea privată existând doar la nivel individual nu și instituțional. Totuși, exista căi diferite. Bugetul statului asigura direct cu fonduri doar proiectele din Planul de Stat, prin Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie (CNȘT), condus de Elena Ceaușescu. Mai existau Planul Departamental 1 (D1), dependent de ministerele de domenii, și Departamental 2 (D2) din cadrul Centralelor Industriale. Proiectele din D1 și D2 se derulau prin întreprinderile industriale care primeau fondurile și semnau contractele de

cercetare cu instituttele de cercetări sau universitățile ofertante, asumându-și valorificarea rezultatelor obținute. Academia Română avea și atunci, ca și acum, finanțare directă, fără a trece prin alte structuri guvernamentale.

Înainte de 1989, totalitatea fondurilor de cercetare din Planul de Stat, D1, D2 și Planul Academiei Române însumau puțin sub 3% din PIB, conform unor studii elaborate după 1990. Abia în anul 2007, Uniunea Europeană aproba o strategie prin care țările membre erau obligate să finanțeze cercetarea cu minim 3% din PIB, din care 1% din Bugetul de Stat și 2% din economie.

În țara noastră, imediat după revoluție, a existat o inerție a cifrelor de dinainte, dar în timpul Guvernelor Petre Roman situația s-a deteriorat radical, primul ministru tratând ostil domeniul, considerând că întreg sistemul a fost obedient față de soția dictatorului. La insistențele conducătorilor institutelor, care solicitau guvernului mai multă atenție pentru cercetare, circula atunci informația că ar fi spus: *Ce mai vor și ăștia?... Au scăpat țâța coanei Leana din gură și acum caută alta!*

Vorbele sunt vorbe, dar un fapt negativ este însă cert, prin Hotărâre de Guvern, a transformat toate instituttele de cercetări aplicative, ca formă de organizare, în *societăți comerciale*, ceea ce

însemna că le adăuga la „*grămada de fier vechi*”, de care spusese același prim ministru că reprezintă economia României, și deschidea o invitație aventurierilor din afacerile imobiliare pentru preluarea subevaluată a activelor acestora.

Nu a trecut mult timp și succesorul acestuia, primul ministru Teodor Stolojan, cu vocea lui apăsată, a întărit și mai mult ideea spunând, într-o cuvântare la o reuniune care avea loc în Aula Academiei Române, că *dacă ar fi să judecăm din punct de vedere economic, cercetarea științifică românească ar trebui închisă toată*.

Iată cum, după o trecere prin aspectul comercial și o judecată de contabil, un domeniu sensibil ca acesta a ajuns în bătaia vântului istoriei, doi conducători de guvern, cronologic, primii din noua epocă în care intrase țara, în care oamenii își puseseră mari speranțe de modernizare, au condamnat România la înapoiere și dependență de alții. Nu au înțeles că cercetarea științifică este altceva decât comerț și contabilitate. Ca structură guvernamentală, cercetarea era reprezentată atunci de un departament în cadrul Ministerului Învățământului, condus de niște profesori universitari foarte apreciați, dar care n-aveau nicio legătură cu managementul domeniului, fiind niște excelenți oameni de catedră și atât.

Guvernul Nicolae Văcăroiu a echilibrat oarecum situația, printr-o soluție tranzitorie spre începerea negocierilor de aderare la Uniunea Europeană. În primul rând, a fost înființat un minister cu profil de cercetare, primul din istoria României, denumirea exactă a acestuia fiind *Ministerul Cercetării și Tehnologiei*. Conducătorii proveneau din cercetarea aplicativă, având multă experiență în managementul specific: Doru Dumitru Palade, ministru, respectiv Florin Teodor Tănăsescu, secretar de stat.

Unele din instrumentele utilizate reprezentau o continuitate față de situația dinainte de 1989, mă refer la evaluarea situației printr-o expoziție națională, cea realizată la ROMEXPO în 1993 asemănându-se destul de mult cu fostele EREN (Expoziția Realizărilor Economiei Naționale). Trecând peste partea de formă, efectul acesteia a fost deosebit de benefică, acolo realizându-se dialogul foarte necesar dintre noile autorități politice și specialiști. Președintele Ion Iliescu, aproape jumătate dintre miniștri, mulți parlamentari, fiind prezenți în expoziție, ocazie ce a prilejuit căutarea unor soluții adecvate noilor realități pe care le trăiam. Soluția practică rezultată în urma acelor discuții, legiferată ulterior, a fost „Legea 1%”, care

însemna colectarea procentului respectiv din cifra de afaceri a tuturor agenților economici.

Modul de administrare a acestui fond a fost stabilit prin *Programul ORIZONT-2000*. Pentru acesta s-a constituit *Colegiul Național pentru Cercetare-Dezvoltare*, format din mai multe Comisii de specialiști pe diferite sectoare de activitate, declarate prioritare, care, anual, colectau propuneri de proiecte, a căror aprobare ca tematică și valoare se adjuceca prin *selecție de oferte*. Structura Colegiului Național se aproba prin ordinul ministrului.

În această perioadă s-a format și structura de dialog social la nivel național în triumghiul Minister – Patronat – Sindicate, care avea să aibă un rol foarte important în viitor. Tot atunci s-au inițiat și alte forme de colaborare cu valoare simbolică și de imagine. Una dintre acestea a fost declararea prin Hotărâre de Guvern a *Zilei Naționale a Cercetării și Proiectării*, aleasă pentru data de 19 Noiembrie, ziua de naștere a savantului George Emil Palade, laureat al Premiului Nobel pentru medicină, cercetător născut și școlit în România. Domnia sa a fost alături de noi prin mesajele telefonice transmise în direct cu ocazia Conferințelor Anuale organizate cu ocazia evenimentului. Cu această ocazie aveau loc întâlniri între reprezentanții

Președenției României, Guvernului, Patronatului și Federației Sindicale care analizau realizările și problemele domeniului.

Personal, consider că această perioadă a fost una salvatoare pentru acele vremuri, punându-se baza unor structuri absolut necesare, având în vedere și noutatea viziunii politice, dar și adaptarea la modificările radicale intervenite în mediul economic, unde statul avea din ce în ce mai puține pârghii de intervenție. Unitățile de cercetare trebuiau să se alinieze la noua situație.

Criticii acelei perioade subliniază faptul că Programul ORIZONT-2000 nu era un program în sensul cerut de Uniunea Europeană, adică, unde proiectele să se adjucece prin licitații. Pentru aceasta ministerul nu putea face mai nimic, organizarea unor competiții de proiecte necesitând participarea a multor salariați, pe care structurile guvernamentale nu le mai aveau, ca înainte de 1989. Trebuia gândită o descentralizare a acestor activități, ceea ce presupunea o nouă abordare, pentru care guvernul respectiv nu mai avea suficient timp, apropiindu-se momentul alegerilor.

Convenția Democratică venea la putere în anul 1996 cu un important capital de imagine acumulat mai ales în partea educată a populației, în urma a

zeci de ani de frustrări din perioada comunistă, dar și în cei șase ani care au trecut de la revoluție. Aceștia considerau că inerția schimbării survenite este prea mare, iar lucruri cu adevărat noi nu prea se întâmplaseră până atunci. Președintele *Emil Constantinescu*, care provenea din Alianța Civică, o coalitiție de mai multe ONG-uri foarte vizibile, se bucura de un mare sprijin public și făcuse apel în toată campania sa electorală la "*aportul celor 15.000 de specialiști*" care-l vor ajuta să ducă România spre democratizare și modernizare, menite să o compatibilizeze cu țările dezvoltate ale Europei de vest. Era momentul mult așteptat ca și cei din lumea cercetării să-și facă speranțe de mai bine.

Cum ne obișnuisem deja, încă din primul mandat al lui *Ion Iliescu*, logica președintelui cu cea a Parlamentului și cea a Guvernului nu totdeauna coincideau. Un factor agravant a fost și acela că voturile Convenției Democratice nu au fost suficiente pentru a forma o majoritate parlamentară și a fost necesară o coabitare cu Partidul Democrat, inițial condus de Petre Roman, ulterior de Traian Băsescu, care s-a dovedit a fi o nucleu prea tare pentru inimoșii, dar uneori naivii, țărăniști și liberali reuniți temporar în coalitiția de guvernare.

Ce reproșau contestatarii fostei guvernări în privința cercetării, dezvoltării și inovării și așteptau ca noua putere să rezolve:

- lipsa unei adevărate competiții în adjudecarea proiectelor de cercetare și inexistența unei infrastructuri specifice organizării de licitații;

- structuri de conducere din minister și institute numite arbitrar și nu prin competiție;

- ponderea mare a proiectelor din cercetarea aplicată în defavoarea celei fundamentale, corelată cu disproporția fondurilor alocate;

- ponderea prea mică a fondurilor alocate cercetării din domeniile umaniste;

- ponderea prea mică a fondurilor de cercetare alocate universităților.

Numirea lui *Bujor-Bogdan Teodoriu* (Dumnezeu să-l odihnească) la Ministerul Cercetării și Tehnologiei (a fost păstrat numele ministerului), părea că satisface dorințele celor care aveau așteptările enumerate mai sus, deși era unul dintre cei câțiva miniștri ai Partidului Democrat și se presupunea că nu prea va avea mult sprijin în guvernul condus de *Victor Ciorbea* (Partidul Național Țărănesc Creștin Democrat). Dar nu a fost așa, noul ministru, "*revoluționarul*", cum îi spunea primul ministru, a făcut tot ce a dorit cu domeniul

pe care-l conducea, doar că pentru a se ajunge la rezultatele scontate era necesară distrugerea unor structuri, dar și de construirea de altceva, ori el nu se pricepea decât la prima parte.

S-a terminat cu "liniștea" care se instaurase în sistem în timpul guvernării precedente!... Democrația spre care tindeam cu atâta entuziasm a început să-și arate "splendoarea". Urma o perioadă cu multe începuturi, ori asta nu se face niciodată cu unanimități. Taberele, care înainte lucrau cam ca într-o familie, se conturau tot mai evident, fiecare cu reprezentativitatea și interesele sale.

Ministerul avea *două capete*, unul format din noul ministru și cei câțiva membri ai "*cabinetului demnitarului*", pe care îi adusese cu el, iar al doilea era constituit din salariați, angajați de fosta conducere, inclusiv secretarul de stat *Florin Teodor Tănăsescu*. Acesta, după ce a fost nevoit să-și dea demisia de la ICPE în urma unei relații imposibile cu salariații, fusese „salvat” la minister de ministrul precedent. O parte voia să schimbe totul, cealaltă voia să păstreze totul. Salariații, cei puțini dar din poziții importante care obținuseră pozițiile prin concurs, nu puteau fi dați afară și trebuia găsită o cale de compromis. Era clar că negocierile de aderare la Uniunea Europeană nu puteau fi începute, pe *dosarul cercetare*, cu starea existentă la momentul respectiv.

Patronatul, condus de *Ion Stănciulescu*, ca președinte, avea în structură directorii institutelor, marea majoritate cu o bogată experiență de cercetare, dar și de management, iar prin intermediul acestora conținea și o bună parte din "cei 15 000 de specialiști" de la care noul regim politic aștepta sprijin. Dispunea, deci, de o forță de concepție fără de care nu se putea imagina elaborarea unui sistem de cercetare bazat pe programe și proiecte obținute prin licitații, așa cum era noul deziderat. Ca poziție administrativă, șeful patronatului simțea din greu rezultatul noului model de economie în care intrasem, institutul pe care-l conducea, cel din telecomunicații, fiind deja depopulat de cei mai buni specialiști, preluați de către marile firme din domeniu care intraseră pe piața românească și care puteau să-i plătească mult mai bine. El răspundea direct de relația cu partea guvernamentală (inclusiv Ministerul Cercetării și Tehnologiei) și cu Sindicatul. Pe relația patronală, reprezenta și confederația din care făceam parte în CES (Consiliul Economic și Social), cea mai înaltă structură națională din domeniul dialogului social.

Adjunctul său, *Nicolae Vasile*, răspundea direct de relația cu mediul de afaceri, cu infrastructura națională de asigurare a calității și cu presa. Pe aceste căi a ajuns până la poziția de prim-

vicepreședinte al Camerei de Comerț și Industrie a României, președinte al Organismului Național de Standardizare (ASRO) și șef de filială în Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România (UZPR), poziții întărite și de faptul că era directorul general al unui institut, Institutul de Cercetări și Proiectări Electrotehnice (ICPE), are reușea, și-n acele perioade de criză, să-și păstreze o poziție puternică pe piață, în principal pe cea bazată pe colaborările internaționale și export de produse de înaltă tehnicitate.

Sindicatul, reprezentat de *Radu Minea*, provenit de la unul din institutele de la Măgurele, ca președinte au unei federații de sindicate din institute, era foarte bine poziționat în structura sindicală din România, reprezentând în Consiliul Economic și Social confederația la care era afiliat. Nucleul forte era constituit din sindicatele de pe Platforma Măgurele, o zonă cu puternice influențe în sistemul românesc de cercetare.

Ce uneau și ce despărțeau aceste trei centre de interese, care trebuia să colaboreze conform legii dialogului social, și ce rămânea pe dinafară nereprezentat?

- Toate trei considerau că sistemul de cercetare reprezentat de Ministerul Cercetării și Tehnologiei

este constituit din instituttele care se adresează pieții, care dezvoltă proiecte de cercetare ca răspuns al unei cereri concrete venite din mediul economic. Își întemeiau această concepție pe faptul că Academia Română era ordonator principal de credite și avea cota sa de finanțare directă din Bugetul de Stat, iar universitățile erau subordonate Ministerului Învățământului, care avea cota sa proprie de buget. Deci, instituttele și centrele de cercetare din aceste două zone nu trebuia să intre în zona celor finanțate din bugetul Ministerului Cercetării și Tehnologiei;

- Doar ministerul era răspunzător direct de îndeplinirea condițiilor de aderare la Uniunea Europeană, țintă politică agreată de toți, dar acesta nu le putea îndeplini fără cooperarea cu Patronatul, care avea forță de elaborare a programelor;

- Doar Patronatul era răspunzător de plata salariilor, dar acesta nu o putea face fără ca ministerul să facă legislația necesară desfășurării licitațiilor în timp util și fără ca Sindicatul să coopereze în negocierea contractului colectiv de muncă la nivel de ramură, prin stabilirea unor niveluri de salarii raționale care să poată fi acoperite;

- Niciuna dintre structuri nu avea experiența funcționării economiei de piață, din care trebuia, în viitor, să obțină comenzi. În nicio variantă de

strategie nu era luată în considerație posibilitatea ca bugetul statului să acopere total necesitățile domeniului;

- Părțile nemulțumite proveneau din zona institutelor Academiei Române și universităților care presau pe toate căile pentru accesarea de proiecte finanțate și de la Ministerul Cercetării și Tehnologiei, în baza principiului nondiscriminării, deși acestea mai aveau și alte surse bugetare.

Prima mutare a făcut-o noul ministru prin numirea unei noi structuri, total diferită de cea anterioară, a *Colegiului Național de Cercetare*, fără să aibă niciun dialog cu Patronatul și Sindicatul. Aceasta era compusă numai din ONG-iști notorii, foarte vocali în acea perioadă, care se voia să reprezinte societatea în ansamblul său și cererea de cercetare a acesteia. Ideea era că necesitatea trebuie să vină de la piață și nu de la reprezentanții cercetătorilor care-și dădeau teme singuri (cum era în situația din perioada guvernării precedente). Acest colegiu trebuia să stabilească prioritățile noii politici a domeniului. Vorba ministrului era că cererea de cercetare trebuie să vină de la "*cârnațari și covrigari*" și nu de la cercetători!!!

Totul a mers bine până la faza în care noile programe, 14 la număr, trebuia să fie elaborate în

detaliu, cu termene și atribuții, când nu a existat altă cale decât cea de a apela la Patronat, de fapt la fostele comisii ale fostului colegiu. Până a se ajunge acolo, însă, s-au întâmplat multe.

Noul ministru avea mari probleme cu modul de a se acomoda cu funcția, cu oamenii pe care-i găsisse în sistem, pe care-i trata total nepotrivit. Trecea prea ușor peste punctul de vedere al unora care își dedicaseră toată viața lor unui domeniu sensibil, pentru care au făcut multe sacrificii. Dacă un director de institut îi solicita o întrevedere îl programa la 3, 4 sau 5 noaptea, justificând că doar atunci avea timp. Aceasta se întâmpla și în cazul unor doamne directoare. Adunându-se mai multe astfel de situații exagerate, de care aflam la Patronat ca plângeri, la o Adunare Generală a acestuia, când ministrul a acceptat invitația noastră de participare, am luat cuvântul și i-am expus poziția mea privitoare la abuzurile pe care le face, care nu-i fac în niciun fel cinste. Evident că îmi asumam un risc, dar unul calculat. Institutele erau majoritatea organizate ca societăți comerciale cu capital majoritar de stat, acțiunile statului fiind administrate de Fondul Proprietății de Stat, condus de un țărănist care era în relație proastă cu ministrul nostru și sunt convins că nu ar fi urmat

luarea unor măsuri rele inițiate de acesta împotriva vreunui director. Iată și un avantaj al transformării institutelor în societăți comerciale!...

Când ministrul "revoluționar" a constatat că nu va putea realiza nimic fără colaborarea celor din institute și salariații ministerului, a ajuns la sentimente mai bune și mi-a solicitat, considerându-mă un fel de purtător de cuvânt al celor nemulțumiți, o intermediere cu fostul secretar de stat *Florin Teodor Tănăsescu*, de a reveni la minister în poziția pe care o părăsise din proprie inițiativă din cauza imposibilității de a coabita. Am acceptat provocarea, dar rămăsese să găsesc un moment oportun, care tocmai se apropia. Era vorba de *Sfântu' Nicolae* pe care eu îl sărbătoream mereu în institut și la care dl. Tănăsescu venea de obicei, având o relație bună cu dânsul. Mi se pare o politică nepotrivită, cea promovată în prezent, când se face atâta caz de faptul că unii șefi își serbează ziua la serviciu. Aceste evenimente se transformă în cele mai sincere și utile ședințe de lucru.

Veniseră invitații, începând cam pe la cinci după amiază, dar domnul ministru nu mai apărea. Spre nouă seara, pe o vreme căinoasă afară, mă sună portarul care-mi spunea că un individ ciudat vrea să intre în institut, zicând că vrea să vină la mine. I-am spus să îl întrebe cum îl cheamă, iar aceasta

mi-a răspuns, după ceva timp, râzând, "zice că e *ministru!!!*". Mi-a venit și mie să râd și i-am spus să-l conducă până la biroul meu, să nu-l atace cumva câinii prin curte.

Chiar era ministrul!... Așa era el!... Așa se îmbrăca, așa umbla, așa se comporta. Din păcate, dl. Tănăsescu plecase la acea oră. Întâlnirea n-a mai avut loc, nici atunci și nici într-o altă dată. Nu mai rămăseseră acolo, alături de mine, decât soția mea, directorii adjuncți și liderul de sindicat. A urmat o discuție până dimineața, pe la ora 7, când ministrul a plecat, iar noi am rămas în continuare la serviciu. A fost una dintre cele mai interesante dezbateri la care am participat în viața mea. Domnul ministru era o persoană scilicet, păcat că nu se putea face înțeles și urmat de ceilalți. Provenea din zona cercetării economice, de la un institut al Academiei Române și avea o viziune atât de cercetător cât și de economist. Era conștient și de riscurile ca noul mecanism de finanțare, bazat pe programe și proiecte, să eșueze și cel mai mare dintre acestea se aștepta să apară din zona "gulerelor albe", din cauza lipsei de responsabilitate a evaluatorilor în faza de licitații și la avizarea rezultatelor, cumulată cu limitările cantitative și calitative ale funcționarilor guvernamentali însărcinați cu monitorizarea și

controlul derulării proiectelor. Adică, se putea ajunge la cheltuirea banilor fără atingerea țintelor programelor, deși proiectele, aparent, și-au realizat obiectivele. Acest gen de abordare a administrării cercetării înseamnă democratizarea domeniului și, ca orice fel de sistem democratic, el poate fi real sau mimat. Realitățile viitoare aveau să-i confirme temerile.

Ulterior am avut o relație mai înțelegătoare cu dânsul și am căutat, cât am putut, să mediez relația acestuia imposibilă cu Sindicatul, care se derula într-un scandal continuu, deși ministrul și Radu Minea aveau poziții similare în multe dintre problemele esențiale. De exemplu, ambii erau radical împotriva academismului și unversitarismului în cercetarea aplicată, care trebuia să dezvolte produse și tehnologii și nu articole. Ambii urau goana după titluri academice care de multe ori nu erau în concordanță cu nivelurile de competențe, obținerea de diplome de pus în vitrină fără rezultate practice. Din păcate, în ceea ce avea să vină, tratarea necorespunzătoare a acestei probleme a condus la cele mai mari daune pentru cercetarea aplicativă din țara noastră.

O altă categorie de activități, dintre cele care înainte intrau și în sfera institutelor de cercetări,

venea din zona asigurării calității. Existau, înainte de revoluție, un inspectorat de stat pentru controlul calității produselor, un institut de standardizare etc., dar marea majoritate a laboratoarelor care emiteau buletinele de încercări cu acoperire juridică se aflau în institutele departamentale și funcționau după ordine foarte clare și stricte ale miniștrilor respectivi, regimul comunist bazându-se mult pe export, unde calitatea era un factor decisiv în găsirea și menținerea clienților. Acestea erau niște mici monopoluri în sectoarele respective. Având în vedere schimbarea sistemului de finanțare a institutelor, era normal să fie gândită și o politică privind noua infrastructură a calității, care în acel moment se afla în atribuțiile Ministerului Cercetării și Tehnologiei.

Și de data asta, Bujor-Bogdan Teodoriu a fost extrem de radical și, forțând nota, în stilul său caracteristic (să nu uităm că primul ministru Victor Ciorbea, deși era susținut de Partidul Național Țărănesc Creștin și Democrat, provenea din poziția de lider al unei confederații sindicale și la el se adunau multe plângeri ale sindicatului din cercetare), a obținut aprobarea a două ordonanțe de urgență prin care activitățile de standardizare și acreditare erau concesionate unor ONG-uri care urmau să se înființeze prin niște proceduri stipulate în actele

normative respective, apărând astfel Asociația de Standardizare din România (ASRO) și Rețeaua Națională de Acreditare din România (RENAR). În urma alegerilor care au avut loc primii președinți aleși de comunitățile din domeniile respective au fost Nicolae Vasile la ASRO, respectiv Ion Hohan la RENAR. Acest fapt a avut un impact pozitiv la nivelul Uniunii Europene, drept care în prima Comisie de negociere a aderării României la UE, cea condusă de ministrul Alexandru Herlea, cei doi erau singurii membri care proveneau din afara structurilor guvernamentale, ceea ce a fost apreciat pozitiv de partea europeană de negociere. Consecință a acestor aprecieri, aceste instituții au fost acceptate ca membre în instituțiile europene similare, ***CEN (Comité Européen de Normalisation – European Committee for Standardization)***, respectiv *European Accreditation*, înainte ca România să devină membră UE.

Ca responsabil pentru relațiile cu presa, din partea Patronatului, promovând evenimentele din domeniu, îmi făcusem o serie de relații printre jurnaliști, găsind un real sprijin la mulți dintre ei, precum: *Ion Marcovici* de la *România Liberă*, *Elena Pârvu* de la *Adevărul*, *Petre Junie* de la *Mesagerul Economic*, *Rareș Vătășescu-Balcan* de la *Top Business*, *Maria-Mirela Prodan* de la *Economistul*,

care au reflectat în scrierile lor problemele din cercetare, facilitându-ne anumite relații cu autoritățile și prezentând opiniei publice adevărurile unui sector mai aparte de activitate. Reușeam să atrag atenția asupra actualităților domeniului mai bine decât o făcea biroul de presă al ministerului, ceea ce l-a făcut invidios pe ministru. Odată, la o întâlnire, cu ocazia unui eveniment public, mi-a spus direct că ar fi bucuros dacă în aparițiile mele din presă aş sublinia reformele pe care le-a făcut, chiar dacă acestea vor fi însoțite și de anumite critici la adresa sa. Era într-o întrecere, reală sau imaginară, între miniștrii Partidului Democrat, cu *Traian Băsescu* de la Ministerul Transporturilor și *Radu Berceanu* de la Ministerul Industriilor, *care este cel mai reformator ministru*. Asta era provocarea politică a momentului, *reforma!...*

Astfel am ajuns la interviul meu din *Adevărul Economic*, luat de *Elena Pârvu*, cu titlul "*Cercetarea moare, dar nu se predă!*", în Nr. 47(349) din 18 noiembrie 1998, care a făcut deliciul celor participanți la aniversarea *Zilei Cercetătorului Român* din ziua de 19 noiembrie a aceluiași an, adică, a doua zi. Dânsul nu mai era la minister, ci participa la eveniment ca secretar de stat la Ministerul de Finanțe. A făcut un singur comentariu: *Ai pus cam multe critici!... În rest este OK.*

Ce s-a întâmplat cu cercetarea științifică aplicativă din România după plecarea lui *Bujor-Bogdan Teodoriu* de la Ministerul Cercetării și Tehnologiei, s-o spunem de la început, a fost o poveste cu final tragic. O înlănțuire de nepricepere, interese politice, rele intenții etc., a condus la distrugerea unui potențial științific și tehnologic care ar fi contat mult pe piața concurențială în care intrase țara după evenimentele din anul 1989. Nu trebuie să cădem nici în latura cealaltă, apanajul nostalgicilor comunismului, și să considerăm că atunci am fi fost o forță teribilă a tehnologiei mondiale, dar era ceva care, prin selecție, putea fi utilizat în continuare ca dotări tehnice și tehnologice și, mult mai important, ca experiență profesională dobândită în mult timp, înmagazinată într-un corp de specialiști de înaltă clasă, format din oameni care nu aveau atunci, și nu avuseseră nici înainte, nicio legătură cu mediul politic.

Primul venit, dintr-o serie de conducători ai autorității guvernamentale din domeniul cercetării, a fost *Horia Ene*, în fruntea ministerului care continua să-și păstreze denumirea. Era susținut de Uniunea Forțelor de Dreapta (UFD), un partid apărut din convulsiile Convenției Democratice, coaliție aflată la guvernare. Domnul ministru, un renumit matematician, se manifesta ca un om de treabă, dar

atât. Nu avea nicio experiență nici politică, nici managerială, singurul argument pentru obținerea acestei poziții fiind, cred, prietenia sa cu Varujan Vosganian, președintele partidului. A fost în schimb cel mai sincer ministru în relațiile cu Patronatul Cercetării. La una dintre întâlnirile noastre, care se prelungeau până seara târziu, încercând să găsim împreună niște soluții în situația dezastruoasă în care ajunseseră institutele, l-a luat gura pe dinainte: *“Măi băieți, dacă ați ști voi că pe linie politică eu primesc cu totul altfel de orientări decât ceea ce discutăm noi aici!”*.

Cam bănuiam noi ce orientări primea, dar nimeni nu recunoștea oficial că România, ca viitoare membră a Uniunii Europene, nu era gândită să conducă programe continentale, ci să intre ca executant în programele altora. Așa era la acea dată (anul 1998), când ne aflam în faza de restructurare a vechilor instituții, numai că în România a continuat și după anul 2007, când am devenit membru UE și când a fost aprobată o Directivă Europeană care stabilea un barem minim al finanțării cercetării de la bugetul statului, de 1% din PIB, pentru toate țările membre. În țara noastră nu s-a aplicat niciodată, deși directiva respectivă fusese preluată printr-o lege internă, ministerul de finanțe având grijă să se acopere

legal, în fiecare an, printr-o notă de subsol la legea bugetului prin care se proroga respectiva obligație.

Planul Național de Cercetare-Dezvoltare Inovare 1 (PNCDI-1), format din mai multe programe stabilite ca priorități, fusese deja elaborat încă din timpul conducerii precedente a ministerului, dar pentru a deveni efectiv acesta trebuia aprobat prin Hotărâre de Guvern, ceea ce însemna viză de la Ministerul de Finanțe, unde era secretar de stat Bujor-Bogdan Teodoriu, fostul ministru al cercetării. La un moment dat ministrul Horia Ene a invitat conducerea Patronatului la o discuție legată de situația aprobării PNCDI-1. Am mers acolo împreună cu președintele Ion Stănciulescu. Era îngrijorat că dosarul fusese blocat la Ministerul de Finanțe și că sub nicio formă nu reușea să-l convingă pe secretarul de stat de acolo să-l vizeze și să-l înainteze la ministru, Daniel Dăianu era la acea dată, spre aprobare. Era indignat și punea situația pe seama orgoliului deosebit al fostului ministru, convingându-ne și pe noi de acest fapt.

Patronatul, compus din directorii institutelor, era cel mai interesat de aprobarea cât mai rapidă a Planului pentru că în lipsa acestuia nu se finanțau proiecte, iar situația economică a institutelor devenise dezastruoasă. În acel an fondul de finanțare scăzuse de la 1% la 0.11% din PIB, nu se

plăteau regulat salariile, iar baza materială ajunsese la o stare de degradare de neimaginat. Erau unii care-și frecau mâinile de satisfacție, așteptând falimentul lor și preluarea acestora pe nimic, pentru afaceri imobiliare. Chiar eram porniți pe fostul ministru și nu înțelegeam cum poate fi atât de pornit împotriva propriei activități de restructurare, elaborată anterior chiar sub conducerea sa.

Am stabilit, cu greu, o întrevedere cu dânsul. Rar mi-a fost dat să văd atâta îndârjire la un om. Discuția a durat vreo șapte ore, iar în acel timp dosarul respectiv a fost aruncat pe jos de mai multe ori. Ne-a reproșat și nouă că am picat în plasa celor interesați să iasă Planul, dar să folosească fondurile în alte scopuri decât finanțarea cercetării aplicative, așa cum fusese ținta stabilită la început. Era cunoscut că cineva care se pricepe poate să schimbe radical sensul unei legi tăind sau adăugând o virgulă, un cuvânt. Domnul ministru Horia Ene nu se pricepea, dar cineva schimbase undeva cuvântul "*numai*" cu "*și*", eliminând astfel obligația ca proveniența evaluatorilor de proiecte, la adjudecarea licitațiilor și avizarea rezultatelor, să fie doar din mediul economic. Nu a semnat, iar la despărțire ne-a spus că este dezamăgit că tocmai noi am venit să-i solicităm acest lucru care ar fi

trebuit să ne deranjeze în primul rând pe noi, nu pe el care politic poate fi oricând în altă poziție, iar cercetarea să devină pentru el doar o amintire. Cu acea "mică schimbare", făcută de altcineva, trecerea lui pe la Ministerul Cercetării și Tehnologiei a devenit o amintire foarte neplăcută.

Am plecat îngândurați de acolo. Nici eu, nici domnul Stănciulescu nu observasem schimbarea făcută de cineva după finalizarea documentului negociat, iar perspectiva întârzierii aprobării Planului ne înrăutățea și mai mult situația la institute. Până la urmă, directorii erau cei mai presați de neplata salariilor. Sindicatele nu erau întrebate de salariați, acestea chiar accentuau nemulțumirile lor, iar miniștrii se ascundeau, de regulă, după răspunderea lor politică și nu administrativă. Planul a fost aprobat, iar premoniția lui Bujor-Bogdan Teodoriu s-a adevărat înțocmai.

Domeniul avea să-și continue istoria cu alte experimente politice. Schimbarea primului ministru a venit cu un semnal negativ, cercetarea a fost retrogradată de la nivelul de minister la cel de Agenție, în subordinea directă a premierului. Astfel a apărut Agenția Națională pentru Știință Tehnologie și Inovare (ANȘTI) condusă de Lányi Szabolcs, profesor de chimie la Universitatea

Politehnica din București. Ca toți miniștri UDMR, și dânsul a încercat să fie un bun administrator, cu mult tact pentru a nu deranja, aceasta fiind grija permanentă a unui partid care știe că va fi totdeauna minoritar. Ajunsese în această funcție după ce fusese secretar de stat la Ministerul Industriei și Comerțului, de unde a plecat în urma unei incompatibilități cu Radu Berceanu. Fiind o persoană care dădea o atenție deosebită culturii, a căutat să-i convingă și pe alții că știința este tot o formă de cultură. Primul gest frumos în acest sens l-a făcut cu ocazia primei ședințe a Colegiului Național al Cercetării, pe care l-a restructurat, revenind la modelul de dinainte de Bujor-Bogdan Teodoriu, dăruind tuturor membrilor un set din operele complete ale lui Mihai Eminescu.

Preocupările mandatului său au fost legate de finalizarea procedurilor privind punerea în aplicație a Planului Național de Cercetare-Dezvoltare, Inovare-1 (PNCDI-1), care fusese aprobat cu acea eroare strategică majoră privind proveniența evaluatorilor, pe care l-a preluat de la conducerea anterioară. Trebuiau aprobați administratorii de programe, iar aici erorile intenționate îi aparțin pe deplin, venind să întregească pe cea privind permisivitatea ca evaluatorii să poată proveni de oriunde. Astfel, startul licitațiilor de proiecte se

dădea cu administratorii de programe și evaluatorii provenind în mare majoritate din mediul universitar, iar proiectele ar fi trebuit să se adreseze relansării economice a țării. Nu întâmplător, cel mai important program purta denumirea de RELANSIN. Era ca în povestea aceea când vulpea ar fi trebuit să mănânce din sticlă, iar barza din farfurie!...

Ca reprezentant al Patronatului am văzut multe nereguli în derularea adjudecării proiectelor și în evaluarea rezultatelor, pe care le-am adus la cunoștință conducerii Agenției, dar degeaba. Cel mai flagrant caz era la Programul RELANSIN, unde s-a înființat o Agenție Managerială pentru administrarea acestuia, care era condusă tot de președintele ANȘTI, neținând cont în niciun fel de anumite incompatibilități. În multe cazuri erau nereguli la constituirea consorțiilor pentru execuția proiectelor, unde pachetul de informații prevedea imperativ ca unul dintre membri să fie un agent economic care se angaja să preia rezultatele cercetării și să le valorifice în mediul economic. Multe proiecte au trecut de evaluare având consorții formate numai din universități și ONG-uri, care în mod normal ar fi trebuit să fie respinse, dar aceasta nu s-a întâmplat.

Cu toate aceste întâmplări, care însemnau începutul omorârii definitive a cercetării aplicative

din România, în sistem se instaurase veselie. Erau destui care aveau și motive de bucurie: destul de mulți profesori erau și-n conducerea noilor structuri de administrare a programelor, și-n colectivele de evaluatori, și-n grupurile de lucru pe diferite proiecte, evident, toate acestea fiind plătite în plus față de normele lor didactice. Institutele nu prea aveau motive de bucurie, la ei rata de succes a proiectelor era destul de scăzută, iar acolo unde intrau în consorții cu universitățile, ceea ce le era insistent recomandat de autoritățile domeniului, erau cei care desfășurau cea mai mare parte a activităților, dar luau cei mai puțini bani, ceea ce făcea ca aceste proiecte să nu fie deosebit de atractive. Proiectele care nu se înscriau în această situație, nu treceau de licitații, unde evaluatorii făceau tot ce doreau. Contestațiile eventuale se puteau face doar referitor la respectarea procedurilor, nu și privind fondul proiectului. Se mergea pe metoda din învățământ: nota profesorului este suverană și nu este supusă contestațiilor. Evaluatorii erau mai toți profesori, având în sânge aceste mecanisme, și se vede la ce rezultate ne-au condus.

S-au reluat expozițiile naționale, care erau pline de realizările institutelor, din acele puține fonduri care mai ajungeau la ei, și mai nimic în standurile

universităților, care n-ar fi putut expune decât articole, dar consumau majoritatea fondurilor.

Președintele Emil Constantinescu, care venise la putere și pe mirajul "celor 15 000 de specialiști", se pare că a fost mulțumit, dânsul provenind tot dintr-o universitate. Apropiindu-i-se finalul de mandat, s-a gândit la o premiere masivă cu Ordinul Pentru Merit, în diferite grade, conferit la un mare număr de reprezentanți ai autorităților din cercetare și cercetători. Așa ceva nu mai făcuse niciun alt președinte al României!... Oare realiza că acea spoială de bine era la baza unui mare rău?... Practic, banii care în mod normal se cuveneau cercetării aplicative, institutelor de cercetări, au fost preluați prin niște mecanisme incorecte de o parte favorizată dintre salariații din învățământul superior. Oamenii cercetării și proiectării erau aceia care au gândit metroul din București, podurile de peste Dunăre, hidrocentralele României, fabricile care ne-au dat de lucru timp de 50 de ani etc. Așa ceva nu va ieși niciodată pe porțile unei universități, spunea a pagubă Tudorel Crăciunoiu, directorul de la ICTCM, ieșind de la una din nenumăratele conferințe organizate pe bandă rulantă doar pentru a produce... articole și citări!... Au și acestea rolul lor, unul foarte important, să formeze oameni, specialiști, dar nici aceștia nu mai

ies de calitate de vreo trei zeci de ani!... Sigur greșim noi undeva!... Dar, unde?...

Ce s-a întâmplat în perioada 2000-2004, în mandatul Guvernului Adrian Năstase, când soarta cercetării aplicative românești s-a aflat în gândirea și decizia doamnei Ecaterina Andronescu, este demn de trimiteri filozofice sau chiar biblice. Din start, trebuie știut că rezultatul a fost dezastruos, dar să vedem cum a funcționat mecanismul prin care s-a ajuns la acesta.

Nu aș vrea să se înțeleagă că am ceva împotriva învățământului universitar, din contră, îi vreau numai binele, dar trebuie să se vindece de anumite boli de creștere. Cunosc sistemul din interior și consider a crescut cantitativ prea repede, într-un timp scurt și este ca un copac cu vârful în jos. Ramurile de sus sunt foarte mari și stufoase, iar la bază sunt niște firave crenguțe și acelea rare. Nu prea sunt asistenți și șefi de lucrări, dar sunt mulți conferențieri și profesori. Acest fenomen a început de la scurtul mandat la Ministerul Învățământului al lui Alexandru Athanasiu, când s-a produs o ruptură între salariul profesorilor universitari plini, care a crescut semnificativ, și cele de la treptele inferioare, care au stagnat mult timp. Astfel, pozițiile de asistenți și șefi de lucrări au devenit

neinteresante pentru absolvenți, mai ales pentru cei valoroși, curtați de marile firme încă din timpul studiilor. La conferențieri s-au mai făcut niște ajustări pe parcurs.

Soluția sistemului aflat în subordinea ministerului: învățământ preuniversitar, universitar și cercetare (nu știu de ce politicienii se încăpățânează să adauge cercetarea la învățământ) se găsește în legile naționale și, ulterior, în directivele europene. Dacă s-ar respecta acestea, învățământul ar trebui să aibă alocații bugetare de 6% din PIB, iar cercetarea 1% din PIB, ceea ce nu s-a întâmplat niciodată, iar în această situație de sărăcie, ca la casele sărace, mănâncă mai mult cine poate, chiar luând și porția celuilalt.

În perioada menționată, președintele Ion Iliescu, la al doilea mandat, a contat pe doamna Ecaterina Andronescu, dându-i pe mână atât învățământul cât și cercetarea, probabil la insistențele acesteia, printr-o asociere anapoda. La primul său mandat, președintele agreea ideea unui Minister al Cercetării și Tehnologiei separat, în cadrul Guvernului Văcăroiu. Acestea nu mai fuseseră la un loc până atunci decât câteva luni imediat după revoluție, iar la nivelul Uniunii Europene, unde trăgeam cu dinții să ajungem încă de atunci, aceste două activități foarte delicate, de

care depinde viitorul unei nații, fac obiectul unor comisii (în limbajul românesc înseamnă ministere) diferite, conduse de comisari diferiți.

Doamna Ecaterina Andronescu, persoană cu o deosebită notorietate, poate și pentru că guverna aceste două domenii cu multă vizibilitate, nu poate fi bănuită de rea intenție, ci doar de foarte multă *voință* în ce-și propunea, era mai pe românește extrem de ambițioasă. Subliniez termenul *voință* pentru că un celebru filozof, *Arthur Schopenhauer*, spunea în cunoscuta sa carte „*Lumea ca voință și reprezentare*” (*Die Welt als Wille und Vorstellung*) că “*totul este voință*”. Omenirea are o serie de exemple când *voința* (ambitiția) deosebită a unora a condus la catastrofe (vezi Hitler, Putin, Ceaușescu etc.). Există și alte exemple de personaje schopenhaueriene (în literatură, cinematografie, teatru etc.) unde eroii respectivi pică în depresii cauzate de ambiții neîmplinite, operele de acest fel având un mare succes de public, tocmai datorită magiei neîmplinirilor, cum ar fi spus Emil Cioran.

Să facem o analiză sistemică a problemei în discuție. Aceasta presupune identificarea domeniului și a componentelor sistemului: ținte, căi, mijloace, monitorizări ale situației la diferite momente de evoluție.

Domeniul de care vorbim este compus din *învățământul preuniversitar, învățământul universitar și cercetarea aplicativă*. Nu intră în discuție aici cercetarea fundamentală, aceasta intrând în atribuțiile Academiei Române și constituie o altă problemă.

Comportamentul multor conducători care coordonează domenii cu mai multe segmente suferă de "*sindromul Cain și Abel*", adică tratamentul cu multiplă măsură a părților, mai pe românește, "*pentru unii mumă, pentru alții ciumă*". Doamna Ecaterina Andronescu, pe care o cunosc personal, o apreciez ca persoană particulară, dar, ca demnitar de cel mai înalt rang al statului, a picat în această meteahnă de management. Dânsa, provenind din mediul universitar, cu merite indiscutabile în domeniu, când a ajuns ministru, mă gândesc că și-a propus să salte clasificarea **unor universități românești** în diverse clasamente internaționale, unde, pentru cele din România, este o mare performanță să intre în primele 500. Aceasta pare a fi ținta acestui sistem, o țintă onorabilă, dar care trebuie să fie atinsă **fără a periclita celelalte componente** ale domeniului subordonat, care ar trebui să aibă și ele țintele lor.

O clasificare mai bună a unei universități presupune următoarele direcții de acțiune: *mai*

mulți studenți, patrimoniul mai mari, mai multe contracte de cercetare, mai multe articole publicate în reviste semnificative sau susținute la conferințe bine cotate. Universitățile americane și britanice, care domină clasamentele internaționale, nu iau banii unităților de cercetare aplicativă (institute, centre, firme, parcuri tehnologice, centre de transfer tehnologic etc.) pentru aceasta, ci au un buget parțial de la stat la care adaugă o componentă consistentă de fonduri de pe piața liberă: donații, investiții private, fonduri de risc etc. La acestea ajung datorită renumelui lor, tradițiilor etc. Nu este adevărat că în țările dezvoltate cercetarea aplicativă este finanțată doar din fonduri private ale firmelor. Există finanțare de stat la niște niveluri remarcabile, ca să nu mai vorbim de domeniile strategice unde cercetarea tehnologică este finanțată doar de la stat. Să nu uităm de NASA, Fraunhofer Institute etc, iar Uniunea Europeană obligă statele membre, printr-o Directivă emisă în anul 2007, să finanțeze din bugetul statului cercetare aplicativă la nivelul a 1% din PIB, în sprijinul modernizării economiilor acestora, iar contribuția mediului economic este evaluată la alte 2% din PIB.

Să luăm pe rând posibilele direcții de acțiune enumerate mai sus.

*Pentru a avea mai mulți studenți, în condițiile scăderii atractivității universităților românești, în contextul exodului absolvenților valoroși din licee, doamna ministru ar fi sacrificat și mai mult calitatea învățământului preuniversitar, presa vremii comentând total negativ propunerea dânzei de a putea fi admiși în universități și absolvenți de licee fără diplomă de bacalaureat. Noroc că minți mai luminate au împiedicat punerea în practică a acestei idei. Au mai fost și alte măsuri inoportune care i-au făcut pe mulți să considere că în învățământul preuniversitar românesc s-a desăvârșit *brambureala* odată cu mandatul său la minister.*

Dar cel mai grav este ceea ce s-a întâmplat în domeniul cercetării aplicative, unde dânsa găsea, chipurile, soluțiile pentru celelalte direcții de acțiune în vederea unei mai bune clasificări internaționale a universităților: *patrimonii mai mari, mai multe contracte de cercetare, mai multe articole publicate în reviste semnificative sau susținute la conferințe bine cotate*. Erau anvizajate, pentru început, scăderea numărului de proiecte, care în mod normal ar fi trebuit să ajungă la institute, pentru decapitalizarea acestora, apoi, mutarea unor institute cu totul în subordinea universităților și dezmembrate acolo, iar, în final, ce mai rămânea, urma să facă obiectul unor

privatizări imobiliare, foarte așteptate de unii, pentru terenurile și clădirile lor, amplasate în special în București, dar și în câteva mari orașe, în poziții urbane foarte avantajoase. Ideea era mai veche și apăruse public de la o consilieră a primului ministru Radu Vasile. Se vede că exista o continuitate multipartinică și nu era o întâmplare.

Pentru obținerea de mai multe proiecte de cercetare pentru universități, în detrimentul institutelor, mecanismul era pus la punct tot de guvernele precedente, de altă orientare politică. Deci, și aici, era o acțiune care se continua.

Când, în anul 2000, a venit la guvernare PSD-ul, lumea cercetării se aștepta la o politică constructivă, opinie întărită de nominalizarea ca ministru delegat cu activitatea de cercetare a domnului *Șerban Constantin Valeca* (Dumnezeu să-l odihnească), fost director al Institutului de Cercetări Nucleare Pitești, om cu o bogată activitate de management în cercetare, provenit dintr-un domeniu cu rezultate practice notabile pentru România, cel al Programului Nuclear. Sindicatele din cercetare, prin președintele federației Radu Minea, își exprimau speranțele unei revigorări a domeniului, bazate pe niște discuții avute cu ministrul delegat în perioada anterioară, pe când era deputat. O suspiciune venea totuși din

faptul că activitatea de cercetare, deși era condusă direct de un ministru delegat, membru al Guvernului, se afla în cadrul Ministerului Învățământului, condus de doamna Ecaterina Andronescu, care avea cu totul alte idei privind cercetarea aplicativă.

Timp de trei ani, mecanismul cercetării aplicative a curs în favoarea universităților și în defavoarea institutelor, ca și în timpul guvernărilor precedente, după care ministrul delegat, care cedase la ideile lui în favoarea celor ale șefei sale, a fost înlocuit, odată și cu degradarea poziției coordonatorului cercetării în structura guvernului, de la ministru delegat la președinte de autoritate națională. Domnul Șerban Constantin Valeca, susținut de primul ministru Adrian Năstase, a trebuit să se recunoască învins de către doamna Ecaterina Andronescu, susținută de președintele Ion Iliescu. Astfel a apărut Autoritatea Națională pentru Cercetare Științifică (ANCS), inclusă în Ministerul Învățământului, condusă de profesorul Gheorghe Popa, fost rector pentru 2 mandate la Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași, un fizician cu rezultate teoretice notorii, dar fără experiență în zona economică a cercetării și în managementul acesteia, compensând cu o bună credință în ceea ce făcea.

Un prim rezultat al conducerii dânsului la ANCS a fost numirea, prin concurs, a lui Nicolae Victor Zamfir ca director al Institutului de Fizică și Inginerie Nucleară (IFIN) Măgurele, apreciat și susținut de Patronatul Cercetării, atunci, contestat de Radu Minea, încă din comisia de concurs. Numirea sa, în timp, s-a dovedit a fi o decizie bună.

O măsură deosebit de utilă, atât pentru fenomenul cercetării în sine cât și pentru analiza noastră sistemică, a fost monitorizarea programelor din cadrul Planului Național de Cercetare-Dezvoltare, Inovare-1 (PNCDI-1) unde, se vede și din titlu, cercetarea ar fi trebuit orientată spre rezultate economice. Conducerile programelor au pregătit niște rapoarte de analiză a rezultatelor obținute până atunci, pe baza unor proceduri elaborate de ANCS, care s-au prezentat public în cadrul unor comunicări ținute în Amfiteatrul Bibliotecii Academiei Române.

Am participat la prezentarea Programului RELANSIN (Relansare economică prin cercetare) cel mai amplu, atât ca fonduri alocate cât și ca număr de proiecte, unde ponderea unor proiecte cu aplicabilitate economică ar fi trebuit să fie mai ridicată, după cum sugerează și denumirea programului. Au fost prezentate în timpul expunerii opt filmulețe legate de rezultatele anumitor

proiecte. L-am întrebat pe directorul programului de atunci, profesorul *Daniel Bunea*, (Dumnezeu să-l odihnească!) cum au fost selectate acele opt proiecte și mi-a răspuns că numai acelea se încheiau cu rezultate practice, produse sau tehnologii ajunse până în faza de model sau prototip. Situația era mult mai rea decât îmi închipuisem, pentru că în total fuseseră finanțate peste o mie de proiecte. Aceste rezultate ar fi trebuit să constituie sursa de învățăminte pentru următoarele planuri și programe, pentru o mai bună valorificare economică a fondurilor de cercetare.

Ultima inițiativă notabilă a domnului Gheorghe Popa a avut loc sub presiunea Patronatului și se referă la tăierea datoriilor istorice ale institutelor de cercetări, acumulate înainte de anul 1989, când se știe că cheltuielile, mai ales cele de investiții, erau decise la nivel statal, nu instituțional. Acestea, întârziate la plată în perioada tulbură de după revoluție, atrăseseră după ele penalități care depășeau fondul datoriilor și reprezentau niște impedimente majore în desfășurarea normală a activității. Acestea se adunau la greutățile cauzate de subfinanțarea provenită din lipsa de proiecte. La nivel național, exista o procedură acceptată de Uniunea Europeană, care se aplicase pentru mulți agenți economici, deci ar fi fost cu atât mai

oportună pentru niște institute de cercetări. Procedura prevedea inițierea unui demers juridic de către structura guvernamentală care solicita, iar aprobarea se făcea prin ordonanță sau lege, după care evaluarea finală, executivă pentru ștergerea datoriilor, se făcea printr-o Hotărâre de Guvern.

Domnul Gheorghe Popa înțelesese situația imperativă a momentului și acționase în consecință, făcând tot ce depindea de ANCS în acest sens, doar că propunerea de Hotărâre de Guvern trebuia să plece de la Ministerul Învățământului, unde opiniile erau altele. Trecea timpul și nu se întâmpla nimic.

Operațiunea finalizată ar mai fi dat o gură de oxigen unor institute, ceea ce nu convenea deloc ditorilor de afaceri imobiliare bazate pe patrimoniile din cercetare, conform celor expuse mai sus. Norocul a venit de la *Târgul de carte Gaudeamus*, care avea loc în decembrie 2004, la Romexpo, la a cărui deschidere își anunțase deja prezența primul ministru. În calitatea mea de prim-vicepreședinte al Camerei de Comerț și Industrie a României, de care depindea Romexpo, urma să-l întâmpin la deschiderea evenimentului. Totul se întâmpla pe ultima sută de metri, pentru că mai erau doar vreo două săptămâni până la finalul mandatului aceluia guvern. La o cafea, am prins un

moment propice să-i expun problema, a înțeles repede și l-a însărcinat pe dl. acad. *Mihai Drăgănescu*, care îl însoțea în calitate de consilier personal, să se ocupe și să facă tot ce trebuie ca dosarul să intre în ultima ședință a aceluia guvern.

Dosarul fusese blocat la Ministerul Învățământului, cu toate insistențele conducerii ANCS, dar domnul academician a fost foarte eficient și a dus totul la bun sfârșit. După niște peripeții de birocrăție amestecată cu rea voință, care au avut loc în timpul structuri parlamentare nou alese ca și a celei guvernamentale din perioada de început a Guvernului Tăriceanu, o serie de institute au avut șansa să repornească de la zero și funcționează și în prezent. Nu se treziseră încă interesele imobiliare din noua conjunctură de putere! Numai că din coaliția nouă de guvernare făcea parte și Partidul Conservator care, istoria ne-a arătat, că avea interese bine țintite în privatizarea unor institute de cercetări, cărora noua situație de a fi lipsite de datorii la stat le-a sporit valoarea și îngreunat privatizarea. Aceasta i-a deranjat foarte mult pe posibii "investitori". Ceea ce a urmat a fost prezentat cu lux de amănunte în presa vremii, dat fiind că s-a lăsat cu procese și condamnări la ani grei de pușcărie pentru niște personaje politice notorii precum Dan Voiculescu, Codruț Șereș etc.

A venit și vremea Guvernului Tăriceanu, în cercetarea românească!... Dacă, până atunci, politicile în domeniu erau de genul, *declarăm că facem cercetare aplicativă și facem orice altceva*, asta în timp ce în denumirea ministerului sau autorității naționale coordonatoare era scris clar cuvântul „*tehnologie*”, noul guvern a decis să-l scoată din titulatura oricărei structuri guvernamentale, pentru a nu crea așteptări din partea românilor și obligații față de Uniunea Europeană. Măcar era mai franc!... Ceilalți spuneau că fac tehnologie, dar n-o susțineau deloc, *eroare administrativă*, în timp ce noii veniți la conducerea țării și-au asumat decizia de a nu finanța cercetarea tehnologică, singura care ar fi putut avea anumite efecte economice, *eroare politică*. Cea au pus în loc? *Excelența!!!*... Nu cred că a mai fost pe lume un guvern care să investească atât în promovarea excelenței. Țsta da marketing!...

Noul șef al *Autorității Naționale pentru Cercetare Științifică* (ANCS), așa se chema structura guvernamentală însărcinată cu administrarea cercetării, care continua greșeala de a se afla în cadrul Ministerului Învățământului, hotărâse ca toți banii din bugetul instituției, destinați finanțării de proiecte, să-i aloce unui singur program „*Cercetare*

de excelență” (CEEX). În situația de atunci a României aceasta se potrivea precum chelului tichia de mărgăritar, conform unui proverb românesc.

Domnul Anton ANTON, că despre dânsul este vorba, profesor universitar, inginer constructor, care ulterior a fost și ministrul învățământului vreo lună, și ministrul energiei cam un an, avea din naștere pornirea să gândească în termenii excelenței, fiind fiul academicianului Ioan ANTON, președinte interimar al Academiei Române într-o perioadă. Doar că cei fiul și tatăl au activat în epoci total diferite pentru țară.

În perioada comunistă academicienii, profesorii universitari, cercetătorii, chiar erau implicați în economie (este și cazul lui Ioan ANTON), dar își manifestau și excelența pe lângă aceasta. Excelența lor a fost bine receptată de popor, până la politizarea instituțiilor academice de către soții Ceaușescu.

Programul CEEX, pe lângă cusurul bagatelizării procesului de evaluare venit de la guvernele precedente, mai adăuga unul, punerea în aceeași oală a tuturor tipurilor și domeniilor de cercetare: fundamentală, aplicativă, formativă, precompetitivă etc., din matematică, fizica, chimie, biologie, din toate sectoarele tehnice, agricultură, silvicultură,

pescuit, sănătate, economie, din științele umaniste etc. Avea loc o singură competiție pe an și se făcea un singur clasament uriaș, singurul criteriu al departajării fiind media notelor celor trei evaluatori pe fiecare proiect. Evaluatorii erau tot cercetători din domeniul respectiv, adică se păstra ideea „*eu centrez, eu dau cu capul*” pe care am mai discutat-o anterior. La un proiect te evaluam eu pe tine, la altul, mă evaluai tu pe mine, evident, fiecare cu „maximum de obiectivitate”!!!...

Proiectele admise erau cele care figurau în prima parte a clasamentului, până se ajungea la limita bugetului alocat.

Era, practic, o invitație la aranjamente. Cercetătorii sunt oameni inteligenți și au sesizat ușor limitele mecanismului, totul rămânând la latitudinea bunului simț, care în perioade de criză mai scade. Dacă evaluatorii cercetători, uitând de obiectivitate, stabileau să dea note maxime la toate proiectele din domeniul lor, evident că acestea erau mai bine plasate în clasamentul final, unic pentru toate domeniile. Au apelat la această stratagemă cei din domeniile fizică și sănătate, ale căror procente de succes s-au situat la peste 95%, media totală fiind de câteva ori mai mică. Cred că era o perioadă în care ar fi trebuit să se discute mult mai mult de responsabilitate decât de excelență.

Este adevărat că academicienii, profesorii universitari, cercetătorii sunt, sau ar trebui să fie, exponenții excelenței, dar doar dacă se păstrează o corectitudine a criteriilor de selecție și promovare a acestora, dacă nu, se adaugă la multitudinea formelor fără fond care grevează societatea românească contemporană.

În perioada de început a deceniului al șaselea din secolul trecut, când societatea americană se confrunta cu o perioadă de contestări și tineretul nu mai avea încredere în nimic din ce li se oferea, nu mai credeau în nimeni, inclusiv în profesori, *Richard Feynman* (ulterior, laureat al Premiului Nobel pentru fizică, în anul 1965) a găsit o metodă prin care i-a readus pe studenți pe băncile amfiteatrelor. Acest mare pedagog, dar și un caracter liber, excentric, care pe lângă fizician mai era muzician și scriitor rtc., preda studenților fizica, și nu numai, ca și cum ar fi reinventat-o de fiecare data, atunci în fața lor. Era convins că a descoperit o nouă metodă de predare. Se dovedea a fi una eficientă, ținând cont de perioada prin care treceau, de momentele de căutări și de redefiniri, ce îi făceau refractari la multe din modelele care li se ofereau.

A fost singura 295ode când Premiul Nobel a fost acordat pentru o metodă de predare și nu pentru rezolvarea unei probleme de fond din fizică. Este

un exemplu când excelența manifestată a condus la rezultate concrete.

Excelența o dă Dumnezeu și se păstrează dacă nu faci compromisuri cu puternicii vremurilor în care trăiești și nu cobori în derizoriu. Ea nu se capătă printr-o procedură, ci se transmite prin har, cu o condiție, să o ai.

Sunt exemple notorii de excelențe în istoria României, din domeniile academic și universitar. Despre Spiru Haret, de exemplu, se știa că nu răspundea unei convocări regale, dacă se suprapunea cu orele când avea curs. Cunoscut cazuri actuale în care frunțași ai liceelor s-au înscris la anumite facultăți doar din motivul că acolo predă renumiții profesori X, Y sau Z. Nu au întâlnit pe niciunul dintre aceștia pe tot parcursul studiilor, în locul acestora venind diverși înlocuitori de nivel inferior.

Nae Ionescu, lăsând istoriei să judece în timp diverse laturi ale activității sale politice, prin "*trăirismul*" său în predarea filozofiei, anterior celui al lui Richard Feynman din fizică, a reușit să pună bazele unei școli care cuprinde pe Mircea Eliade, Emil Cioran, Constantin Noica, Mircea Vulcănescu, sau chiar pe Grigore Moisil, prin intermediul lui Octav Onicescu. Și dacă tot a venit vorba de Grigore Moisil, a cărui splendoare a gândirii au

prins-o și cei din generația noastră, avem azi vreun exemplu similar?

Coborârea în derizoriu este specialitatea multor "excelențe" de azi. Îmi amintesc când, fiind în conducerea Camerei de Comerț și Industrie a României, aveam de fiecare 297ode la schimbarea guvernelor discuții oficiale cu noii miniștri pentru a găsi căi de colaborare a lor cu mediul de afaceri. Unul dintre miniștri învățământului, de altfel plin de pretenții academice, în loc de o analiză de fond a situației, nu mai prididea cu prezentarea cu lux de amănunte a firmei sale de papetărie care reușise marea performanță de a fi premiată cu locul trei pe ramură la Topul județean al firmelor.

A crede că risipind bugetul cercetării unei țări pentru promovarea excelenței unora care n-o au este ceva bun, este o mare eroare. Aceasta devine și mai mare ținând cont și de faptul că ar fi fost o bună oportunitate pentru relansarea rolului cercetării în economie, în acei ani a fost alocat cel mai mare buget pentru cercetare din perioada de după 1989. Se zicea că între Anton ANTON și Călin Constantin **Anton** Popescu-Tăriceanu ar exista o relație de cumetrie! Măcar dacă ar fi folosit la ceva!...

Dușmanii cercetării autohtone, proveniți din cercurile interesate (importatorii și firmele

multinaționale, care vor să-și promoveze propriile produse, și agenții imobiliari, care vor să ia clădirile și terenurile institutelor) au speculat momentul, comentând că cercetarea românească nu a fost în stare de nimic nici măcar când i se alocase un buget corespunzător.

Această stare de fapt, când dictatura politică din cercetare a fost înlocuită cu dictatura unor politici neadecvate necesităților, a condus la apariția unor "savanți de carton", nebazați pe nimic solid și care nu lasă nimic în urma lor.

Unde sunt savanții reali, de tipul: *Horia Hulubei*, creatorul Școlii de fizică aplicativă de la Măgurele, *Grigore Moisil*, creatorul Școlii românești de logică aplicată, *Constantin Arseni*, părintele neurochirurgiei românești 298odern, *Ion Purica*, părintele Programului nuclear românesc, *Marius Peculea*, părintele Programului de apă grea, *Remus Răduleț*, părintele electrotehnicii românești 298odern etc.???

Speram ca inițiativa de la IFIN în domeniul laserilor, singura remarcabilă în ultima perioadă, să nu se împotmolească în mlaștina în care am intrat cu toții, unii fiind chiar mulțumiți că democrația de tip nou din România nu este propice dezvoltării unei activități de vârf precum cercetarea. Sunt în așteptarea rezultatelor!...

După zburdalnicele jocuri de-a excelența din cercetarea aplicativă românească, din timpul Grvernului Tăriceanu, făcute pe bani mulți, au urmat vremuri mult mai rele, cele din timpul fantasmagoricelor Guverne Boc, când se știa că deciziile nu veneau de la Guvern, ci direct de la Președenție.

Atunci exista o comisie prezidențială care elabora politici în domeniul educației și cercetării, condusă de Daniel Funeriu, prezentat opiniei publice ca un foarte meritoriu fost elev de liceu, olimpic internațional, fost student și fost doctorand, toate desfășurate și finalizate în străinătate. După ceva timp, președintele Traian Băsescu l-a impus ca ministru al Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului. Prin ceea ce a făcut pentru cercetare în mandatul său s-a văzut că modelul pe care a dorit să-l implementeze se înscria perfect în statutul formelor fără fond, idee care s-a tot discutat în politica românească de mai bine de un secol și jumătate.

Susținut și de la Academia Română de acad. Ionel Haiduc, care în acea perioadă era și președintele acesteia, a instituit o procedură de licitație a proiectelor de cercetare total ruptă de realitate. Spre exemplu, pentru a deveni eligibil,

directorul unui proiect propus ar fi trebuit să aibă, printre altele, și lucrări menționate pe un site australian, care era deschis doar pentru publicațiile cercetătorilor din această țară. Trecând peste neajunsurile majore ale institutelor, cumulate în timp, cinismul conducerii politice a țării din acea perioadă voia să demonstreze lucrătorilor din domeniu, nu că autoritățile sunt incapabile să asigure o finanțare decentă a cercetării, ci aceștia nu sunt suficient de merituoși să absoarbă bruma de fonduri alocate și făceau orice ca nici acestea să nu poată fi consumate.

Pe lângă metoda de mai sus, mai găsiseră una și mai puternică, stabilirea de baremuri imposibil de atins de articole și citări în reviste indexate ISI și pentru cercetarea aplicativă. Revistele indexate ISI, din cercetarea aplicativă, existente în țară la acea dată, le numărai pe degete.

Rețeaua internațională ISI, o registratură de publicații, devenită ulterior o mare afacere, pornită din **domeniile fundamentale ale cercetării**, pe bună dreptate, pentru ca să existe și acolo un mod de catalogare și apreciere a rezultatelor, având în vedere că această categorie de cercetări nu este destinată valorificării economice și se finanțează 100% din fonduri publice. Rezultatele acestora trebuie să fie vizibile. Pe de altă parte, aceasta

contribuie și la cunoașterea reciprocă și apropierea cercetătorilor din diferite țări, facilitând dezvoltarea cooperării internaționale.

Numai că la noi, unde de multe ori în aplicarea unor noi modele am fost mai catolici decât promotorii acestora, cei interesați, ajutați de politicienii care proveneau tot din rândul lor, au impus niște regulamente prin care au introdus obligativitatea publicării de articole în reviste indexate ISI **și în domeniul cercetării aplicative**, ale căror rezultate aveau dinainte un criteriu foarte clar de apreciere, piața economică. Astfel, s-a ajuns ca specialiști cu rezultate notorii, autori de proiecte finalizate cu produse și tehnologii noi aplicate în economie, să nu mai poată accesa proiecte noi, să nu mai poată promova în cariera lor, prin înscrierea la diverse concursuri pentru obținerea de grade profesionale, pentru că nu au publicat articole în niște reviste și nu și-au făcut o gașcă de prieteni care să-i citeze în acestea. Ce s-a întâmplat cu fondurile alocate anterior cercetărilor aplicative reale?... S-au redistribuit la oportuniștii care au constituit adevărate rețele de tocat bani pe cercetări care nu erau nici fundamentale, nici aplicative, contribuind la distrugerea unui sistem de valori capabil să susțină cu produse inovative economia românească aflată în criză. Locul rămas gol s-a

umplut imediat cu produse din import, nu totdeauna de cea mai bună calitate.

De cele mai multe ori, post factum, ne întrebăm: *cum a fost posibil?... Răspunsul este: Pentru că s-a putut!... De ce s-a putut?... Pentru că, cu toate ședințele unde Patronatul Cercetării și Federația Sindicatelor din Cercetare s-au opus la aprobarea unor documente procedurale, adoptarea acestora a curs în sensul dorit de politicienii proveniți din rândul celor interesați sau care practicau un schimb, aprobări contra titluri academice, care a condus, astăzi se cunoaște, la abundența de doctorate care nu au suport într-un conținut substanțial, adică nu sunt nici merituoase, nici originale.*

La această mascaradă au contribuit și unii reprezentanți ai Academiei Române, care au și profitat de situație. Printre mulțimea de doctori, conferențieri, profesori, cercetători de toate gradele, au apărut și *specialiștii de carton*, promovați în domeniile aplicative fără a avea precedente de realizări validate de economie, ci doar niște articole publicate în niște reviste și la niște conferințe, indexate ISI, unde se practică taxe de participare substanțiale. Unii dintre aceștia au ajuns chiar membri ai înaltului for științific, cum ne-a intrat în obișnuință să denumim această instituție. Domnilor, cândva, academicienii erau

mentori ai unor segmente întregi de economie care s-au clădit pe/prin efortul lor.

Odată, în perioada când era în toi lupta de idei privind aprobarea legislației cercetării și, reprezentând Patronatul Cercetării, susțineam orientarea spre o cercetare aplicativă reală, cu rezultate valorificate economic, un distins academician, merituos, nu dintre cei făcuți pe articole ISI, care se afla în tabăra cealaltă, mi-a zis:

– Domnule Vasile, ce vă tot opuneți atâta, lăsați-i pe cei de la Ministerul Economiei să-și vadă de treburile lor, iar noi să cheltuim oricum acești bani, mulți, puțini, cum sunt, pentru interesul nostru! Nu vedeți că și cei de la UE fac la fel?...

După un timp, când era evident pentru toți că s-a greșit, același distins academician a venit la mine, cu ocazia unei manifestări în Aula Academiei Române, și mi-a spus:

– Domnule Vasile, mă bucur că vă întâlnesc! Voiam să vă spun că aveți dreptate atunci când susțineți o poziție contrară celei susținute de mine, cea legată de necesitatea sau nu a indexării articolelor ISI în cercetarea aplicativă.

Văzând perplexitatea mea, a continuat:

– Știți, băiatul meu lucrează în străinătate la o firmă foarte puternică, la departamentul de cercetare. A venit acasă de sărbători și, ca-n

familie, discutam și noi d-ale noastre. La un moment al discuțiilor, i-am spus:

– Măi băiete, îți dau un sfat care o să-ți fie util mai târziu. Ocupă-te și tu acolo unde lucrezi și publică articole în revistele ISI din ceea ce faci! La noi aici sunt foarte apreciate!... Dacă o să te întorci cândva în țară, îți vor fi de mare folos în ocuparea unui post în învățământul superior sau cercetare!... A sărit ca ars și mi-a răspuns:

– Oprește-te, tată!... Eu nu am voie nici măcar să am această discuție cu tine!... Crezi că public ce vreau eu, ca să-mi fac eu o imagine bună?... Firma controlează foarte strict orice informație despre preocupările noastre. Nu numai că nu avem voie să publicăm ceva ce ar putea însemna un articol, dar nu avem voie nici să spunem celorlalți la ce lucrăm. Este o luptă acerbă pe piață și orice deconspirare față de concurență ne poate compromite munca de ani de zile. Eu nu știu cum, aici la voi, a putut cineva gândi să facă concurs de publicații pe teme din proiectele de cercetare aplicativă!... Firma mea nu numai că m-ar da afară imediat, dar m-ar da și în judecată pentru așa ceva și mi-ar solicita daune materiale, pentru pierderea unei piețe potențiale!...

Am apreciat franchețea domnului academician, dar, *pentru România, răul fusese deja făcut*. Este

ca și cum într-o firmă am da o mult mai mare importanță registraturii decât părții productive!...

Am trăit în direct, m-am zbatut cât am putut de mult să contribui la evitarea unui dezastru național, acela al distrugerii cercetării aplicative din România, ceva ce nu era neapărat de sorginte comunistă, unele structuri fuseseră începute dinainte de război. Mentorii multor domenii tehnice au fost școliți în mari universități europene în perioada interbelică și au reușit, numai ei știu cum, să-și continue activitatea creând școli puternice de cercetare în perioada cea mai tristă a începutului comunismului, nu din alte motive, ci doar pentru că atunci erau ei tineri și în puterea maximă de creație.

În cazul concret în care am lucrat eu, în electrotehnică, aceasta s-a dezvoltat pe baza minții unor mari astfel de înaintași (acad. Remus Răduleț, acad. Aurel Avramescu, acad. Ion S. Gheorghiu etc.), iar ICPE a instituționalizat aceste eforturi transformându-le în realitatea transpusă în întreprinderi producătoare. Sistemul energetic național, metroul din București, platformele de foraj marin etc. au fost construite pe proiecte românești, cu echipamente produse în țară.

Capitalismul sălbatic ce a urmat după 1989, nu a putut fi ponderat prin politici guvernamentale de protecție a cercetării aplicative, iar cine s-a salvat

cât de cât a făcut-o doar prin mijloace proprii. Mă bucur că prin restructurarea profundă a ICPE, din anul 1992, am reuși ca părți din acesta să reziste concurenței. ICPE-ACTEL, ICPE-SAERP, ICPE-Electric Motors și ICPE Bistrița sunt unități economice de înaltă tehnologie care activează cu succes și în prezent.

Apogeul carierei manageriale

Anul 2004, când împlineam vârsta rotundă de 50 de ani, mă prindea la maximum performanțelor manageriale și urma trecerea spre altfel de activități. Era exact așa cum prevăd teoriile privind dezvoltarea personală.

Eram director general la ICPE-SA, prim-vicepreședinte la Camera de Comerț și Industrie a României și Municipiului București, președintele Camerei București, președintele Fundației J.M. Juran pentru excelența în afaceri, vicepreședinte la Patronatul Cercetării, membru în biroul de conducere al Patronatului Industriei Electrotehnice, președintele Consiliului Științific al Comitetului Național Român al Comisiei Mondiale a Energiei, președinte ENERO etc. Pe latura academică eram profesor asociat și conducător de doctorat la Universitatea Politehnica București, profesor asociat la Universitatea Valahia din

Târgoviște, membru titular al Academiei de Științe Tehnice din România.

Anul menționat mai sus a fost însă și unul electoral în urma căruia au avut loc modificări majore de orientare politică a României, când au ajuns la vârful puterii și o serie de personaje ce urmăreau preluarea mai pe nimic a proprietăților statului, cele care mai scăpaseră de cei de dinaintea lor. Domeniul cercetării era unul în care mai puteau fi date tunuri imobiliare, privatizarea institutelor fiind ceva tratat cu mai multă grijă de guvernele precedente. Unul dintre cei care și-au arătat public interesul a fost șeful Partidului Conservator Dan Voiculescu, cu ocazia participării la Ziua Cercetătorului din acea toamnă. Ulterior partidul său devenise partener în coaliția care susținea Guvernul Tăriceanu. Obținuse pentru favoritul său, Codruț Șereș, un post important, cel de ministru al industriilor, în subordinea căruia se aflau opt institute de cercetări și proiectări cu sediul în București, având multe clădiri și terenuri bine plasate. Printre acestea se afla și ICPE-SA. Firma care urma să preia aceste institute era GRIVCO, care în acel moment era condusă de Sorin Pantiș, fost ministru al Comunicațiilor când s-a privatizat Romtelecom. Era un priceput în înstrăinarea pe mai nimic a proprietăților statului.

Acesta m-a sunat să stabilească o întâlnire pe tema privatizării ICPE-SA. Nu puteam refuza o asemenea discuție, privatizarea fiind cuvântul magic din limbajul de atunci, dacă spuneai că te opui erai destituit imediat. Nu eram de acord cu ideea privatizării în cercetare. Îmi propunea o metodă rapidă, cu o evaluare simplificată la maxim, dacă nu voiam să am probleme cu ministrul tutelar. I-am dat de înțeles că nu mă opun, dar procedura trebuie făcută exact cum prevede legea, cu luarea în considerare și a valorilor intangibile (brevete, tradiții etc.), nu numai a clădirilor și terenurilor. Eu mai evitasem câteva tentative de privatizare frauduloasă și înainte și el probabil că el știa asta, așa că a abandonat inițiativa, dar m-a declarat indezirabil către ministrul Codruț Șereș. Cu acesta n-am avut nicio discuție, m-a demis pur și simplu. Nu a contat că înainte cu un an, conform unui regulament aprobat în cadrul ministerului, fusesem premiat de fostul ministru Dan Ioan Popescu, ca fiind unul dintre cei mai performanți manageri, intrând în categoria maximă, acea de 12 salarii, și chiar de el, cu puțin timp înainte demiterii, la categoria de 4 salarii. Nu am inițiat nicio formă de opoziție. Nu era felul meu să mă judec cu forurile tutelare. Dacă aș fi inițiat o acțiune juridică aș fi câștigat ușor.

Sindicatul din ICPE-SA, de altfel unul destul de dur, cu care avusesem o serie de conflicte, chiar și juridice, în cei peste 13 ani cât am condus institutul, a insistat mult, a făcut un sondaj conform căruia aveam aprecierea pozitivă a 92% dintre salariați după o așa de lungă perioadă de conviețuire. Mi-am văzut de intuiția mea care-mi spunea că este bine să mă orientez spre altceva.

Dintre ceilalți directori de institute, s-a mai opus Doru Dumitru Palade, de la Institutul de Mecanică Fină, fostul ministru al Cercetării, și a fost destituit în aceeași zi cu mine. Directorul Institutului de Chimie Alimentară, însă, acceptase strategia lui Sorin Pantiș și ulterior au intrat amândoi în pușcărie, împreună și cu Dan Voiculescu. La celelalte institute procedura nu s-a finalizat atunci în niciun fel, ministrul Codruț Șereș fiind destituit și intrând și el în pușcărie pe alte dosare.

Mai târziu, am avut totuși o discuție cu Codruț Șereș, când avea el nevoie de mine. Eram președintele Secțiunii Industrie din Camera de Comerț și Industrie a României și apăruse o mare problemă la negocierea Dosarului Industrie pentru aderarea României la Uniunea Europeană. Când presiunea economică impunea ca Ministerul Industriei să-și reducă numărul de salariați cu câteva sute, cerința expresă a Comisiei Europene

era ca acesta să-și înființeze structuri teritoriale județene, precum aveau și celelate ministere, ceea ce presupunea angajarea de alte sute de salariați, misiune bugetară aproape imposibilă. Propunerea de soluție a fost a mea, și anume, să declarăm printr-un document aprobat de Guvern, dublul rol al Camerelor Județene de Comerț și Industrie, adică și ca reprezentante ale Ministerului Industriei. Ideea a fost acceptată de negociatorii UE și dosarul a trecut. Atunci, el nu a avut tăria măcar să-și ceară scuze pentru măgăria pe care o făcuse cu mine la ICPE-SA, nici eu nu am deschis discuția, dar, mai târziu, probabil la un moment al remușcărilor, mi-a trimis aceste scuze din pușcărie, prin fostul său consilier Filip Cârlea care îl mai vizita din când în când acolo.

Universitatea VALAHIA din Târgoviște

A urmat degringolada făcută prin lege la Camera de Comerț și Industrie a României și Municipiului București, în anul 2005, când s-au separat cele două. Am rămas numai la Camera din București, de unde mi-am dat demisia la sfârșitul anului 2009 în urma neînțelegerilor cu Sorin Dimitriu. Între timp mă retrăsesem și din conducerile altor instituții, astfel că la începutul anului 2010 eram liber să îmi schimb radical preocupările. Am trecut cu

activitatea de bază în zona universitară, dar nu la Universitatea Politehnica din București, unde avusesem activitate didactică universitară începând cu anul 1978, ca profesor asociat, încadrarea de bază fiind la ICPE. La Politehnica din București încă trona doamna Ecaterina Andronescu față de care nu aveam o prea mare apreciere. M-am hotărât să răspund insistențelor rectorului Ion Cucui și prefectului Victor Sanda, un fost coleg de facultate, Dumnezeu să-i odihnească pe amândoi, de a-mi muta întreaga activitate la Universitatea Valahia din Târgoviște, pentru întărirea acestei instituții înființate recent pe meleagurile mele natale. La începutul anului universitar 2010-2011 eram deja încadrat acolo ca profesor titular. Urma să fac toate diligențele pentru acreditarea disciplinei Electrotehnică la Școala Doctorală nou create.

Uneori, Dumnezeu îți pregătește și surprize pozitive, cum mai constatasem în realitatea vieții mele anterioare. Exact pe aceleași principii ca și mine, ajunsese acolo și profesoara Maria Niculescu, mare specialist în domeniul economic, născută într-un sat din apropierea capitalei județului, la Șotânga. Făcuse liceul în Târgoviște și facultatea la ASE București. Până în acel moment fusese profesor la ASE, și la Conservatorul Național de Arte și Meserii din Paris, precum și director general

în Organismul Mondial al Francofoniei, ambasador al acestei organizații la Uniunea Europeană etc. Era o mare personalitate internațională care se întorsese acasă să ajute comunitatea locală, în special universitatea nou înființată.

În mediul științific în care sunt specializat, cel al electromagnetismului, există două feneomene care scapă bunului simț tehnic, este vorba de înalta tensiune și înalta frecvență. În cazul înaltei tensiuni, poți fi electrocutat și fără să atingi nimic, moartea vine de la distanță, prin aer, așa cum se întâmplă în cazul trăsnetului. În cazul înaltei frecvențe, radiația electromagnetică trece prin orice, inclusiv prin ziduri oricât de groase ar fi, nu poți scăpa de ea oriunde te-ai ascunde.

Ei bine, așa este cu iubirea cea adevărată, care vine de la Dumnezeu. Nu o poți evita, nu o poți împiedica, trece prin orice opreliști legate de căsătorie, morală, educație, religie etc. Este ca trăsnetul și radiația la un loc. Asta a însemnat pentru mine Maria Niculescu. De atunci, preocupările mele au trecut aproape în întregime de la știință și tehnică către literatură și artă. Este muza multora dintre volumele publicate de mine, cuprinzând poezie, filozofie, romane, nuvele, piese de teatru etc.

La Universitatea VALAHIA am fost profesor asociat în perioada 1993-2010 și a devenit

instituția unde am fost angajat ca profesor titular, conducător de doctorat, pentru ultima mea perioadă activă, de unde am și ieșit la pensie. În prima perioadă am contribuit la dezvoltarea bazei materiale a noii instituții, dar și la creșterea bazei umane, prin studenții, masteranzii și doctoranzii pe care i-am format. Fiind atunci deja conducător de doctorat la Universitatea POLITEHNICA din București, am condus tezele unor viitoare cadre didactice de bază pentru noua universitate, precum Ioan Corneliu SĂLIȘTEANU, prezentul rector, Adela HUSU etc. În anul 2010, când mi-am transferat conducerea de doctorat la VALAHIA, am început cu deschiderea școlii doctorale pentru specializarea "inginerie electrică", unde am contribuit la creșterea unei structuri didactice universitare bazată pe oameni din localitate. În această direcție, am avut colaborări excelente cu decanii Nicolae OLARIU, fost cercetător la ICPE, Marcel IONEL, Henri COANDĂ, actual prorector, cu rectorii Florea OPREA, Ion CUCUI, Călin OROS, deși la alegerile din 2012 nu-l susținusem pe el, ci pe Maria NICULESCU, și, evident, cu actualul rector, Ioan Corneliu SĂLIȘTEANU, care mi-a fost student, masterand și doctorand. La Școala Doctorală de Științe Inginerești, unde am avut o colaborare excelentă cu Dinu COLȚUC, directorul acesteia, fost

cercetător la ICPE, am urmărit promovarea de noi conducători de doctorat precum Valentin DOGARU și Florin STAN, cel din urmă fiind specializat în mașini electrice, menit să fie continuatorul meu în formarea de noi doctori în domeniu după retragerea mea. Toată activitatea de la VALAHIA am privit-o ca pe o misiune de suflet, atât pentru oamenii întâlniți acolo cât și pentru re-creșterea unei zone care timp de circa 400 de ani a fost promotorul românității pe Pământ. Ca să fim în ton cu vremurile, putem spune: *Make Târgoviște Great Again!*

Universitatea VALAHIA mi-a oferit și o mare oportunitate literară, prin apropierea de *Societatea Scriitorilor Târgovișteni*, continuatoarea istoricei *Școli de la Târgoviște*, cea mai veche grupare literară de pe teritoriul actual al României. Scriitori precum Mihai Stan, George Coandă, Victor Petrescu, Toma George Veseliu, Dan Gîju, Corin Bianu etc. fiind cei care mi-au devenit primele repere când am devenit membru al acestei comunități, în anul 2011.

Inovarea

Era prin anul 1984, când obținusem contractul primului servomotor fără perii (aceasta este denumirea comercială a servomotorului sincron cu magneți permanenți) din istoria României și printre

primele din lume. Realizarea venea și în urma finalizării tezei mele de doctorat cu aceeași temă, dar și pentru că se prefigura o modă internațională care presupunea schimbarea acționărilor cu turație reglabilă de la cele de curent continuu (CC) spre cele de curent alternativ (CA). CA versus CC, ar putea fi un titlu de film, este o dispută clasică în electrotehnică, care a constituit și subiectul celebrei confruntări dintre Thomas Edison, adept al CC, și Nikola Tesla, adept al CA. Contractul urma să fie finanțat de Intreprinderea Electrotehnica din București, de stat, ca toate celelalte din acea perioadă, care viza o potențială cerere pe piața URSS și a țărilor comuniste din estul Europei.

Atunci eram angajat la ICPE București. Când se prefigura că inițiativa o să fie un success, șeful meu, Sigismund ȘLAIHER, mi-a sugerat că ar fi bine să mă preocupe problema depunerii unei cereri de brevet de invenție privind acel servomotor, aceasta fiind o practică obișnuită într-un institut de cercetări. Dânsul era un renumit inventator al acelor vremuri, în principal, în domeniul srmotoarelor de CC cu rotor disc, dar făcuse și o motoretă electrică, precursora celor care unplu străzile marilor orașe în prezent, care a rămas mai pregnant în amintirea celor din zilele noastre.

Când propunerea mea a ajuns la OSIM, aveam să mai cunosc un specialist în ale inovării, Petru Costinescu, un reputat examinator pentru domeniul electrotehnică. Acesta mi-a spus că propunerea este prea amplă și nu se înscrie nici în politica OSIM, nici a ICPE, criteriile de merit din acea epocă bazându-se pe numărul de brevete și nu pe fondul acestora. Deci, mi-a sugerat să divid cererea, astfel că în loc de un brevet, am obținut trei. De la el am învățat multe lucruri utile privind practicile concrete din metodologia birocrăției inovării.

În izolarea de atunci a țării, participarea la saloane internaționale era ceva greu de sperat, dar existau niște saloane naționale, la care am luat niște premii, la Ploiești și la Oradea. În urma acestora am dat primul interviu la Revista "Flacăra", luat de Liana Molnar (viitoare Tatos), de la secția Știință care era condusă de Liviu Timbus, o cunoștință a șefului meu de la ICPE.

Pe linia aceasta, am continuat activitatea proprie de inovare până la 33 de brevete naționale și unul internațional, în Germania, dar evoluând pe latura administrativă, am fost permanent implicat în managementul inovării la diferite niveluri.

Când am preluat conducerea ICPE, după revoluție, am fost nevoit să găsesc soluții noi și-n domeniul managementului inovării, ca de altfel, în

tot institutul, prea mare pentru nivelul scăzut al finanțărilor din acea perioadă. Cercetarea, inovarea erau ultimele probleme de care erau preocupați politicienii acelor vremuri. Pe de altă parte moștenisem de la predecesori niște reguli care-i favorizau esențial pe depunătorii de cereri de brevet. Aceștia primeau o primă la depunerea cererii, alta la obținerea numărului de brevet și încă una la tipărirea brevetului. Așa că se creaseră anumite filiere de profitori, care depuneau câteva zeci de cereri pe an, pe teme care de cele mai multe ori nu aveau nicio legătură cu activitatea lor din institut și nici legat de faptul că brevetul se aplica sau nu.

La acel moment, exista un portofoliu de peste 2000 de brevete pentru care menținerea protecției ar fi însemnat un fond comparativ cu cel de salarii, care tot creștea pentru că OSIM-ul mărea întruna valoarea taxei de menținere. Pentru conducerea institutului era foarte greu să faci o selecție ce păstrează și la ce renuță, dar la nivelul compartimentelor, care în acel moment erau vreo 83, importanța brevetelor respective putea fi mai corect evaluată. Având în vedere că făcusem o descentralizare a costurilor, inclusiv a celor privind salarizarea, trecerea costurilor pentru menținerea protecției brevetelor din regia generală în regiile compartimentelor a condus la creșterea

responsabilității, șefii respectivi păstrând doar acele brevete al căror impact asupra activităților viitoare era semnificativ. Adică, se trecea de la brevetele obținute pentru prime sau pentru pus în ramă la cele care aveau șanse de aplicat economic în mod eficient. Au mai rămas, din 2000, doar 112. Deci, cam așa era raportul la nivel de ICPE și, probabil, la nivel de țară, tot cam 5%. Adevărul este util, chiar dacă uneori supără.

La nivel national, se moșteneau o luptă pentru întâietate între ICPE și ICECHIM în care rolul primordial îl avea numărul de brevete obținute în anul respectiv. Pentru directorul de dinainte de revoluție o problemă foarte importantă o constituia îndrăzneala de a concura cu institutul condus de "savantul de renume mondial" Elena Ceaușescu. El nu făcea însă nimic altceva decât să lase liber pentru cercetători să depună cereri de brevete pentru produsele la care lucrau, ceva normal într-un institut de cercetări. Restul rezulta din calcul. A avut de pățimit pentru această cutezanță fiind supus unor măsuri administrative.

După 1989, concurența în domeniul inovării depindea mai puțin de factorul politic, ci mai mult de obținerea de proiecte pentru produse noi, precum și de dorința cercetătorilor de a se manifesta și-n inovare, într-un climat politico-

economic în care nu puteai conta pe nimic stabil. În această atmosferă nepropice, ICPE a reușit să ajungă la un optim local în care inovarea n-a stagnat, ceea ce s-a făcut obsevat la conducerea de atunci a Ministerului Cercetării și Tehnologiei, primul minister de acest fel din istoria țării.

Un rol esențial în noua strategie de conducere a institutului, pe care am gândit-o căutând preocupări noi pentru salariații buni, dar care activau în domenii unde în mod evident nu mai aveau ce să facă. Astfel, am transformat compartimentul de imagine pe stil vechi, care făcea lozinci și panouri comuniste, într-unul de organizat evenimente. Primul mare eveniment organizat a fost partea de imagine la *Forumul CRANS MONTANA* de la București, din anul 1993, proiect câștigat prin licitație, care a avut loc la Palatul Parlamentului. Marile realizări crează și oameni mari, iar acest eveniment l-a impus pe șeful acestui nou compartiment, Petru Lucanu, absolvent de arte plastice. Încurajați de acest succes, am participat și la alte licitații, câștigând organizarea unui alt mare eveniment, *Expoziția Cercetării Științifice din România, EXCERS '93*, care s-a desfășurat la ROMEXPO. De aici până la a trece la organizarea de evenimente din domeniul inovării a mai fost doar un pas. Am început cu Salonul Inovării de la

București, după care au urmat participările cu stand național la Saloanele internaționale de inovare de la Geneva, Bruxelles, Budapesta, Zagreb, la care, după un timp am ajuns și membru în Juriile Internaționale respective. Pe lângă acestea am organizat și standul național la târgurile tehnice tradiționale de la Hanovra. O măsură luată de minister în vederea selecției brevetelor și produselor care participau la aceste evenimente a fost înființarea *Comisiei de Manifestări Științifice și Expoziționale* al cărei președinte fondator am fost și am condus-o timp de circa 10 ani.

Apropo de activitatea în această comisie, aceasta mi-a prilejuit ocazia de a-l cunoaște, în perioada sa de început, pe Daniel David, cel care avea să ajungă ulterior ministrul educației și cercetării. Comisia avea în statut și evaluarea propunerilor de manifestări științifice (simpozioane, conferințe, mese rotunde etc.) care urmau să fie cofinanțate din bugetul ministerului. Exista un regulament precis privind aceste evaluări, care se aplica de mai mulți ani. Tocmai venise la conducere Bogdan Bujor Teodoriu care adusese în cabinetul demnitarului nume noi, persoane necunoscute în minister, pe care le trimitea incognito prin diferite ședințe pentru a culege informații direct de la surse. Eram într-o ședință a

comisiei și am constatat o prezență necunoscută, un tânăr cu alură de liceean, pe care, ca moderator al discuției, l-am întrebat cu ce ocazie pe acolo:

– Noi, cei de aici, ne cunoaștem foarte bine între noi, ne întâlnim în aceeași echipă de ani de zile, așa că observăm imediat când apare cineva nou. Vă rog să ne spuneți cine sunteți și de ce ați venit aici, m-am adresat acestuia. Pe un ton aproape obraznic, acesta a răspuns.

– După știința mea ședințele acestei comisii este publică, așa că poate să participe oricine!

– Cred că cineva nu v-a informat corect. Statutul comisiei este însă public, este postat pe site-ul ministerului, așa că vă recomand să îl studiați mai atent și nu o să găsiți nimic desore caracterul public al lucrărilor comisiei. Până atunci, vă rog să părăsiți sala ca să ne putem desfășura activitatea.

A plecat. La ședința următoare, a apărut iar în sală.

– Presupun că ați citit statutul comisiei, dar sigur nu l-ați aprofundat, că văd că ați venit iar.

– Este adevărat, ședințele nu sunt publice, dar am venit ca observator, trimis de domnul ministru, sunt consilier la cabinet.

– Mă bucur că vă cunosc, dar tot nu este în regulă. Statutul nu prevede nici o supervizare din partea cuiva, iar ministrul primește spre aprobare

rezultatul evaluărilor. În plus, am vorbit ieri cu dânsul și nu mi-a spus nimic despre această idee. Aveți vreo hârtie, ceva, vreun madat?

– Nu am, nici nu mi-a trecut prin gând să-l cer!

– Atunci, ca să fie în regulă, data viitoare veniti cu un asemenea mandat.

A adus o hârtie de la ministru, a venit ulterior doar la câteva ședințe și apoi a renunțat. Probabil și-a dat seama că nu avea niciun rol acolo.

*

Concluziile la care am ajuns în urma acestei îndelungate experiențe au fost următoarele:

– România își păstra capacitatea de a produce brevete de invenție, dar stătea rău la asimilarea acestora în economie;

– Inventatorii români, care de cele mai multe ori erau și proprietarii brevetelor, nu s-au adaptat la sistemul de comercializare a acestora, fiind foarte pretențioși la preț, în final rămânând cu ele nici vândte, nici aplicate. Au făcut excepție cazurile în care inventatorii proprietari a avut forță economică să le aplice ei înșiși;

– A crescut numărul de autori de brevete din mediul universitar, în mare majoritate neaplicate,

folosite doar pentru CV-ul acestora, mai ales după ce acestea au fost indexate în sistemul ISI.

Deși în timp real, rezultatele economice ale aplicării invențiilor românești nu sunt spectaculoase. În această perioadă, când majoritatea producției din țară se face în firme având capital strain, care au interesul să-și aplice propriile brevete, la nivel istoric România reprezintă un competitor important, multe priorități mondiale din ultimii 150 de ani aparțin unor inventatori români, chiar dacă aplicarea economică a lor s-a făcut în alte țări. Să ne amintim de excepționalele realizări bazate pe brevetele lui Gogu Constantinescu (în construcții, în aviație etc., implementate în Anglia), ale lui Ion Basgan (în industria petrolului, aplicate în SUA) sau cele ale lui Henri Coandă (în aviație, preluate de firme din Franța). O listă cuprinzătoare, în care se pot vedea o mulțime de inventatori români, este postată pe Wikipedia. ¹

Cazuistica istorică a făcut obiectul multor povești de succes, a multor cazuri de furturi de idei brevetabile etc., preluate în opere literare, filme etc., dintre care cele mai gustate de public sunt cele având ca subiect întâmplările cu Thomas Edison, Nicola Tesla, Guglielmo Marconi, Alfred Nobel etc. Și

---

¹https://ro.wikipedia.org/wiki/List%C4%83_cronologic%C4%83_a_inven%C8%9Bilor

cazurile inventatorilor români menționați mai sus, dar și a altora, au făcut obiectul unor povești de succes sau dispute economice.

Cazuistica contemporană din România este foarte aglomerată și tensionată, odată cu schimbarea regimului politic apărând și o serie de speculatori pe bază de brevete, inclusiv în procesul de privatizare. Se pot urmări în detaliu astfel de întâmplări în volumul meu, *Reinventarea omului*, Editura Bibliotheca, 2012. ²

Mirajul îmbogățirii rapide și/sau al dobândirii unei faime de mare inventator au condus la crearea unor pasiuni și tensiuni extreme în jurul poveștilor cu invenții. Din poziția de președinte al Comisiei de Manifestări Științifice și Expoziționale a Ministerului Cercetării, care selecta invențiile ce urmau să participe la marile saloane de inovare din străinătate, am cunoscut multe din aceste întâmplări, din care vă redau mai jos una dintre ele.

*

Nea Motor, că așa îl chema, avea un nume predestinat pentru că povestea lui de inovare se lega chiar de un motor, unul cu magneți

---

²<https://revistedecultura.com/2019/10/15/nicolae-vasile-reinventarea-omului/>

permanenți. Acești magneți deveniseră materialul miraculos care îi îmbia pe mulți pseudo specialiști la crearea de perpetuum-uri mobile, multe dintre inițiativele lor conducându-i și la elaborarea unor propuneri de brevet. De când se dezvoltase producția de materiale magnetice, crescuse la OSIM și portofoliul de propuneri de brevete, categorisite ca perpetuum mobile. Așa era și al lui nea Motor. El lucrase ca muncitor într-o fabrică de motoare și avea experiența producției de motoare gândite de alții, așa că îi venise idea să facă și el unul după gândirea sa. Numai că nu avea cunoștințele necesare. "Invenția" sa consta într-o construcție cu magneți permanenți pe ambele armături, adică și pe stator, și pe rotor. Orice cunoscător în ale electrotehnicii realiza că acel rotor va face o fracțiune de rotație, până la un optim energetic, și se va fixa în acea poziție, după care nu se va mai întâmpla nimic. Tocmai în acel punct, nea Motor gândise o pedală prin care, printr-un efort exterior, scotea rotorul din acea poziție, după care el își căuta viitoarea poziție de echilibru, făcând astfel încă o rotație. Adică, motorul ar fi mers doar dacă la fiecare rotație făceai o apăsare pe acea pedală. Dar ce te făceai la o turație de 3000 rot/min, una uzuală în industrie? Apăsai acea

pedală de 3000 de ori într-un minut? Deci propunerea era nefuncțională.

Ei, bine, în jurul acestei aberații tehnice s-a creat o poveste demnă de un roman. Nea Motor avea rude sus-puse care, probabil, împinse de orgoliile nelimitate ale bietului pensionar, au creat presiuni în toate direcțiile ce ar fi putut avea vreo legătură cu "marea invenție" a bunicului.

În primul rând, la OSIM, unde a întâlnit și prima oponentă. Cum propunerile de brevete din domeniul motoarelor electrice veneau spre avizare la ICPE, m-am trezit pe cap cu acel dosar. Pentru că se exercitau presiuni asupra mea, am zis să nu mă bazez doar pe dosar, să merg la fața locului să văd modelul realizat. M-am deplasat undeva în afara Bucureștiului, unde, într-un garaj, era ceea ce am descris mai sus. Realizase un model la o scară mare, la care muncise destul de mult bietul om. Munca e muncă, dar corectitudinea ideilor este altceva. Am transmis la OSIM avizul meu negativ pentru acel dosar și credeam că s-a închis acest caz. Dar nu a fost așa.

Urma să înceapă procedura privind participarea la Salonul Internațional de Invenții de la Geneva, la care una din fazele organizatorice era selecția a 50 de invenții, din circa 200-250 de propuneri venite în fiecare an. Faptul că Ministerul Cercetării participa acolo cu stand național a fost considerat

mereu ca ceva pozitiv. Când m-am uitat pe lista propunerilor, cea a lui nea Motor era acolo. Conform unei decizii a ministerului puteau participa și propuneri recente de brevet nu numai invenții finalizate, cu brevet aprobat în anul precedent. Am considerat că aceasta a fost o măsură greșită, dar trebuia să țin cont de ea. Astfel că, existența propunerii respective pe listă nu era ceva anormal. În urma analizei din Comisie, însă, punctajul ei nu a intrat în primele 50 și așa a plecat lista respectivă spre aprobare la nivelurile de conducere ale ministerului. Când a apărut aprobarea, fusese adăugată și propunerea lui nae Motor. Începuse să mă agaseze acest caz. Care nu se termina aici.

Pentru cine nu cunoaște sistemul, vreau să prezint câteva informații privind modul de organizare al saloanelor internaționale de invenții. Acestea sunt niște afaceri private unde ideea de bază este să fie cât mai mulți participanți pentru că aceștia plătesc taxe. Premiile semnificative sunt foarte puține, iar acestea chiar contează, având ulterior o mare reclama pe piață. România a luat câteva dintre acestea. Mircea Tudor a luat de două ori (singurul caz din istoria Salonului) Marele Premiu de la Geneva, cu invențiile sale din domeniu scanerelor mari pentru avioane, vagoane, camioane etc., Maria Caloianu, Radu Iordăchel și Cătălin

Iordăchel au luat Marele Premiu la Bruxelles pentru un material pentru calcifierea rapidă a oaselor, folositor în cazul operațiilor de fracturi. Multitudinea de medalii obținute în număr mare sunt aproape diplome de participare menite să aducă și la edițiile viitoare mulți participanți. Este adevărat că există o diferență calitativă între cele de aur, argint și bronz, dar probabilitatea de a obține cel puțin o medalie de bronz era destul de ridicată. Și, uite așa, nea Motor a luat o medalie de bronz. Ca un făcut, exact în acel fericit an, toți medaliații de la Geneva au fost premiați, cu bani de la Ministerul Cercetării. Toate acestea se reflectau într-o tot mai mare presiune pe OSIM, care nu aprobase eliberarea brevetului.

Anul următor, Nea Motor, care jubila și se pregătea pentru o nouă medalie și probabil o nouă premieră, a făcut fără rețineră o nouă propunere, de data aceasta la Bruxelles. Comisia a respins propunerea conform unei clauze care spunea că aceeași invenție nu poate să participe doi ani la rând. Surpriză, conducerea ministerului a respectat rezoluția Comisiei. Se schimbase ministrul! Dar, s-a schimbat și calea de atac.

Era pe la miezul nopții, mă pregăteam să merg la culcare, când sună telefonul. Era Petre Lucanu, Dumnezeu să-l odihnească, șeful colectivului de

organizare evenimente din ICPE de atunci, care organiza standurile la saloanele de inovare:

- Domnule director, vedeți că pe Realitatea TV este nenea ăla cu invenția lui de motor, la emisiunea lu' Păunescu. Vorbește și de dumneavoastră.

Deschid televizorul și-l văd pe nea Motor foarte pornit împotriva mea, discutând cu Adrian Păunescu. Apreciam eforturile poetului pentru promovarea valorilor naționale, dar uneori o mai dădea și-n bară. Dacă nu era el, astăzi nu știa nimeni de Ștefan Odobleja și de alții. Chiar colaborasem cu el la Revista Flacăra pe linie de cercetare, inovare. Ce am prins eu din discuție:

- Si ai fost acolo, tataie, la Geneva, atunci când ai luat medalia?...

- Nu, nu!... Nici n-am știut că poate merge și inventatoru'.

- Dar, acum, când o să o fie altă expoziție, o să mergi?...

- Nu știi, că acum nu mai îmi aprobă. La minister acolo este unu' Vasile Nicolae care cică vrea să meargă în locu' meu.

- Nu, tataie, nu-i așa!... El, dacă merge, merge în locul lui, că are o grămadă de invenții. Cine ți-a spus prostia asta?...

- Nu știu, nu știu, eu așa am auzit!...

Nu mai auzisem nimic de nea Motor de ceva timp. Nu, epopeea "invenției" sale nu se terminase. Ce a urmat a fost ceva demn de cascadorii râsului. Am primit un telefon de la directorul din minister responsabil cu inovarea, care mă anunța că trebuie să merg la Televiziunea Română la un eveniment și mi-a dat un număr de telefon de unde să aflu mai multe. Prea multe informații n-am obținut, că mi s-a spus că așa este specificul emisiunii, dar mi-a dat detaliile de timp și loc, când și unde să ajung. M-am conformat. Unde am ajuns?... La emisiunea "*Surprize, surprize*" realizată de Andreea Marin, în direct, să-i înmânez în mod festiv lui nea Motor medalia de la Geneva. Parcă trăiam ceva din Caragiale!...

Nu s-a terminat bine. Când și uitasem de nea Motor, m-am trezit cu un telefon de la el. Nu i-am răspuns prima oară, nu i-am răspuns a doua oară, dar a treia oară i-am răspuns că prea insistă:

- Auzi, nea Motor, ți-am spus că nu prea am ce să discut cu mata!...

- Nu, taică, stai că o să fiu scurt. Vreau să-mi cer scuze de la dumneata. Cred că ți-am pricinuit și dumitale supărări.

- Nu mi-ai pricinuit nicio supărare, stai liniștit, dar acum am alte treburi.

- Nu, nu, lasă că știu eu, am vorbit urât de dumneata și nu trebuia. Bat-o Dumnezeu de invenție!... Am supărat mulți oameni cu ea. L-am supărat rău de tot și pe băiatu' meu, ăla de la Guvern. Cu belelele mele cu amărâta aia de invenție și cu problemele lui de la servici' s-a supărat tare băiatu' și a murit! A făcut infract!...

El a început să plângă, iar eu am înlemnit. Nu am mai putut decât să-i spun: Dumnezeu să-l ierte!

Începuturile publicistice

Era prin anul 1994. Trecuseră aproape doi ani de când eram director general la ICPE-SA și simțeam greutatea de a plăti salariile la mii de oameni, în condițiile în care statul își cam luase mâna de pe domeniul cercetare lăsându-l să se descurce cum poate. Un factor agravant era și acela că marea majoritate a institutelor fusese trecută din domeniul public al statului în cel privat, adică au fost reorganizate ca societăți comerciale. Aceasta se întâmplase în scurtul mandat al lui Victor Atanasie Stănculescu la Ministerul Industriilor. Era vorba de ministrul apărării care își pusese piciorul în gips la revoluție. Eram cel mai tânăr director de institut, fără o experiență de conducere din perioada comunistă, poate acesta a și fost atuu' meu. Simțeam atașamentul oamenilor

și mizam pe acesta, dar mai erau destule de făcut. În acest context, într-o zi mă trezesc cu Doina Rucinski, șefa Editurii ICPE, care se ocupa și cu cele două reviste, Electrotehnica și Lucrările ICPE. Prima era o publicație științifică deschisă a domeniului, care apărea de zeci de ani, iar a doua era cu circuit interior, adică pentru comunicarea cu salariații, pentru promovarea culturii instituționale.

– Domnule director, am o propunere care cred că va aduce mult bine institutului. Nu neg că m-am gândit și la binele compartimentului meu. Aș vrea ca în revista noastră, mă refer la Lucrările ICPE, să scrieți dumneavoastră editoriale. Știu că în lunga sa existență nu a mai existat acest obicei, dar vremurile sunt așa cum sunt.

– Adică, ce vrei să spui? Sincer, nu prea aș vrea, că stau prost cu timpul.

– Păi, cândva, salariații nu aveau niciun drept de reacție, directorul făcea cum credea el de cuviință. Singura lui teamă era de autorități, ori astăzi este exact invers. Autoritățile nu arată niciun interes, dar salariații, dacă treburile nu ies cum vor ei, pot protesta, inclusiv prin grevă, Doamne ferește! Noi, șefii de compartimente avem acces direct la dumneavoastră, faceți des discuții cu noi, iar eu personal sunt încântată de modul dumneavoastră

de a fi. Dar, la restul salariaților, care sunt mii, nu sunt sigură că ajunge același mesaj. Știți, există vorba aia inteligentă, elimină intermediarii!

– Ce să spun, înclin să-ți dau dreptate, dar mai trebuie să și pot să produc așa ceva.

– Păi eu cred că este foarte simplu. Ceea ce ne spuneți nouă în introducerea de la ședințele lunare să le puneți în scris și ies niște editoriale extra.

– Dacă zici tu, hai să încercăm! Dar am o rugămintă la tine, ca filoloagă, după ce-ți dau materialele respective să le faci o corectură lincvistică. Nu vreau ca să schingiuiesc limba română cu această ocazie. Știi că în școală eu am urât limba română.

Acele editoriale, care au ținut vreo zece ani, au fost primele mele producții publicistice. Toate titlurile acestora începeau cu "Despre...": *Despre cercetare; Despre valoare; Despre eficiență; Despre șanse; Despre imagine; Despre politică* etc. S-au dovedit cu atât mai utile în perioada cât am fost la o bursă la Milano. Am condus institutul de acolo grație sistemelor moderne de comunicare și devotamentului directorului adjunct Paul Pencioiu. Editorialele au apărut regulat și în acea perioadă.

La Milano, la sfârșitul anului 1995 și începutul lui 1996, am avut parte de o altă premieră, am

Început lucrul la primul meu roman, *Punctul de sprijin*, al cărui erou principal este mama. Avusesem un vis, o premoniție, că mama este grav bolnavă, care m-a făcut și să-mi și scurtez stagiul acolo. A fost și prima mea lucrare pe care mi-am tehnoredactat-o singur, pe un calculator fără diacriticele din limba română, ceea ce a însemnat o muncă în plus când m-am întors în țară. Două persoane mi-au fost de un mare ajutor până la publicarea romanului, Liana Tatos, prietena mea de la *Flacăra* și Radu Munteanu, decanul Facultății de Electrotehnică din Cluj-Napoca, viitorul rector, care deschisese și o editură, *Mediamira*, după prenumele celo doi băieți ai săi, Mihai și Radu.

Liana, după ce mi-a citit manuscrisul, afirmând că este încântată de conținutul său, m-a sprijinit cu o primă corectură și apoi cu refacerea tehnoredactării. Radu, comentând că a citit manuscrisul dintr-o suflare, nu l-a mai lăsat din mână până nu l-a terminat, mi-a făcut propunerea de a-l publica la editura sa. Totodată, mi-a făcut precizarea că pentru mine viitorul se va schimba dinspre electrotehnică spre literatură, ceea ce chiar avea să se întâmple.

A mai durat destul de mult până la apariția efectivă a cărții, care s-a întâmplat în anul 2000. Lansarea am programat-o în holul Teatrului

Național din București, în același eveniment cu lansarea revistei *Plai cu boi* a lui Mircea Dinescu pe care-l cunoscusem de la aniversarea de 45 de ani ai ICPE, sărbătorită în anul 1995. Seara, la Sala Mare, aranjasem un spectacol al lui Dan Puric, dedicat salariaților și invitaților, cu piesa *Toujours l'amour*, ocazionat de sărbătorirea aniversării de 50 de ani ai ICPE.

A trecut destul de mult timp până mi-a mai apărut o idee demnă de a fi subiect de roman. Un prieten, fost director de fabrică, după un mandat de secretar de stat la Ministerul Industriilor, tocmai fusese anunțat ca noul ministru al privatizării în Guvernul Adrian Năstase, când, a doua zi, a venit știrea șoc, de la autoritățile medicale române, că acesta este grav bolnav și nu mai are mult de trăit. A fost trimis de urgență în SUA, de unde s-a întors după scurt timp cu diagnosticul că avusese doar o răceală. De fapt, fusese o manevră politică prin care-l înlocuise în ultimul moment cu Ovidiu Mușetescu, pe care Dumnezeu chiar că nu l-a iertat după ceva timp. Romanul se numește *Echilibrul marinarului* și a fost publicat în anul 2007 la Editura AGIR, când începusem deja o colaborare literară cu Mihai Mihăiță. Tot această editură a reeditat romanul *Punctul de sprijin*.

Cam prin același an am mai avut și o sclipire, poetică, de data asta, legată tot de un eveniment neplăcut. Prietenul meu de la Constanța, profesorul Dan Mandalopol, decanul Facultății de Fizică, Chimie, Electronică și Ingineria Petrolului, de la Universitatea Ovidiu, a fost găsit mort în casă, făcuse un infarct, Dumnezeu să-l odihnească! În afara colaborării universitare, mai aveam ceva în comun în domeniul inovării și organizasem împreună niște întâlniri între investitori în sursele regenerabile de energie austrieci și autorități locale din județul Constanța. Prietenul nostru comun, fostul prodecan, viitorul decan și prorector, Mihai Gârțu, a hotărât să-i dedice fostului său șef un număr din revista facultății și mi-a cerut să-i trimit și eu ceva. Mi-au venit în minte două catrene: *“Când inventezi în tehnică,/ întâi muncești/ și-apoi câștigi,/ și a făcut-o// Când inventezi în viață,/ întâi câștigi/ și-apoi plătești,/ și a plătit-o”*.

Au fost primele versuri scrise de mine, pline de sens ca legătură cu viața lui Dan Mandalopol, un inventator și-n tehnică, și-n viață, dar cam naive ca formă.

Dar avalanșa abia urma să vină! Între timp au avut loc mai multe schimbări în viața mea. Cea mai importantă a fost mutarea activității de bază de la ICPE la Universitatea Valahia din Târgoviște, fără

a-mi schimba domiciliul, acesta rămânând în continuare la București.

Un alt început l-a reprezentat intrarea mea în lumea literară organizată. Publicasem deja două romane și mai multe articole, dar nu mă înscrisesem într-o asociație de scriitori. Oportunitatea a venit tot de la Târgoviște unde funcționa Societatea Scriitorilor Târgovișteni, continuatoarea *Școlii literare de la Târgoviște* a cărei activitate se revendică din anul 1508 (Victor Petrescu, *Dicționar General al Literaturii Dâmbovițene, 1508-2020*, și Editura Bibliotheca, 2022). Conducătorul acestei grupări, care mai cuprindea Editura *Bibliotheca* și Revista *Litere*, scriitorul Mihai Stan, mi-a solicitat să mă înscriu alături de ei, aflând de mutarea mea la universitatea din localitate. De la început mi-a propus să public următoarele cărți la editura pe care o conducea, ceea ce am și făcut începând chiar cu lucrarea pe care pregăteam împreună cu noua mea cunoaștere de acolo, Maria Niculescu.

Apariția acesteia în viața mea a însemnat o sursă de inspirație fără limite concretizată în multiple forme. Împreună lucram la cursul de *Epistemeologie* pe care ne propusesem să-l facem în comun pentru toți doctoranzii din Universitatea Valahia. Era o acțiune temerară pentru că existau doctoranzi în

inginerie, în economie, în istorie, în drept etc., oameni cu pregătire de bază foarte diferită. Voiam să facem un curs tipărit, dar și unul oral, adică lecții cu doi profesori în dialog între ei și cu cei din sală. A fost ceva foarte frumos și foarte apreciat.

Vreau să menționez, ca sursă pentru partea mea, experiența de lungă durată a cursului *Strategia Economică a Inovării* ținut pentru masteranzii de la Inginerie Electrică, unde mi se întipărise deja în minte ideea similitudinii structurale a unei strategii cu un sistem de reglaj automat pentru care există o bază matematică foarte bine pusă la punct, vorbim de *Teoria sistemelor*, intuită de Ștefan Odobleja și matematizată de Norbert Wiener.

Totodată, ideea dihotomiei *inovare în tehnică-inovare în viață*, care-mi apăruse ca inspirație poetică, am continuat-o în eseul *Reinventarea omului*. Ambele volume, cursul și eseul, publicate la Editura Bibliotheca, s-au lansat împreună în anul 2011 într-un eveniment memorabil, în sine, dar și ca urmări, și arăta că cei doi profesori reîntorși pe meleagurile natale au început să producă rezultate pentru noua instituție de învățământ superior din fosta capitală a Țării Românești.

Pentru mine a urmat o serie de volume de neimaginat cu câțiva ani în urmă, muza majorității

celor literare fiind Maria Niculescu. Încă din ultimul capitol al eseului *Reinventarea omului* se desprindea un filon poetic care a continuat cu: *Omul ciclic* (2013), *Taxa lui Caron* (2014), *Universul ciclic* (2015), *Grădina Domnului* (2017) și *Începutul cercului* (2019).

Din volumul *Epistemologie. Perspectiva interdisciplinară* își au originea volumele de proză filozofică: *Sistemismul* (2017), *Clubul* (2018), *Citadela perpetuă* (2018) și *Hectomeronul Coronavirus* (2020).

Din sentimentele care m-au dominat în această perioadă de grație, care a ținut vreo zece ani, au apărut romanele: *Dominoul iubirii* (2015), *Zâna și viața* (2017), *Între lumi* (2024) și piesele de teatru: *Ioșca, Sică și Mitică* (2017), *Controversiada* (2023) și *Scara fără sfârșit* (2024).

În romanul "Dominoul iubirii", care a mai avut și o variantă, una cu sfârșit fericit, "*Dominoul iubirii. Raiul*", scrisă special pentru a deveni scenariul unui viitor film, la cererea unui grup de prieteni din zona cinematografilei, în afara Mariei NICULESCU, mai apare și o altă muză foarte importantă, prezentă mult timp în viața mea, este vorba de Liana TATOS. Ea mi-a fost cel mai mare sprijin moral în perioada debutului meu în literatură, este vorba de romanul "*Punctul de sprijin*". Tot vorbind despre debuturi,

când am început să am preocupări adiacente teatrului, cu sprijinul Claudiei MOTEA, în pregătirea celor trei piese de teatru, pentru a descrie atmosfera aferentă deschiderii unui teatru, am scris romanul "*Zâna și Viața*" în care ea reprezintă muza respectivă. Tot ea a făcut și eforturile regizorale pentru punerea în scenă a piesei "*Scara fără sfârșit*" din anul 2024, ocazionată de aniversarea mea de 70 de ani. Ulterior, această piesă a mai avut și o altă punere în scenă, în coordonarea regizorală a Marianeî ANGHEL și Danielei BĂDESCU.

După o astfel de experiență de **creație**, atât științifică cât și artistică, și **trăire**, ambele la cote maxime, pot confirma cu tărie că cele două se influențează reciproc și-l conduc pe cel implicat în extaze aproape cu dispariția. Binecuvântat este cel ales de Dumnezeu să trăiască așa ceva!

Copilăria și sănătatea

De mic, de când aveam o oarecare forță să fac ceva util pe lume, eram implicat de tata în munci de tot felul: mergeam în pădure la adunat lemne pentru uzul propriu și pentru vânzare; mergeam la arat, la semănat, la prășit, la rărițat etc., unde duceam calul de căpăstru să meargă pe unde

trebuia, dădeam mâncare calului etc.; mergeam la cazanul unde se făcea Țuica, unde căram căldări cu borhot, căram lemne, dădeam la manivelă etc.

Acest din urmă loc avea să-mi inspire preocuparea de de bază a vieții mele. Când nu aveam altceva de făcut, stăteam pe malul apei, unde o roată mare, de câțiva metri diametru, care avea pe exterior niște pale, pe care din două în două erau prinse cutii de conserve ce se umpleau cu apă din râu. Acestea, prin rotire, ajungeau în partea de sus de unde se vărsau într-un jgeab care conducea apa rece într-un rezervor mare în care se afla o serpentine unde care aburul supraîncălzit condensa și dădea naștere firavei înlănțuiri de picături a multdoritei Țuici. Numai cine vede cum se face poate aprecia valoarea fiecărei picături. La un moment dat, uriașa roată a dispărut din peisajul aferent cazanului, locul acesteia fiind luat de o construcție mult mai mică, ce aveam să aflu că era o pompă acționată de un motor electric. Acel motor înlocuia de fapt roata cea mare, singurul lucru care trebuia făcut era să-l bagi în priză. De atunci, tinta vieții mele devenise să învăț și să-mi explic ce se întâmplă acolo, cum poate ceva atât de mic să producă o forță atât de mare.

În școala primară n-am învățat nimic, în școala generală, la fel, în liceu învățam mai mult despre

electricitate, dar nimic despre motoarele electrice, nici măcar în acele note de subsol scrise cu litere mici în manualul de fizică din clasa a XI-a. Când am părăsit ideea de a da la medicină și să fac Electrotehnica, am avut în cap tot aceasta, dar nici aici nu am aflat nimic despre motoarele electrice în primii doi ani. Abia în anul al III-a, în cadrul unei specializări, pe care am ales-o pe nerăsuflăte, am ajuns unde trebuia. De atunci, de motoare electrice m-am ocupat în aproape toată viața mea profesională.

Parcursul acesta nu a fost chiar așa de linear, pentru că toată viața mea școlară s-a întretesut cu cea medicală. În anul 1967, în ziua de Paște, pusesem la cale, cu alți băieți de aceeași vârstă, să mergem în curtea școlii pentru o partidă de fotbal. Atunci, așa a fost să fie, am primit o lovitură zdravănă în gleznă, de la Viorel al lu' milițianu. Aceasta s-a concretizat, pentru început, cu o vânătaie și nimic maim ult, dar din a doua zi au apărut niște dureri groaznice. Babele satului au intrat în acțiune, concluzia a fost să mă calce pe locul cu pricina o femeie care a născut gemeni. Nu a avut niciun effect. Pasul doi a fost să se apeleze la felcerul satului, mai mult decât atât nu exista acolo, care mi-a dat să iau Lizadon, aveam să aflu mai târziu că era bun pentru dureri de stomac.

Evident, la picior nu a făcut nimic bun. A urmat mersul la Spitalul din Găești, unde mi-au pus o cismă gipsată, fără a sta prea mult pe gânduri. Doctorul Robache era foarte grăbit să nu piardă trenul. Era navetist, ca mai toți doctorii de acolo. Era foarte cald, nici nu au pus vată suficientă și ajunsese ca gipsul să atingă direct partea aceea vânătă. M-au trimis acasă unde am rezistat doar o zi. Durerile devenind insuportabile, m-am întors la Găești. Eram aproape inconștient. M-au dus direct în Sala de operații. Cu o anestezie sumară, un jet de lichid rece aplicat pe locul dureros, un doctor aflat acolo mi-a înfipt bisturiul în gleznă de unde a țâșnit puroiul până în tavan. Am simțit o mare ușurare pe moment, dar lucrurile erau departe de a se fi rezolvat. Piciorul era negru până pe la jumătatea gambei, era cangrenă. Cu multe antibiotice părea că se ameliorează durerile, dar probabil analizele nu erau bune. Doctorii vorbeau de amputare, ceea ce a ajuns și la urechile unui pădurar aflat acolo pentru că fusese bătut de cei prinși la furat lemne. Acesta i-a spus lui tata despre ce auzise, care, la vizita de duminică, m-a furat pur și simplu din spital și m-a dus la Pitești la sora noastră cea mai mare, Maria.

Ea era la Școala de asistente medicale, unde-l avea profesor pe doctorul Paul Popescu, șeful

Secției de ortopedie. Șase luni am stat acolo pe tratament general, urmând ca după localizarea infecției să mă opereze. M-a operat prin perioada sărbătorilor de iarnă și totul a decurs bine până la zilelele acelea libere dintre Crăciun și Anul Nou. Atunci, pansamentele nu au mai fost schimbate regulat și am ajuns iar la o suprainfecție chiar în locul operației. Era prima zi a lui 1968, piciorul se înnegrise, se umflase și durerile erau de nesuportat. Am ajuns iar în Sala de operații și, fiind zi liberă, erau acolo doar doctorul de gardă și o asistentă. A fost chiar mai rău ca la Găești, de data asta nu au avut nici măcar acel jet rece. Doctorul mi-a dat să strâng în dinți un prosop timp în care mi-a înfipt iar un bisturiu în gleznă. După eliminarea puroiului, faptul că el umbla cu bisturiul prin acea rană deschisă nici nu mai conta ca durere. Doamne, cum se obișnuiește omul cu durerea și cum își crează el false bucurii că o durere este mai mică decât alta!

A trecut și asta și la scurt timp am plecat și din acel spital la sugestia unui doctor, nou venit acolo, Raul Dorian. El se transferase de la Sanatoriul din Eforie Sud și cunoștea faptul că la Sanatoriul de boli osoase din Mangalia există școală de la clasa I-a până la a XII-a. A făcut demersurile necesare și

m-am mutat acolo. Dacă aş fi rămas la Piteşti, aş fi pierdut şcoala.

Când astrele nu se aliniază toate merg din rău în mai rău. Sanatoriul din Mangalia avea şcoală, dar în pavilionul respectiv ajungeai doar după o perioadă de carantină care ţinea trei săptămâni. Iar ghinion, în ultima zi de carantină a venit acolo un copil bolnav de rujeolă, ceea ce însemna că se bloca totul şi nu mai ieşea nimeni până nu făceam toţi boala. Am făcut-o şi eu, dar între timp trecuseră alte trei luni, adăugate la primul trimestru pierdut la Piteşti. Mai aveam din clasa a VII-a doar un trimestru, al treilea, cel mai scurt.

Când m-am mutat acolo unde se făcea şcoală, stăteam în salonul cu clasa respectivă, la un loc cu cei care ar fi trebuit să-mi fie colegi şi asistam la orele lor. Eu citisem tot timpul din manualele de clasa a VII-a pe care le aveam de la fraţii mai mari. La un moment dat, profesoara de biologie Elena Câşlaru, a pus o întrebare la care nimeni nu a ştiut să răspundă. Din instinct, am ridicat mâna, dar am retras-o imediat. Dânsa a observat gestul şi m-a întrebat, intrând în amănunte în pauza următoare. Mi-a promis că va face eforturi să obţină aprobările să pot recupera în trimestrul al treilea şi celelalte două trimestre pierdute. Şi a reuşit. A încercat întâi la Inspectoratul şcolar din Constanţa, care a mers mai departe la

Minister. În final s-a aprobat. A fost o perioadă de coșmar. Am dat 12 teze și multe lucrări de control din materia pentru trimestrele precedente. Am trecut un an școlar într-o lună și jumătate.

În clasa a VIII-a am avut o altă întâlnire memorabilă, cea cu profesorul de matematică Heni Ignat. Un neamț de prin preajma Aradului care se rătăcise prin Mangalia. Preda, precum și alți profesori, atât la liceul din sanatoriu cât și la cel din oraș. Speriasse toți părinții din zonă cu notele proaste date odraslelor, dar le trecea când intrau la facultate toți elevii din clasa lui, inclusiv cei cu note de cinci. Era un tip foarte exigent, dar plin de umor. Nu puteai să te superi pe el. De la el a început să-mi placă matematica. Din păcate, în anii următori nu a mai predat la clasa mea.

La sfârșitul clasei a VIII-a a urmat examenul de admitere la liceu, care pentru mine a fost o formalitate. Primul an de liceu a fost unul lejer, din punctul de vedere al școlii, dar vacanța care a urmat mi-a adus un șoc existențial fără seamăn. Chiar dacă, probabil ca mulți alți băieți, totdeauna aveam în suflet în secret o iubită, atunci a fost cu totul altceva.

Vera Marinescu, elevă la un liceu pedagogic din București, venise în timpul verii pentru un stagiu de trei săptămâni la sanatoriu, pentru așa-zisa cură

heliomarină. Fusese bolnavă în copilărie și făcea tratament de stabilizare. Am cunoscut-o pe plajă. Era blondă cu ochii negrii, cu un aspect de păpușă, un corp splendid și o voce blândă. A fost o dragoste la prima vedere. După plecarea ei de acolo, eu rămânând în continuare, litoralul parcă rămăsese fără soare. A urmat o perioadă de intense corespondență. Nu erau mijloacele de comunicare de azi. Cred că ne scriam zilnic.

Când am început școala, clasa a X-a, din durerea absenței sale, am găsit calea refugiului în matematică și fizică. Am început să rezolv probleme pentru Gazeta Matematică, iar în fizică am întâlnit un alt refugiat, tânărul profesor Herman Farkas, care abia absolvise facultatea la Cluj-Napoca. Era singur, soția sa cu un an mai tânără, rămăsese pentru încă un an de studiu. Era foarte disponibil și, văzând că mă interesează, stătea cu mine până seara târziu, pregătindu-mă pentru olimpiadă. Își pusese în gând să mă ducă cât mai sus în acest concurs. A organizat întâi o fază locală, chiar în sanatoriu, pe care am câștigat-o ușor. Apoi lucrurile s-au complicat, pentru că participarea la faza județeană presupunea ieșirea din spital și transportul la Constanța. S-a zbatut foarte mult. Îmi amintea de eforturile profesoarei Câșlaru pentru câștigarea clasei a VII-a. În final, a reușit. Am mers la olimpiada județeană unde am

terminat toate subiectele în două ore, din cele trei avute la dispoziție. M-am calificat la nivelul național, unde speram să merg de la Găești, pentru că în ultimul trimestru ieșisem din sanatoriu fiind într-o fază mai bună a bolii. Mă transferasem la Liceul din Găești. Aici nu am nimerit un profesor bun la fizică, în schimb, l-am întâlnit pe Ilie Nicolae, un alt profesor remarcabil de matematică, a cărui relație o păstrez și în prezent.

Relația cu Vera continua, dar Dumnezeu nu ne voia împreună, nu reușeam deloc să ne vedem, totdeauna intervenea ceva împotriva. În vacanță am mers acasă, la Ludești, pe un fond de supărare excesivă. Ratasem Olimpiada Națională de Fizică, cei de la județul Dâmbovița nefăcând demersurile necesare, nefiind calificat în numele lor, iar întâlnirea cu Vera devenea tot mai îndepărtată. Ajunsesem la gânduri suicide. Ca să-mi revin psihic am mers cu tata la o nuntă unde ne-am îmbătat amândoi stricând astfel și relația cu maică-mea. Și pentru ca soarta să-mi pună capac, a revenit și infecția de la picior, trebuind să mă întorc urgent la Mangalia, unde am stat până la sfârșitul liceului. Am făcut o pauză de vreo lună în care am ieșit din sanatoriu să dau examen de admitere la facultate. Am intrat dar nu știam ce o să urmeze din punctul de vedere al sănătății.

Cu Vera m-am întâlnit abia la începutul primului an de facultate, în Grădina Botanică din București, aproape ca doi străini. Îmi spunea că terminase liceul pedagogic și o repartizase undeva prin județul Ialomița, unde se pregătea să plece.

Școala și sănătatea

Începeam facultatea cu un bagaj de trăire mult peste cel al colegilor mei. Nu cunoșteam de dinainte pe niciunul. Eram un an unic al istoriei universitare românești, așa numitul an MOV, adică Muieri, Ologi, Veterani. Statul schimbase regula armatei absolvenților. Dacă înainte aceștia făceau armata după facultate, începând cu acel an, băieții se instruiau militar un an înaintea începerii studiilor. Astfel că rămâneau pentru seria noastră doar fetele, care începând de atunci făceau și ele armată, dar în paralel cu școala, scutiții medical și cei care făcuseră armata mai de mult. Asta i-a și ocazionat o glumă profesorului Marcel Roșculeț, Dumnezeu să îl odihnească, zbirul celor de la Electrotehnică din primul semestru, care aflând că studenții vor face armata înaintea studiilor a spus că *“Este mai bine așa. Armata întărește caracterele, pe cei buni îi face și mai buni, iar pe cei tâmpiți îi tâmpește de tot. Se face o separare mai clară”*. O regulă veche era și aceea că dânsul

avea și calitatea de îndrumător al anului întâi, Dacă pe dânsul trebuia să-l luăm ca atare, ca pe un părinte mai dur, de care nu mai aveai unde te plânge, pentru alți profesori care călcau strâmb, ne descărcam oful către protectorul nostru. Și își făcea treaba cu devotement. Situația și-a făcut apariția repede, când Mirescu, profesorul, își zicea el, în realitate era șef de lucrări, de la disciplina desen tehnic. Era un abuzator tradițional, prin limbaj și prin faptul că ne băgase niște lucrări de geometrie descriptivă care ar fi trebuit să ne mănânce toată vacanța de iarnă. Se crease o tensiune greu de suportat. Dacă limbajul vine și din educație, schimbarea conținutului curicului era o problemă administrativă care nu s-a mai oprit decât la decanat. Atunci s-a creat și o eroină dintre colegi, Irina Haiduc, care a luat pe cont propriu lupta. S-a ajuns la un arbitraj al decanului Constantin Mocanu, cunoscut ca un om apropiat studenților, Roșculeț și Mirescu, unde s-a decis că studenții au dreptate. Irina și-a creat atunci un nume de luptătoare pentru care a și ajuns în poziția de șef al asociației studenților pe facultate.

Atmosfera era plăcută. Era și un cântec studentesc care spunea că este frumoasă viața în studenție, cu excepția sesiunilor de examene. Viața de cămin, pentru cei nebucureșteni, completa de

minune acest farmec. Chefuri, filme, meciuri etc. erau la ordinea zilei. Unii mai făceau și greșeala să se căsătorească din perioada studiilor, preluând hamul îngust al unei căsătorii premature. Unele au mers, altele nu. Eu nu-mi puneam deloc problema. Am mai plimbat și eu niște fete pe la filme și teatre, dar atât. Nu ieșisem încă din sechelele relației cu Vera, așa că problema întemeierii unei familii o lăsam deliberat pentru după absolvire, mai ales că mai eram hărțuit de boala nenorocită care-mi omorâse copilăria și adolescența.

Nu au întârziat mult necazurile cu sănătatea, dar abia acum și-au găsit leacul. Dumnezeu mi-a scos-o în cale pe doamna doctor Drăgulănescu de la Spitalul "Foișorul de foc". Nu trecuse decât vreo lună de când devenisem student și au apărut iar umflături, infecții în zona gleznei. Pentru a nu periclita situația studiilor, n-am mai plecat la Mangalia, ci am căutat un spital din București. A fost o întâmplare fericită ca la vizita la spitalul menționat să fie de gardă dânsa. Așa este prin spitale, la care doctor ajungi, la acela rămâi pe veci, iar diferențele de abordare sunt foarte mari. Doctorița la care am ajuns practica o metodă inventată de dânsa, aceea a infiltrațiilor intraosoase. Infecția intrase în os și toate tratamentele de suprafață nu o scotea de acolo.

Trebuiau introduse antibioticele la sursa infecției, era "la mintea cocoșului" cum se zice, dar asta nu înțelegeau ceilalți doctori. Viața mi-a dovedit ulterior, din propria-mi activitate de inovare, cât de greu este să aplici ceva nou. Pe vremea aceea când multe nu existau nu se făcea anestezie la orice tratament dureros. În limbajul de azi aş spune că se practica tortura în spitale. Infiltrațiile intraosoase însemnau baterea cu ciocanul a unui ac de seringă mai gros, care rămânea acolo mai mult timp, prin care se injecta zilnic medicamentul în profunzime. Totul se făcea pe viu, fără anestezie. Mi-a implantat astfel de piroane în trei locuri și după o lună și ceva am ieșit din spital și nu m-am mai întors niciodată. Ceilalți colegi ai doamnei doctor aplicau aceleași metode ca la Găești, la Pitești, la Mangalia, iar bolnavii stăteau cu anii prin spitale. Și totuși, nu preluau metoda de la salonul vecin, unde din fericire ajunsesem eu printr-o întâmplare. Cu o anestezie aferentă invenția ar merita o generalizare pentru astfel de cazuri.

Când am ieșit din spital tocmai se apropia sesiunea de examene. Am luat nota 9 la Mecanică, cu profesorul Voiculescu, din scris, fără a mai intra la oral. Așa era regula. Doar dacă studentul insistă pentru nota maximă, atunci avea dreptul să intre la oral. La Analiza Matematică, cu profesorul

Roșculeț, am luat nota 9 din scris, dar contrar regulii, mi-a solicitat să vin la oral, bănuind că am copiat. Susținea că este imposibil să iau acea notă la scris după ce am lipsit aproape tot semestrul de la curs. Am făcut toate subiectele date, dar mi-a păstrat nota de la scris, deși meritam nota 10. Cred că l-a preocupat această nedreptate, pentru că în semestrul următor, când făcusem de nota 9, mi-a dat 10 fără niciun comentariu. Nu l-am mai întâlnit decât mult mai târziu, după ce se pensionase, la un Revelion la Politehnică, unde venise să ofere celor de acolo mai multe volume de versuri scrise de dânsul. A fost o mare surpriză pentru mine această nouă ipostază a sa, mai ales că venea după ce și eu intrasem bine pe calea literaturii. Am publicat și o cronică privind scrierile sale poetice, cu titlul "*De la el am înțeles infinitul!...*" A fost inedit să cunosc viziunea sa despre infinitul poetic, după ce mă învățase ce înseamnă infinitul matematic.

Rămăsesem cu restanță la Tehnologia Metalelor, cu profesorul Mehedințeanu, își zicea el, pentru că nu era așa ceva. Acesta, fiind colocvii, s-a dat înainte de sesiune când eram în spital. Am dat-o la începutul semestrului următor, am luat nota 9, mi-a trecut-o în carnet, care s-a transformat în 6, în anul al V-lea, în condițiile care nu-mi fac plăcere să le mai amintesc.

La începutul anului al II-lea, am intrat într-o perioadă benefică. Eram în amfiteatrul mare, înaintea unui curs, când a intrat în sală un domn pe care nu-l cunoștem și a citit o listă cu 4 nume, printre care și al meu. Ne-a chemat afară unde s-a prezentat, era profesorul Răzvan Măgureanu, Dumnezeu să îl odihnească, titularul unui curs care urma să-l avem tocmai în anul V. Ne-a spus că a luat numele noastre de la secretariaul facultății, după criteriul notelor luate în primul an la cursurile de matematică și fizică, și că ne propune să venim la cercul științific studentesc coordonat de dânsul. Am dat curs acestei propuneri și am colaborat cu dânsul aproape cincizeci de ani, până la decesul dânsului de anul trecut. În acest timp am scris împreună mai multe cărți, dintre care una când încă eram student, un număr cam de zece ori pe atât de articole, o invenție etc. Am cunoscut prin dânsul partea frumoasă a unei activități universitare și de cercetare științifică aplicativă în timpurile în care cei mai mulți se văitau continuu că nu au condiții să se realizeze. La terminarea facultății dânsul mi-a oferit un proiect la cursul pe care îl ținea, ceea ce a însemnat începutul carierei mele universitare. M-a ajutat și mai târziu, după ce m-am căsătorit și căutam să contractez rapid o locuință, fiind de acord ca tot avansul de la cartea

comună *"Motoare sincrone cu magneți permanenți și reluctanță variabilă"* să îl iau eu, urmând să îl returnez la finalizarea contractului cu Editura Tehnică. Pe vremea aceea se plăteau bine cărțile!

Prin anul IV, când se alegeau temele pentru Proiectul de stat, care se cheamă în prezent Licență, a trebuit să fac o alegere foarte importantă pentru cariera mea ulterioară. Profesorul Constantin Bala, care era și prorector în acel moment, mă tot căuta să-mi ofere un proiect care presupunea o afiliere la linia acestuia de viitor. Dânsul era reprezentantul tradiționaliștilor din facultate, preluând rolul pe care îl avea profesorul Constantin Apetrei înainte de plecarea sa din Politehnică, ceea ce nu era și cazul profesorului Răzvan Măgureanu. De altfel, exista o dispută între dâșii privind direcțiile viitoare de studii. Am ales calea care îl avea ca mentor pe profesorul Alexandru Fransua, care mi-a și fost conducător de doctorat începând cu anul 1984. Nu am regretat niciodată alegerea făcută.

Întâmplări premonitorii

Cu curu' ars și capu' spart, așa intram în partea conștientă a vieții. Căzusem într-un tuci cu apă fiartă, care era ceva comun atunci, când asta era cam singura sursă de apă caldă la țară. Se făcea în

curte, pe o pirostrie, sub care era aproape permanent un foc cu lemne. Fiind zonă de pădure, lemnul era combustibilul cel mai la îndemână. Capul îl găurisem, la propriu, că și astăzi poate vedea oricine cicatricea de pe frunte, dar eu pot pipăi și gaura făcută în osul frunții. Așa de tare lovisem în colțul casei, acoperită pe exterior cu stropi de ciment, cum se făcea pe vremea aceea finisajul exterior al caselor. Jucam de a "baba oarba" în curte cu alți copii. Mai târziu, îmi mai amintesc și de părul de pe cap total ars, altă întâmplare nefericită cauzată în joaca de a "colindețea", cu fratele meu Ionel. Cele două surori mai mari, Maria și Micuța, plecaseră la colindat prin sat, obicei mult așteptat din seara de Ajun, iar părinții erau la poartă să împartă covrigi, nuci, mere etc. colindătorilor. Noi rămăseserăm singuri în casă. Colindul având loc seara târziu, când era deja întuneric afară, sursele de lumină posibil de folosit erau lumânările, motiv pentru care și joaca noastră din interior inclusesse aceleași surse de lumină. Rezultatul a fost că am rămas chel prin mijloace termice.

Întâmplările au fost premonitorii pentru ceva ce m-a urmărit toată viața. Aproape de fiecare dată când intram într-o etapă nouă a vieții, începeam cu un handicap, pe care de regulă îl depășeam. Când

am intrat la școală, aveam în paralel activitățile noastre casnice de care nu eram scutiți, chiar dacă aveam teme de făcut. Această situație a fost și bună, și rea. Pe de o parte, făceam eforturile să muncim și să învățăm în același timp, pe de altă parte, ne-a îndârjit atât de mult încât toți frații am fost permanent premiați și am reușit ceea ce ne și propusesem, să intrăm la licee, ulterior, la facultăți și să scăpăm de muncile agricole de acasă. Ionel, mai mare ca mine cu doi ani, nu putea participa la eforturile fizice din familie, având sechele ale unei poliomielite făcute când era mic, ceea ce îi crea probleme de deplasare. Personal, recunosc că nu mi-au plăcut niciodată activitățile din agricultură.

Mult mai târziu, când profesoara de istorie Florica Andreescu a scris o monografie a comunei Ludești, aveam să aflu că eram îndreptățiți să avem rezultate școlare bune și din motive ereditare. Bunicul din partea mamei fusese primar al comunei în perioada interbelică, provenit dintre intelectualii satului. Mama nu ne povestise nimic despre asta, de frică să nu se răspândească informația și să avem neazuri pe la școlile pe unde eram. Tata terminase șapte clase și, dovedind o dotare peste medie, fusese numit ca telegrafist timp de vreo șase ani, în timpul stagiului militar normal și ulterior războiului.

După ce m-am îmbolnăvit, starea de sănătate precară a fost un impediment continuu pentru activitățile școlare sau universitare, acestea împletindu-se o lungă perioadă în ipostaze mult diferite de o situație normală. De exemplu, a fost un timp când la școala din sanatoriu, în pauza mare, când de regulă se făceau tratamente, mi se făceau niște infiltrații cu antibiotice, ceva foarte dureros. Întâmplător, după acea pauză, aveam chimia, asociere care m-a urmărit toată viața și, printr-o ciudată conexiune psihologică, nu mi-a mai plăcut niciodată această disciplină.

Alt exemplu este legat de regimul diferit al școlii din spital față de una normală. Când m-am transferat de la Mangalia la Găești, trimestrul III din clasa a X-a, făceam orele după amiază, cu începere de la ora 14.00, exact momentul când în spital începeau cele două ore de somn zilnic. După ani de obișnuință, natura își spunea cuvântul și la acea oră mă trăsnea un somn pe care la disciplinele mai puțin importante pentru mine nu mi-l puteam reprima. Așa că, în primele săptămâni, la limba română, cu profesoara Popescu, și limba franceză, cu profesoara Geiculescu, am picat în păcatul de a mă lua somnul în timpul orelor. Dacă prima era o persoană mai înțelegătoare și găsea metode de a trece ușor peste asemenea întâmplări stânjenitoare,

ce de a doua, plină de personalitate feminină, având și motive, fiind o apariție foarte atractivă, mai ales când purta un minijup din cale afară de provocator, nu a suportat și m-a trezit brusc dând un pumn zdravăn în banca mea:

– Bă, ce mama dracu' faci aici?... Nu suport ca un bărbat să doarmă în fața mea, niciodată, nu numai la ore!... Jignești și fata asta frumoasă care stă lângă tine!...

Circumstanța agravantă pentru mine era și faptul că stăteam în prima bancă de pe rândul din mijloc, chiar în fața catedrei, adică cam la un metru de profesori. Fata frumoasă era Eugenia Stănescu, într-adevăr cea mai frumoasă colegă de clasă. Țasta a fost norocul meu, fiind singurul loc liber când am ajuns eu acolo. Ea știa povestea cu somnul meu din primele ore. Nu a urmat o poveste romantică între noi.

La disciplinele care-mi plăceau, chiar dacă erau în fatidicele prime două ore din orarul zilnic, nu aveam asemenea probleme. Astfel, într-o situație similară, am dat lovitura de imagine la Ilie, profesorul de matematică, foarte greu de impresionat. Atunci ajunsesem la capitolul analiză combinatorie, unde am răspuns corect la întrebarea la care nu-i răspunsese niciun elev în cariera lui de profesor, după cum avea să-mi

mărturisescă mai târziu. Era vorba de a demonstra formula combinării de "n" luate câte "m" fără a se efectua calcule, ci doar prin utilizarea noțiunilor de teoria mulțimilor.

Acest joc al întâmplărilor, discutat mult în cancelarie, după cum am aflat ulterior, m-a făcut să scap de corigență la română și franceză pe acel trimestru, avocatul meu fiind profesorul de matematică. Nu ar fi fost un cap de lume, la Mangalia având media 9 la ambele în trimestrele precedente.

Am făcut la Găești și anul următor, în întregime, dar în ultimul an de liceu m-am reîntors la Mangalia, unde am susținut și examenul de bacalaureat. Pentru acea perioadă am rămas în memoria generației mele ca fiind absolvent de Găești și am participat la multe manifestări în zecile de ani care au urmat. La Mangalia, memoria liceului s-a stins odată cu închiderea nu numai a școlii, ci și a sanatoriului care s-a întâmplat când la învățământ respectiv sănătate erau miniștri două femei care au făcut eforturi să rămână în memoria publică ca foarte milostive, dar în realitate s-a constatat că nu au fost deloc așa.

Acasă, după, Maria, care devenise asistentă medicală la Pitești, Micuța, care era în ultimul an la Facultatea de Mecanică și Ionel, care era în anul III

la Facultatea de Electrotehnică, unde eu eram în primul an, ambele de la Politehnica din București, mai rămăsese Viorica, cu performanțe foarte bune la chimie, la un liceu din Pitești. Ajunsese la Olimpiada Națională, după care a urmat facultatea în același domeniu, la universitatea unde eram și noi ceilalți. Am fost o familie performantă, poate chiar unică, pentru Liceul din Găiești și Universitatea Politehnica din București, la ambele cu patru frați absolvenți.

Viața fiecăruia dintre noi nu este exhaustivă doar prin noi înșine, ci cuprinde, sau trebuie să cuprindă, și pe conviețuitorii noștri: soți (soții), copii, animale din jurul nostru etc., care ne influențează atât de mult că uneori nici nu știm cine mai suntem.

Primul pas în automultiplicarea noastră este căsătoria. Soția (soțul) este, dintre toate rudele enumerate mai sus, singura (singurul) pe care o (il) alegem. Nu ne dăm seama repede ce am ales pentru că omul știe să-și ascundă bine realitatea, dar tot nu poate să stea ascuns toată viața, deși ar fi bine să poată. Ce cauți și ce găsești?

Bărbatul caută de regulă o femeie care să fie la fel de atentă și grijulie cu el ca maică-sa și găsește adesea una care se transformă relativ repede în cel mai înverșunat critic al acestuia. Nevastă-mea ar fi

fost în stare să intre în sindicat, când eu eram director la ICPE, iar privitor la performanțele profesionale și formele de creație ale mele nu cred că există un mai mare și negativist critic. Nu dă doi bani pe nimic din ce fac sau am făcut.

Femeia caută un bărbat care să se poarte cu ea iubitor și îndatoritor necondiționat ca taică-su, dar găsește de cele mai multe ori unul care categorisește repede drept cicăleală sfaturile ei și ca nerealiste dorințele sale, mai ales cele fără fond. Personal, nu am înțeles niciodată de ce ar fi trebuit să susțin necondiționat dorințele de preamărire ale soției când știam că acestea nu au un suport real și sunt doar de fațadă. Evident că asta se întorcea împotriva când nu mă așteptam. Am fost un dușman al nepotismului sub orice formă.

Al doilea pas sunt copiii. Aceștia îi transformă atât de mult pe părinți și consolidează relația dintre ei într-un mod indescriptibil. Iubitele, amantele, muzele etc. te atrag ca un magnet, dar de nevastă ești prins cu șuruburi, este expresia aforistică cea mai bună pe care am găsit-o eu ca artist și tehnician. Ei bine, șuruburile din această afirmație sunt copiii. Nu poți înțelege asta decât având copii, nu văzând sau auzind de la alții.

Mamă, tată, familie. Cele două entități biologice, mama și tatăl și familia, ca legătura dintre ele, de

natură divină, ne place să credem la început, care devine, după un timp, mai mult o legătură contractuală, reprezintă o celulă esențială în rețeaua socio-economică globală. Această celulă îi bucură pe unii, pentru că stă la baza unei întregi construcții tradiționale de popoare și națiuni care compun omenirea, așa cum există ea în prezent. Într-o lume care, prin dezvoltarea fără precedent a transporturilor și comunicațiilor, tinde să devină un „sat mai mare”, fenomen denumit științific globalizare, sunt unii care gândesc la o structură mondială unică, un guvern mondial etc. Evident că cei care gândesc la așa ceva au în vedere ca această viitoare structură să fie condusă de ei, că doar nu fac aceste eforturi fără a avea și niște interese. Ideea nu este nouă, are chiar câteva sute de ani vechime, dar suportul tehnic, logistic nu a fost suficient de dezvoltat pentru a fi pusă în operă, dar pare că situația devine tot mai favorabilă aplicării.

Analizând filozofic problema, constatăm că mama are un comportament teist, atât asupra copiilor săi, dar și asupra a tot ce există în jurul său. Nu cred că există o mamă care să nu accepte filozofia finalist transcendențială referitoare la copii săi, adică ideea că aceștia i-au fost dăruți de

Dumnezeu, dar nu se mulțumește cu atât, ci caută să fie prezentă în toate aspectele vieții acestora, să se amestece permanent în sufletul lor, cum se spune în limbajul curent.

Tatăl are un comportament deist, adică se bucură, evident, de apariția copiilor săi, acceptă și ei filozofia finalist transcendențială asupra venirii acestora pe lume, dar de aici încolo au o poziție diferită de a mamei. Acesta face tot posibilul ca să nu le lipsească nimic urmașilor, dar nu sunt atât de prezenți în intimitatea lor, precum mama, fără ca acesta să însemne că are o mai slabă afecțiune față de ei. Îi urmărește mai de la distanță. Sunt specii de animale în care femela omoară masculul după procreare. Marele filozof danez Søren Aabye Kierkegaard, considerat părintele existențialismului, a introdus ideea că prin căsătorie, după un timp, se pierde idealitatea relației dintre soți, aceasta transferându-se asupra copiilor. Situația aceasta nu poate fi considerată drept un punct slab din punct de vedere al solidității structurii sociale, în cazul familiilor care au copii, dar nu același lucru se poate spune pentru familiile fără copii. Deci, chiar acceptând ideea lui Kierkegaard, coeziunea socială se menține prin copii.

Cum mamele și tații au la rândul lor mame, iar copiii vor avea la rândul lor copii, se crează un lanț

social foarte puternic, bazat în principal pe panteismul matern, probabil de aici venind și noțiunea de limbă maternă.

Limba unui popor este de asemenea un mijloc de rezistență, religia are rolul său în acest mecanism, fiind un instrument foarte puternic în întărirea lanțului menționat mai sus.

Mijloacele care pot fi folosite de adepții mișcării globaliste, în acest context, sunt: diminuarea numărului de familii, slăbirea relațiilor familiale, în special prin reducerea influenței materne, creșterea ponderii familiilor fără copii și scăderea relativă a populației religioase.

Suportul logistic care să compenseze posibilele destructurări de mai sus este oferit de tehnologie prin enorma capacitate și flexibilitate a rețelelor de socializare, accesibile plenar la nivel de telefon mobil, iar suportul logic este bazat pe evoluția uimitoare de la logica binară la logica fuzzy.

Lumina venită de la ecranele telefoanelor mobile, la defilarea în plină noapte, nu este doar o figură de stil. Viitorul organizatoric al omenirii se va decide în lupta dintre sentimente și tehnologie, doar că s-a ajuns acolo încât și sentimentele pot fi influențate, la rândul lor, cu ajutorul emoțiilor create prin tehnologie, iar lupta devine inegală.

Vom ajunge, Doamne ferește!, vreodată o populație globală cu indivizi fără mamă, fără tată, fără familii, vorbind o singură limbă, cea de calculator?... Am văzut cândva un film, unde niște extraterestrii ocupaseră Pământul și nu se găsea nicio armă eficace împotriva lor, până când un puștan răzvrătit a dat toate instrumentele muzicale, pe care le avea la dispoziție, la maxim și a constatat că toți monștri din jur cădeau secerăți de ritmurile muzicii. Oare, arta ne va mai rămâne singura armă!!!???... În artă, limbajul este deja globalizat!...

Prietenii necuvântătoare

Și totuși, ca și cum toate problemele de compatibilizare ale unei familii nu ar fi de ajuns, ne mai adăugăm din proprie inițiativă și altceva. Sunt momente în viață când intri într-un ritm, care îți place sau nu, ajunge să te acapareze total. Odată intrat în acest joc, nici nu știi cum trece timpul și nici nu faci nimic să ieși, de teama să nu găsești ceva și mai rău!... Intrasem într-un astfel de mecanism! Eram ocupat până peste cap de probleme administrative de tot felul, conduceam, direct sau în colaborare cu alții, un institut de cercetări, firme, asociații, patronate, un club de dans sportiv și chiar și un centru de creație literară. Plecam de acasă dimineața la șapte și când mă

întorceam la nouă seara era bine! Trecuseră ani buni de când viața mea curgea în acest mod. Într-o seară, când am ajuns acasă, în timp ce mă descălțam, m-am speriat pur și simplu, simțind că ceva mă apucă de pantaloni, chiar înțepându-mă ușor în pulpa piciorului. Era o frumusețe de cățel, de doar câteva luni. Un Cocker negru, cu părul lucios, creț la extremități, urechile lungi, care aproape atingeau pământul, botul lung, mai lung decât speciemenle comune ale rasei sale. Ochii îi erau deosebiți, aveau o lumină căutătoare de iubire și o mobilitate aparte. Se uita la mine voind să spună, bine ai venit, dar cu colții lui mici, pe care tocmai îi înfipsese în piciorul meu, voia să mă atenționeze că de acum casa are un alt șef. Am încercat să-l mângâi pe căpșorul lui gingaș, dar m-a mușcat și de deget! Este mult spus mușcat, pentru că avea niște dinți destul de mici, dar suficient de ascuțiți! Oricum, intenția sa ofensivă era evidentă.

Îl luase soția, la insistența băiatului nostru, care simțea nevoia de companie în desele perioade de timp pe care le petrecea singur acasă. Până să ajung eu acasă, soția și copilul îl și botezaseră. Îl chema Blacky, după culoarea părului.

Până la efectuarea tuturor vaccinurilor a trebuit să-l ținem numai în casă, iar apoi am început

operațiunea de cucerire a cartierului. Prima escapadă a fost pe stradă, apoi în parcul din apropiere, după care am căutat magazinele cu mâncare și accesorii canine, apoi dispensarele veterinare, frizeriile pentru câini etc. De câte ori întâlneam un alt "tată de câine" prin cartier, aveam să aflu că este vecinul meu de scară, sau de bloc, sau de stradă!... Până atunci nu avusesem timp să ne cunoaștem! Câinii își vedeau de ale lor noi de ale noastre! Ne-a schimbat toate obiceiurile casei! Era un nou membru al familiei cu nevoile și obiceiurile sale.

În acea perioadă aveam ceva probleme cu fierea. La sugestia unora, făceam un tratament foarte plăcut!... Amestecam într-o sticlă miere cu palincă, în proporții egale, și beam în fiecare dimineață câteva linguri, după care trebuia să stau liniștit un sfert de oră, așezat pe partea dreaptă. Ajungeam la serviciu deosebit de bine dispus!... După ceva timp, subalternii sesizaseră buna mea dispoziție la prima oră și foloseau momentul în favoarea lor. Nu sunt convins că știau și cauza!... Odată cu noua mea sarcină casnică, cea de a plimba câinele dimineața, nu mai puteam face "tratamentul", ceea ce a afectat buna mea dispoziție matinală, mai ales că am l-am înlocuit cu un ceai de anghinare, pe care mi-l pregătea

secretara cum ajungeam la birou. Cine n-a băut un asemenea ceai nu știe ce înseamnă gustul amar!... Subalternii s-au readaptat repede, de data aceasta, căutându-mă spre sfârșitul zilei!

Cățelul dădea ora trezirii, la ora șase fix, și nu greșea niciodată. Când mergeam la vreo petrecere, la vreo nuntă, sau după revelion, îl scoteam la plimbare imediat după întoarcerea acasă, în speranța că astfel îl păcălesc, să mă lase să dorm mai mult, dar nu mă ierta decât, cel târziu, până pe la ora opt. Avea și el ritmul lui și nu era dispus să și-l schimbe de dragul nimănui! Dacă el nu dorea să se adapteze la obiceiurile noastre, a trebuit să le învățăm noi pe ale lui. Unul dintre acestea era să păzească diverse obiecte! Păzea papuci, prosoape, scaune, balconul sau chiar întreaga cameră. Când decidea el să devină paznic, nu te mai puteai apropia de acel obiect, îți riscai integritatea fizică. Nu am aflat pe ce principiu le alegea, dar nu renunța ușor!... Putea dura zile întregi, timp în care nu mergea nici afară să-și facă nevoile. La un moment dat, am găsit metoda, îl acopeream cu o pătură și, astfel înfășurat, îl îndepărtam de obiectul păzit. După aceea se scutura zdravăn și brusc devenea cel mai cuminte băiat. Se scutura pur și simplu de răutate!

Odată, întorcându-ne din oraș, l-am găsit păzind un prosop. Am aplicat procedura, dar nu l-am acoperit bine cu pătura, a putut scoate botul pe la o margine a acesteia și m-a mușcat de mână de a țâșnit sângele la o jumătate de metru. A trebuit să merg la spital să-mi repar "hardul", după expresia utilizată curent în lumea calculatoarelor, mai ales de cei tineri.

Urmărindu-l, în timp, am constatat că această pază era o formă de răzbunare. Ori era supărat că nu i-am dat ceva, ori că nu l-am luat cu noi undeva. Cum vedea că pregătim bagajele, cum se așeza la ușă. Ajunsesem să ne facem bagajele pe ascuns. Îi plăceau lucrurile urât mirositoare! Dar nu doar să le miroase, ci să se tăvălească în ele. Cum găsea vreo balegă sau vreun hoit prin parc, ataca împuțiciunea din toate direcțiile, prin rostogolire, până reușea să se îmbibe cât mai uniform pe toată suprafața corpului. Trebuia dus urgent acasă, spălat cu șampon și dezinfectat cu alcool medicinal! Bine măcar că îi plăcea baia, nu făcea mofturi! De multe ori am fost prin parc, fără el, cu o cazma, pentru a îngropa toate cele urât mirositoare. Când, ulterior, mergeam cu el, parcă știa, o lua pe urmele mele și scormonea toate locurile pe unde făcusem gropi. Am aflat, de la un cunoscător, că avea acest

comportament pentru a se camufla prin schimbarea mirosului, el fiind un câine de vânătoare.

Cu alte animale, avea un comportament diferențiat. Pe câinii mai mici nu îi băga în seamă, iar pe cei mari îi enerva mârâind la apropierea lor. Păsările, de toate felurile, îl interesau, era specialitatea lui, doar era un vânător de păsări! Cu pisicile avea o relație specială!... Majoritatea fugeau de el, iar el avea tendința să le alerge. L-am pierdut de două ori din cauza urmării unor pisici, dar de fiecare dată s-a întors singur acasă. Cu o pisică a avut o relație cu totul specială. Aceasta stătea, de regulă, pe taraba unei vânzătoare de ziare de la intrarea în parc, pe unde treceam de două ori pe zi, când mergeam la plimbare. La trecerea pe acolo, el se ridica cu picioarele din față pe masă. Pisica aceea nu se speria, din contră, venea în întâmpinarea lui, se miroseau. Deveniseră foarte buni prieteni! Nu puteam să-l mai iau de acolo! Uneori, fugea din parc și-l găseam la tarabă, cu prietena lui! A fost foarte afectat când a fost desființat chioșcul de ziare și vânzătoarea de ziare a dispărut de acolo, cu pisică cu tot. Luni de zile, fugea din parc și-l găseam pe locul unde înainte aveau loc întâlnirile cu prietena sa! Suferea vizibil! Era nedumerit!...

Au trecut ani și năzbâțiile lui, uneori enervante, alteori comice, au fost înlocuite de problemele reale de sănătate. Trecătoarele înțepături în tălpi au devenit amintiri, neplăcute și acelea, dar vindecabile. Primul semnal serios a fost o umflătură pe unul din șolduri, care creștea și tot creștea, până nu mai putea merge. Când este vorba de o boală cu potențial de risc major, la animale, ca și la oameni, doctorii sunt de două feluri, ori adoptă metoda așteptării exagerate, în ideea că o intervenție chirurgicală ar putea agrava situația, ori te taie de câte ori are ocazia din motive numai de ei știute. În cazul lui Blacky, am întâlnit doctori din prima categorie. Când am văzut că nu se mai poate, l-am luat, fără nicio pregătire prealabilă, și am mers cu el direct la Facultatea de Medicină Veterinară, la urgențe. Medicul de gardă l-a direcționat la Secția Ginecologie, dată fiind umflătura respectivă de pe șold. A spus că are un testicul inflammat. Era vizibil, chiar și pentru un nespecialist ca mine, că nu putea fi vorba de așa ceva, dar nu am insistat. Însă, după o așteptare de aproape două ore într-o cameră goală, am decis să merg la Secția Chirurgie, la câteva uși distanță, să-mi încerc norocul. Acolo am găsit unul dintr-o bucată, toți îi ziceau Profesorul. Cum l-a văzut, pe hol, fără prea multe discuții inutile a spus:

- Ce mai stai domnule, hai cu el în Sala de operații! Nu vezi ce este acolo?...

- Păi!... Eu mai știu ce să fac! Mă trimisese cu el la Ginecologie!

- Păi, sigur că da!... Dacă doctorul de gardă o are pe nevastă-sa la Ginecologie? Îi trimisese și ei un client!... Săracu' cățel, i-a crescut un coi pe șold! Of, Doamne, mare-i grădina ta!... Câți ani are?

- A împlinit 14 ani, acum o lună.

- Aoleu, asta este o problemă! Vă asumați riscul de a-l opera?... Cred că știți la ce mă refer? Se poate întâmpla ce este mai rău, dacă-i fac anestezie totală la această vârstă!

- Da, domnule Profesor, înțeleg!...

Un colaborator al Profesorului i-a făcut anestezia. Am stat cu el tot timpul. Era ca și mort! Îi simțeam inima cum bate. Profesorul, care anterior era foarte grijuliu referitor la riscul anesteziei, după ce fusese anesteziat, uita să mai vină! Intrase o cucoană destul de atrăgătoare la el în cabinet și uitase să mai iasă! În sfârșit a venit! Cu o atitudine și pricepere de ultra profesionist a extirpat acea bucată de carne inflamată care, nu știu de ce, crescuse pe piciorul bietului Blacky! În timp ce opera, le și explica unor studenți ce face. La final, după ce operația s-a terminat și cățelul zăcea întins pe un pat medicinal dintr-o cameră

alăturată, nepansat, cu operația descoperită, mi-a spus:

– Luați punga, cu ce am scos de acolo, și mergeți la laborator. Sunt convins că este cancerigen, dar tot atât de convins sunt că nu va muri din această cauză. A avut noroc, partea bolnavă a fost destul de izolată de corp, prinsă de acesta prin legături firave. Poate și de aceea l-a confundat doctorul de gardă cu un testicul!

– Mulțumesc domnule Profesor! Dar de ce nu este pansat? Îl iau acasă așa cu operația descoperită? Dacă se linge, sau trage de fire?

– Nu este nicio problemă. Dacă se linge este foarte bine, saliva lor este dezinfectantă, iar de tras de fire nu va trage, pentru că îl doare. Așa se face acum, medicina veterinară are regulile ei, altele decât cea umană.

Așa a fost, analizele au confirmat cancerul. L-am dus în brațe până acasă. Era cam pe la ora prânzului. I-am întins o pătură jos, pe podea, de teama să nu cadă de pe canapea, unde era locul lui obișnuit de somn. Am stat tot timpul lângă el. Nu s-a mișcat deloc, doar gema din când în când. Am ațipit la un moment dat! M-am trezit, ca dintr-un vis frumos, când el venise la mine și mă lingea pe față. Era ora unu noaptea! Își revenise și îi era sete! L-am convins să și mănânce ceva. A depășit cu bine

momentul operației! Ne reluasem programul obișnuit casnic și de plimbări prin parc. Deși aveam curte, trebuia să-l scot la plimbare pentru nevoi, nu și le făcea acolo unde era locul lui de joacă!

Duminica făceam grătarul împreună. Când nu eram atent, mai fura carne fierbinte, sau mai rău, se urca cu picioarele pe acesta! Din cauza modului de alimentare, prea multă carne cu oase, s-a îmbolnăvit de ficat. Îi dădeam medicamente, Liv 52, ca la oamenii. A mâncat cam un an doar carne de pește, alt an doar carne crudă macră de vită, ca alternative la carnea de pui cu os, care-l făcea să se scarpine până îi dădea sângele. Cabinetul veterinar din cartier devenise un punct obligatoriu în plimbările noastre. La un moment dat a făcut otită la ambele urechi. Aceasta este boala de care nu scapă niciun câine cu urechile căzute, din cauza slabei aerisiri a urechii interioare. Timpul trecea și devenise o mascotă a cabinetului, era de al casei. Doctorii îl porecliseră Matusalem! La fiecare an după operație, suna cineva de la Facultate să întrebe ce face Blacky, dacă mai trăiește, în primul rând, și apoi cum o duce cu sănătatea. Deja, de la trei ani, nu mai trăia niciunul din colegii lui de operație din aceeași perioadă! El a mai trăit patru ani după operația de cancer!

A murit la 18 ani, complicațiile venind de la otită. A murit pe masa doctorului! Pur și simplu a încetat să mai trăiască, să mai respire, să mai reacționeze la durere când doctorul îi umbla la urechi! Urechile lui lungi și frumoase, pentru a căror sănătate am luptat atât, șoldul din care îi scosese un hematom cancerigen cât pumnul, pernuțele de pe tălpile lui, în care se tot înțepa și se infectau, tumorile care îi tot apăreau pe nas și în jurul ochilor în ultima perioadă, erau de acum fără viață și ele, nu-l mai dureau, nu-l mai chinuiau, doar spiritul lui mai rămăsese, care se înălțase la cer și în sufletul nostru, a celor care l-am cunoscut și l-am tratat ca pe copilul nostru!

Noi, ceilalți membri ai familiei, eram mai bătrâni cu 18 ani umani, dar totodată eram mai bătrâni cu o viață, o viață de câine! Nu poți trece ușor după dispariția unui prieten precum un câine! El devine mai mult decât un prieten, devine un membru al familiei! Dacă la început el este puiul familiei, după un timp el se transformă în bătrânul, înțeleptul, familiei, pe care toți îl iubesc, îl înțeleg, îi acceptă orice, dar nimeni nu poate face nimic să împiedice implacabila dispariție a sa! Viața lui curge mai repede decât a noastră! Așa a lăsat Dumnezeu!... Dacă un câine ar putea vorbi, poate cea mai bună întrebare pe care ar pune-o viitorilor săi stăpâni ar

fi, "veți putea suporta dispariția mea după vreo 15-20 de ani?..."

Epilog

La un timp după moartea cățelului, într-o acțiune de curățenie generală prin casă, în "baia lui Blacky", am găsit, într-un loc mai ascuns, un rest de șampon pentru câini, care se afla într-o recipient de plastic prăfuit, rămas de pe vremea când îi făceam lui baie acolo. O denumisem așa pentru că, fiind așezată chiar la intrarea în casă, lângă holul de intrare, era foarte potrivită pentru spălarea lui de câte ori ne întorceam din plimbările noastre. Până atunci, aceasta fusese singura întrebuițare a acesteia, motiv pentru care îi dădusem numele singurului ei beneficiar, Blacky. M-am uitat cu nostalgie la acel obiect, pe care încă se mai păstrau urme de negreală și era prăfuit de curgerea timpului, care prin mirosul specific încă îmi amintea de el. L-am privit, l-am mirosit, m-am tot întrebat ce să fac cu el, dar până la urmă l-am aruncat. Noaptea l-am visat pe Blacky!...

Se făcea că eram amândoi în curte, unde, după o ploaie, se făcuse noroi. Ne luptam, ne îmbrățișam, într-o baie de noroi, și ne murdărisem din cap până-n picioare. La un moment dat i-am spus:

- Hai, gata!... Vai de capul nostru când ne-o vedea Mamy în ce hal suntem!...

- Nu contează!... Ne spălăm în băița mea! Nu știi că am băița mea?...

Am intrat împreună, ca doi porci, plini de noroi, am dat drumul la duș, unde reluasem lupta. În timp ce apa curgea pe noi, ne luptam și ne pupam. Deodată, el s-a oprit și m-a întrebat:

- Unde este șamponul meu?...

M-am trezit buimac, plângând. Fusesem cu el un timp și nu-mi venea să cred că n-a fost adevărat!...

Dacă încercăm să modelăm filozofic viața, folosind sistemismul, care îmi este mai la îndemână, putem spune că aceasta se compune dintr-o mulțime de bucle incluse unele în altele, conexate, intersectate etc., fiecare dintre ele având ținte, metode și mijloace proprii, fiind animate de haruri și energii specifice.

Între persoane, inclusiv cele care formează o familie, simpatiile și empatiile sunt relațiile sistemice utile, adică cele ce conduc la sincronități, care îi ajută să își atingă țintele. Din punct de vedere sistemic, simpatia înseamnă cumularea de metode și mijloace de la persoane diferite pentru aceeași țintă, iar empatia înseamnă asumarea aceleiași ținte pentru persoane diferite. Cât timp suntem în activitate, proiectele sunt

individuale și țintele au o mare diversitate. La retragerea din activitate se produce unificarea țintelor, existând o țintă comună, umplerea confortabilă a timpului liber, însă metodele și mijloacele sunt diferențiate. O formă aducătoare de echilibru pentru persoanele vârstnice o constituie tipizarea activităților, crearea de cicluri repetabile, care oferă stabilitate psihică. Când peste situațiile dificile legate de vârstă se adaugă și altele externe, cum a fost recenta pandemie, sau tensiunile legate de calamități, războaie etc., păstrarea ritmului normal al vieții este esențială. Instinctul de conservare al omului este mult mai puternic decât celelalte, cel cultural fiind printre ultimele.

Îmi amintesc când în pandemie s-a întâmplat ceva ce m-a făcut să-mi reiau seria comunicărilor cu oamenii, care scăzuse semnificativ. Era într-o duminică. Am tras de mine să fac ceea ce făceam de regulă înaintea crizei, adică un grătar în curte. Acesta se încheia cu măturatul și spălarea cu furtunul de apă, inclusiv în gura de canal. Când am săltat capacul greu de fier, a țâșnit pe lângă mine, m-am și speriat, o vrabie care s-a așezat pe gardul din apropiere, mulțumindu-mi din aripi și ciripit în toate felurile în care se pricepea ea. Nu știu cum ajunsese acolo, dar știu că dacă nu deschideam

atunci acel capac, ar fi murit. O fi căzut prin tubul care venea din jghebul de la strașină până în canal! Cât timp o fi așteptat, nu știu. Probabil era una dintre zecile de vrăbii pe care le hrănesc eu zilnic.

Era un semn? Pe fiecare ne așteaptă cineva să fim la locul nostru, chiar și la bătrânețe!... Numai așa societatea va merge înainte și vom trece de situații dificile. Doamne ajută!

Poezia ca premoniție

Multe întâmplări din această poezie au avut loc după ce am scris-o.

Viața

(Glossă)

*Credeai, și tu, că veșnic vei fi,
toate să ai, pe toți să-i poți iubi.
Vei munci, vei trăi cu un plan,
trăiești astăzi doar cu-n balsam.*

*Știi de toate, ai iubire de plai,
efort mult, mulțumire să n-ai.
Dar ai trăit, deși bani n-ai avut,
ai trudit, deși de carte-ai știut,
ai suferit de te miri c-ai putut.*

Cu rădăcini în vremuri adânci,
din aspri străbunici și bunici,
având părinți, muncitori, inimoși,
visând la zâne și feți frumoși,
venind din negura timpului,
trecând prin volbura vântului,
trăind intens, cu dorința de-a ști,
petrecând zgomotos, zi de zi,
credeai, și tu, că veșnic vei fi!...

Trecutul, însă, nu-i de ajuns,
mulți răsărit-au și toți au apus,
trecând prin viață fără de rost,
orice-au făcut și oriunde au fost,
multora le-a fost dificil ca să știe,
să facă totul cu har și iubire,
s-ajungă la țintă, la fericire.
O să-nveți tot ce se poate ști,
toate să ai, pe toți să-i poți iubi.

Dar nu ești singur pe lumea asta,
ai soacra, ai copiii, ai nevasta,
îți vor cere câte-n stele și-n lună,
ca să aibă o viață mai bună.
Te vei pune bine cu Domnul,
să ai de toate-n casă, ca omul,

multe vei face pentru a ști:
vei citi, vei gândi, an de an,
vei munci, vei trăi cu un plan.

În vârtejul vieții, când ești,
nu mai ai timp pentru povești,
pentru plăceri și baliverne,
nu vei mai petrece la taverne.
Vai de tine și de viața ta,
de crezi că este mai bine așa!
Singur acasă, fără niciun haram,
doar ceai, pâine, ceva salam,
trăiești astăzi doar cu-n balsam.

Chiar nu mai știe nimeni ce faci,
toți pot să creadă că te prefaci,
că ți-a pus sechestru nevasta,
sau nu mai ești pe lumea asta!
Ce este, oare, de capul tău,
mai l-ai sau ți l-a luat Dumnezeu?
Scrii multe, ideile ți se țin scai,
știință, poezie, sunt tot ce ai,
știi de toate, ai iubire de plai.

Poate, făcând și altceva,
cursul vieții se va schimba?
Există idei și proiecte,

programe foarte concrete,
unele, chiar sunt deștepte.
Ai încercat de toate în zadar,
ai luat-o ca la abecedar,
n-ai găsit tocmai ce căutai:
efort mult, mulțumire să n-ai.

Poate că ești un ghinionist,
nu fii însă chiar așa trist,
toate veni-vor la timpul lor,
ba unul, ba altul, încetișor.
Exemple sunt chiar multe,
pentru cine vrea s-asculte.
Ai gândit și-ai tot gândit,
rezultatul nu ți-a convenit,
dar ai trăit, deși bani n-ai avut.

Din viață, poți multe să iei,
știință, artă, alte câte vrei,
ce crează niște mici Dumnezei.
Și iubirea te prinde-n mrejele ei.
Toate brațele-ți sunt deschise,
îmbiindu-te spre o lume de vise.
Înțelegi acum, în sfârșit,
că ești chiar un om împlinit?
Ai trudit, deși carte-ai știut.

Toate-n viață au un trecut,
nu pentru toți la fel de plăcut,
unii, poate, au avut rezultat,
pe alții însă valurile i-au luat.
Poti spune, la final, neîndoit,
fără de teama de-a fi greșit:
te-ai născut, ai crescut,
ai citit, ai trăit, ai muncit mult,
ai suferit de te miri c-ai putut.

*Ai suferit de te miri c-ai putut,
ai trudit, deși carte-ai știut,
dar ai trăit, deși bani n-ai avut.
Efort mult, mulțumire să n-ai,
știi de toate, ai iubire de plai.
Trăiești azi doar cu-n balsam,
vei munci, vei trăi cu un plan,
toate să ai, pe toți să-i poți iubi,
credeai, și tu, că veșnic vei fi!*

Interviu la 70 de ani³

1. Care este cea mai frumoasă amintire din copilăria dumneavoastră? Ați avut o copilărie fericită?

---

³ Interviu consemnat de Claudia Motea pe 14 iunie 2024 și publicat în Revista „Cronica Timpului”, Mai-Iunie, 2024. În aceeași zi a fost și premiera absolută a piesei „Scara fără sfârșit”.

Nu am avut o copilărie fericită. În prima parte, am trăit cu o serie de lipsuri. Eram cinci copii, iar părinții nu lucrau nicăieri. Singurile venituri proveneau din cultivarea unor terenuri cu porumb, nutrețuri și o livadă cu pruni.

În localitatea noastră nu a fost colectiv, oficial, pentru că era o zonă deluroasă improprie agriculturii, dar, neoficial, pentru că avea niște locuitori care nu s-au lăsat învinși de autoritățile comuniste, de aici provenind cei care au format și condus Partidul Țărănist. Ion Mihalache a fost învățator în sat și s-a căsătorit cu fata preotului.

Ca activități posibile mai erau muncile din pădure pe care le făcea tatăl meu. Uneori, mergeam și eu cu el. Totuși, o amintire plăcută am, când, după multe insistențe, am primit niște bani de la tata, ca să-mi cumpăr un tricou și o pereche de bascheți chinezești. Eram un amator al jocului de fotbal, la școală, pentru care echipamentul îmi era absolut necesar. De la fotbal însă mi-a venit și cea mai cumplită întâmplare, o accidentare care mi-a compromis copilăria și m-a costat aproape opt ani de spitalizare. În clasa a VI-ea, în urma unei lovituri, pe 1 mai 1967, era în Ziua de Paște, când școlile organizau fel de fel de evenimente sportive ca să nu meargă copiii la biserică.

2. Ați avut un vis care v-a urmat toată viața?

Da. Din anul 1964, am avut acasă un televizor la care urmăream aproape tot ce se dădea atunci. A fost o perioadă când, duminica după prânz, Tudor Vornicu modera o discuție despre știință, cu Grigore Moisil și Edmond Nicolau. Atunci am auzit pentru prima dată de noțiunile de academician, de profesor universitar și mi-am dorit să ajung și eu ca ei.

3. Cum ați decis să îmbrățișați cariera de inginer și să dați admiterea la Institutul Politehnic din București?

De când am avut accidentul de la fotbal, adică din 1967, până în anul 1973, când eram în primul an de facultate, am stat aproape continuu în Sanatoriul de Boli Osoase de la Mangalia. Obişnuit cu viața de spital, unde doctorii sunt văzuți ca niște mici dumnezei, mă hotărâsem să dau admitere la medicină. În ultimul an de liceu am venit pentru scurt timp pe acasă trecând pentru câteva zile prin București, unde am stat la fratele meu, la caminul studentesc. El era cu doi ani mai mare ca mine și era student la Facultatea de Electrotehnică. Acolo, în discuții cu colegii lui de cameră, având un raft plin de

cărți scrise de profesori celebri, printre care și una a lui Edmond Nicolau, mi-au revenit în minte discuțiile de la televizor din perioada copilăriei și mi-am schimbat gândurile referitoare la viitor. M-am înscris la aceeași facultate unde era și fratele meu. Mi-a fost de mare folos pentru că am avut în continuare probleme de sănătate și am putut folosi cursurile lui.

4. Care este cea mai interesantă aducere aminte din anii studenției care v-a marcat și influențat în viitor?

După primul an, finalizat cu rezultate foarte bune, deși lipsisem aproape un semestru, fiind internat cu vechile probleme, eram prin primele săptămâni din anul al doilea, când în amfiteatru a intrat un profesor pe care nu-l cunoșteam. Era Răzvan Măgureanu, care urma să ne predă un curs tocmai în ultimul an și căuta un student cu rezultate bune la examenele de matematică din primul an și care să știe limba rusă. Avea o mulțime de cărți americane relativ recente, traduse în limba rusă, și voia să dezvolte niște lucrări pe teme respective. Eu făcusem la școală numai limba rusă pentru că în satul nostru nu se învăța altă limbă și așa am continuat și la liceu și-n primii ani de facultate. Așa că îndeplineam ambele condiții ale solicitantului. A

urmat o colaborare de zeci de ani, concretizată în peste zece cărți, mai multe zeci de articole și chiar un brevet de invenție, realizate în comun. A fost cel mai important colaborator al meu în domeniul științific.

5. Sunteți inginer electrician, inventator, profesor universitar, prozator, poet, dramaturg, membru al Academiei de Științe Tehnice din România. Credeți că ați urmat cel mai bun drum al vieții dvs?

Da, fără dubii! Domeniul electric este unul foarte conectat la științele umaniste, la filozofie. Părintele mondial al electromagnetismului, scoțianul James Clerk Maxwell, era și filozof, și poet. La noi în țară marii specialiști în științele electrice acad. Remus Răduleț, fost vicepreședinte al Academiei Române, fost președinte al Comisiei Electrotehnice Internaționale, acad. Mihai Drăgănescu, fost președinte al Academiei Române, au fost și mari filozofi. Modelul filozofic numit *Sistemism*, dezvoltat de mine, a pornit de la *Teoria Sistemelor*, o teorie care deși a plecat din psihologie și-a atins cele mai importante aplicații în automatizări și calculatoare. Deci, consider că Dumnezeu mi-a ales cel mai bun drum.

6. Aveți un doctorat în mașini electrice. Care a fost teza dvs și de ce acest subiect?

În interiorul *Electrotehnicii*, alegerea domeniului *Mașini Electrice* are și ea o poveste. Eram copil și mergem cu tatăl meu la cazanul unde se făcea țuica. Acolo, inițial, eram fascinat de o roată mare, de vreo trei metri diametru, care avea pe circumferință niște palete pe care erau fixate niște cutii metalice care la rotirea provocată de curgerea șuvoiului de apă se încărcau și își vărsau apa într-un jgheab care o conducea spre cazan pentru răcirea distilatorului. Ei bine, la un moment dat sursa fascinației mele dispăruse, în locul ei apărând o pompă minusculă antrenată de un motor și mai mic. Nenea cazangiul mi-a explicat că acel motorăș face ceea ce făcea înainte ditamai roata pe care o admirasem eu. De atunci am avut un ghimpe în creier, să înțeleg ce se întâmpla în interiorul acestuia. Nu am putut afla nici la școala generală, nici la liceu, abia la facultate se intra în profunzimea acelor fenomene, care sunt fascinante la rândul lor, o fascinație plină de multă matematică. La baza acesteia stă *Teoria câmpului magnetic învârtitor*, cea mai spectaculoasă dezvoltare matematică din domeniul electric, inventată de Nicola Tesla pe la sfârșitul secolului al

XIX-lea. Teza mea de doctorat s-a numit "*Contribuții la cercetarea motoarelor sincrone cu magneți permanenți*". Scopul acesteia era să fac și mai mici motoarele electrice, iar aceasta nu era posibil decât prin utilizarea magneților permanenți. Peste 80% din activitatea mea tehnico-științifică se află în domeniul optimizării mașinilor electrice cu magneți permanenți, care fac și obiectul majorității brevetelor mele de invenții.

7. În anul 2009 ați obținut titlul de *Doctor Honoris Causa* al Universității Valahia din Târgoviște. Ce a însemnat acest lucru pentru dvs?

Relația mea cu această universitate a fost una de tipul *win-win*. Localitatea în care m-am născut, Ludești, unde a trăit cândva cronicarul *Stoica Ludescu*, se află la mică distanță de Târgoviște, deci, din patriotism local, susțineam dezvoltarea ei. La rândul ei, aceasta căuta să-și apropie colaborarea specialiștilor din țară proveniți din zonă. Am privit acest titlu ca pe o recunoaștere a ceea ce am realizat în carieră. Ca răspuns, am sprijinit înființarea școlii doctorale în domeniul inginerie electrică, prin mutarea coordonării mele de doctorat de la București la Târgoviște, începând din anul universitar 2010.

8. Ați făcut diferite stagii și specializări în țară și în străinătate. La Universitatea Southampton în Anglia, cu Prof. *Carlos Alberto Brebbia*, metoda elementului de frontieră în electrotehnică; la Institutul de Tehnologie New Jersey, Newark, SUA, cu Prof. *Raj Patrap Misra*, fiabilitatea componentelor electrice; la Institutul de Tehnologii Industriale și Automatizări Milano, Italia, cu Prof. *Francesco Jovane*, acționări cu motoare lineare; la Fundația Hans Seidel, Germania, în domeniul managementului. Care a fost câștigul dumneavoastră din punct de vedere uman, dincolo de cel profesional?

Câștigul uman a fost enorm. Cu aceste ocazii mi-am dat seama că nu eram departe de ce se făcea acolo în domeniile respective și mi-a crescut mult încrederea în mine. În romanul care a reprezentat debutul meu literar, "*Punctul de sprijin*", publicat în anul 2000 la Editura Mediamira din Cluj, am prezentat multe detalii din aceste experiențe. La întoarcerea din SUA, în anul 1987, am simțit mirarea unora că m-am întors. Am mai spus și cu alte ocazii, nu aș putea pleca definitiv din țară, indiferent de ce câștiguri materiale aș putea obține.

9. V-ați desfășurat activitatea la Institutul de Cercetări și Proiectări Electrotehnice – ICPE București , unde în perioada 1992-2005 ați ocupat poziția de director general. Ce a însemnat acest lucru pentru dumneavoastră?

A fost cea mai importantă experiență managerială a mea, la nivel de firmă. Am preluat un institut foarte mare, organizat pe principiile de dinainte de 1989, și l-am restructurat într-un grup de firme de înaltă tehnologie, care ulterior s-au privatizat, și un institut național. Acestea sunt prezente pe piață și azi, dezvoltând echipamente din domeniile: troleibuze, tramvaie, surse regenerabile de energie, instalații de petrol și gaze, instalații de protecție a mediului, automobile electrice etc. Institutele similare care nu s-au restructurat, practice, au dispărut, odată cu o serie de specialiști de înaltă clasă. Da, există ceva foarte trist în societatea noastră contemporană, să fii specialist în domenii care nu mai există. Am o satisfacție că am putut oferi o tranziție relativ liniștită acestei instituții. Dar eu am plecat de la conducerea ei din 2005. Am semnale că azi nu mai este chiar aceeași situație în toate. Sunt și câteva care merg foarte bine: *ICPE Actel; ICPE Saerp; ICPE Bistrița*.

10. Ca director de proiect ați condus 27 de proiecte de cercetare și ați lucrat ca expert în alte 19 proiecte. Vorbiți-ne puțin despre experiența acumulată.

Păi, în toate aceste proiecte s-au dezvoltat produsele de care vorbeam. Înainte de 1989 se numeau "contracte", după aceea s-au numit "proiecte", dar esența era aceeași, să gândești produsele și tehnologiile aferente care puse în fabricație să satisfacă cerințele pieții și să se vândă. Fără aceasta nu există sens. Nu sunt de accord cu cei care spun că înainte de 1989 nu exista noțiunea de piață.

11. În domeniul Industriei, contribuția dvs a fost notabilă prin introducerea în fabricație la ICPE București, Electrotehnica București, IFMA București diverse produse electrotehnice precum servomotoare, traductoare, micromotoare, actuatori pentru roboți industriali, mașini unelte, aviație, urmărind în special avantajele utilizării magneților permanenți. Aveți o nostalgie când priviți retrospectiv?

Evident că am o nostalgie pentru tot ce s-a întâmplat. Când inventezi, când proiectezi un produs,

Îl privești ca pe copilul tău. Uneori, soția îmi reproșă că mă ocup de motoarele mele mai mult ca de copil.

12. Ați predat cursuri și ați fost conducător științific de doctorate la Universitatea Politehnica București și la Universitatea Valahia din Târgoviște. Ați fost un profesor exigent? Ce este esențial pentru un profesor de a avea o relație bună cu studenții? Puteți nominaliza câțiva foști studenți de-ai dvs?

Nu am fost un profesor exigent, deși am avut studenți care au picat examene, aceștia și-au asumat vina. Nu am avut niciodată vreo contestație a unei note acordate. Profesorul trebuie să fie sincer, deschis și să vorbească din făcute nu din auzite. Este un adevăr că și profesorul învață din procesul de predare, din discuțiile de la cursuri. Boala de azi, cea cu exagerarea rolului citărilor, scade calitatea învățământului. S-a ajuns la o dictatură a procedurilor prin care se promovează nonvalori. Dintre foștii mei studenți, masteranzi, doctoranzi, mulți au ajuns directori de mari firme, profesori universitari, prodecani, decani, prorectori, prefecți etc. Cu satisfacție am primit vestea că, recent, fostul meu student, masterant și doctorand, Ioan Corneliu SĂLIȘTEANU, a fost ales rector al Universității Valahia din Târgoviște.

13. De pe Wikipedia am descoperit că și în economie, prin Camera de Comerț și Industrie, Patronatul Român din Cercetare și Proiectare și alte instituții ați desfășurat o susținută activitate de promovare a domeniilor: Transferul tehnologic al rezultatelor cercetării și brevetelor de invenție în economie; Surse regenerabile de energie; Produse și tehnologii pentru economisirea energiei; Încalzirea electrică a locuințelor; Promovarea relațiilor economice dintre România și China. Ați inițiat 28 de proiecte de construcție instituțională, făcând parte din conducerea instituțiilor nou înființate pentru o perioadă de timp (ICPE SA, ASRO, RENAR, SRAC, CTTIE, ENERO, Camera de comerț și industrie București, Centrul de afaceri România-China). Ce reprezintă TIMPUL pentru dumneavoastră?

Pentru mine timpul a reprezentat și încă reprezintă o RESURSĂ și, ca orice resursă, dacă nu este valorificată nu are nicio valoare.

14. Sunteți menționat în dicționare naționale și internaționale: Who's who in the World, Hubner Who's Who-Enciclopedia Personalităților din România. Vă considerați un om împlinit și fericit?

Ce reprezintă de fapt pentru dumneavoastră SUCCESUL?

Împlinit, da, fericit, este altceva. Am și o glossă care se cheamă "*Fericirea*" care începe așa: "*A fi fericit are numai timpul trecut,/ deși ai luptat și ai căutat-o atâta de mult,/ odată atinsă, a și dispărut*"

15. Ați înregistrat 26 de brevete de invenție. Ce vă inspiră cel mai mult? Cum vă eliberați de limbajul tehnic în viața de zi cu zi pentru a avea o bună comunicare cu oamenii?

Este o informație mai veche, acum sunt 30. Am mai înregistrat trei brevete în domeniul încălzirii electrice și unul în stocarea hidraulică a energiei electrice. Referitor la ideea schimbării limbajului tehnic în cel comun, nu întâmpin nicio greutate. De fapt nu este vorba de schimbarea de limbaj, ci de activitate. Schimbarea tipului de activitate de la una la alta nu obosește suplimentar, din contră, te odihnești de una prin alta, acestea fiind alocate unor părți diferite ale creierului.

16. AGIR este o instituție națională în a cărei conducere vă aflați. Care este contribuția dvs ca vicepreședinte și ce activități desfășurați acolo?

Nu sunt vicepreședinte al AGIR. Mi s-a propus această poziție, dar am refuzat. Este cunoscut că administrația ucide inspirația, iar eu prefer să rămân în aria activităților creative. Sunt președintele Cercului scriitorilor ingineri din AGIR, care se numește "*Literar ing*", care are un Cenaclu literar și o publicație proprie, ca supliment literar al publicației *Universul Ingineresc*. Acesta funcționează de 11 ani. Din acesta s-a desprins recent un cerc nou de creație, cel de teatru, numit *AGIR- Impact ART*.

17. De-a lungul carierei dvs profesionale ați dat naștere la numeroase Asociații unde ați și activat o perioadă. Cîteva exemple sunt: Asociația de Standardizare din România-ASRO, unde ați fost președinte fondator în perioada 1998-2000; Asociația de Acreditare din România-RENAR, vicepreședinte în perioada 1998-2006; Camera de Comerț și Industrie a României, prim-vicepreședinte în perioada 2003-2005. Ați condus Departamentul Camera București în perioada 2003-2005 care a devenit ulterior Camera de comerț și industrie București, unde ați fost vicepreședinte în perioada 2005-2010; Fundația J.M. JURAN, Președinte în perioada 2003-

2004. Patronatul Român din Cercetare și Proiectare, vicepreședinte în perioada 1995-2010; Comitetul Național Român pentru Comisia Electrotehnică Internațională, vicepreședinte în perioada 1994-2005; Comitetul Național Român pentru Comisia Mondială a Energiei, președintele Consiliului Științific în perioada 2008-2016; Pe plan internațional, ați fost implicat în: Salonul Internațional de Inventii-Geneva, membru în Juriul Internațional, 2005-2006; Salonul Internațional de Inventii EUREKA-Bruxelles, membru în Juriul Internațional, 2005-2006; Toate aceste informații au fost culese tot de pe Wikipedia. Întrebarea mea este: Ce reprezintă pentru dumneavoastră munca în echipă?

Nu puteam face atâtea lucruri dacă nu lucram în echipe. Când am simțit că echipa nu mai funcționează după principiile agreate de mine, am părăsit-o din proprie inițiativă. De cele mai multe ori am dus mandatele până la capăt, dar au fost și cazuri când am plecat prin demisie, de exemplu, de la ASRO, în anul 1998, și de la Camera de comerț și Industrie București, în anul 2010. Ulterior mi-am dat seama că am luat deciziile corecte. Rămân în continuare adeptul acestui principiu. Departe de mine ideea legării de un scaun de conducător.

18. Ați publicat peste 30 de cărți și peste 200 de lucrări în reviste de specialitate și manifestări științifice. În prezent sunteți directorul general al Revistei "*Cronica Timpului*", publicație a Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România. Totodată sunteți și președinte al Filialei Naționale "*Cronica Timpului*" a UZPR. De unde ideea acestei publicații?

Ideea a fost a fostului președinte al UZPR, regretatul Doru Dinu GLĂVAN. Am fost în echipa sa și am colaborat foarte bine. Ideea s-a înscris în transformarea UZPR într-o uniune de creație și se găsește pe aceeași linie cu apariția *Teatrului NostruM* și a *Seratei "Eminescu, jurnalistul"*. În prezent, toate funcționează foarte bine.

19. Ce reprezintă CUVÂNTUL pentru dvs? Ce este POEZIA pentru dvs?

Există multe interpretări ale noțiunii de "*cuvânt*", precum "*la început a fost cuvântul*", "*cuvântul dat*" etc. Pentru mine cuvântul înseamnă o *materie primă*. Cum bijuteriile se fac din aur, așa și bijuteriile literare se fac din cuvinte. Materia primă neprelucrată nu are aceeași valoare. Cum ar fi dacă în locul unui colier superb ai atârna de gât un lingou?...

Referitor la a doua întrebare, "*Poezia nu-i un scris, poezia e un vis.*", este definiția poetică dată de mine poeziei, în poemul "*Alternativele creației*".

20. Serata "*Eminescu, jurnalistul*" aduce în prim plan rubrica dvs "*Așa grăit-a Eminescu...*". Ce simțiți pentru marele nostru poet național?

Pentru publicul avizat este clar că este vorba de o parafrază a titlului celei mai importante cărți a lui *Nietzsche*. Pentru mine, Eminescu este un sfânt. Am și scris și o poezie în acest sens: "*Eminescu divin*". Conform definițiilor date de mine pentru anumite tipologii umane, detaliate în cartea "*Sistemismul*", marele nostru poet are trei *neeucldianități*, adică trei trăiri pentru ale cărui bun mers și-ar fi dat chiar viața: *iubirea, poezia și nația*. Nu cunosc o altă personalitate națională sau internațională să mai aibă așa ceva. Constantin Brâncoveanu mai are două: țara și credința.

21. În câte țări ați călătorit și unde v-ați simți cel mai mult *acasă*?

Am călătorit, în interesul serviciului, în peste 70 de țări, deși nu sunt o persoană turistică. Am rău la toate formele de transport, nu am carnet de

șofer. Am învățat mult de la experiențele altor țări. Cel mai apropiat de modul meu de a fi, adică o îngemănare a vieții cu știința și arta, mi s-a părut a fi în Italia și în Grecia.

22. Recenta carte a dvs. "*Între lumi*", apărută la Editura Creator/ Libris a avut o lansare impresionantă la Bookfest 2024. Care este mesajul acestei cărți și de ce ați ales această editură?

Deși nu sunt adeptul teoriilor conspirației, nu pot să nu pun cap la cap niște idei care mă conduc spre concluzia că trăim o perioadă de răscruce a unor "*lumi*". Noi, românii și alte popoare din jurul nostru, trăim o tranziție care nu se mai termină de la socialism la capitalism, dar nu este numai asta. Pentru toți creștinii, anul 2000 a reprezentat totuși ceva, nu "*sfârșitul lumii*", dar sfârșitul unei anume lumi, am spus în carte că "*trecem din lumea lui Isus Christos în cea a lui Dracu*". Mai sunt schimbări care nu pot să ne lase indiferenți în relațiile: *sat-oraș*, *industrie-informație*, *naționalism-internaționalism* etc., toate având reprezentări în acțiunile acestui roman, cel mai voluminos scris de mine până acum. Sper, și cel mai bun!...

Am ales Editura Creator/Libris pentru că este foarte performantă pe piața online unde se joacă

soarta cărților în această perioadă și mereu de acum încolo.

23. Scriitorul preferat?

Sunt mai mulți: Mihai Eminescu, în poezie, Liviu Rebreanu, în proză, Lucian Blaga, în filozofie.

24. Ce loc ocupă FAMILIA în viața dvs?

Un rol major, dar familia, ca instituție, va trebui să depășească binaritatea păguboasă venită din vremuri străvechi, de la Aristotel. Mă refer la faptul că membrii familiei nu trebuie să considere doar cele două valori de adevăr clasice. Logica fuzzy trebuie să patrundă și aici. Familia, prin fiecare membru al său, trebuie să învețe mai mult de la Isus Christos, adică lecția iertării.

25. O definiție a IUBIRII printr-un singur cuvânt. Dar a VIEȚII?

Iubirea este "SCURTĂ", iar viața este "LUNGĂ".

26. Care este cea mai mare realizare a dvs de-a lungul vieții?

Copilul. Provin dintr-o familie unde era ceva obișnuit să existe mulți frați. Noi am fost cinci. Aș fi vrut să am mai mulți copii.

27. Credeți în viitorul României?

Da, dar nu datorită unor prestații deosebite ale românilor, ci printr-un noroc pe care Dumnezeu l-a hărăzit nației noastre. Avem o capacitate de a renaște când totul pare pierdut. Nu seamănă asta, oare, a ceva din Isus Christos?...

28. Cel mai iubit vers sau citat din creația dvs literară...

„În matematică, *la adunare*, plus cu plus va da mereu un plus mai mare, iar minus cu minus va da totdeauna un minus mai mare. *La înmulțire*, plus cu plus va da mereu plus, iar minus cu minus va da totdeauna plus, prin negarea negației. În viață, *prin adunare*, mai mulți deștepți la un loc vor forma o deșteptăciune mai mare, mai mulți proști la un loc vor forma o prostie mai mare, dar, *prin înmulțire*, nu este sigur că din doi deștepți va ieși mereu un deștept sau că din doi proști va ieși totdeauna un prost. *Matematica și viața nu sunt*

același lucru!". (din volumul „*Citadela Perpetuă*”, Editura Neverland, 2018)

29. Care este cea mai ciudată întrebare care v-a fost pusă vreodată?...

Eram la țară, acolo unde am moștenit de la socri o casă cu toate cele din jurul ei. Este un loc unde încerc să echilibrez diversele tipuri de activități din viața mea, dar recunosc nu fac un exces de zel în privința activităților fizice. Orice activitate este plăcută dacă nu exagerezi. La un moment dat, un vecin, probabil văzându-mă, într-un moment de meditație, m-a întrebat peste gard: „*Nea Nicule, nu te-ai plictisit să stai așa mereu degeaba?...*” Credeați că a dispărut sintagma „*noi muncim, nu gândim*”?...

30. Un mesaj pentru toți cititorii...

Deși la origine sunt un om al tehnicii, îi îndem pe cititori să nu uite să fie oameni. Să nu ne robotizăm noi înșine, înainte de a ne cuceri roboții!...

Album Foto

Uniunea Ziaristilor Profesioniști
din România

Sala I.C. Brătianu

Strada Biserica Arzei, nr 5-7, (vis-à-vis de Biserica Arzei)

VINERI,
14 Iunie 2024,
ORA 17.00

Premiera națională

SCARA FĂRĂ SFÂRȘIT

de **Nicolae VASILE**

Motto:

*Oamenii nu mai sunt ei,
dorit-au să fie Dumnezeui..*

Distribuție:

Mariana ANGHEL
Daniela BĂDESCU
Doina GHÎTESCU
Ion LORINCZI
George VLAICU

Regia artistică:

Claudia MOTEA

Vă așteptăm cu multa iubire la un eveniment-spectacol aniversar
în care va avea loc și prezentarea cărții

ÎNTRU LUMI de Nicolae VASILE/ Editura Creator/Libris
și o incursiune virtuală în viața și opera acestui stralucit profesor.

www.teatrul-evreiesc.ro

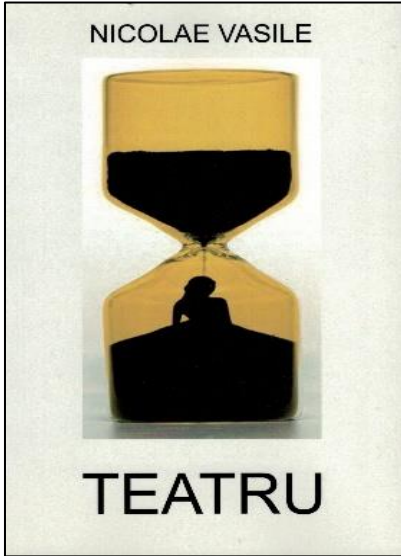
Cercul de teatru
AGIR ImpactART

**IOȘCA,
SICĂ
ȘI
MITICĂ**
DE NICOLAE VASILE

REGIA: DANIEL NEGUȚ

DISTRIBUTIA: MARIANA
ANGHEL, DANIEL
NEGUȚ, ION LÔRINCZI,
VIOREL SPETEANU,
MARIUS HERȘCU
IOANA POPESCU

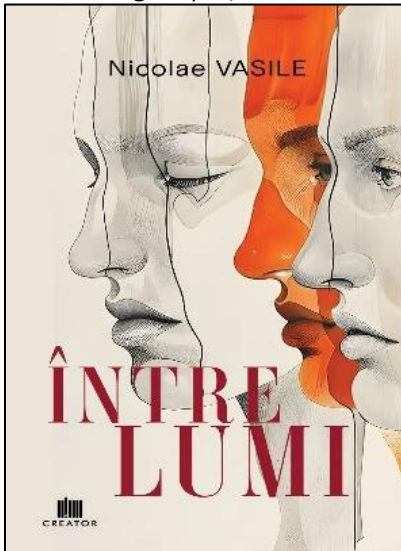
TEATRUL EVREIEȘ DE STAT
MARTI, 24 OCTOMBRIE 2023
ORA 18:30

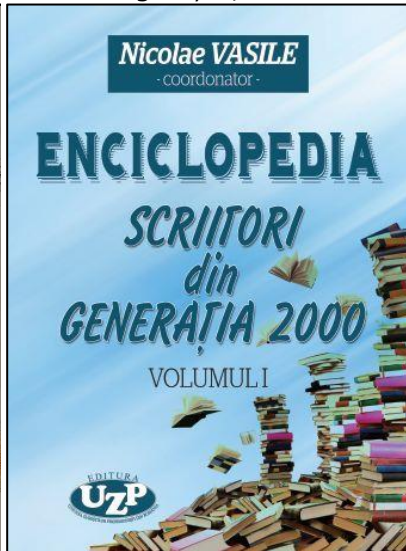
Editura Bibliotheca,
Târgoviște, 2024

Editura Bibliotheca,
Târgoviște, 2017

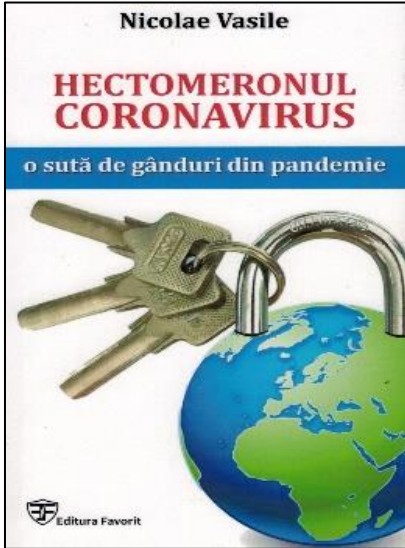

Editura Creator, 2024

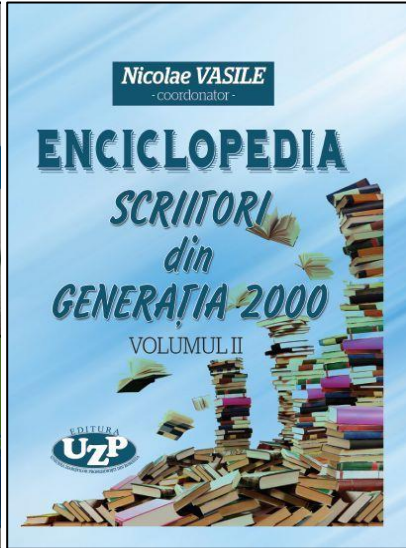

Editura UZP, 2020

Nicolae Vasile

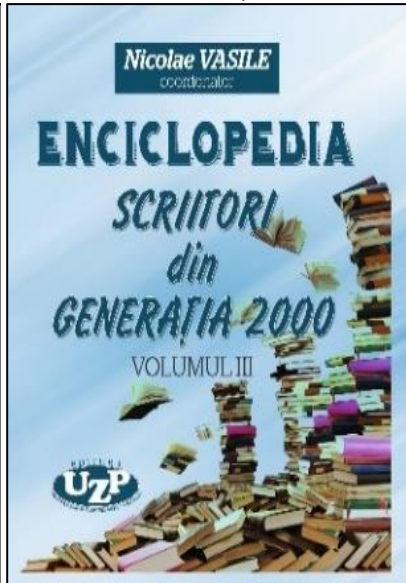
Editura Favorit, 2020

Editura UZP, 2021

Editura Betta, 2023

Editura UZP, 2024

Buzău, la Biblioteca Județeană, 2023
Prezentarea Enciclopediei Scriitorii din Generația 2000

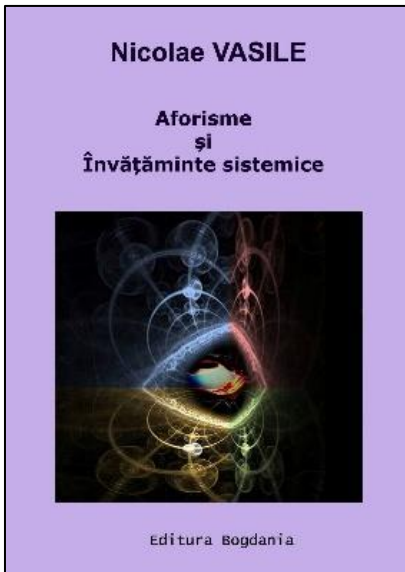

Aniversarea a 10 ani ai Cenaclului „Literar ing”, 2023

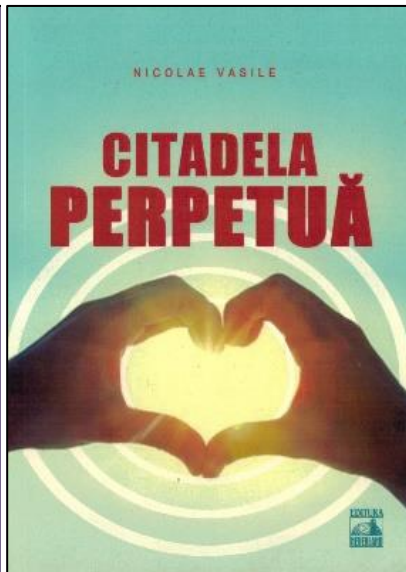
Nicolae Vasile

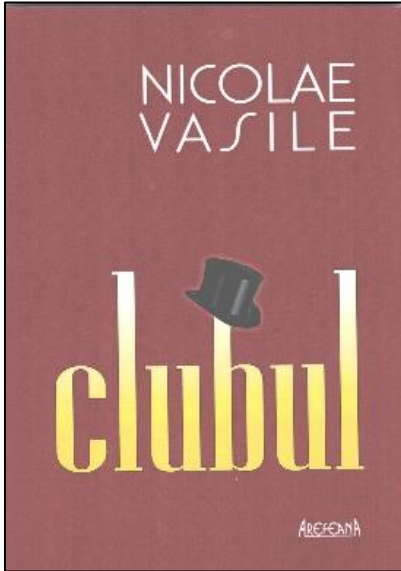
Târgoviște, 2009. Ceremonia Doctor Honoris Causa

Editura Bogdania, 2024

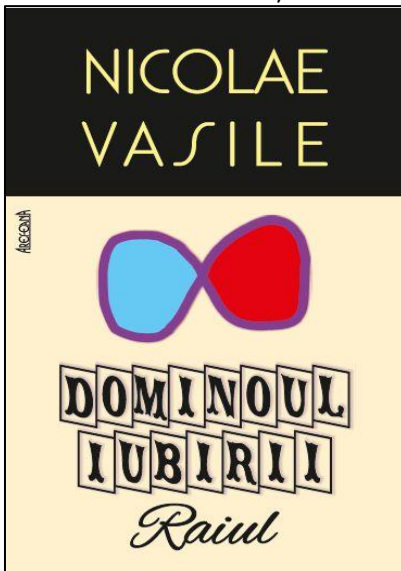
Editura Neverland, 2018

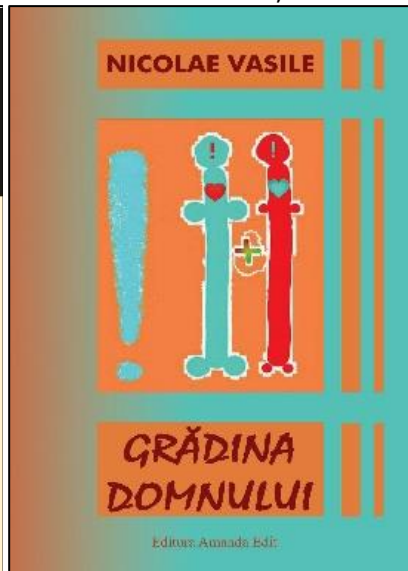
Editura Arefeana, 2018

Editura Arefeana, 2019

Editura Arefeana, 2016

Editura Amanda, 2017

Nicolae Vasile

Academia Română, 2018. Lansarea Proiectului 100 de ani de la Marea Unire

UZPR, 2015. Membrii fondatori ai Teatrului NostruM

Retroroman

Parlamentul României, 2014. Lansarea volumului de poezie, *Taxa lui Caron*, cu Dan Mircea Cipariu

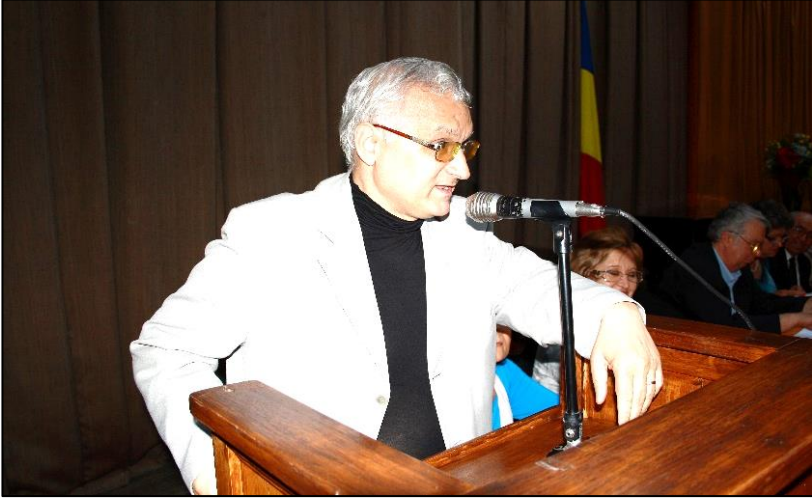
Camera de Comerț și Industrie, 2009. Cu Prințul Radu Duda și Sorin Dimitriu

La Târgoviște, 2018. Din sceneta „Scara”, cu Silvia Săracu

Teatrul NostruM, 2016. După spectacolul „Seniorii în direct”

AGIR, 2015, Sala Mare. Lansarea epopeii poetice „Universul ciclic”

Târgoviște, 2011, lansarea volumului „Epistemologie. Perspectiva interdisciplinară”, cu Maria Niculescu

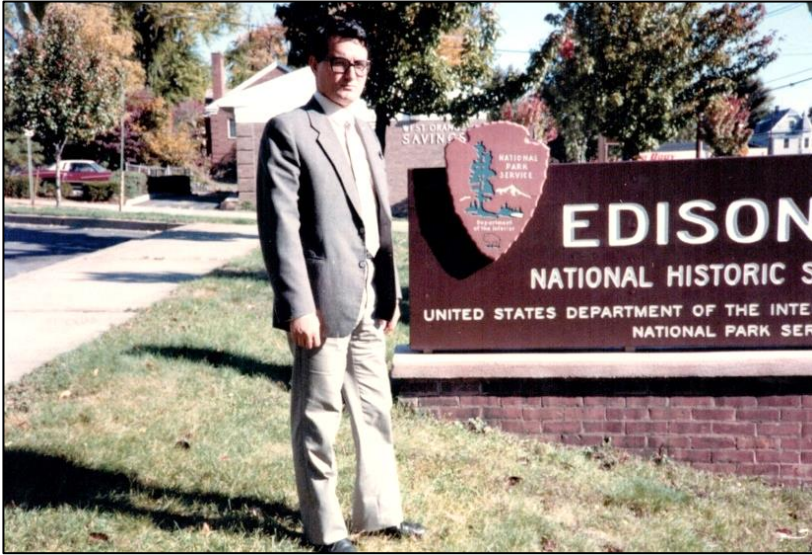
Nicolae Vasile

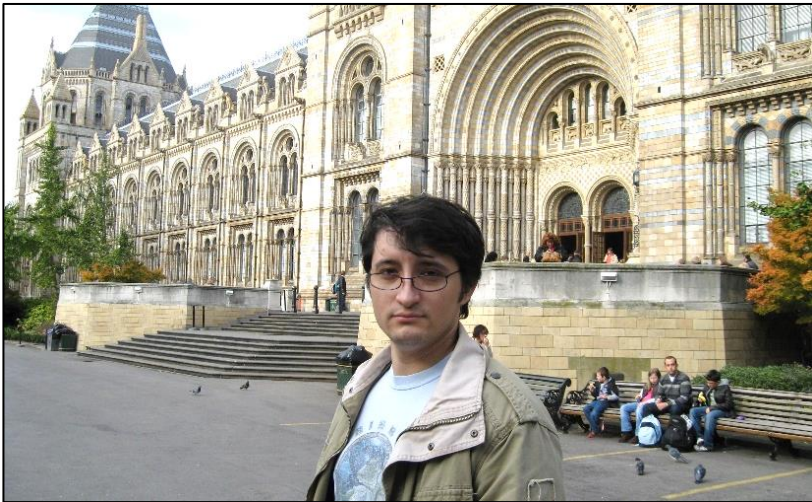
Centrul Cultural „Mihai Eminescu”, 2022, la Serata „Eminescu, jurnalistul”, cu Claudia Motea

ICPE, 1997, la Clubul de dans sportiv TREPSIDAVA.
Cu vedeta clubului Mihai Petre

SUA, Newark, 1987, la Muzeul Național Edison

Londra, 2009. Matei, fiul meu, la Imperial College

Nicolae Vasile

Romexpo, 2000, la Salonul cercetării.
Cu Președintele Emil Constantinescu

Romexpo, 2006, la Salonul cercetării.
Cu Președintele Traian Băsescu

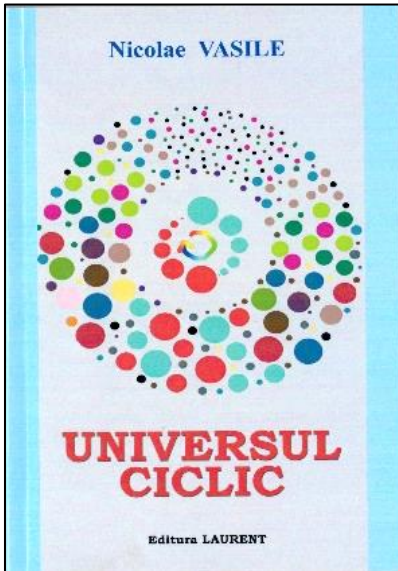

Librăria Cărturești, 2022. Cu Adrian Bejan, Președintele Emil Constantinescu și Alexandru Morega, la o lansare de carte

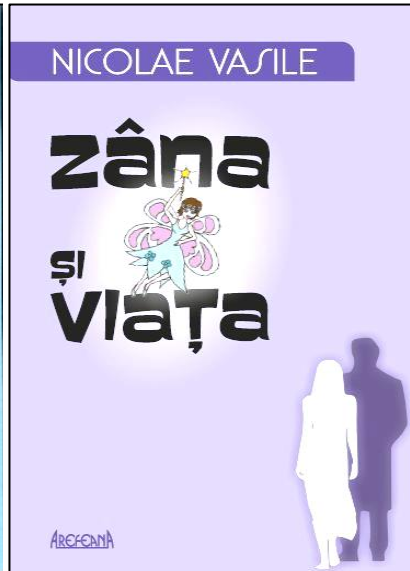

La Cairo, 2007. Cu Președintele Traian Bănescu, Primul Ministru al Egiptului și Președintele Camerei de Comerț și Industrie a Egiptului

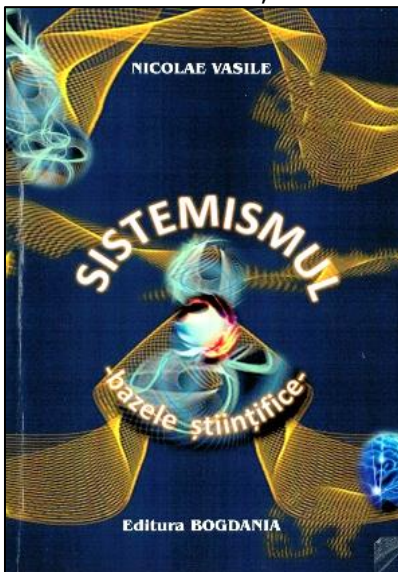
Nicolae Vasile

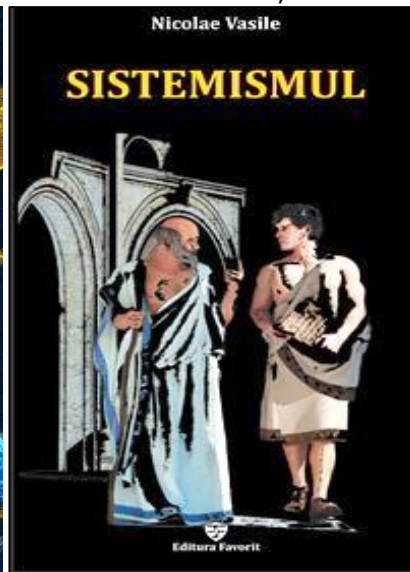
Editura Laurent, 2015

Editura Arefeana, 2017

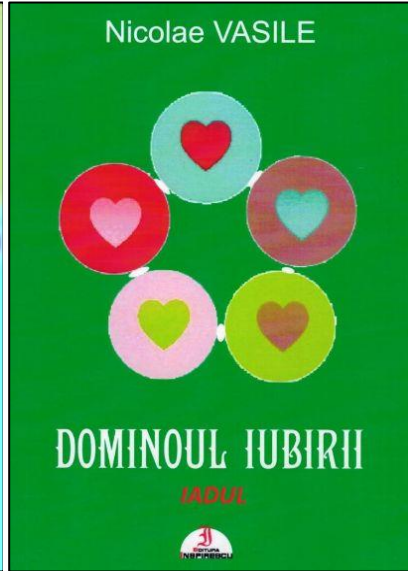
Editura Bogdania, 2018

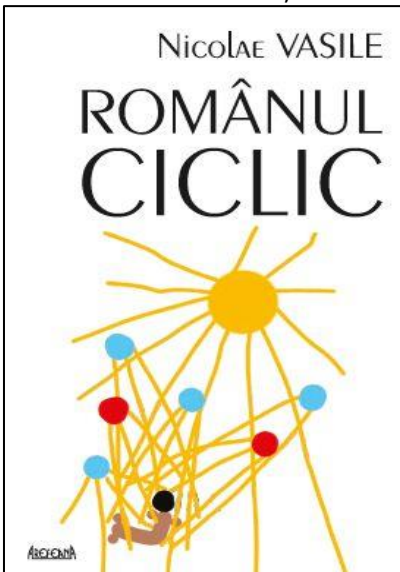
Editura Favorit, 2017

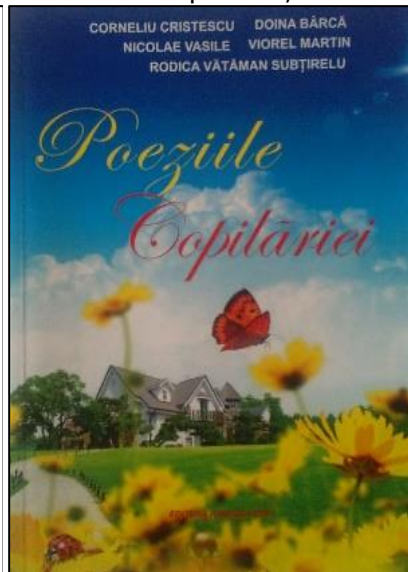
Editura Bibliotheca, 2018

Editura Inspirescu, 2015

Editura Arefeana, 2015

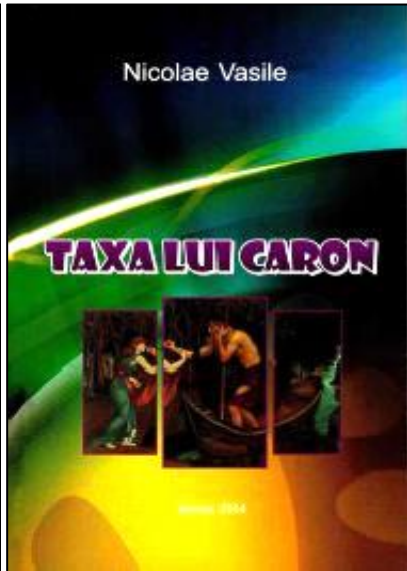

Editura Amanda, 2017

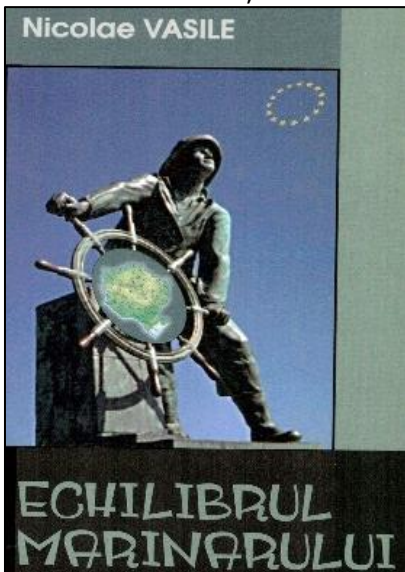
Nicolae Vasile

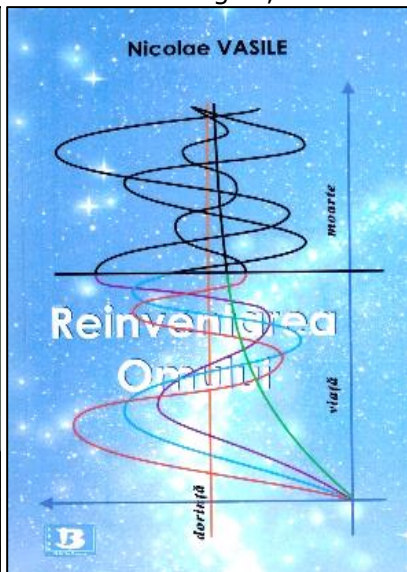
Editura AGIR, 2013

Editura Editgraf, 2014

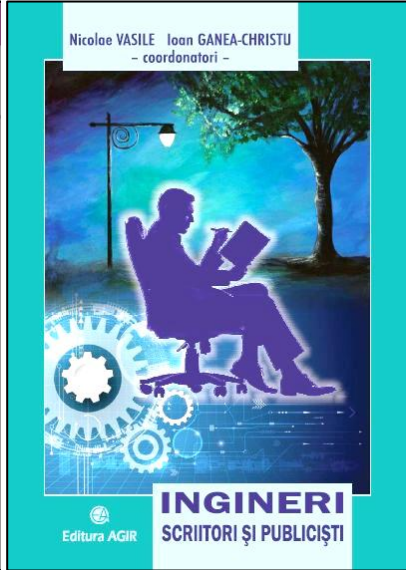
Editura AGIR, 2007

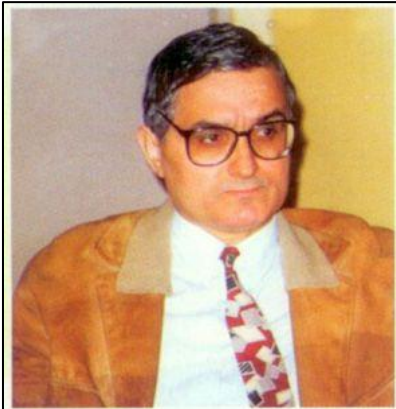
Editura Biblioteca, 2012

Editura Electra, 2010

Editura AGIR, 2018

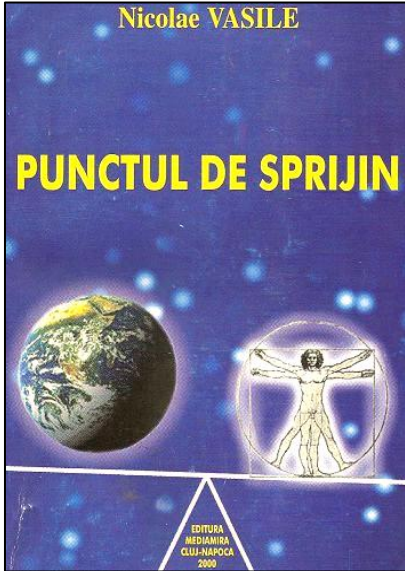
Dr. Nicolae Vasile:
„Es besteht die Gefahr, daß Rumänien
einen Teil seiner Forschungskapazi-
täten verliert.“ (Seite 22)

Pe coperta Revistei OST-
WEST Contact

Bruxelles, 2010, cu soția

Nicolae Vasile

Editura Mediamira, 2000,
debutul literar în volum

Romexpo, 2003, cu
Președintele Ion Iliescu

Sofia, 2002, la Asociația Camerelor de Comerț
și Industrie din Balcani

Shanghai, la Târgul de Investiții

Guvern, 2003, ședință cu investitori chinezi

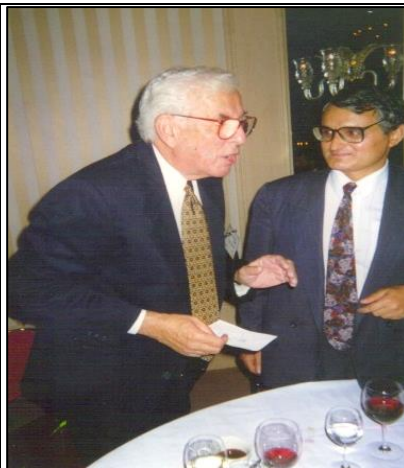
Nicolae Vasile

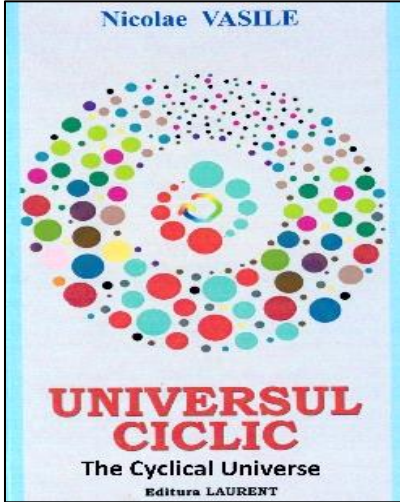
ICPE, 1995, la aniversarea a 45 de ani ai institutului. Cu miniștri Alexandru Necula, Doru Dumitru Palade și profesorii Florin Teodor Tănăsescu și Dumitru Felician Lăzăroiu, foști directori

Camera de Comerț și Industrie, 2009

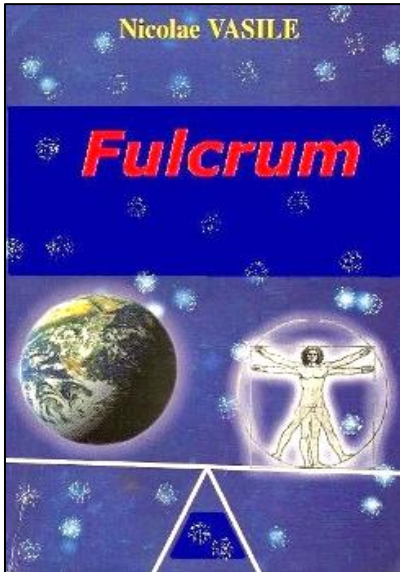
Dresda, 2000, la Congresul Mondial al CEI, împreună cu președintele acesteia

Ediție electronică
în limba engleză

București, 2025, la Capșa

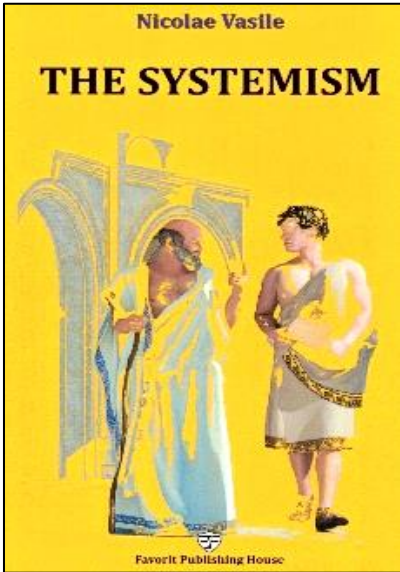

Ediție electronică
în limba engleză

Bookfest 2024, lansarea
romanului „Între lumi”

Nicolae Vasile

Editura Favorit, 2018

Pe coperta Revistei Cervantes, 2024

ASRO, 2000, cu Mircea Martiș

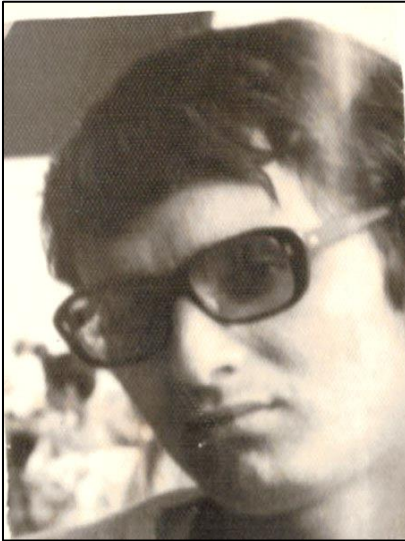

IPB, 1984, la susținerea tezei de doctorat. Cu profesorii
Alexandru Fransua, Constantin Mocanu, Aurel Câmpeanu
și Răzvan Măgureanu

Sala polivalentă București, 1999. Echipa de dans sportiv
TERPSIDAVA-ICPE, campioană națională

Nicolae Vasile

Mangalia, 1970, la Sanatoriu

București, 2025, la Academia
de Științe Tehnice

Butoiu, 1987, cu soția,
la o nuntă

Ludești, 1977, în perioada
studenției, cu părinții,
la o nuntă

Târgoviște, Universitatea Valahia, 2009, la Decernarea titlului de Doctor Honoris Causa

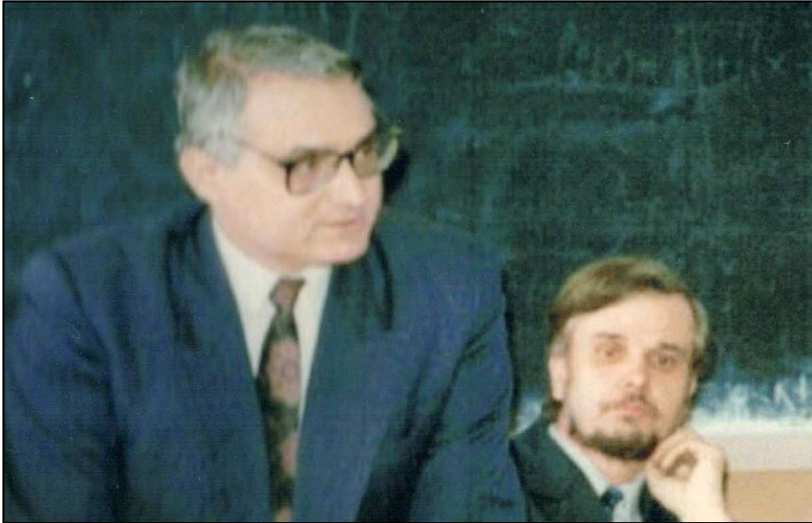
Eforie Nord, 1995, Matei cu Blacky

Nicolae Vasile

Târgoviște, 2009, cu profesorii Florina Stamate, istorie și dirigintă, și Nicolae Ilie, matematică

Găești, 2010, cu profesorul Constantin Ghiță, absolvent al Liceului din localitate, fost prorector al Universității Valahia

Dresda, 2000, la Congresul Mondial al CEI, cu Angela Voicilă, fost ministru, și Valerius Stanciu, fost director tehnic în minister

București, 1988, cu prof. Răzvan Măgureanu și colegii Victor Sanda și Gheorghe Bădescu. La aniversarea a 10 ani de la absolvirea facultății

Nicolae Vasile

Geneva, 2006, în Juriul Salonului Internațional de Invenții,
la decernarea premiilor

Ludești, 2003, la Asociația „Fii Satului”, cu ocazia înmânării
unor premii, împreună cu profesorul Titi Murineanu
și Constantin Mitulescu

**Cronica
Timpului**

Motto:
„Societatea e mișcare,
statul e stabilitate!”

Mihai Eminescu
1850-1889

Director general onorific: **DORU DINU GLĂVAN**

Publicație de cultură, atitudine
și performanță

 UNIUNEA ZIARIȘTILOR PROFESIONIȘTI DIN ROMÂNIA
Director general: **NICOLAE VASILE**   Redactor-șef: **RODICA SUȘTERELU**

Crimele

**ÎN PREMIERĂ ABSOLUTĂ,
O STRĂ-STRĂNEPOATĂ A LUI EMINESCU ACORDĂ
PRIMUL SĂU INTERVIU CRONICII TIMPULUI!** » pag. 8-9

» pag. 7
Brănești, între pământ și cer
» NICOLAE VASILE

» pag. 21
Repere la bornă a simfoniei
» RADU LEVĂRDĂ

» pag. 24
Prof. pictor
Căpitan
Vergil
COVER,
membru
al CASP,
la 86
de ani

» pag. 30
Femei celebre și poveștile lor de viață
» VICTORIA MARINESCU

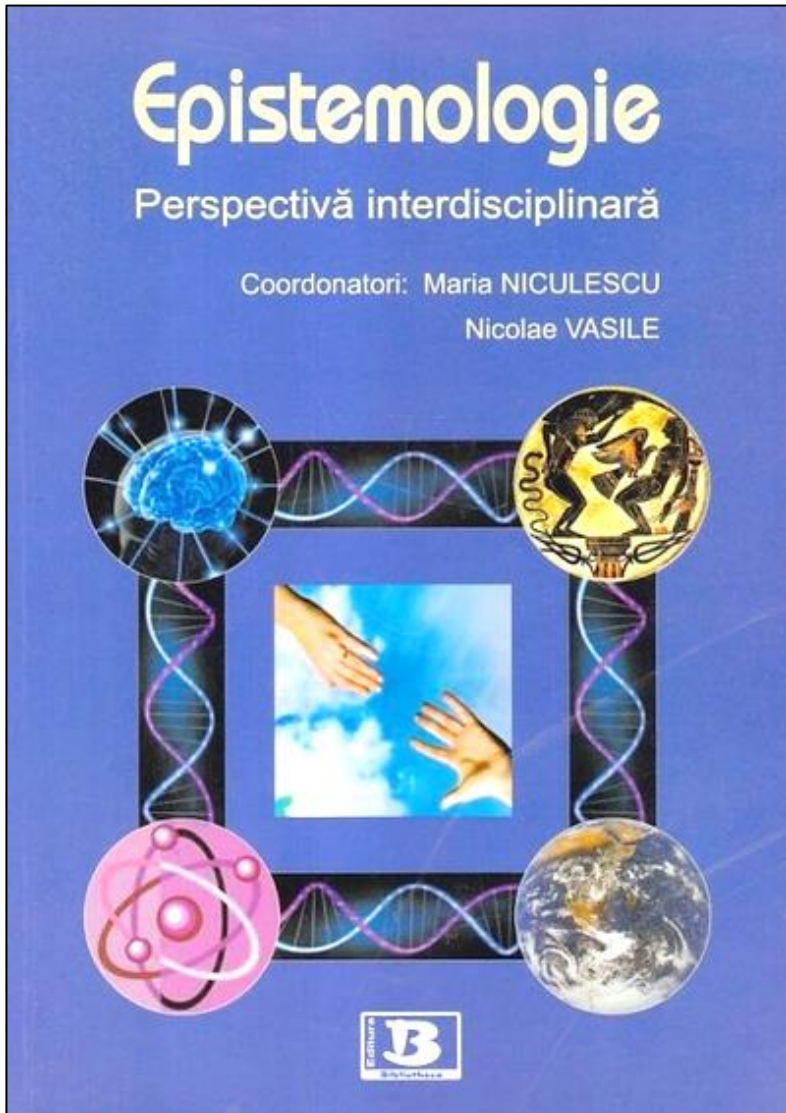

» pag. 18
A demoni or până la adie
» CARMINA IURGA

Revista „Cronica Timpului” a Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România, ce mă leagă de Doru Dinu GLĂVAN, căruia i-am promis că nu va înceta să apară

Nicolae Vasile

Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2011. Cartea de la care a pornit explozia de creație, literară și filozofică, ce a urmat

Cuprins

Cuvânt-înainte	5
Cronologie evenimente până în 2025....	9
Prezentări romanțate pe activități	115
– Literatură.....	117
– Jurnalism	121
– Camera de Comerț și Industrie	129
– Societatea civilă	138
– Dans sportiv. Trăire prin dans	148
– Justiție și injustiție.....	156
– Sistemul național de asigurarea calității ...	172
– Facultatea	182
– ICME.....	188
– ICPE	193
– Cercetare și Patronatul cercetării	248
– Apogeul carierei manageriale	306
– Universitatea VALAHIA din Târgoviște.....	310
– Inovarea.....	314
– Începuturile publicistice.....	331
– Copilărie și sănătate	340
– Școală și sănătate	349
– Intâmplări premonitorii	355
– Prietenii necuvântătoare.....	366
– Poezia ca premoniție.....	380
– Interviu la 70 de ani	384
– Album Foto	405

În colecția **Proză Contemporană**
a Editurii **Bibliotheca** au apărut:

- Alecu Vaida Poenaru – *Pavană pentru dragoste și adevăr*
- Alexandru George – *Dimineața devreme*
- Mircea Horia Simionescu – *Târgoviște – scurt excurs sentimental*
- Alexandru George – *Caiet pentru...*
- Mircea Horia Simionescu – *Cum se face*
- Virgil Necula – *Medic în lumea contemporană*
- George Coandă – *Clipa și istoria*
- Alecu Vaida Poenaru – *Șansa*
- Alexandru George – *În treacăt, văzând, reflectând*
- Ioan Vișan – *Capcane pentru ochi deschiși*
- Theodor Nicolin – *Târgoviștea mea*
- Alexandru George – *Consemnări în curs și la fine*
- Mihai Stan – *Clone*
- Alecu Vaida Poenaru – *Între două lumi*
- Dumitru Radu Luca – *Poveste simplă și duioasă*
- Mihai Gabriel Popescu – *Scrieri din trecut*
- Gheorghe Penciu – *Nemuritorii*
- Costache Olăreanu – *Fals manual de petrecere a călătoriei*
- Emil Stănescu – *Cameleonul*
- Theodor Nicolin – *Periplu târgoviștean (vol I și II)*
- Victor Davidoiu – *Destin și pasiune*
- Mircea Horia Simionescu – *Asediul locului comun*
- Rodica Anca – *Dedelhi jurnal*
- Emil Stănescu – *Strada Quinet și eu sau Între Litere și Arhitectură*
- Alecu Vaida Poenaru – *Firava lumină a zorilor*
- Mihaela Ciocodeică – *Mixtum compositum sau Cum se fabrică un roman cu Dracula*
- Corneliu Popescu – *Bulevardul Castanilor*

- Gheorghe Petcu – *O viață de preot*
- Corin Bianu – *Zidul cel mai lung (roman de dragoste)*
- Mircea Horia Simionescu – *Vârstele*
- Dan Gîju – *Fantomele nu răspund la salut*
- Gheorghe Duță-Micloșanu – *Masa „hoților”*. Povestirile vânătorului
- Corin Bianu – *Agremin și încă ceva (metaroman)*
- Mihail Iurcu – *În umbra cortinei politice. Dulce și amar*
- Dan Gîju – *Și pace va fi în inima mea*
- Alexandru George – *Simplex*
- Mihail Iurcu – *În umbra cortinei politice. Confesiuni neterminate*
- Victor Davidoiu – *Tatina. O cronică de familie*
- Nicolae Neagu – *Apologia preludiului*
- Niculae Ionel – *Scrisori din toate zilele anului*
- Valerică Nițu – *Plouă în hohote*
- Grigore Dominte – *Pelerin într-o lume nebună*
- Mircea Bădoiu – *Dincolo de Arcadia*
- Viorica Vlad-Ghica – *Zoopovestiri*
- Ion Sorin Ivașcu – *În suavul azi*
- Victor Davidoiu – *Mona*
- Mihail Iurcu – *În umbra cortinei politice. Valet cu dame. Jocuri murdare*
- Victor Davidoiu – *Focul aspirațiilor înalte*
- Dan Gîju – *Femeia ca obiect de studiu*
- Ionuț Cristache – *Emo-kids și efectul de lac în America*
- Mihai Stan – *Exodul. Clone 2*
- Mihai Gabriel Popescu – *Amintirea amintirilor*
- Constantin P. Popescu – *Marmură neagră*
- Felix Iancu Brezoianu – *Portretul arhitectului echilibrist pe o sârmă roșie ghimpată sau Visul cel frumos și orașele de aer*
- Mihail Iurcu – *Decăderea condiției umane*
- Corin Bianu – *Văcăreștii la amiază*
- Rodica Anca – *Jurna Lamar*
- Adrian Melicovici – *Noaptea speranțelor*

- Mihai Stan – *Paradis • Ieșirea din Paradis, ediția a II-a*
- Mihai Gabriel Popescu – *Amintirea amintirilor, vol. II*
- Constantin P. Popescu – *Marmură albă*
- Ina Mar – *Șotronul*
- Ionuț Cristache – *Rumegând între antilope*
- George Toma Veseliu – *Colonia. vol. I Sărutul copacilor, vol. II Noi exilați la Pontul Euxin, vol. III Moartea unui președinte*
- Victor Davidoiu – *Iasmina. o cronică de familie*
- Adrian Melicovici – *Pribeag pe drumul viselor*
- Adrian Munțiu – *Praful de pe tobă. Cartea Mamei*
- Aurel Iordache – *Nimeni nu trebuia să moară (schițe, evocări, nuvele)*
- Mihai Stan – *Clone. Invazia. Exodul*
- Kotzbacher Erich – *Conacul*
- Savian Mur – *Povestea unui marginal*
- Iarman Popaart – *Uncubus*
- Armani Apparto – *Excubus*
- Inmaar Popaart – *Dæcubus*
- Corin Bianu – *Roaba cu motor*
- Mircea Bădoiu – *Reflux în oglindă*
- Samson Iancu – *Țigani, aurul și diamantele*
- Savian Mur – *Lut*
- Constantin P. Popescu – *Anul tăcerii și alte povestiri*
- Ioan Vișan – *Capcane pentru ochi deschiși: vol. 1 – Testamentul mistic; vol. 2 – Noua mea capcană – regretul sau Neliniștea așteptării*
- Georgiana Mirea – *Vers și proză pentru prietenii mei*
- Maria Mirea – *Urletul vieții*
- Ștefan Dorgoșan – *Casino și alte povestiri*
- Savian Mur – *Eu, agenția mea de știri*
- Maria Mirea – *Ecaterina*
- Raiman Paporta – *Concubus*
- Nicolae Vasile – *Ioșca, Sică și Mitică*
- Iulian Pașol – *Nu pot să-i uit*

- Mirela Haralambie – *Erji sau jurnalul unui coșmar în reluare*
- Carmen Georgeta Popescu – *Dublu sens unic*
- Tudor Cristea – *Porțile verii*
- Iulian Moreanu – *Am venit să mor lângă tine*
- Carmen Georgeta Popescu – *Zepeline*
- Ionuț Cristache – *Patru povești despre singurătate*
- Shirley Kemp – *Portretul femeii iubite* (tradus în română de George D. Piteș)
- Iulian Moreanu – *Am venit să mor lângă tine*
- Carmen Georgeta Popescu – *Zepeline*
- Ionuț Cristache – *Patru povești despre singurătate*
- Shirley Kemp – *Portretul femeii iubite* (tradus în română de George D. Piteș)
- Ștefan Dorgoșan – *Zbor orb. Cele o mie de fețe ale dictaturii*
- Iolanda Mănescu – *Ceasul a stat*
- Carmen Georgeta Popescu – *Amar(a)*
- Nicolae Vasile – *Teatru*
- Ortansa Lica – *Amintiri dintr-o Târgoviște sentimentală (Alexandra întreabă și bunica răspunde)*
- Mihail-Florin Stan – *Cine zice ăla e*
- Ana-Maria Țirlea – *Haz de necaz*
- George D. Piteș – *Drumul literelor. Vol. V*
- Ana Andreescu – *Bucuria colecționarului de tristeți*

EDITURA *Bibliotheca* Târgoviște

N. Radian, KB 2/3, Târgoviște, 130062

Tel: 0761 136 921; 0724 636 300

e-mail: biblioth@gmail.com • www.bibliotheca.ro

- Acreditată CNCS în anul 2012, pe domeniile CNATDCU:
Filologie, Teologie, Istorie și studii culturale,
- Prezentă în lista B – edituri clasificate de CNCS pe domeniile:
Istoria economiei, Istoria științei și a tehnologiei,
Istorie socială, economică și politică, Istorie militară,
Științe juridice, Limba și literatura română, Mituri, ritualuri,
reprezentări simbolice, teologie și studii religioase, Etnografie.
cod depunere PN-II-ACRED-ED-2011-0095;
PN-II-ACRED-ED-2011-0096; PN-II-ACRED-ED-2011-0097.
- Atestată de Ministerul Culturii și Cultelor cu avizul nr. 4363/27.05.1997
- Membru al Societății Editorilor din România – SER
(Romanian Publishers Society – RPS)

Tiparul BIBLIOPRINT Târgoviște

Tel: 0761 136 921; 0724 636 300

e-mail: biblioprint@yahoo.com

La prețul de vânzare se adaugă 2% reprezentând valoarea
țimbrului literar ce se virează Uniunii Scriitorilor din România.

Cont nr. RO44 RNCB 5101 0000 0171 0001

BCR Sucursala Unirea București